การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT-SEA

ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

หลังปกด้านหน้า (ขาว)

จัดทำโดย
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รายละเอียดการพิมพ์

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment-SEA) ด้านการท่องเที่ยว ของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เพื่อการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของ อพท.

ซึ่งดำเนินการศึกษาโดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 (อพท. 6)

คณะทำงาน

ที่ปรึกษาโครงการ	รศ.ดร.วันเพ็ญ วิโรจนกูฏ
หัวหน้าโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เขียนหลัก	นางพัทธยาพร อุ่นโรจน์
ผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการ	ผศ.ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์
	ผศ.ดร.พรรณิภา ดอกไม้งาม
ผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการ	นายอนันตสิทธิ์ ออนตะไคร้

บริหารโครงการ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โปรดักส์ เฮ้า แอสเซสเซอร์รี่

คำนำ

ด้วยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 (อพท.6) กำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมและการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) เพื่อการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายได้รับการรับรองมาตรฐาน GD-Accredited ระดับ Bronze ในปี พ.ศ.2565 ระดับ Silver ในปี พ.ศ.2567 และระดับ Gold ในปี พ.ศ.2570 โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เนื่องจากส่วนใหญ่กระบวนการวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่การเป็นพื้นที่จัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอยู่ในตำบลในเวียง ส่วนอีก 4 ตำบลที่เหลือตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

การศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) นี้ได้ดำเนินการโดยทีมผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ซึ่งได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของหลักเกณฑ์ GSTC (Global Sustainable Tourism Council) รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล รางวัล Sustainable Destination Top100 โดย ITB Berlin และ Green Destination (GSTC Accredited) มาผนวกเข้ากับการดำเนินการศึกษา SEA ที่เป็นไปตามแนวทางของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ Strategic Environmental Assessment Guideline โดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทีมผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

สารบัญ
เรื่อง
หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล 2
1.2 วัตถุประสงค์ 3
1.3 พื้นที่ศึกษา 4
1.4 แนวคิดว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ 5
1.5 ขอบเขตการดำเนินงาน 15
1.6 ทีมงานและบทบาท 16
1.7 แผนการดำเนินงาน 16

บทที่ 2 การกลั่นกรอง (Screening)

2.1 การดำเนินการ SEA ในประเทศไทย 19
2.2 ประโยชน์ของการดำเนินการ SEA 19
2.3 ความจำเป็นในการดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ หรือ SEA ระบุโดย อพท.6 20
2.4 การทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวใน ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 21
2.4.1 นโยบาย/ยุทธศาสตร์ระดับชาติ 21
2.4.2 แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ในระยะ 4 ปี (พ.ศ.2562 - 2565) 42
2.4.3 เกณฑ์โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก 45
2.4.4 แผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) 48
2.4.5 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) 51
2.4.6 แผนพัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ.2561-2564) 54
2.4.7 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับต่างๆ และการบูรณาการงบประมาณ 3 มิติ ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) 59

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

2.5 สรุปสถานการณ์สิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ในเขตพื้นที่ตำบลในเวียง 75
2.6 สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่องเที่ยวตำบลในเวียง 107
2.7 ผลการประเมินความยั่งยืนแหล่งท่องเที่ยว ตามแนวทางของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) (2562 และ 2563) 110
2.8 การทบทวนแผนระดับพื้นที่การพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 118

บทที่ 3 ข้อมูลพื้นที่ศึกษา

3.1 ข้อมูลสถานภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา 125
3.2 วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต 136
3.3 มรดกทางวัฒนธรรม 137
3.4 เศรษฐกิจ สังคม 138
3.5 แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจของเมืองเก่าน่าน 140
3.6 การวิเคราะห์สภาวการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย สู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) 144
3.7 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 149
3.8 การกำหนดตำแหน่งในการพัฒนาทางการท่องเที่ยว 155

บทที่ 4 การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

4.1 การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงานและการทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 160
4.2 การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 175

บทที่ 5 การพัฒนาและการประเมินทางเลือก

5.1 การพัฒนาทางเลือก 197
5.2 การประเมินทางเลือก 203

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

บทที่ 6 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

6.1 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ ของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน 213

บทที่ 7 การมีส่วนร่วม 218

บทที่ 8 การเชื่อมโยง SEA กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

8.1 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) 222

8.2 รูปแบบ SEA 222

8.3 ความเชื่อมโยงของ SEA กับแผนหรือแผนงาน 222

8.4 การเชื่อมโยง SEA กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) 227

บทที่ 9 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 262

บรรณานุกรม 270

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

ตารางที่ 1.1 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ 6
ตารางที่ 1.2 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และแผนการมีส่วนร่วม 9
ตารางที่ 2.1 แสดงการแบ่งเขตการปกครอง ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) 52
ตารางที่ 2.2 สรุปแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563 57
ตารางที่ 2.3 ชื่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองน่าน ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 75
ตารางที่ 2.4 องค์ประกอบของขยะมูลฝอยของ อปท. และหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่นำมากำจัด ณ บ่อกำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองน่าน โดยคิดเป็นร้อยละ 77
ตารางที่ 1.5 องค์ประกอบมูลฝอยในทางกายภาพเฉลี่ยโดยน้ำหนักในช่วงเวลาปกติและช่วงเวลาเทศกาล 78
ตารางที่ 2.6 แสดงรายละเอียดจุดเก็บตัวอย่างคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่จังหวัดน่าน 88
ตารางที่ 2.7 รายดัชนีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) 89
ตารางที่ 2.8 ผลคุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 89
ตารางที่ 2.9 คุณภาพแม่น้ำน่าน ณ จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ปี 2557-2561 90
ตารางที่ 2.10 คาดการณ์ความต้องการใช้น้ำและขนาดกำลังการผลิต 98
ตารางที่ 2.11 รายละเอียดระบบรวบรวมน้ำเสียชุมชน เทศบาลเมืองน่าน 101
ตารางที่ 2.12 รายละเอียดข้อมูลสถานีสูบน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน 101
ตารางที่ 2.13 รายละเอียดข้อมูลบ่อดักน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน 104
ตารางที่ 2.14 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน ปี 2562 105
ตารางที่ 2.15 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน ปี 2563 106
ตารางที่ 2.16 การตีความระดับผลการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว 110
ตารางที่ 2.18 เป้าหมายดำเนินกิจกรรมศึกษาพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) 119
ตารางที่ 3.1 จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลในเวียง 126
ตารางที่ 3.2 แสดงการแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดน่าน 127
ตารางที่ 3.3 แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจของเมืองเก่าน่าน 140
ตารางที่ 3.4 รายได้จากนักท่องเที่ยว ในปี 2559 – 2561 145

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

ตารางที่ 3.5 อุปทานของโรงแรมในจังหวัดน่าน ในปี 2559-2560 146
ตารางที่ 3.6 ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยว ในปี 2559-2560 147
ตารางที่ 3.7 สัญชาติของผู้เข้าพักในจังหวัดน่าน 148
ตารางที่ 3.8 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว (ภานใน) พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (SW) 150
ตารางที่ 3.9 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว (ภานนอก) พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (OT) 152
ตารางที่ 4.1 ยุทธศาสตร์/ โครงการ ในแผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) 163
ตารางที่ 5.1 ผลการประเมินทางเลือก ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต 205
ตารางที่ 5.2 ผลการประเมินทางเลือก ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน 210
ตารางที่ 6.1 ผลการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต 213
ตารางที่ 6.2 ผลการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน 215
ตารางที่ 8.2 การเชื่อมโยง SEA กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) 229
ตารางที่ 8.3 การเชื่อมโยงการกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) 231

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

ภาพที่ 2.1 สรุปวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 22
ภาพที่ 2.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 32
ภาพที่ 2.3 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทประเด็นสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561-2565) 39
ภาพที่ 2.4 สัญลักษณ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ UNESCO Creative Cities Network (UCCN) 46
ภาพที่ 2.5 แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับต่างๆ และการบูรณาการงบประมาณ 3 มิติของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) 59
ภาพที่ 2.6 ความเชื่อมโยงของแผนระดับต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570) 74
ภาพที่ 2.7 สถานที่กำจัดขยะ เทศบาลเมืองน่าน 76
ภาพที่ 2.8 แนวทางการจัดการขยะเทศบาลเมืองน่าน 79
ภาพที่ 2.9 แผนที่บริเวณโครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองน่าน 80
ภาพที่ 2.10 ขั้นตอนการดำเนินงานการคัดแยกขยะ 81
ภาพที่ 2.11 ถังหมักรักษ์โลก หรือ Green Cone 85
ภาพที่ 2.12 แผนที่การเส้นทางลำน้ำน่านในพื้นที่ตำบลในเวียง 87
ภาพที่ 2.13 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำกรมควบคุมมลพิษ ณ จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน 91
ภาพที่ 2.14 ตัวอย่างการวางจุดตรวจวัดคุณภาพแม่น้ำน่าน 94
ภาพที่ 2.15 ตัวอย่างถังดักไขมัน (ก) ถังดักไขมันใต้ใต้อ่างล้างจาน และ (ข) ถังดักไขมันแบบฝังดิน 95
ภาพที่ 2.16 ตัวอย่างถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป 96
ภาพที่ 2.17 แผนที่แสดงที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน 100
ภาพที่ 2.18 แผนผังโครงการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน 102
ภาพที่ 2.19 แสดงระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน 103
ภาพที่ 2.20 แสดงกระบวนการการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC 111
ภาพที่ 2.21 ผลการประเมินความยั่งยืนปี พ.ศ.2562 ของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 115
ภาพที่ 2.22 ผลการประเมินความยั่งยืนปี พ.ศ.2563 ของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 116
ภาพที่ 2.23 แผนเชื่อมโยง SEA ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน 117

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ **หน้า**

ภาพที่ 3.1 แผนที่ตัวเมืองน่าน 129
ภาพที่ 3.2 ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดน่าน 131
ภาพที่ 3.3 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวรายปีของจังหวัดน่าน 145
ภาพที่ 3.4 ทิศทางการพัฒนาทางการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (Strengths-opportunities Strategy) 155
ภาพที่ 4.1 สัญลักษณ์ “น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน” 161
ภาพที่ 4.2 เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน 161
ภาพที่ 4.3 บรรยากาศกิจกรรมการกลั่นกรอง (Screening) 176
ภาพที่ 4.4 กิจกรรมการประเมินข้อมูลพื้นฐาน (baseline analysis) และกิจกรรมระดมความคิดเห็น ณ ห้องประชุมโรงแรมเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 177
ภาพที่ 5.1 กิจกรรมการพัฒนาทางเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักเมืองเก่าที่มีชีวิต 199
ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการพัฒนาทางเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน 202
ภาพที่ 5.3 ระดับคะแนนในการเลือกทางเลือกของยุทธศาสตร์ที่ 1 205
ภาพที่ 5.4 ระดับคะแนนในการเลือกทางเลือกของยุทธศาสตร์ที่ 2 210
ภาพที่ 5.5 บรรยากาศกิจกรรมการประเมินทางเลือก 211
ภาพที่ 6.1 บรรยากาศการทำกิจกรรมในการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ 216
ภาพที่ 7.1 บรรยากาศการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทั้ง 5 กิจกรรม 220
ภาพที่ 8.1 SEA ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการจัดทำแผนแบบแยกส่วน 223
ภาพที่ 8.2 รูปแบบความเชื่อมโยงของ SEA กับการจัดทำแผนหรือแผนงานสำหรับประเทศไทย 224
ภาพที่ 8.3 เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน 226
ภาพที่ 8.4 ทิศทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) 227
ภาพที่ 8.5 เป้าหมายความสำเร็จ น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน (พ.ศ.2563-2570) ตาม Green Destinations Standard 228

บทสรุปผู้บริหาร

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) คือ กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงาน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ซึ่งต้องนำผลไปใช้ในการวางแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือ SEA คือ เครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานวางแผนและแผนงาน ซึ่งหน่วยงานเจ้าของแผนหรือแผนงาน ใช้ SEA เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานและสนับสนุนให้แผนหรือแผนงานของหน่วยงานได้รับการยอมรับและลดความขัดแย้ง และใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) เป็นรูปแบบ SEA ที่เน้นแนวทางประเมินแบบบูรณาการ (Integrated Assessment SEA): เป็นการผสมผสานระหว่างรูปแบบของ SEA ที่เน้นให้เกิดการกำหนดนโยบาย และเกิดความเข้มแข็งขององค์กร โดยบูรณาการประเด็นหลักสามด้าน (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) ให้ครอบคลุมมิติการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Assessment) ซึ่งในการดำเนินการ SEA) ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่านได้เพิ่มเติมประเด็นด้านเทคโนโลยี ด้วย อีกรูปแบบของ SEA ที่นำมาใช้คือ SEA ที่เน้นรูปแบบแนวคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic-thinking SEA): เป็นรูปแบบที่ใช้แนวคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic-thinking) และแนวคิดแบบเป็นระบบ (System-thinking) ที่เชื่อมโยงกันโดยมองภาพอนาคตที่ต้องการ

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เป็น SEA ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการจัดทำแผนแบบแยกส่วน (One opportunity model) ซึ่ง SEA รูปแบบนี้ ขั้นตอนการจัดทำแผนหรือแผนงานจะแยกออกจากการจัดทำ SEA โดยผลจากการจัดทำ SEA จะส่งให้กับผู้จัดทำแผนหรือแผนงาน เมื่อจัดทำ SEA แล้วเสร็จเท่านั้น เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนหรือแผนงาน ซึ่งช่วงเริ่มต้นของการดำเนินการ SEA ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) อยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติแผนจาก คณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ หรือ ททช.

สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 กำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมและการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) เพื่อการ

รับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายได้รับการรับรองมาตรฐาน GD-Accredited ระดับ Bronze ในปี พ.ศ.2565 ระดับ Silver ในปี พ.ศ.2567 และระดับ Gold ในปี พ.ศ.2570 โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เนื่องจากส่วนใหญ่กระบวนการวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่การเป็นพื้นที่จัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอยู่ในตำบลในเวียง ส่วนอีก 4 ตำบลที่เหลือตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) มีวิสัยทัศน์ คือ “น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน (Living old city with creativity and sustainability) เป้าหมาย เพื่อการบูรณะฟื้นฟู และการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าน่านให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการบริหารการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล มียุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารองค์ความรู้ด้านความสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยผลการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า มีประเด็นยุทธศาสตร์ 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน กำหนดปัจจัยที่ต้องตัดสินใจเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) และ 2. การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) โดยมีทางเลือกการพัฒนาคือ 1. บ้านเก่า อาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้ และ 2. รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นวาระที่สำคัญ และเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สอดคล้องกับนโยบายขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (World Tourism Organization) หรือ UNWTO สภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council) หรือ GSTC ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 2007 จากแผนงาน Partnership for Global Sustainable Tourism Criteria ของ 4 หน่วยงานพันธมิตร ได้แก่ UNWTO / the United Nations Foundation / the United Nations Environment Programme (UNEP) และ the Rainforest Alliance และได้พัฒนาหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ทั้งในระดับอุตสาหกรรม (Industry Criteria) และระดับแหล่งท่องเที่ยว (Destination Criteria)

สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญ โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้กลายเป็นประเทศที่มีอัตราความเจริญเติบโตจากการท่องเที่ยวสูงสุดในโลกประเทศหนึ่ง และในปี พ.ศ. 2558 กลายเป็นประเทศที่มีรายรับจากการท่องเที่ยวสุทธิสูงเป็นอันดับ 3 ของโลก ดังนั้นการแสวงหาอุปสงค์นักท่องเที่ยวเพิ่มจึงไม่ใช่ปัญหาหลักของการท่องเที่ยวไทยอีกต่อไป แต่ประเด็นสำคัญคือการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวก็สามารถก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้ การขยายตัวของการท่องเที่ยวที่ไม่มีการจัดการที่ดีอาจนำไปสู่ปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น การสูญเสียวิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่น และความเสื่อมโทรมของธรรมชาติซึ่งล้วนเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าการเติบโตของการท่องเที่ยวไทยนี้อาจจะไม่นำไปสู่ความมั่งคั่งที่มั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้การจัดการการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความยั่งยืน สามารถเอื้อประโยชน์ในการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นับวันต่างหันมาให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนำไปสู่ประโยชน์เชิงบวกทวีคูณทั้งด้านการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความสมดุลยั่งยืน ยังเอื้อต่ออัตราการเติบโตด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวไปด้วย

สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษที่ได้รับมอบหมายจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษ และบริหารจัดการพื้นที่พิเศษให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ อพท. ซึ่งมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 เห็นชอบให้ อพท. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองน่าน บริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 20 กันยายน 2548 และแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลในเวียง ตำบลดู่ใต้ ตำบลนาซาว ตำบลบ่อสวกอำเภอเมืองน่าน และตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ให้เป็นพื้นที่ “ต้นแบบ” ที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในเชิงบูรณาการ สามารถขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ “น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิต”ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 อพท. มอบหมายภารกิจให้สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 ดำเนินการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในความรับผิดชอบ ภายใต้แผนขับเคลื่อน อพท. ในประเด็นยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่การเป็นพื้นที่ต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาเมืองและย่านสร้างสรรค์สู่ระดับสากล พัฒนาปรับปรุงองค์ประกอบและระบบนิเวศน์ของเมือง

สร้างสรรค์ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และพัฒนาระบบนิเวศน์แหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดการพัฒนาที่สำคัญ คือ พื้นที่ชุมชนต้นแบบตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่านจังหวัดน่าน มีผลสำเร็จตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) มีความพร้อมในการสมัครเข้ารับรางวัล Green Destination ในปี พ.ศ. 2565 ประกอบกับนายกรัฐมนตรี มีบัญชาตามบันทึกข้อความสำนักงานปลัดกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาด่วนที่สุดที่ กก 0210/4333 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 ให้ อพท. เร่งดำเนินการทบทวนแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็นกลไกและกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนเมืองให้เป็นรูปธรรม เกิดผลลัพธ์ในการยกระดับเมืองน่านสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) และส่งเสริมการขับเคลื่อนเมืองน่านสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ดังนั้น เพื่อให้สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาดังกล่าว รวมทั้งสอดคล้องตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี จึงกำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม และการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เพื่อการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของ อพท.6

1.2 วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 สามารถดำเนินกิจกรรมการพัฒนาระบบนิเวศน์ของเมืองสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

(2) เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ได้รับการปรับระดับการพัฒนาตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) เพิ่มขึ้น

(3) เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ได้รับการบริหารจัดการและสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(4) เพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 ได้รับการพัฒนาให้มีขีดความสามารถด้านการให้บริการอย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล และเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว

(5) เพื่อให้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

1.3 พื้นที่ศึกษา

ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

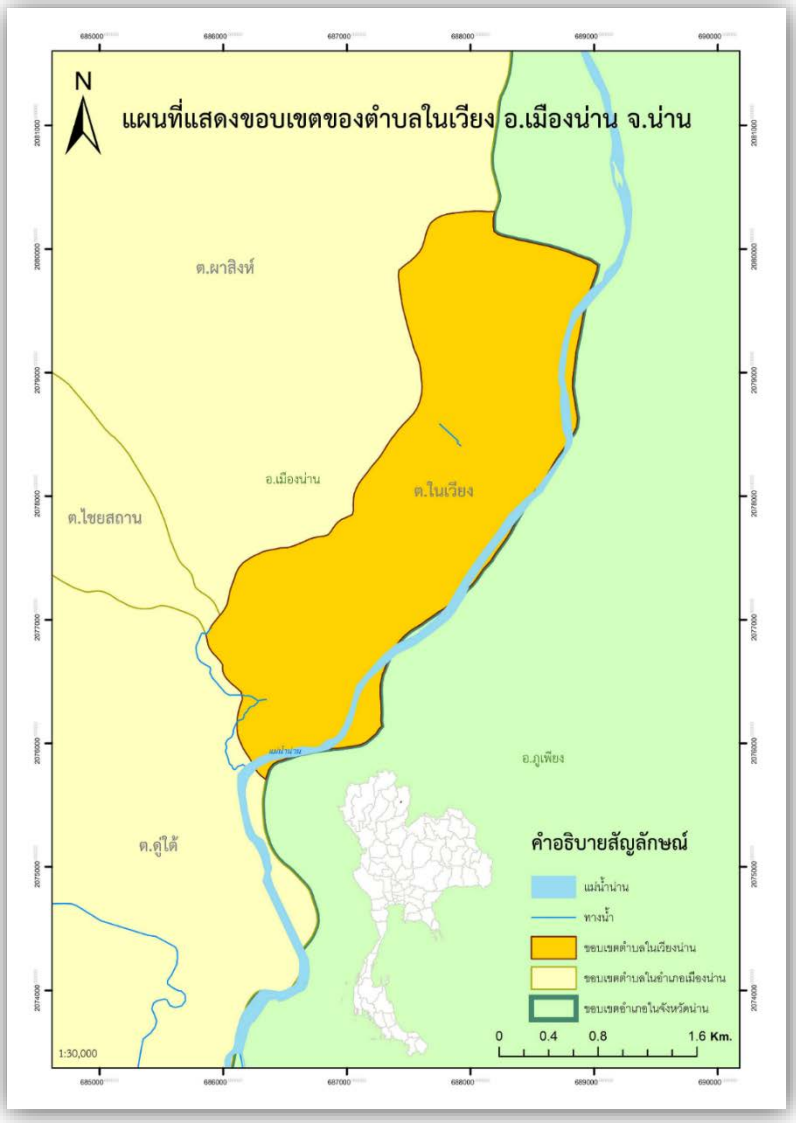

ภาพที่ 1.1 แผนที่แสดงขอบเขตของ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

1.4 แนวคิดว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

1.4.1 หลักการทั่วไป

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) เป็นกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพ และขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาโดยเป็นการวิเคราะห์บนพื้นฐานของการบูรณาการปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (และเทคโนโลยี) มีการพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกในการตัดสินใจเชิงนโยบาย SEA จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ในกระบวนจัดทำนโยบาย การจัดทำแผน และแผนงาน ที่ช่วยทำให้การตัดสินใจและการออกแบบแผนและแผนงานเพื่อการพัฒนาในระดับต่างๆ มีความรอบคอบและคำนึงถึงผลกระทบ

ผลประโยชน์ และขีดความสามารถรอบด้าน มีการเสนอรายงานอย่างโปร่งใส และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในขั้นตอนต่าง ๆ จึงทำให้การจัดทำนโยบาย แผน และแผนงานมีคุณภาพมากขึ้น จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนการพัฒนาที่มีเป้าหมายมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

มิติเศรษฐกิจ หมายถึง การพิจารณาประเด็นทั้งหมดของเรื่องเศรษฐกิจ ในขั้นการกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping) ของแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การรวมกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ และตัวชี้วัดระดับนโยบายรายสาขา (Sector) และระดับพื้นที่ (Area)

มิติสังคม หมายถึง การพิจารณาประเด็นทั้งหมดของเรื่องสังคม ในขั้นการกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping) ของแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ กฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย คุณภาพชีวิตของประชาชนและความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ และตัวชี้วัดระดับนโยบายรายสาขา (Sector) และระดับพื้นที่ (Area)

มิติสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพิจารณาประเด็นทั้งหมดของเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขั้นการกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping) แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ ความสมบูรณ์ของสภาพทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงคุณภาพ และตัวชี้วัดระดับ นโยบายรายสาขา (Sector) และระดับพื้นที่ (Area)

1.4.2 กระบวนการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ตามแนวทางของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ขั้นตอน	คำอธิบาย
1. กลั่นกรอง Screening	เพื่อพิจารณาว่านโยบาย แผน และแผนงาน มีความจำเป็นต้องทำ SEA หรือไม่ - แผนงานที่ควรทำ SEA ประกอบด้วยหน่วยงานภายใต้แผนงานที่ 1) แผนด้านคมนาคม 2) แผนพัฒนาพลังงานและปิโตรเลียม 3) แผนพัฒนาทรัพยากรแร่ 4) ผังเมือง 5) แผนบริหารจัดการลุ่มน้ำหรือแผนพัฒนาชายฝั่งทะเล 6) แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะหรือพื้นที่พิเศษ เช่น เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ 7) แผนพัฒนานิคมอุตสาหกรรม (ตาม ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี) หรือ 8) ผู้บริหารหน่วยงานนั้นต้องการทำ SEA เพื่อบรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขั้นตอน	คำอธิบาย
2. กำหนดขอบเขตการศึกษา Scoping	เพื่อตรวจสอบขอบเขตพื้นที่และประเด็นสำคัญของแผน/แผนงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม รวมทั้งระยะเวลาที่จะทำการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ทบทวนรายละเอียดของแผน/แผนงาน ที่จะประเมินให้ทราบประเด็นปัญหา 2) ทบทวนข้อมูลทุติยภูมิพื้นฐานที่แสดงสภาวการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งระบุตัวชี้วัดของมิติดังกล่าว 3) ระบุผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. การประเมินข้อมูลพื้นฐาน Baseline Assessment	ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ โดยแผน/แผนงาน จะขึ้นอยู่กับชนิดของผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นและสามารถที่จะเลือกตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมได้
4. การพัฒนาทางเลือก Alternative	เพื่อแสดงขอบเขตหรือความเป็นไปได้ในการตัดสินใจ ทำให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจจะอยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและพิจารณาทางเลือกอย่างรอบคอบ โดยทางเลือกจะต้องมีปริมาณไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป และหนึ่งในทางเลือกคือไม่มีการพัฒนาเพิ่มเติม
5. การบรรเทาผลกระทบ Mitigation	เพื่อกำหนดมาตรการบรรเทาผลกระทบ (ที่อาจเกิดจากทางเลือกการพัฒนาที่พิจารณาว่าเหมาะสมที่สุด ซึ่งปรับเปลี่ยนใช้ มาตรการเพื่อความยั่งยืนโดยแบ่งเป็น – บรรเทา – หลีกเลี่ยง – ส่งเสริม
6. นำเสนอรายงานด้านสิ่งแวดล้อม Environmental report	นำเสนอรายงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังผลกระทบในภาพรวม ซึ่งเน้นให้มีมาตรการต่างๆ ตามการเบาเทาผลกระทบ
7. การปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็น Public consultation	การปรึกษาหารือสาธารณะ เป็นกระบวนการสืบหาข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อช่วยสนับสนุนให้ภาครัฐ มีความเข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องและมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการนำข้อเสนอกฎหมายสู่การปฏิบัติ
8. การติดตามตรวจสอบ Monitoring	จะต้องมีการการติดตามตรวจสอบ เพื่อแสดงต่อผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และสาธารณะชน ด้วยเหตุผลสำคัญประการเดียวที่ระบุไว้ คือ การระบุผลที่เกิดแบบ

ขั้นตอน	คำอธิบาย
	ร้ายแรง (adverse effects) ที่ไม่ได้คาดคิดไว้ก่อนว่าจะเกิดขึ้น เพื่อสามารถพิจารณาดำเนินการแก้ไขได้โดยรวดเร็วทันการ

1.4.3 กิจกรรมในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ด้วยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษที่ได้รับมอบหมายจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษ และบริหารจัดการพื้นที่พิเศษให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ อพท. โดยมีหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์คือ การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่การเป็นพื้นที่ต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาเมืองและย่านสร้างสรรค์สู่ระดับสากล พัฒนาปรับปรุงองค์ประกอบและระบบนิเวศน์ของเมืองสร้างสรรค์ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว พัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และพัฒนาระบบนิเวศน์แหล่งท่องเที่ยว กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดการพัฒนาที่สำคัญ คือ พื้นที่ชุมชนต้นแบบ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่านจังหวัดน่าน มีผลสำเร็จตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก(GSTC) มีความพร้อมในการสมัครเข้ารับรางวัล Green Destination ในปี พ.ศ.2565

ดังนั้น เพื่อให้สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาดังกล่าว รวมทั้งสอดคล้องตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี จึงกำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม และการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เพื่อการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของ อพท.6 ซึ่งครอบคลุมประเด็นกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแผนการมีส่วนร่วม

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม	ช่วงที่ดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ
1	**กลั่นกรอง (Screening)**	สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6	ผู้บริหารหน่วยงานนั้นต้องการทำ SEA เพื่อบรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน	2 ส.ค. 64	ออนไซต์
2	**การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)**			2 ส.ค. 64	ดำเนินการครั้งเดียวกับกิจกรรมกลั่นกรอง
	ทบทวนรายละเอียดของแผนและแผนงานที่จะประเมิน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา -ผู้บริหาร อพท. ส่วนกลาง (หรือตัวแทน)	1) ทบทวนและประชุมปรึกษาหารือโดยคณะผู้เชี่ยวชาญได้ตัวชี้วัดของแต่ละมิติ (เบื้องต้น) 2) รวบรวมเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดขอบเขตการศึกษา		
	ทบทวนข้อมูลทุติยภูมิพื้นฐานที่แสดงสภาวการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งระบุตัวชี้วัดของมิติดังกล่าว				
	การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา	1) ทบทวนและประชุมปรึกษาหารือโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ 2) ปรึกษาหารือกับ อพท.เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง) ในการมีส่วนร่วม		
3	**การประเมินข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Assessment)**			3 ส.ค. 64	จัดประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 1

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม	ช่วงที่ดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ
	1) ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในSEA โดยแผน/แผนงาน จะขึ้นอยู่กับชนิดของผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นและสามารถที่จะเลือกตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมได้	คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา	1) ทบทวนและประชุมปรึกษาหารือโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ 2) ปรึกษาหารือกับ อพท.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น		
	2) วิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดในมิติต่างๆ ดังนี้ - วิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดในมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี - วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และแนวโน้มของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม - วิเคราะห์ผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อผู้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม - วิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ และแนวโน้มของผลกระทบจากการพัฒนาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา - อพท. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมการท่องเที่ยว อบจ. เทศบาล อบต. ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว	- จัดทำโดยคณะผู้จัดทำ PPP และผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์และเป็นข้อมูลเบื้องต้น - จัดประชุมกลุ่มย่อย ประมาณ 15-20 คน		
	การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Consultation Meeting) เพื่อนำเสนอผลข้อ 1 และ 2 ให้ประชาชนรับทราบ	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา -หน่วยงานภาครัฐ	Policy Lap การสร้างนโยบายแบบเปิด หรือการ	6 ก.ย. 64	จัดประชุมใหญ่ ครั้งที่ 1 ผู้เข้าร่วม

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม	ช่วงที่ดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ
		-องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น -ภาคเอกชน -สถาบันการศึกษา -ผู้แทนชุมชน -ผู้ประกอบการท่องเที่ยว/ธุรกิจท่องเที่ยว -สื่อมวลชน อย่างน้อย 2 คน	สร้างนโยบายร่วมกันจากทุกภาคส่วน รับฟังเสียงของประชาชน ดึงไอเดีย ความคิดภูมิปัญญาจากประชาชนวงกว้างมาร่วมกันออกแบบนโยบาย ได้ตัวชี้วัด และทางเลือกเบื้องต้น		ประมาณ 80 คน
4	**การพัฒนาทางเลือก**			7 ก.ย. 64	ประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 2
	วิเคราะห์ทางเลือกเทคโนโลยีที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับลักษณะหรือกิจกรรมการพัฒนา โดยกำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบเพื่อใช้ในการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุน การ ใช้งานและประสิทธิภาพของเทคโนโลยี	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา -หน่วยงานภาครัฐ -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น -ภาคเอกชน -สถาบันการศึกษา -ผู้แทนชุมชน -ผู้ประกอบการท่องเที่ยว/ธุรกิจท่องเที่ยว -สื่อมวลชน	-การจัดประชุมกลุ่มย่อย (เวทีละไม่ควรเกิน 15 คน) -ควรจัดอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนและมีความมั่นใจว่าไม่มีประเด็นเพิ่มเติม		
5	**การประเมินทางเลือก**			7 ก.ย. 64	ดำเนินการวันเดียวกับการพัฒนาทางเลือก โดยดำเนินการช่วงบ่าย
	ศึกษาการคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการดำเนินนโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงข้อเสนอแนะทางเลือก รวมถึงการ	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา	การจัดประชุมกลุ่มย่อย		

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม	ช่วงที่ดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ
	คาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแต่ละทางเลือก เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการลด ป้องกัน และชดเชยผลกระทบสิ่งแวดล้อม				
6	**การบรรเทาผลกระทบ**			7 ก.ย. 64	ประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 3 อาจดำเนินการวันถัดจากกิจกรรมที่ 4 และ 5
	จัดทำแผนบรรเทาผลกระทบจากทางเลือก	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา	การจัดประชุมกลุ่มย่อย		
7	**การติดตามและการตรวจสอบ**			7 ก.ย. 64	ดำเนินการวันเดียวกับกิจกรรมการบรรเทาผลกระทบ โดยดำเนินการช่วงบ่าย
	การกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลและการดำเนินการตามตัวชี้วัด	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา	การจัดประชุมกลุ่มย่อย		
	การจัดประชุมสาธารณะ (Public Consultation Meeting) เพื่อนำเสนอผลข้อ 4-7 ให้ประชาชนรับทราบ	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา -หน่วยงานภาครัฐ -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น -ภาคเอกชน -สถาบันการศึกษา -ผู้แทนชุมชน -ผู้ประกอบการท่องเที่ยว/ธุรกิจท่องเที่ยว -สื่อมวลชน	Policy Lap การสร้างนโยบายแบบเปิด หรือการสร้างนโยบายร่วมกันจากทุกภาคส่วน รับฟังเสียงของประชาชน ดึงไอเดีย ความคิดภูมิปัญญาจากประชาชนวงกว้างมาร่วมกันออกแบบนโยบาย	8 ก.ย. 64	จัดประชุมใหญ่ครั้งที่ 2 ผู้เข้าร่วมประมาณ 80 คน

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม	ช่วงที่ดำเนินการ	ลักษณะการดำเนินการ
8	การจัดทำรายงาน SEA			เดือน ต.ค. 64	
	การศึกษาโดยมีกระบวนการการมีส่วนร่วมของสาธารณะ และสร้างกระบวนการหรือระบบการรายงานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง GSTC ในสาธารณะทราบ	-คณะผู้จัดทำ PPP -ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา -หน่วยงานภาครัฐ -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น -ภาคเอกชน -สถาบันการศึกษา -ผู้แทนชุมชน -ผู้ประกอบการท่องเที่ยว/ธุรกิจท่องเที่ยว -สื่อมวลชน	จัดประชุมใหญ่ครั้งที่ 2 ผู้เข้าร่วมประมาณ 80 คน โดยเป็นการประชุมเดียวกับการจัดประชุมสาธารณะ (Public Consultation Meeting) เพื่อนำเสนอผลข้อ 3-7 ให้ประชาชนรับทราบ	8 ก.ย. 64	ประเด็นจะถูกนำเสนอในการประชุมใหญ่ และผลการจัดประชุมจะนำผนวกในรายงาน SEA
9	จัดการอบรมให้ความรู้ในเรื่อง SEA แก่เจ้าหน้าที่ อพท. และภาคีที่ อพท.กำหนด	-เจ้าหน้าที่ อพท. -ภาคีที่ อพท. กำหนด	การจัดประชุม	2 ส.ค. 64 3 ส.ค. 64 6 ก.ย. 64 7 ก.ย. 64 27 ต.ค. 64	โรงแรมเวียงแก้ว โรงแรมเทวราช โรงแรมเทวราชน่านบูติครีสอร์ท มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

หมายเหตุ

1. การกลั่นกรอง และการกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping) จัดแบบออนไซต์
2. กิจกรรมในข้อมูลพื้นฐาน 1)+2) จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย ประมาณ 1 ครั้ง จำนวน 15-20 คน
3. การพัฒนาทางเลือก และประเมินทางเลือก ดำเนินการกิจกรรม เช้าบ่าย โดยจัดเป็น 2 ครั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้ อาจมีการรวมเป็นการจัดประชุมครั้งเดียว โดยพิจารณาตามความเหมาะสม
4. การบรรเทาผลกระทบ และการติดตามตรวจสอบ ดำเนินการกิจกรรม เช้าบ่าย โดยจัดเป็น 2 ครั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้ อาจมีการรวมเป็นการจัดประชุมครั้งเดียว โดยพิจารณาตามความเหมาะสม
5. จัดประชุมสาธารณะ ดำเนินการ 2 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประมาณ 80 คนต่อครั้ง

1.5 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.5.1 ดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) หรือ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเชียงคาน ให้เป็นไปตามคู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

Strategic Environmental Assessment Guideline โดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยครอบคลุมขั้นตอน ได้แก่

1) การกลั่นกรอง (Screening)
2) การกำหนดขอบเขต (Scoping)
3) การพัฒนาและการประเมินทางเลือก (Alternatives development and assessment)
4) การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน (Measures for sustainability)
5) การจัดทำรายงาน SEA (SEA report preparation)
6) การมีส่วนร่วม (Participation)

1.5.2 จัดทำ “แผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วม” ให้ครอบคลุมตลอดระยะเวลาการศึกษาไว้ในรายงานเบื้องต้น (Inception Report) ทั้งนี้ ในการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปตามคู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ Strategic Environmental Assessment Guideline โดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการศึกษาครั้งนี้แผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1.2

1.6 ทีมงานและบทบาท

นักวิจัย	ความเชี่ยวชาญและบทบาท
นางพัทธยาพร อุ่นโรจน์ (หัวหน้าโครงการและผู้เชี่ยวชาญ)	- การพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดการขยะชุมชน - ผ่านการอบรม STTP และสอบผ่าน - วางแผน อำนวยการกิจกรรมของโครงการ - จัดทำรายงานขั้นต้น รายงานความก้าวหน้า และรายงานฉบับสมบูรณ์
ผศ.ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมและการประชาสัมพันธ์)	- นโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม - ผ่านการอบรม STTP และสอบผ่าน - ร่วมจัดเวทีการมีส่วนร่วม ตลอดขั้นตอนของการทำ SEA - สรุปประเด็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วม ตลอดขั้นตอนของการทำ SEA ในกลุ่มที่รับผิดชอบ
ผศ.ดร.พรรณนิภา ดอกไม้งาม (ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม)	- ระบบพลังงานและการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม - ผ่านการอบรม STTP และสอบผ่าน - ร่วมจัดเวทีการมีส่วนร่วม ตลอดขั้นตอนของการทำ SEA - สรุปประเด็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วม ตลอดขั้นตอนของการทำ SEA ในกลุ่มที่รับผิดชอบ
นายอนันตสิทธิ์ ออนตะไคร้ (ผู้ช่วยวิจัยโครงการ)	- รวบรวมเอกสาร ประสานกับหน่วยงานในพื้นที่พิเศษ บันทึกข้อมูลและจัดเก็บหลักฐาน - สนับสนุนการจัดเวทีการมีส่วนร่วม ตลอดขั้นตอนของการทำ SEA

1.7 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เดือน				
	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
1. จัดทำรายงานเบื้องต้น (Inception Report) ประกอบด้วย แผนการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน (approach & methodology) และระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน แผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วม พร้อมรายละเอียดเบื้องต้นของการดำเนินงานทั้งหมด		✍			
2. กลั่นกรอง					
3. การกำหนดขอบเขตการศึกษา					
4. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน					
5. การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Consultation Meeting) เพื่อนำเสนอผลการกลั่นกรอง และกำหนดขอบเขตการศึกษา					
6. จัดทำรายงานฉบับกลาง (Interim Report) สรุปผลการดำเนินการของกิจกรรมและนำเสนอแผนการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม (ถ้ามี) ต่อ อพท.				✍	
7. การพัฒนาทางเลือก					
8. การประเมินทางเลือก					
9. การบรรเทาผลกระทบ					
10. การติดตามตรวจสอบ					
11.การจัดประชุมสาธารณะ (Public Consultation Meeting) เพื่อนำเสนอผลข้อ 4 และ ข้อ 7-10 ให้ประชาชนรับทราบ					
12.การศึกษาโดยมีกระบวนการการมีส่วนร่วมของสาธารณะ และสร้างกระบวนการหรือระบบการรายงานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง GSTC ในสาธารณะทราบ					
14. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)			✍	✍	✍
15. จัดการอบรมให้ความรู้ในเรื่อง SEA แก่เจ้าหน้าที่ อพท. และภาคีที่ อพท.กำหนด					

หมายเหตุ

1. ✍ แทนการจัดทำรายงานเบื้องต้น รายงานความฉบับกลาง ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ และรายงานฉบับสมบูรณ์
2. ข้อ 11 และ 12 จัดพร้อมกัน
3. เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 กิจกรรมส่วนใหญ่จะปรับเป็นรูปแบบออนไลน์ และหากกิจกรรมใด จำเป็นต้องระดมความคิดเห็น จะจัดเพียงกลุ่มเล็กๆ ไม่เกิน 20 คน โดยรายละเอียดการจัดกิจกรรมเป็นไปตาม ตารางที่ 2 กิจกรรมในขั้นตอนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินการมีส่วนร่วม สำหรับการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเวทีใหญ่ จำนวน 2 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 80 คนต่อครั้ง จะดำเนินการจัดประชุมให้เป็นไปตามมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามมาตรการสาธารณสุขที่กำหนดให้ดำเนินการในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของ Covid-19 ในช่วงเวลาที่มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นประกอบด้วย

บทที่ 2

การกลั่นกรอง (SCREENING)

บทที่ 2
การกลั่นกรอง (Screening)

การกลั่นกรองเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาข้อเสนอของนโยบาย แผน และแผนงาน (PPP) ว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องดำเนินการจัดทำ SEA ทั้งนี้ ขั้นตอนการกลั่นกรองสามารถดำเนินการได้โดยหน่วยงานเจ้าของนโยบาย แผน และแผนงานนั้น ๆ สำหรับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) หรือ SEA ด้านการท่องเที่ยวของ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การดำเนินการ SEA ในประเทศไทย

การพัฒนาระบบ SEA เริ่มมีการผลักดันในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และต่อเนื่องมาถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ระบุถึงการผลักดันให้แนวทางการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย

ข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี ในการประชุม คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ที่ให้พิจารณาแนวทางการขับเคลื่อน SEA มาใช้ประกอบการพัฒนา แผนงานหรือโครงการสำคัญของประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น แผนบริหารจัดการลุ่มน้ำ แผนพัฒนาการจราจรและขนส่ง แผนพัฒนาระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในระดับพื้นที่ แผนพัฒนาท่าอากาศยาน โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) สำหรับต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษได้กำหนดประเภทของแผน และแผนงานที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดทำ SEA ไว้ทั้งสิ้น จำนวน 11 ประเภท ได้แก่ เกษตรกรรม ป่าไม้ ประมง พลังงาน อุตสาหกรรม คมนาคม การจัดการของเสีย การจัดการน้ำ การติดต่อสื่อสาร การท่องเที่ยว ผังเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2.2 ประโยชน์ของการดำเนินการ SEA

1) ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้การตัดสินใจเกี่ยวกับข้อเสนอ PPP มาจากการพิจารณา ข้อมูลและข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านและบูรณาการ
2) เสริมสร้างความสมบูรณ์ให้กับ EIA ของโครงการ (ที่เกิดขึ้นภายใต้ PPP)
3) ช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องต่าง ๆ มีความเข้าใจ PPP นั้นมากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับความร่วมมือ ลดความ ขัดแย้ง และได้รับการยอมรับมากขึ้น

2.3 ความจำเป็นในการดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ หรือ SEA ระบุโดย อพท.6

ในส่วนของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. โดยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 หรือ อพท.6 ถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน และสามารถขับเคลื่อนยกระดับเมืองน่านสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO โดยนำเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) มาใช้เป็นแนวทางในในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ เช่น การประเมินแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเกณฑ์ GSTC และการจัดฝึกอบรมให้

ความรู้เกณฑ์ GSTC แก่บุคลากรของชุมชนด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อให้การท่องเที่ยวมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว โดยชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ประกอบกับนายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้ อพท. เร่งทบทวนแผนงานโครงการตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2556 – 2560) ให้เป็นปัจจุบัน โดยให้บูรณาการทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการนำไปใช้เป็นกลไก และกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนเมืองเก่าน่านอย่างเป็นรูปธรรมและในปี พ.ศ. 2563 – 2570 รัฐบาลมอบนโยบายให้จังหวัดน่าน เทศบาลเมืองน่าน องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านและ อพท. ร่วมกันขับเคลื่อนยกระดับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) โดยมีเป้าหมายให้ได้รับรางวัลและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (The Sustainable Tourism Certification and Award) หรือ Sustainable Destinations Top 100 อย่างยั่งยืนต่อไป

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) หรือ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงพื้นที่ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สมดุลทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม และที่สำคัญเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเลย พ.ศ.2563 – 2570 ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ต่อไป

อพท. 6 ประสงค์ดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) หรือ SEA ด้านการท่องเที่ยวของ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เพื่อยกระดับสถานะความยั่งยืน การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ตามเกณฑ์ทั้ง 41 ด้านของ GSTC

2.4 การทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

2.4.1 นโยบาย/ยุทธศาสตร์ระดับชาติ

2.4.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบ ต่อผลประโยชน์แห่งชาติอันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของ สถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็น

ธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษา ผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติ และศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และ มีความมั่นคงในทุกมิติทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข สถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคีสามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชน มีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียง กับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดรับกับบริบทการพัฒนา ที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการ คมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ได้แก่ ทุนมนุษย์ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษา และการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดีไม่สร้างมลภาวะ ต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภค เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมี ความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความ เอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก 13 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 2.1 สรุปวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว ที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และ ภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนากลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของ ประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆได้ อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดีเก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์สามารถ "รู้รับ ปรับใช้" เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึง บริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใครถูกทิ้ง ไว้ข้างหลัง การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ "ประชารัฐ" โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติสังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการ ของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

(2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของ เศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับ อนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุน ในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดีรวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

(3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

(4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและ สวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

(5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยเป็น การดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

(6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาท หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และ โปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์และสร้าง จิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนั้น กฎหมายต้องมีความ ชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลด ความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

2.4.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

ได้กำหนดเป้าประสงค์การพัฒนาที่มุ่งสู่สังคมที่อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ และภูมิคุ้มกัน และการสร้างสมดุลของการพัฒนาให้เกิดในทุกมิติ โดยการเสริมสร้างทุนเพื่อการพัฒนาทั้งประเทศทั้ง 3 ด้าน คือ ทุนเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เครื่องมือสำคัญที่มีการผลักดันให้เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาฉบับนี้คือ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ทั้งในระดับพื้นที่ และรายสาขา ตั้งแต่ขั้นการกำหนดนโยบาย เพื่อมิให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า หรือ ทำลายแหล่งทรัพยากร รวมทั้งใช้ประโยชน์ และปล่อยของเสียจนเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และความสามารถในการบริหารจัดการ

การส่งเสริมให้เกิดระบบการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ขึ้น ด้วยมุ่งหวังว่า จะช่วยเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดการบูรณาการแนวคิดและเป้าหมายของการพัฒนา สู่ความสมดุลและยั่งยืน ทั้งในเชิงนโยบาย ผ่านกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาในแต่ละด้าน และในเชิงพื้นที่ ที่ครอบคลุมบริเวณที่ตั้งของโครงการฯ ในวงกว้าง เช่น ลุ่มน้ำ หรือกลุ่มจังหวัด เป็นต้น ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ได้มีมติขึ้นมารองรับ โดยได้ให้ความเห็นชอบต่อเอกสาร “การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์” พร้อมทั้งให้หน่วยงานของภาครัฐนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมฯ ตามเอกสารดังกล่าว ไปใช้ในการ

กำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม

2.4.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2559 เห็นชอบกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ หลักการสำคัญของแผนฯ คือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ยึดวิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมากำหนดเป็นกรอบวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมถึงยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปีแรก และเป้าหมายในระดับย่อยลงมา ควบคู่กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้ง ให้ความสำคัญต่อการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี ที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อๆ ไป เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องทั้งในแนวทางการแก้ไขปัญหาสำคัญต่างๆ ของประเทศ ความสำเร็จของประเด็นการปฏิรูป และประเด็นร่วมที่มีความเชื่อมโยงกับหลากหลายประเด็นการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อเนื่องกันไปตลอดระยะ 20 ปี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 10 ยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีเป้าหมายคือ ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายในปี พ.ศ. 2563 เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติไว้ ดังนี้

(1) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม
(2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน
(3) แก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม
(4) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
(5) สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(6) บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ
(7) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
(8) การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ดังนั้น การดำเนินงานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรพิจารณาให้มีความสอดคล้อง

และส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ชัดเจน และมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2561-2565) ได้มีการบรรจุประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับโครงการในด้านของการจัดการการท่องเที่ยวไว้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไปแล้วข้างต้น และยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ทั้งนี้จะกล่าวในรายละเอียดของ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ให้ความสำคัญกับการดำเนินการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคม มุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ 40 รายได้ต่ำสุดผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจสังคม การพัฒนาองค์กรการเงิน ฐานราก และการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิต คุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่ และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตจะเน้นการพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมขั้นก้าวหน้าที่เข้มข้นมากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของกำลังคน และความคิดสร้างสรรค์ในการขยายฐานเศรษฐกิจและฐานรายได้ใหม่ควบคู่กับการเพิ่มผลิตภาพของฐานการผลิตและบริการเดิม รวมทั้งการต่อยอดการผลิตและบริการเดิมโดยใช้ดิจิทัลและเทคโนโลยีอัจฉริยะ นอกจากนั้น จะให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของทรัพยากรชีวภาพ การส่งเสริมการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่าอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ การผสมผสานภาคบริการเข้ากับการค้าและการเตรียมความพร้อมของภาคบริการให้สามารถรองรับการแข่งขันที่เสรีขึ้น การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งการสร้างสังคมผู้ประกอบการที่ผลิตได้ ขายเป็น โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคอย่างรวดเร็วและมาตรฐานสากลของสินค้าและบริการที่สูงขึ้น รวมถึงมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพัฒนาระบบและกลไก ตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อกระจายโอกาสเศรษฐกิจให้คนในชุมชนและท้องถิ่นและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

- ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ การยกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และการขยายฐานใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปด้วยเป็นเป้าหมายที่สำคัญ ประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่การดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัด ในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชน โดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับ

การค้าการลงทุน และในขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและทำให้เกิดผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจและสังคมของการลงทุน ในโครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์ที่เป็นโครงข่ายระหว่างเมืองที่จะเป็นระบบสมบูรณ์ขึ้น เช่นเดียวกับการยกระดับคุณภาพและการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้มีโอกาสเป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ดี นอกจากนั้น การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริการชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงมุ่งเน้นการพัฒนาและเร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่สร้างรายได้ สำหรับประชาชนในภาคการพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุลและการบริหารจัดการ พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2.4.1.4 ร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)

ภายใต้กระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาทิ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัย และภาวะโลกร้อนจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ร่วมกับปัจจัยเร่งจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ที่ก่อให้เกิดความผันผวนของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แก่หลายประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยนั้น พบว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถนำมาซึ่งโอกาสและความเสี่ยงที่จะช่วยผลักดันให้การพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไป ให้เกิดผลสำเร็จ หรือเป็นอุปสรรคหน่วงรั้งการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ขึ้นอยู่กับบริบทหรือศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยโอกาสที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ซึ่งมีที่มาจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก พบว่ามีที่มาจากความก้าวหน้า และความแพร่หลายของเทคโนโลยีเป็นหลัก ซึ่งการสรรค์สร้างประโยชน์จากเทคโนโลยี ให้เกิดเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยได้นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาคนและระบบบริหารจัดการด้านดิจิทัลและข้อมูลสารสนเทศให้มีความพร้อม เพื่อรองรับโอกาสที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงให้กระจายลงสู่ทุกภาคส่วน อย่างทั่วถึงเท่าทัน ขณะเดียวกันความเสี่ยงที่คาดว่าจะส่งผลกระทบเชิงลบและเป็นความท้าทายที่สำคัญ ต่อประเทศไทยในการที่จะต้องเร่งแสวงหาแนวทางในการแก้ไขรับมือนั้น พบว่ามาจากแนวโน้มด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัล รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ ซึ่งจะบั่นทอนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงยังอาจเป็นเงื่อนไขท้าทายต่อมิติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างความเสมอภาคในสังคม ซึ่งบริบทสถานการณ์ของประเทศไทยที่ยังมีข้อจำกัดภายในหลายประการนั้น หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนแล้ว อาจส่งผลให้ประเทศไทยมีความเปราะบางยิ่งขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีความผันผวนสูง ตลอดจนอาจพลาดโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถก้าวตามโลกได้อย่างเท่าทัน นำไปสู่การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว และอาจต้องจมกับปัญหาเรื้อรังที่ฉุดรั้งความก้าวหน้าของประเทศในทุกมิติอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทิศทางที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้อย่างเป็น

รูปธรรม ภายใต้เงื่อนไขความท้าทายทั้งหลายดังกล่าว จึงจำเป็นที่ประเทศจะต้องเสริมสร้างให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระดับโครงสร้างของประเทศ บนพื้นฐานของความเข้มแข็ง สมดุล และยั่งยืน เพื่อ ก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคเดิม ให้ประเทศไทยมีสมรรถนะเพียงพอต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง พร้อมทั้งเร่ง เพิ่มศักยภาพในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที

ทั้งนี้การยกระดับสมรรถนะและศักยภาพของประเทศไทยในระยะเวลาอันใกล้ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม หากอาศัยเพียงการมุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไปจะไม่เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วฉับพลันในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังไม่เพียงพอสำหรับการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบที่รุนแรงและแผ่ขยายในวงกว้าง หรือทันต่อการแสวงหาโอกาสที่จะสร้างผลประโยชน์ ที่ผลักดันให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

พลิกโฉมประเทศไทย สู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน(Transformation to Hi-Value and Sustainable Thailand) การวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีจุดประสงค์ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทย หรือ เปลี่ยนแปลงประเทศขนานใหญ่ (Thailand’s Transformation) ภายใต้แนวคิด “Resilience” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการลดความเปราะบาง สร้างความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ในสภาวะวิกฤติ โดยสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยการพลิกโฉมประเทศไทยครอบคลุมตั้งแต่การเปลี่ยนแปลง ในระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก ในขณะเดียวกันกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังมุ่งกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการสร้างความสมดุลในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วน เศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการสร้างความสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศกับความสามารถในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งการปรับเปลี่ยน องคาพยพในมิติต่าง ๆ ให้เท่าทันและสอดคล้องกับพลวัตและบริบทใหม่ของโลก โดยคำนึงถึงเงื่อนไขของ สถานการณ์และทรัพยากรของประเทศ นอกจากนี้กรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกกลุ่ม และส่งต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในยุทธศาสตร์ชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาประเทศทั้งหมด ตามที่กล่าวถึงข้างต้น การพลิกโฉมประเทศไทย (Thailand’s Transformation) ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” หรือ “Hi-Value and Sustainable Thailand” โดยใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการยกระดับศักยภาพและพัฒนาประเทศในทุกมิติ เพื่อสนับสนุน เสริมสร้างการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการแข?งขัน และเพื่อส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปในทิศทางที่ประเทศสามารถปรับตัวและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน ตลอดจนสามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ในระยะยาวไปพร้อมกับการรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบหลักของการขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน (Hi-Value and Sustainable Thailand) เนื่องด้วยเป้าประสงค์ที่ต้องการให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่ระบุทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งเน้นได้อย่างชัดเจน การกำหนดกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมุ่งเน้นคัดเลือกประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ Hi-Value and Sustainable Thailand ในองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1.) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) 2.) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High opportunity Society) 3.) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living) และ 4.) ปัจจัยสนับสนุน การพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation) โดยภายใต้องค์ประกอบใน แต่ละด้านได้มีการกำหนด **"หมุดหมาย"** (Milestones) ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ **'เป็น'** มุ่งหวังจะ **'มี'** หรือต้องการจะ **'ขจัด'** ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อสะท้อน ประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการพลิกโฉมประเทศสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ภายในปี 2570 โดยรายละเอียดขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน และหมุดหมาย มีดังนี้

(1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy)

- หมุดหมายที่ 1 เกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้สินค้าเกษตรด้วยเทคโนโลยี
- หมุดหมายที่ 2 การท่องเที่ยวเน้นคุณค่า และความยั่งยืน กิจกรรมหลากหลาย กระจายรายได้ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
- หมุดหมายที่ 3 ฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า สร้างศักยภาพการผลิตและส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า
- หมุดหมายที่ 4 การแพทย์ และสุขภาพครบวงจร ยกระดับการแพทย์ให้ทันสมัย ทั่วถึง เป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพมูลค่าสูง
- หมุดหมายที่ 5 ประตูการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ของภูมิภาค โครงข่ายคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวก เชื่อมโยงกับภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ
- หมุดหมายที่ 6 อิเล็กทรอนิกส์ อัจฉริยะ และบริการดิจิทัล ส่งเสริมการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย บริการดิจิทัลและดิจิทัล คอนเทนต์เติบโตรวดเร็ว

(2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High opportunity Society)

- หมุดหมายที่ 7 SMEs วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจ เพื่อสังคมเติบโตอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างศักยภาพ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและตลาดสมัยใหม่
- หมุดหมายที่ 8 พื้นที่และเมือง มีความเจริญ ทันสมัย และน่าอยู่ ลดความเลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม
- หมุดหมายที่ 9 ความยากจนข้ามรุ่นลดลง และได้รับความคุ้มครองทางสังคมเพียงพอ ประชาชนสามารถขยับสถานะและได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสม

(3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living)

- หมุดหมายที่ 10 เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ของเสียถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์และพัฒนาพลังงานหมุนเวียนเป็นแหล่งพลังงานหลัก
- หมุดหมายที่ 11 ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ใช้มาตรการเชิงพื้นที่ และเทคโนโลยีในการรับมือภัยธรรมชาติ

(4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation)

- หมุดหมายที่ 12 กำลังคนมีสมรรถนะสูง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ระบบการศึกษาและพัฒนาฝีมือแรงงานมีคุณภาพ คนทุกช่วงวัยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- หมุดหมายที่ 13 ภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง ภาครัฐทันสมัยมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การกำหนด **"หมุดหมาย"** (Milestones) ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อนำไปสู่การพลิกโฉมประเทศสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ภายในปี 2570 ได้พัฒนาขึ้นจากการนำโอกาส และความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์ผลกระทบของแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Megatrends) ต่อสถานะของการพัฒนาประเทศ มาใช้เป็นกรอบในการจัดทำรายละเอียด

2.4.1.5 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลิดรอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987 อ้างในสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เว็บไซต์) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environmental protection)

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติ รวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ **1.) การพัฒนาคน (People)** ให้ความสำคัญกับ การขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม **2.) สิ่งแวดล้อม (Planet)** ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป **3.) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity)** ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ **4.) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace)** ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ **5.) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)** ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563

ภาพที่ 2.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- **เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่** การขจัดความยากจนในทุกรูปแบบยังคงเป็นความท้าทายสำคัญของประชากรโลก แม้จำนวนผู้ที่เผชิญภาวะความยากจนขั้นรุนแรงจะลดลงกว่ากึ่งหนึ่งระหว่างปี 2533 – 2558 แต่ก็ยังมีประชากรอีกกว่า 736 ล้านคนทั่วโลก ในปี 2558 ยังดำรงชีพด้วยเงินน้อยกว่า 1.90 ดอลลาร์ต่อวัน หลายคนยังขาดการเข้าถึงอาหาร น้ำดื่มที่สะอาดและสุขอนามัยที่เพียงพอ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในประเทศ เช่น จีนและอินเดีย ได้ช่วยยกระดับประชากรออกจากความยากจน แต่ความเติบโตทางเศรษฐกิจก็ยังไม่มีความสม่ำเสมอเท่าใดนัก ประชากรผู้หญิงมีสัดส่วนที่อยู่ในความยากจนมากกว่าผู้ชาย เนื่องความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องค่าแรง การศึกษา และทรัพย์สิน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มุ่งขจัดความยากจน ในทุกรูปแบบ ภายในปี 2573 ซึ่งเป้าหมายที่ 1 เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงในการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการขั้นพื้นฐาน รวมถึงช่วยเหลือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ

- **เป้าหมาย 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน** การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและผลผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ได้เห็นสัดส่วนของประชากรที่ขาดแคลนอาหารลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง ประเทศกำลังพัฒนาจำนวนมากที่เคยได้รับความทุกข์จากความอดอยากและความหิวโหย กลายเป็นประเทศที่มีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือทางโภชนาการแก่ผู้ด้อยโอกาสได้เป็นจำนวนมาก หลายประเทศในเอเชียกลางและเอเชียตะวันออก ละตินอเมริกา และประเทศกลุ่มแคริบเบียน มีความก้าวหน้าอย่างมากในการขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 2 มุ่งมั่นที่จะขจัดความหิวโหยและความอดอยากทุกรูปแบบ ภายในปี 2573 เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและผู้ด้อยโอกาสจำนวนมาก เข้าถึงอาหารที่เพียงพอและมีคุณค่าทางโภชนาการตลอดทั้งปี นอกจากนี้ เป้าหมายนี้ยังส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน การปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่และกำลังการผลิตของเกษตรกรรายย่อยให้เข้าถึงแหล่งที่ดินทำกิน เทคโนโลยีและการตลาดอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างประเทศก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร

- **เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาวะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย** การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ในช่วงปี 2543 – 2558 ประสบผลสำเร็จอย่างมากในการลดอัตราการเสียชีวิตของเด็ก การ

ส่งเสริมสุขภาพของมารดาและการต่อสู้กับเชื้อเอชไอวี เอดส์ มาลาเรียและโรคอื่นๆ/โดยเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมุ่งมั่นที่สานต่อความสำเร็จของ MDGs ในการยุติการระบาดของโรคเอดส์ วัณโรค มาลาเรียและโรคติดต่ออื่นๆ ภายในปี 2573 ซึ่งเป้าหมายที่ 3 มุ่งหมายให้บรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและจัดให้มีการเข้าถึงยาและวัคซีนอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสำหรับทุกคน โดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวัคซีนเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการนี้เช่นเดียวกับการเข้าถึงยาในราคาที่เหมาะสม

- **เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต** การศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุมสำหรับทุกคนจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพของการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 มุ่งสร้างหลักประกันว่าเด็กทั้งชายและหญิงสามารถเข้าถึงการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับมัธยมศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่ายภายในปี 2573 รวมทั้งให้มีการเข้าถึงการฝึกอบรมทักษะอาชีพในราคาที่เหมาะสมอย่างเท่าเทียมกัน และขจัดความไม่เสมอภาคทางเพศและความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนบรรลุการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างถ้วนหน้า
- **เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน** การยุติการเลือกปฏิบัติต่อเพศหญิงเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ รวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน โดยการเสริมสร้างบทบาทของผู้หญิงและเด็กหญิงจะช่วยสนับสนุนการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แม้ในปัจจุบันจะมีเด็กผู้หญิงที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น และมีจำนวนผู้หญิงในตลาดแรงงานมากขึ้น แต่ยังคงมีความไม่เสมอภาคระหว่างเพศในการเข้าถึงสิทธิแรงงานและค่าจ้าง นอกจากนี้ ความรุนแรงและการละเมิดทางเพศ รวมทั้งการทำงานบ้านและงานที่ไม่ได้รับค่าจ้าง และการเลือกปฏิบัติต่อเพศหญิง ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมในการถือครองที่ดินและทรัพย์สิน ตลอดจนเข้าถึงสิทธิสุขภาวะทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ รวมทั้งเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเตอร์เน็ต จึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญให้บรรลุเป้าหมายความเท่าเทียมทางเพศ
- **เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้ สำหรับทุกคน** ปัญหาการขาดแคลนน้ำส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วโลกกว่าร้อยละ 40 และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้นอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ปริมาณน้ำดื่มสะอาดที่ลดลงยังเป็นปัญหาสำคัญ หลายประเทศทั่วโลกเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง และภาวการณ์เป็นทะเลทรายที่รุนแรงขึ้น ดังนี้ การจัดหาน้ำดื่มที่ปลอดภัยในราคาที่เหมาะสมสำหรับทุกคนภายในปี 2573 จึงต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ รวมทั้งการมีสุขอนามัยและการสุขาภิบาลที่เหมาะสม ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำ ตลอดจนสร้างหลักประกันการเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยในราคาที่เหมาะสมโดยถ้วนหน้า
- **เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน** ในห้วงเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมา ประชากรโลกสามารถเข้าถึงไฟฟ้าเพิ่มขึ้นประมาณ 1,700 ล้านคนทั่วโลก และยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีความต้องการใช้พลังงานราคาถูกมากขึ้น ในขณะที่ภาคเศรษฐกิจที่พึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรง ดังนั้น การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ 7 ภายในปี 2573 จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนในแหล่งพลังงานสะอาด อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานความร้อน รวมทั้งการเพิ่มผลิตภาพพลังงาน และการสร้างหลักประกันการเข้าถึงพลังงานโดยถ้วนหน้า โดยการขยายโครงสร้างพื้นฐาน

และยกระดับเทคโนโลยีในการผลิตพลังงานที่สะอาดและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกประเทศจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจและรักษาสิ่งแวดล้อม

- **เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพและการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน** ในระยะ 25 ปีที่ผ่านมา จำนวนแรงงานที่ประสบปัญหาความยากจนขั้นรุนแรงลดลงอย่างมาก จำนวนชนชั้นกลางมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 34 ของการจ้างงานทั้งหมดในประเทศกำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม วิกฤตเศรษฐกิจปี 2551 ส่งผลให้เกิดภาวะถดถอยของเศรษฐกิจโลก แม้เศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัว แต่อัตราการเติบโตยังต่ำ และปัญหาความเหลื่อมล้ำรุนแรงขึ้น การจ้างงานไม่เพียงพอต่อตลาดแรงงานที่เติบโตขึ้น องค์การแรงงานระหว่างประเทศรายงานว่าในปี 2558 มีผู้ไม่มีงานทำถึง 204 ล้านคนทั่วโลก เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยบรรลุการมีผลิตภาพและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ผ่านการสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการและการสร้างงาน รวมทั้งมาตรการที่มีประสิทธิผลในการขจัดแรงงานบังคับ แรงงานทาส และการค้ามนุษย์ เพื่อบรรลุการจ้างงานเต็มรูปแบบ มีประสิทธิภาพและมีคุณค่า สำหรับทุกคนภายในปี 2573

- **เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม** การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรมเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาในปัจจุบันประชากรโลกกว่าครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเมือง ทำให้ระบบขนส่งสาธารณะและพลังงานหมุนเวียนมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหาทาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน อาทิ การสร้างงานแบบใหม่ และส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ดังนั้น การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน และการลงทุนในนวัตกรรมและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นแนวทางสำคัญเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ประชากรโลกกว่า 4 พันล้านคนยังไม่สามารถเข้าถึงอินเตอร์เน็ต ซึ่งกว่าร้อยละ 90 เป็นประชากรในประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้นการลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลจึงมีความสำคัญเพื่อก่อให้เกิดหลักประกันในการเข้าถึงข้อมูลและความรู้อย่างเท่าเทียม รวมทั้งการส่งเสริมนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ

- **เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ** ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เพิ่มขึ้นทั่วโลก โดยร้อยละ 10 ของผู้ร่ำรวยที่สุด มีรายได้เป็นร้อยละ 10 ของรายได้รวมทั่วโลก ในขณะที่ร้อยละ 10 ของคนจนที่สุด มีรายได้เพียงร้อยละ 2 – 7 ของรายได้รวมทั่วโลกและพบว่าในประเทศกำลังพัฒนาความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 ตามการเติบโตของประชากร การจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้นจำเป็นต้องมีนโยบายที่เหมาะสมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ และส่งเสริมความครอบคลุมทางเศรษฐกิจให้กับทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ เชื้อชาติ หรือชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ยังต้องมีความร่วมมือระดับโลกเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบและกำกับดูแลตลาดและสถาบันการเงิน รวมทั้งส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคที่มีความจำเป็นมากที่สุดการอำนวยความสะดวกการอพยพย้ายถิ่นที่ปลอดภัยและการเคลื่อนย้ายของผู้คนก็เป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้น

- **เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่น ต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน** การพัฒนาที่ยั่งยืนจะไม่สามารถบรรลุได้หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการพัฒนาและจัดการพื้นที่เมืองการเพิ่มขึ้นของประชากรและการย้ายถิ่นฐาน ส่งผลให้มีการเกิดขึ้นของเมืองและมหานครอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และชุมชนแออัดกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนเมือง การพัฒนาเมืองให้ยั่งยืน คือ การสร้างงานและโอกาสทางธุรกิจ ที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยในราคาที่เหมาะสม

และการสร้างสังคมและเศรษฐกิจที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการลงทุนในการขนส่งสาธารณะ การสร้างพื้นที่สาธารณะสีเขียว และการปรับปรุงการวางผังเมืองและการบริหารจัดการที่ครอบคลุมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

- **เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน** การที่จะบรรลุเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องลดรอยเท้าทางนิเวศลงอย่างเร่งด่วน โดยการเปลี่ยนแปลงการผลิตและการบริโภคสินค้าและทรัพยากร การเกษตรกรรมเป็นผู้ใช้น้ำรายใหญ่ที่สุดในโลก และในขณะนี้มีการจัดการน้ำให้ถึง 70% ของผู้ใช้น้ำทั้งหมด การจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการกำจัดขยะที่เป็นพิษและมลพิษเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนี้ การส่งเสริมให้มีการรีไซเคิลและลดขยะมูลฝอยในอุตสาหกรรม ธุรกิจและผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญเท่าเทียมกับการสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาเพื่อก้าวเข้าสู่แผนการบริโภคที่ยั่งยืนภายในปี 2573

- **เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น** ทุกประเทศในโลกล้วนประสบกับผลกระทบอันรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาวะโลกร้อนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบภูมิอากาศ ซึ่งหากไม่เริ่มดำเนินการอย่างทันท่วงทีจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ว่าจะเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 13 มุ่งระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำ ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการบูรณาการมาตรการด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และความมั่นคงของมนุษย์ เข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ การรักษาระดับอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ไม่เพิ่มขึ้นเกิน 2 องศาเซลเซียส จำเป็นต้องมีเจตจำนงทางการเมืองที่เข้มแข็ง การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น และความร่วมมือในการดำเนินการอย่างเร่งด่วน

- **เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ผู้คนกว่าสามพันล้านคนใช้ชีวิตขึ้นอยู่กับความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง แต่ในปัจจุบันนี้เราจะเห็นได้ว่า 30% ของปลาทะเลของโลกได้ถูกใช้ไปเกินขนาด ซึ่งต่ำกว่าระดับที่พวกเขาสามารถผลิตผลตอบแทนที่ยั่งยืนให้ได้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สร้างกรอบการทำงานเพื่อการจัดการอย่างยั่งยืนและปกป้องระบบนิเวศทางชายฝั่งและทางทะเลจากภาวะมลพิษจากแหล่งบนบก ตลอดจนจัดการปัญหาผลกระทบของการเป็นกรดของมหาสมุทร เสริมสร้างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรทะเลผ่านกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งจะสามารถช่วยบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นกับมหาสมุทร

- **เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน ต่อสู้การกลางสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ** ระบบนิเวศบนบกมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เช่นเดียวกับระบบนิเวศทางทะเล กว่าร้อยละ 80 ของอาหารมนุษย์มาจากพืช และมนุษย์พึ่งพาการเกษตรเป็นแหล่งทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่สำคัญ นอกจากนี้ ป่าไม้ยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยสำคัญของสิ่งมีชีวิตนับล้านชนิด รวมทั้งเป็นแหล่งกำเนิดน้ำและอากาศที่สะอาด และมีความสำคัญต่อการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ในทุกๆ ปี เกิดการสูญเสียพื้นที่ป่ากว่า 13 ล้านเฮกเตอร์ (ประมาณ 81 ล้านไร่) ทั่วโลก และการเสื่อมโทรมของที่ดินส่งผลให้เกิดการกลายเป็นทะเลทรายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อชุมชนที่ยากจนทั่วโลก การลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชก่อให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทาง

ชีวภาพ รวมทั้งกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เป้าหมายที่ 15 มุ่งอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้มีการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนและแก้ไขปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อลดความสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยทางธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งดำเนินการให้มีความมั่นคงทางอาหารและน้ำ และสร้างศักยภาพในด้านการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- **เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ** สันติภาพ ความสงบสุข ความมั่นคง สิทธิมนุษยชน และการปกครองที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม บางภูมิภาคในโลกยังตกอยู่ในวงจรของความขัดแย้งและความรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบใหญ่หลวงต่อการพัฒนาประเทศและการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ในภาวะความขัดแย้งที่ขาดการเคารพในหลักนิติธรรม ยังมีแนวโน้มของการเกิดความรุนแรงทางเพศ อาชญากรรม และการแสวงผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ สูงขึ้น เป้าหมายที่ 16 มุ่งมั่นที่จะลดความรุนแรงทุกรูปแบบ และเสริมสร้างความร่วมมือกับภาครัฐและชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความไม่มั่นคงอย่างยั่งยืน ผ่านการส่งเสริมหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน การลดอาวุธผิดกฎหมาย และสนับสนุนให้ประเทศกำลังพัฒนามีส่วนร่วมในสถาบันธรรมาภิบาลระดับโลก

- **เป้าหมายที่ 17 เสริมความแข็งแกร่งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเชื่อมต่อกันมากขึ้นการส่งเสริมให้มีการเข้าถึงเทคโนโลยีและความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการแลกเปลี่ยนความคิดและเอื้อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม นอกจากนี้ การประสานงานด้านนโยบายเพื่อช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนามีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้ รวมทั้งการส่งเสริมการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด มีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 17 มุ่งมั่นที่จะเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา (North-South) และความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (South-South) โดยการสนับสนุนแผนระดับชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มอัตราการส่งออกล้วนเป็นองค์ประกอบของการมีระบบการค้าซึ่งอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์สากล มีความเสมอภาค ยุติธรรม เปิดกว้าง และเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

เป้าหมายทั้ง 17 ข้อ สะท้อน 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บวกกับอีก 2 มิติคือ มิติสันติภาพและสถาบัน และมิติเรื่องหุ้นส่วนการพัฒนา ที่เป็นเชื่อมร้อยทุกมิติของความยั่งยืนไว้ด้วยกัน รวมเป็น 5 มิติ องค์การสหประชาชาติแบ่งเป้าหมาย 17 ข้อ ออกเป็น 5 กลุ่ม (เรียกว่า 5 Ps) ประกอบด้วย (SDG MoVE)

- People (มิติสังคม) : ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1 2 3 4 และ 5
- Prosperity (มิติเศรษฐกิจ) : ครอบคลุมเป้าหมายที่ 7 8 9 10 และ 11
- Planet (มิติสิ่งแวดล้อม) : ครอบคลุมเป้าหมายที่ 6 12 13 14 และ 15
- Peace (มิติสันติภาพและสถาบัน) : ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16
- Partnership (มิติหุ้นส่วนการพัฒนา) : ครอบคลุมเป้าหมายที่ 17

แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19

ธันวาคม 2562 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) ซึ่งแผนการขับเคลื่อนฯ ครอบคลุมการดำเนินการหลักใน 6 ด้าน ดังนี้

(1) การสร้างการตระหนักรู้ ดำเนินการให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการดำเนินการทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศสู่ความยั่งยืน

(2) การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผน 3 ระดับของประเทศ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างประเทศให้มั่นคง โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

(3) กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนในระดับนโยบาย และหน่วยงานภาครัฐบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

(4) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินงานโดยยึดหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งขยายผลสู่การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ (SDG Localization)

(5) ภาคีการพัฒนา สนับสนุนความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งในประเทศและภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อร่วมขับเคลื่อนประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(6) การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการรายงานความก้าวหน้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

2.4.1.6 แผนแม่บทเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว (พ.ศ.2561-2565)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งในมิติของจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยว การจัดอันดับด้านการท่องเที่ยว และมูลค่าทางเศรษฐกิจจากธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว ประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งและความหลากหลายของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่เพื่อพัฒนายกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความหลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวทางน้ำ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ทั้งนี้ หากประเทศไทย มีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว การท่องเที่ยวไทยจะเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ และกระจายได้รายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทประเด็นสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561-2565)	
เป้าหมาย	**ตัวชี้วัด**
1. มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมด้านการท่องเที่ยวขยายตัวไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ต่อปี 2. สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 22 ในปี 2565 3. รายได้รวมจากการท่องเที่ยวมีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี 4. อันดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย (TTCI) อยู่ในอันดับ 30 ของโลก ในปี 2565 5. จำนวนของแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	1. มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมด้านการท่องเที่ยว 2. รายได้รวมจากการท่องเที่ยว 3. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่อครั้งการเดินทาง 4. การจ้างงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5. อันดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย 6. แหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน

ที่มา: อพท.

ภาพที่ 2.3 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทประเด็นสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561-2565)

2.4.1.7 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)

ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้คำนึงถึงบริบทของประเทศไทยในการพัฒนาภายใต้กรอบการวิเคราะห์แบบองค์รวม ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและอยู่ในภารกิจของ อพท. คือ **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยมีตัวชี้วัดที่มีส่วนร่วมดำเนินการ คือ แหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น และจำนวนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ**ยุทธศาสตร์ที่ 4** การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว โดยมีตัวชี้วัดที่มีส่วนร่วมดำเนินการคือ จำนวนจังหวัดที่มีผู้เยี่ยมเยือน มากกว่า 3 ล้านคนต่อปี เพิ่งสูงขึ้นทุกปี

(จาก 10 จังหวัดในปี 2558) โดยสาระสำคัญใน 2 ยุทธศาสตร์ที่ อพท. ร่วมขับเคลื่อนภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

(1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เสริมสร้าง พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการระดับโลกสากล

(2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ การส่งเสรมสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนผู้ประกอบการให้ใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการ การดูแลรักษาและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น

(3) สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาลและรูปแบบการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดตั้งเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรอง การพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น และการส่งเสริมความสมดุลเชิงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว ได้แก่ การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือเทศกาลประจำปีในพื้นที่ต่าง ๆ การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ (Man-Made Attractions) เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

(1) เสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่า และภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การทำการตลาดเป้าหมายและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของประเทศไทย ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย และสิ่งที่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน

(2) ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มตลาดระดับกลาง-บน (มีรายได้ส่วนบุคคลสูงกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐต่อปี) ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพและการทำการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ

(3) ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าในในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์ “Thainess” สินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็น

ไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัดโดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Story telling) การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

(4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรม เทศกาล และงานประเพณีประจำถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างความนิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคเอกชน เป็นต้น การส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” ได้แก่ การสร้างค่านิยมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสรมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มสุภาพสตรี รวมถึงการสนับสนุนมาตรการทางการเงินเพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายช่วงการท่องเที่ยว อาทิ มาตรการการลดหย่อนทางภาษี

(5) ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาด ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคลองแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชั่นที่ส่งเสริมการทำการตลาดเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย

2.4.2 แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ในระยะ 4 ปี (พ.ศ.2562 - 2565)

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. เน้นการดำเนินงานภายใต้ 2 รูปแบบหลักๆ คือ

รูปแบบที่ 1 เน้นเชิงพื้นที่เพื่อให้เกิดการขยายผลต้นแบบพื้นที่พิเศษของ อพท. ในพื้นที่อื่น โดยการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และการประกาศพื้นที่พิเศษขยายผลการดำเนินงานไปในพื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยว พร้อมการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาทิ ผลักดันพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้เป็นต้นแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผ่านการเล่าเรื่อง (story telling) เพื่อสร้างมูลค่า การพัฒนาตามแนว Thailand Riviera (หัวหิน - ชะอำ) เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยการดำเนินการจัดทำแผนและประกาศพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหัวหิน – ชะอำ การพัฒนาเครือข่ายลำน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ การพัฒนาเส้นทางสี่เหลี่ยมวัฒนธรรมล้านช้าง (ไทย - ลาว) ขยายผลการดำเนินงานสู่ One ASEAN Destination, การพัฒนาในเขตอารยธรรมอีสานใต้ สามเหลี่ยมมรกต (ไทย – ลาว - กัมพูชา) การพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนบูรณาการการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 เน้นการบริหารจัดการ เพื่อเดินหน้าสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (community -

based tourism: CBT) ในรูปแบบ CBT story telling และเตรียมแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การนำร่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวทางน้ำ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การพัฒนาเมืองและชุมชน อันจะนำไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (creative cities) รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานประสานงานและบูรณาการหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (tangible cultural heritage) และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (intangible cultural heritage) ในพื้นที่พิเศษ และการพัฒนาและขยายผลองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ อพท. บูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ เป็นต้น โดยจะเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และมุ่งใช้การท่องเที่ยวช่วยกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ โดยเพิ่มบทบาทให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตัวเอง ดูแลเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการขาย รวมถึงดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ ฯลฯ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้มาตรฐานเทียบชั้น “มาตรฐานสากล” เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนขับเคลื่อน 4 ปี และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ อพท. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กร เพื่อปรับบทบาทภารกิจให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2560 กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2564) Sustainable Development Goals หรือ SDGs แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งการได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้ร่วมดำเนินงานในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเมื่อแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กร อพท.จะขยายพื้นที่การดำเนินงานครอบคลุม 9 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (คลัสเตอร์) โดยคลัสเตอร์ที่จะเพิ่มเข้ามา คือ คุ้งบางกระเจ้า , อารยธรรมอีสานใต้, ชายฝั่งทะเลตะวันตก และอันดามันและหมู่เกาะทะเลใต้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่ความเป็นพื้นที่ต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนที่ได้มาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 บูรณาการ ประสาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคีในการจัดการการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนสู่องค์กรที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

<u>เป้าประสงค์หลัก</u>

1) พัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ เพื่อมุ่งสู่ชุมชนแห่งความสุข

2) สร้างเสริมและกระจายรายได้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้วยการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3) สร้างต้นแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อขยายผลไปยังพื้นที่อื่น

4) ประสานความร่วมมือทุกภาคีเพื่อเสริมสร้างศักยภาพกลไกและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว ที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างบูรณาการ

5) พื้นที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางของเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable: GSTC)

6) เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางการท่องเที่ยว

7) ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

บริบทการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน แบบ อพท.การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

แนวทาง

1) การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Community-Based Approach)
   - สร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
   - การท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับมาตรฐาน
   - กระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว
   - สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจของชุมชน
   - ลดความเหลี่ยมล้ำทางรายได้
2) การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเกณฑ์ GSTC
   - ท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับ
   - การท่องเที่ยวที่สมดุลกับสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม
   - ความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยว
   - การบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สะดวก สะอาด ปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
   - การต่อยอดสู่ Creative City
3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)
   - อัตลักษณ์และความโดดเด่นที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยว
   - คุณค่าและมูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยว
   - รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
4) การจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Co-Creation)
   - บูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคี
   - ความเป็นเอกภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว
   - ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

2.4.3 เกณฑ์โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

องค์การยูเนสโกได้เสนอแนวคิด “โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก” ที่มุ่งหวังความร่วมมือจากภาคร่วมต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ด้วยนโยบายระดับท้องถิ่นในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากฐานรากที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โครงการเมืองสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 7 สาขา ได้แก่

1) ด้านศิลปะ และหัตถกรรมพื้นบ้าน (CRAFT AND FOLK ARTS)
2) ด้านการออกแบบ (DESIGN)
3) ภาพยนตร์ (FILM)
4) อาหาร (GASTRONOMY)
5) วรรณกรรม (LITERATURE)
6) มีเดีย อาร์ต (MEDIA ARTS)
7) ดนตรี (MUSIC)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ภูมิภาค หรือชุมชนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (UNESCO, 2004)

U1 มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการริเริ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ/สังคม/ชุมชน ทั้งในเชิงคุณภาพ ปริมาณ และความหลากหลาย

U2 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมในสาขาที่นำเสนอเชิงสร้างสรรค์

U3 มีประสบการณ์ในการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่สมัคร

U4 นำเสนอถึงการพัฒนาอนาคตของเมืองเชิงสร้างสรรค์ มีการลงทุนเพื่อสร้างองค์ความรู้และการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

U5 มีการนำเสนออุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจผ่านระบบออนไลน์ เว็บไซต์ หรือโซเชียลมีเดียและมีสื่อที่ใช้ส่งเสริมกิจกรรมในสาขาที่สมัคร

U6 ต้องแสดงถึงความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสาขาที่สมัคร ตลอดจนเอกลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะของท้องถิ่น

U7 การลงทุนสำหรับการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาในสาขาที่สมัคร

U8 มีทรัพยากรอันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองและสามารถเปรียบเทียบต่อเมืองเครือข่ายในระดับนานาชาติ

U9 มีองค์กรหรือกลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนในสาขาที่เกี่ยวข้อง

U10 สาขาที่สมัครต้องมีความสำคัญต่อการส่งเสริมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอาชีพของชุมชน

U11 แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน

นอกจากนั้นแนวคิดโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ยังทำให้เกิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ซึ่งความต้องการสินค้าสร้างสรรค์หรือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นแล้วการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์เป็นการพัฒนามูลค่าทางเศรษฐกิจจากความหลากหลายแนวคิดสร้างสรรค์ที่มีอัตลักษณ์จากในแต่ละพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างและยกระดับมูลค่าเชิงวัฒนธรรมให้สูงขึ้น โดยมีปัจจัยสำคัญคือการใช้ชุมชนเป็นฐานรากในการพัฒนา ซึ่งการใช้ชุมชนเป็นฐานรากในการพัฒนานั้นนับเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถยกระดับรายได้ของชุมชนอย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของตลาดโลกที่สุด

ภาพที่ 2.4 สัญลักษณ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ UNESCO Creative Cities Network (UCCN)

สำหรับการขับเคลื่อนในจังหวัดน่านนั้น ได้มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ตามคำสั่งจังหวัดน่าน ที่ 8942/2562 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการยกระดับเมืองน่านให้เป็นเมืองสร้างสรรค์โดยผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน เป็นประธานกรรมการ พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดเป็นกรรมการ รวม 38 ราย และเป็นที่ปรึกษา 4 ราย โดยมีประเด็นที่ต้องดำเนินการภายใต้ The UNESCO Creative Cities Network (UCCN) ดังนี้

1. มียุทธศาสตร์และนโยบายที่เป็นไปตาม agenda ระดับนานาชาติ เช่น SDG
2. มีแผนระยะยาว การประเมินผลกระทบ และแผนต่อเนื่องในอนาคตไม่น้อยกว่า 4 ปีหลังจากได้รับการประกาศ
3. ต้องแสดงถึงการมีส่วนร่วมของภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคการศึกษา ประชาสังคม ศิลปิน
4. ต้องแสดงถึงประโยชน์ที่แต่ละกลุ่มจะได้รับจากการเป็น UCCN
5. ต้องแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัครมีความสำคัญต่อการพัฒนาของเมือง
6. บทบาทของวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัครต่อรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และการพัฒนาของเมือง
7. มีข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมือง เช่นการพัฒนาเศรษฐกิจการจ้างงาน เป็นต้น
8. มีชุมชนและบุคคลหลากหลายกลุ่มใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัครโดยเฉพาะในการดำรงชีวิต
9. มีการจัดงานออกร้าน สัมมนา หรือประชุมขนาดใหญ่ ระดับชาติและนานาชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัครในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา
10. มีงานเทศกาล หรือevent ขนาดใหญ่ ระดับชาติและนานาชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัครในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา
11. มีหลักสูตรหรือโปรแกรมที่สนับสนุนวัฒนธรรมและความสร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบในระบบการศึกษาและการศึกษานอกระบบ
12. มีศูนย์การศึกษาการศึกษาตลอดชีพ การฝึกอบรม อาชีวะ หรือสถาบันขั้นสูงที่สอนวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัคร
13. มีศูนย์ หรือสถาบันวิจัย วัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัคร
14. มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับมืออาชีพผู้มาสร้างสรรค์งาน ผลิตงาน หรือจัดกิจกรรมต่างๆ (อาจอยู่ในรูปแบบโปรแกรมพิเศษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นสภาหอการค้า)
15. มีพื้นที่ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสร้างสรรค์งาน แสดงผลงาน หรือโปรโมทงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ส่งเข้าสมัคร
16. มีโครงการหรือกิจกรรมในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโปรโมทการเข้าถึงวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่างๆ รวมถึงผู้ด้อยโอกาส 3 กิจกรรม/โครงการ
17. มีโครงการหรือกิจกรรมในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่าง stakeholders ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่สมัคร 3 กิจกรรม/โครงการ
18. บทบาทและผลกระทบจากกลุ่มอาชีพ และองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่สมัคร
19. ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีกิจกรรมริเริ่ม นโยบาย หลักเกณฑ์ หรือมาตรการที่สนับสนุนและขยายโอกาสของวัฒนธรรมท้องถิ่นในเชิงอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกับวัฒนธรรมที่สมัคร

20. มีการริเริ่มสร้างความสัมพันธ์ระดับนานาชาติกับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่สมัคร ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา
21. ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนและสร้างการทำงานร่วมกันกับเครือข่าย UCCN อื่น
22. ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีความร่วมมือกันในระดับนานาชาติกับเครือข่ายจากวัฒนธรรมด้านอื่นนอกเหนือจากวัฒนธรรมที่สมัคร
23. มีสิ่งอำนวยความสะดวก และโครงสร้างพื้นฐาน หรือมีการจัด event ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เพื่อโปรโมทวัฒนธรรมด้านอื่นๆ นอกเหนือจากวัฒนธรรมที่สมัคร
24. เมืองสามารถแสดงถึงงบประมาณและการใช้จ่ายสำหรับสนับสนุนวัฒนธรรมที่ส่งสมัคร ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา
25. มีโครงการที่จะทำในอนาคตหลังจากได้รับการเลือกเป็น UCCN ในระยะเวลา 4 ปี
    25.1 มีโครงการริเริ่ม อย่างน้อย 3 โครงการในการขยายบทบาทของวัฒนธรรมและความสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน
    25.2 มีโครงการริเริ่มร่วมกับเครือข่าย UCCN ในระดับนานาชาติ
    25.3 มีการแสดงงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานตามแผน
    25.4 มีการแสดงโครงสร้างการทำงาน และการจัดการสำหรับการปฏิบัติงานตามแผน
    25.5 มีการแสดงแผนการสร้างการรับรู้และโปรโมทการเป็น UCCN
26. มีการจัดทำสื่อ ที่แสดงถึงทรัพยากรด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมของเมือง โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่สมัคร โดยให้หลีกเลี่ยงสื่อที่โปรโมทเรื่องการท่องเที่ยว
27. มี URL Links ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ส่งสมัคร 1-3 URL
28. แสดงถึงการพร้อมสนับสนุน UCCN ในอนาคต

2.4.4 แผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

ภาคเหนือ ประกอบด้วย 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน พิษณุโลก ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และ จังหวัดอุทัยธานี เป็นพื้นที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กลุ่มประเทศเอเชียใต้ และกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านตะวันออกและด้านเหนือมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน และด้านตะวันตกติดต่อสหภาพเมียนมาร์ พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่รวม 106.03 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 33 ของพื้นที่ประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ ตอนบนเป็นพื้นที่สูง ภูเขา ป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำลำธาร พื้นที่ตอนล่างเป็นภูเขาสูงทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ตอนกลางเป็นพื้นที่ราบลุ่มของแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน สะแกกรัง และป่าสัก ภูมิอากาศ มีอากาศร้อนชื้นสลับร้อนแห้งแล้ง

2.4.4.1 ด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของภาคเหนือโดดเด่นด้านวัฒนธรรม และธรรมชาติโดยมีจุดแข็งอยู่ที่สภาพภูมิสังคมซึ่งเป็นภูเขาสูง ทัศนียภาพสวยงาม อากาศเย็นสบาย มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ ผู้คนมีความเป็นมิตร รวมทั้งเป็นประตูเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสู่ประเทศเพื่อนบ้าน และยังมีแหล่งมรดกโลกทั้งด้านประวัติศาสตร์และเชิงนิเวศน์ จึงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่อง และเริ่มขยายตลาดท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มมากขึ้น เช่น MICE การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวชุมชน กีฬา/การผจญภัย พำนักระยะยาว และการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักที่มีชื่อเสียงระดับโลก อย่างไรก็ตาม สภาพโดยรวมของทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวหลักมีความเสื่อมโทรม การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและระบบขนส่งสาธารณะยังขาดประสิทธิภาพ ปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเป็นประเด็นที่ท้าทายต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเหนือ

2.4.4.2 รายได้จากการท่องเที่ยว

รายได้จากการท่องเที่ยวภาคเหนือขยายตัวต่อเนื่อง ในปี 2559 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 31.07 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งประเทศ และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 158,771.44 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.4 ของรายได้ท่องเที่ยวทั้งประเทศ รองจากกรุงเทพฯ ภาคใต้ และภาคตะวันออก โดยปี 2555 – 2559 รายได้จากการท่องเที่ยวภาคเหนือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15.1 ต่อปี สูงกว่าระดับประเทศที่ขยายตัวร้อยละ 14.3 และจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.8 ขณะที่ของประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 85 เป็นชาวไทย และยังเป็นการท่องเที่ยวกระแสหลัก สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 42.4 มาจากยุโรป และอเมริกา และร้อยละ 26 เป็นนักท่องเที่ยวจากจีน ซึ่งขยายตัวสูงมาก

รายได้จากการท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวในเมืองท่องเที่ยวหลักแต่มีแนวโน้มกระจายสู่เมืองรองมากขึ้น ในปี 2555 – 2559 จังหวัดที่มีสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดส่วนใหญ่ เป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก คือ จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 54.5 เชียงราย ร้อยละ 16.5 พิษณุโลก ร้อยละ 5.1 และเพชรบูรณ์ ร้อยละ 4.2 อย่างไรก็ตาม พบว่า เมืองท่องเที่ยวรอง เช่น น่าน พิจิตร ลำพูน อุทัยธานี อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พะเยา ลำปาง มีการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวในอัตราที่สูง

2.4.4.3 แนวคิดและทิศทางการพัฒนา

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ภาคเหนือมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น ที่มีการฟื้นฟู สืบสาน และสร้างสรรค์พัฒนาสู่การผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริการสุขภาพ และผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีชื่อเสียงระดับสากล พื้นที่เกษตรของภาคเหนือมีขนาดเล็กเหมาะสมต่อการปรับระบบการผลิตเพื่อสร้างคุณค่าตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ ทำเลที่ตั้งของภาคเหนือมีศักยภาพในการขยายการค้าการลงทุนและบริการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และสามารถขยายไปสู่จีนตอนใต้และกลุ่มประเทศเอเชียใต้ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ และ ตะวันออก - ตะวันตก รวมถึงเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น การพัฒนาภาคเหนือสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นจะต้องนำศักยภาพทางภูมิสังคมประกอบกับปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาและองค์กรในพื้นที่มาใช้ในการต่อยอดการผลิต

และบริการที่มีศักยภาพและโอกาสเพื่อสร้างมูลค่าสูงตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

สำหรับเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการท่องเที่ยวภาคเหนือ มุ่งหมายให้รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ สัดส่วนคนจนลดลง สัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสวัสดิการเพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานลดลง

2.4.4.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มี ศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

(1) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน

(2) กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลก (ทางประวัติศาสตร์) ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และ กำแพงเพชร

(3) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน เพชรบูรณ์ อุทัยธานี

(4) กลุ่มท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ MICE ในจังหวัดเชียงใหม่ ท่องเที่ยวเชิงผจญภัย/ กีฬาเพื่อการพักผ่อน/เชิงสุขภาพ และการพำนักระยะยาว ในจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน

โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

(1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

(2) สนับสนุน Community Based Tourism/Local Tourism เพื่อกระจายประโยชน์ จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาประยุกต์สร้างสรรค์สินค้าและบริการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

(3) สนับสนุนการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในภาค เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เส้นทางสายวัฒนธรรม เส้นทางท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลก และส่งเสริม กิจกรรมท่องเที่ยวแนวใหม่เพื่อสร้างรายได้ตลอดปี

(4) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวและบริการต่อเนื่องทั้งระบบ ส่งเสริมการตลาดทั้งการรักษาฐานเดิมและขยายไปสู่ตลาดกลุ่มใหม่ที่มีศักยภาพ รวมทั้ง การสร้างตลาดในรูปแบบ e-tourism

(5) รักษาอัตลักษณ์ของเมืองโดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน และเมืองเก่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน และการสร้าง “แบรนด์” หรือเอกลักษณ์ของเมือง รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัด และเมืองท่องเที่ยวให้เป็นเมืองน่าอยู่เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองให้มีคุณค่า เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีสมดุล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ กลุ่มอาหาร และสินค้าเพื่อสุขภาพ กลุ่มบริการทางการแพทย์และสุขภาพ และกลุ่มผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ โดยให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางและขยายสู่พื้นที่เครือข่ายที่มีศักยภาพ โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

(1) สนับสนุนสถาบันการศึกษาในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม และส่งเสริมการนำมาใช้เชิงพาณิชย์ตามแนวคิดการสร้าง Food Valley เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการ ให้ตอบสนองต่อตลาดเป้าหมายเฉพาะ อาทิ กลุ่มสินค้าเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุ กลุ่มอาหารเสริมสุขภาพและความงาม

(2) ขยายเครือข่ายการพัฒนาธุรกิจบริการทางการแพทย์และสุขภาพให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับตลาดเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมุ่งสู่การเป็น Medical & Wellness Hub ระดับอนุภูมิภาค

(3) สนับสนุนการพัฒนาเชียงใหม่เป็น Creative City พร้อมทั้งสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมผนวกกับความโดดเด่นของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้ามีความแตกต่างโดดเด่นสามารถตอบสนองต่อตลาดเป้าหมายเฉพาะ อาทิ สินค้า Life Style สินค้าหัตถกรรม และของที่ระลึกต่างๆ ที่เน้นคุณภาพทั้งการออกแบบและการใช้งาน

(4) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจ ขยายเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจตลอด Value Chain

2.4.5 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน)

2.4.5.1 ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

1) ที่ตั้งและอาณาเขต กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และจังหวัดน่าน อยู่ทางตอนบนของประเทศระยะทางจากกรุงเทพมหานคร 785 กิโลเมตร มีชายแดนด้านเหนือติดกับประเทศเมียนมาร์ ระยะทาง 130 กิโลเมตรชายแดน ด้านตะวันออกติดกับ สปป.ลาว ระยะทาง 437 กิโลเมตร กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ด้านตะวันตกติดกับจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ระยะทาง 181.1 กิโลเมตร ที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง ระยะทาง 225 กิโลเมตร และด้านใต้ ติดกับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ระยะทาง 313.339 กิโลเมตร กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีพื้นที่รวม 36,024 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ประเทศไทยมี 513,115 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.02 และจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่มากที่สุด 11,678 ตารางกิโลเมตร

2) ลักษณะภูมิประเทศ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา มีความสูงจากน้ำทะเลสูงสุดที่ดอยภูคา 1,980 เมตร และความสูงเฉลี่ยคือ 76.16 เมตร ของดอยสูงที่สุดในประเทศไทย มีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำโขงไหลมาจากประเทศจีนและผ่านกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 แม่น้ำยมมีต้นกำเนิดที่จังหวัดพะเยา แม่น้ำน่านมีต้นกำเนิดที่จังหวัดน่าน แม่น้ำกกมีต้นกำเนิดจังหวัดเชียงตุงในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ แม่น้ำอิง ต้นกำเนิดที่จังหวัดพะเยา เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำโขง โดยไหลลงแม่น้ำโขงที่บ้านปากอิง ม.16 ต.ศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

3) การปกครอง การแบ่งเขตการปกครองของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย 50 อำเภอ 369 ตำบล 4,128 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2.1 แสดงการแบ่งเขตการปกครอง ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน)

จังหวัด	เขตการปกครอง		
	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เชียงราย	18	124	1753
พะเยา	9	68	779
แพร่	8	78	708
น่าน	15	99	890
กลุ่มจังหวัดฯ	**50**	**369**	**4,128**

2.4.5.2 ด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพโดดเด่น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเชิงสุขภาพ โดยนำวิถีชีวิตล้านนาที่เข้มแข็งและวัฒนธรรมชนเผ่าที่หลากหลายมาเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในกลุ่มจังหวัดฯ กลุ่มประเทศ GMS และ AEC เช่น การท่องเที่ยวในลำน้ำโขง การท่องเที่ยวตามเส้นทาง R3A เป็นต้น เนื่องจากปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS และ AEC จากการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรด้านการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก เครือข่ายการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดฯ และกลุ่มประเทศ GMS ประกอบกับขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ดึงดูด หรือจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวหรือพำนักนานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดฯ

2) พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ไกด์นำเที่ยว ชุมชนรอบแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความรู้ความสามารถทางด้านการท่องเที่ยว และมีมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ พัฒนาจุดแวะพัก ห้องน้ำให้ได้มาตรฐาน สะอาด ถูกสุขลักษณะ จัดทำป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน มีภาษาสากล เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้จากการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.4.5.3 วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์

วิสัยทัศน์

“ประตูการค้าสู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา ดิน น้ำ ป่า สมบูรณ์ ประชาชนอยู่ดีมีสุข”

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์ เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและ อุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

กลยุทธ์

1) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและเชิงสุขภาพ โดยปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อเนื่องในกลุ่มจังหวัดฯ รวมถึงพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม มีโครงการสำคัญ เช่น โครงการตรูเดอล้านนาตะวันออก โครงการพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรม (เส้นทางวัฒนธรรม) และส่งเสริมครูปัญญา 9 สาขา โครงการเชื่อมโยงวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมและสุขภาพ 6 เวียง (เวียงลอ เวียงสอง เวียงภูเพียง เวียงวรนคร เวียงเชียงแสน เวียงกาหลง)

2) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน GMS โดยส่งเสริมความร่วมมือ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน สร้างเครือข่ายและพัฒนาสมรรถนะองค์กรการท่องเที่ยวมีโครงการ สำคัญ เช่น โครงการก่อสร้างศูนย์ประชุมและแสดงศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก และกลุ่มประเทศ GMS โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวล้านนาตะวันออกกับกลุ่มประเทศ GMS เป็นต้น

3) พัฒนามาตรฐานการบริการและบุคลากรการท่องเที่ยวสู่สากลรวมถึงพัฒนาการประชาสัมพันธ์ และการตลาด มีโครงการสำคัญ เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ โครงการพัฒนามาตรฐานการบริการและการตลาดสู่สากลแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว โดยชุมชน 4 จังหวัด โครงการประกวดแหล่งท่องเที่ยวเพื่อยกระดับคุณภาพสู่สากล โครงการศูนย์บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดฯ เป็นต้น

2.4.5.4 เป้าหมายการพัฒนา พันธกิจ เป้าประสงค์หลัก และประเด็นการพัฒนา

เป้าหมายการพัฒนา

“ประตูการค้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ”

พันธกิจ

1. ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์เชื่อมโยงสู่สากลให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า

3. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมแห่งล้านนาตะวันออกดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นอัตลักษณ์ และสุขภาพ

4. อนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

เป้าประสงค์หลัก

1) เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และ AEC เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และเพิ่มรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ (กลุ่ม GMS, AEC และประเทศอื่นๆ) รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ

2) เพิ่มผลิตภาพและมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ และอุตสาหกรรมการเกษตรที่ได้มาตรฐานเพื่อมุ่งสู่ตลาดโลก

3) พัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าและคุณภาพผลิตภัณฑ์ และคุณค่าสินค้าและบริการเน้นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้

4) ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูให้มีความอุดมสมบูรณ์และสิ่งแวดล้อม และพลังงานได้รับบริหารจัดการตามมาตรฐานด้วยความมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

ประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกับต่างประเทศ

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศิลปวัฒนธรรม และสุขภาพ เพื่อสร้าง รายได้สู่ชุมชนและเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและ พลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

2.4.6 แผนพัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ.2561-2564)

2.4.6.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

วิสัยทัศน์ “เมืองแห่งความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่งคั่ง ชุมชนเข้มแข็ง ท่องเที่ยวยั่งยืน”

<u>เมืองแห่งความสุข</u> หมายถึง เมืองที่ประชาชนในจังหวัดมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งได้แก่การศึกษาดี มีสุขภาพอนามัยทั้งใจและกายดี มีความเสมอภาค รวมทั้งดำรงวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนในจังหวัด

<u>เศรษฐกิจสร้างสรรค์</u> หมายถึง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) และการสร้างสรรค์งาน (Creativity) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมการสั่งสมความรู้ของสังคมและใช้นวัตกรรมเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่สร้าง“มูลค่าทางเศรษฐกิจ” และให้ “คุณค่าทางสังคม” ตลอดจนการเชื่อมโยงระหว่างชนบทและเมืองด้วยเศรษฐกิจในพื้นที่

<u>ธรรมชาติสมบูรณ์</u> หมายถึง เป็นจังหวัดต้นน้ำที่คงความอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรสัตว์ป่า โดยมีความหลากหลายทางชีวภาพที่สมดุล ตลอดจนมีการจัดการกับปัญหามลพิษในจังหวัด อาทิเช่น มลพิษทางอากาศ การใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชลดลงและการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการและมีความสัมฤทธิ์ผล

<u>การเกษตรมั่งคั่ง</u> หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงองค์ความรู้นวัตกรรมเกษตรอย่างเท่าเทียมกันของประชาชน การใช้พื้นที่เกษตรให้เกิดประโยชน์ต่อไร่สูงสุด โดยการใช้นวัตกรรมและองค์ความรู้ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรเกษตรในพื้นที่ มีการพัฒนาทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตรอย่างยั่งยืน

<u>ชุมชนเข้มแข็ง</u> หมายถึง การส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายโดยให้ความสำคัญกับการศึกษา สุขภาวะ และความมั่นคงในลักษณะของประชารัฐ เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำตลอดจนการกระจายความเจริญจากเมืองไปสู่ชนบท

<u>ท่องเที่ยวยั่งยืน</u> หมายถึง การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอยากมาเยี่ยมชมในจังหวัดและมีระยะเวลาในการพำนักยาว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติและธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเยี่ยมชมวัดและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนใน

จังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยใช้การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะประชารัฐ โดยนอกจากจะไม่ทำลายต้นทุนการท่องเที่ยวเดิมแล้วยังต้องใช้ประโยชน์ให้สมดุลกับระบบนิเวศ

พันธกิจ

1. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองอุทยานแห่งชาติ เมืองแห่งชุมชนคนต้นน้ำที่คงความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรการผลิตทางการเกษตรเพื่อบริโภคภายในจังหวัดเพื่อทดแทนการนำเข้า การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่คงความสมดุลของระบบนิเวศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสีเขียว
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างสมดุล ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. พัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการดูแลด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างมีมาตรฐานที่เสมอภาคและทั่วถึง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการศึกษาและสุขอนามัยที่ดี ลดความเหลื่อมล้ำพัฒนาให้มีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชารัฐ
4. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยองค์ความรู้ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความมือของทุกภาคส่วน
5. พัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตามศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของประชาชน
6. พัฒนาด้านการศึกษา สุขภาวะ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้เกินค่าเฉลี่ยของประเทศ เด็กและเยาวชนต้องได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานเข้าศึกษาต่อได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึง
7. เสริมสร้างความมั่นคงและความสัมพันธ์ชายแดน ตลอดจนวางระบบบริหารจัดการที่ดีเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน มีฐานคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาทุกภาคส่วน รวมทั้งข้อมูลศักยภาพและความต้องการของอำเภอทุกอำเภอ ผลการวิเคราะห์พบว่าจังหวัดน่านมีความสำคัญในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ทั้งธรรมชาติ ป่าเขา ชนเผ่า โบราณสถาน และศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นของล้านนาตะวันออกจำนวนมาก โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้จากการบอกเล่าปากต่อปาก รวมทั้งจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและการประชาสัมพันธ์ของจังหวัด อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน คือ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวหนาแน่น มีปริมาณมากกว่าขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ขาดการพัฒนาปรับปรุงและบริหารจัดการที่ดี ทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีศักยภาพมีไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงมีฐานคิดในการแก้ไขปัญหาตามข้อจำกัดข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นฐานในการพัฒนาภายใต้เศรษฐกิจ 4.0 ตลอดจนการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ดังนี้

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ตามแผนงานการยกระดับศูนย์ฝึกอบรมแรงงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อยกระดับศูนย์ฝึกอบรม เพื่อสร้างสมรรถนะแรงงานตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อสร้างแหล่งพัฒนาแรงงานให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับแรงงานที่ไม่ผ่านการทดสอบให้มีแหล่งอบรมเพิ่มเติม (Re-Train) และแรงงานที่ต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม (Re-Skill) รวมถึงแรงงานที่ต้องการเปลี่ยนสายอาชีพ ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขา เพื่อเพิ่มศักยภาพของฐานบริการเดิมและขยายฐานบริการใหม่ๆ ในการปรับตัวสู่เศรษฐกิจฐานบริการที่เข้มแข็งขึ้น รวมทั้งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน แนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์

1) การค้นหาพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน
2) การบริหารจัดการของภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ
3) การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว
4) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวหนาแน่น (Intensive tourism)
5) การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่ความเป็นสากลอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2.2 สรุปแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563

สรุปแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563			
วิสัยทัศน์	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
“เมืองแห่งความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่งคั่ง ชุมชนเข้มแข็ง ท่องเที่ยวยั่งยืน”	1. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะประชารัฐ	มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจใช้องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงมาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจได้	กลยุทธ์ที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการต่อยอดองค์ความรู้ กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์และสินค้าบริการ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาเขตการค้าชายแดนและส่งเสริมการเพิ่มช่องทางการตลาด
	2. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	เป็นชุมชนต้นน้ำที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ สมาชิกชุมชนตระหนักในคุณค่าทรัพยากร	กลยุทธ์ที่ 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่ 2 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในภาคประชาสังคมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะประชารัฐ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สรุปแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563			
วิสัยทัศน์	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์
	3. การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตการเกษตร	ผลผลิตทางการเกษตรมีเพียงพอต่อการบริโภค	กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตร กลยุทธ์ที่ 2 ป้องกันแก้ไขการบุกรุกและขยายพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร กลยุทธ์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าแปรรูปการเกษตร กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าการเกษตรและโลจิสติกส์
	4. การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน	มีจุดมุ่งหมายปลายทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว	กลยุทธ์ที่ 1 การค้นหาพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารจัดการภาครัฐและชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4 ประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 5 การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นสากลและยั่งยืน
	5. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม	เป็นเมืองชายแดนที่มีความมั่นคง และชุมชนมีคุณภาพที่ดี	กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและภาคีเครือข่าย กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะชุมชน กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในประเทศและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ที่มา: แผนปฏิบัติราชการสำนักงานพลังงานจังหวัดน่าน (พ.ศ. 2563 – 2565)

2.4.7 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับต่างๆ และการบูรณาการงบประมาณ 3 มิติ ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

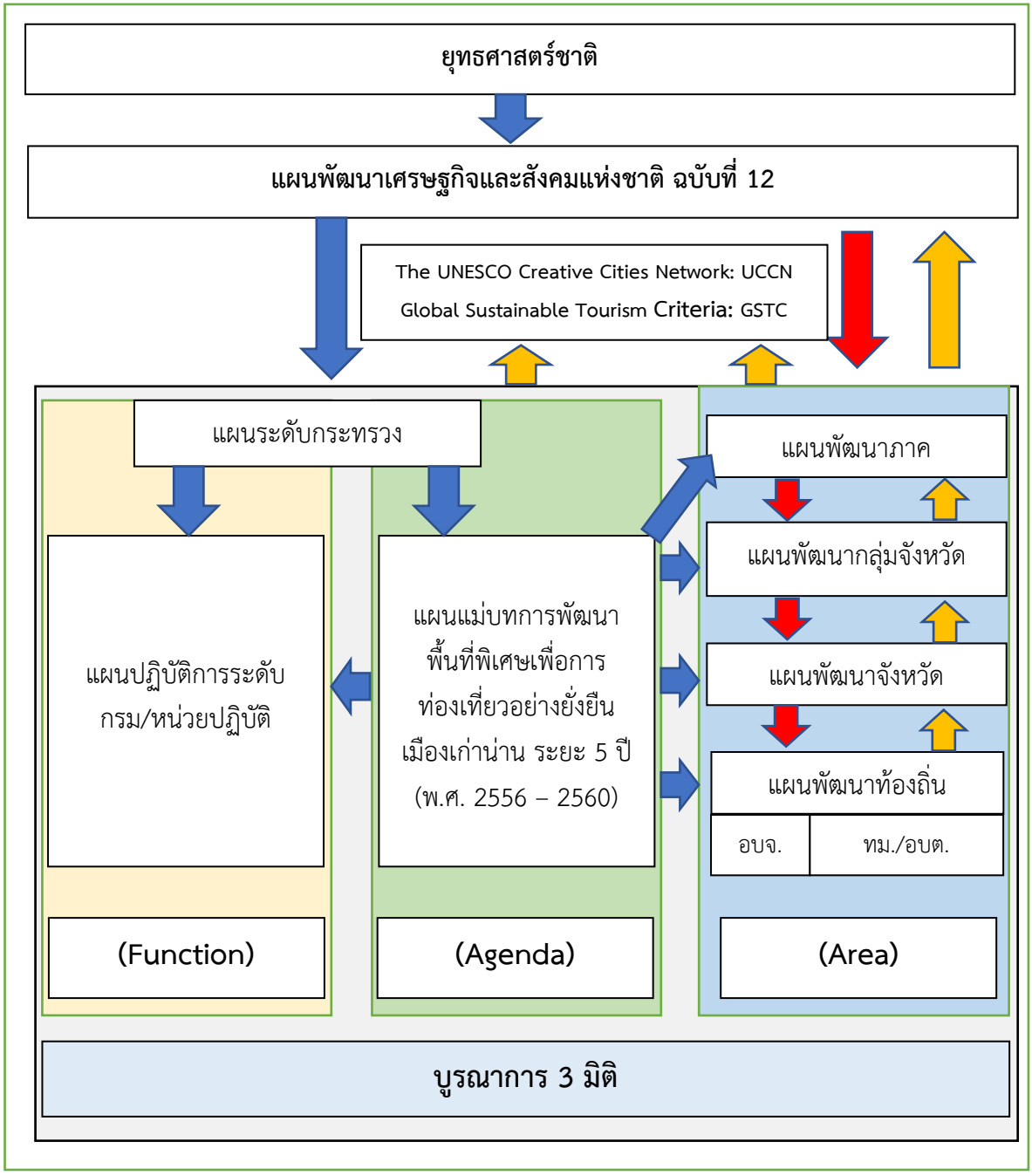

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

ภาพที่ 2.5 แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับต่างๆ และการบูรณาการงบประมาณ 3 มิติ ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมิตินโยบายและแผนที่สำคัญของรัฐบาล (Agenda) ที่เกี่ยวข้อง

สู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) “เมืองเก่าที่มีชีวิตและยั่งยืน”

<table>
<tr><td colspan="4">ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”
ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต)
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</td></tr>
<tr><th>แผนแม่บท
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ</th><th>แผนการปฏิรูป
ประเทศ</th><th>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12
เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals : SDGs)</th><th>แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2
พ.ศ.2560 – 2564</th></tr>
<tr><td>1. ประเด็นด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วัฒนธรรม</td><td>1. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
2. ด้านเศรษฐกิจ</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่มการส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ</td></tr>
<tr><td colspan="4">นโยบายประเทศไทย 4.0
ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Economic Wealth) ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well - beings) การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) และการรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Wellness)</td></tr>
</table>

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 (แผน Post Covid19(2564-2565)New Normal(2566-2567)Normal (2568-2570) ประเด็นการพัฒนา 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) ประเด็นการพัฒนา 2 การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว(Future Growth) ซึ่งเน้นการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ			
พร้อมรับ (Cope)	**ปรับตัว (Adapt)**	**เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform)**	
การส่งเสริมการจ้างงาน พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	ส่งเสริมการสร้างงานและการจ้างงานผู้สูงอายุพร้อมทั้ง ปรับตัวสู่ ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมาก ขึ้นในอนาคต สร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจขนาดใหญ่ช่วย SMEs ส่งเสริมการระดมทุน และสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	ปรับโครงสร้างตลาดแรงงานโดยการโยกย้ายแรงงานไปยังภาคการผลิตที่มีผลิตภาพสูงกว่าและมีรายได้มากกว่าเดิม พัฒนากลไกการติดตามประเมินผล ปรับปรุงกฎระเบียบกฎหมาย ปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม บูรณการระหว่างหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือและสนับสนุน SMEs	
การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังเมืองหลักและเมืองรอง	ส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่หัวเมืองหลักเมืองรอง และเขตเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนา เมืองให้น่าอยู่ โดยจัดระบบ	เสริมสร้างจุดเด่นทางเศรษฐกิจ ของแต่ละภาคหรือกลุ่มจังหวัด โดยการพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงผู้ประกอบการในพื้นที่เพิ่มศักยภาพและบทบาทหน้าของท้องถิ่น	

	ขนส่งสาธารณะ สาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มี คุณภาพ		
** การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย อย่างทั่วถึงและครอบคลุม	เพิ่มความหลากหลายให้กับการท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับบริการทางการแพทย์เพื่อเพิ่มมูลค่า	เปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มุ่งเน้นที่เชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ	

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมิติแผนงานของส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เมืองเก่าน่าน (Function) ที่เกี่ยวข้อง

สู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) “เมืองเก่าที่มีชีวิตและยั่งยืน”

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา					
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564-2570)					
ประเด็นที่ 1 ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วัฒนธรรม	ประเด็นที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ	ประเด็นที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพความงามและแพทย์แผนไทย	ประเด็นที่ 4 การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ	ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค	ประเด็นที่ 6 การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว
แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระยะ 4 ปี (พ.ศ.2562 - 2565)					
ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่ความเป็นพื้นที่ต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนที่ได้มาตรฐาน	ยุทธศาสตร์ที่ 3 บูรณาการ ประสาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคีในการจัดการการท่องเที่ยว	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนสู่องค์กรที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว		
แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในระยะ 4 ปี (พ.ศ.2562 - 2565)					
ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างคุณภาพทักษะ ความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบพึ่งพาตนเองบนฐานความพอเพียงเน้นองค์ความรู้และ	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของต้นทุนทรัพยากรชุมชนสู่การเป็นสินค้าและบริการบนฐานอัตลักษณ์ เอกลักษณ์และการมีส่วนร่วมของ	ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลของความสุขของทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว	ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการและการทำงานเชื่อมโยงเชิงเครือข่ายประชารัฐที่มีเอกภาพ มั่นคง และยั่งยืน	ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยวตลอดจนพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในภูมิภาคอาเซียน	

การพัฒนาบุคลากร สำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน	ชุมชนสู่ต้นแบบเป็นแหล่งเรียนรู้				
เกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก หรือ Global Sustainable Tourism Council's Sustainability Criteria: GSTC Criteria เกณฑ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยว (Destination Criteria: GSTC-D) โดยเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC ประกอบด้วย 4 หมวดหลัก และมีตัวชี้วัดจำนวน 42 ตัวชี้วัด					
	หมวดที่ 1 การสร้างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 14 ตัวชี้วัด	**หมวดที่ 2** การทำให้ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ในเชิงสังคมและเศรษฐกิจให้ได้มากที่สุด และเกิดผลกระทบแง่ลบน้อยที่สุด (9 ตัวชี้วัด)	**หมวดที่ 3** การสร้างประโยชน์มากที่สุดให้ชุมชนนักท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมโดยสร้างผลกระทบน้อยที่สุด ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด	**หมวดที่ 4** การทำให้สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวได้รับประโยชน์มากที่สุด และเกิดผลกระทบในแง่ลบน้อยที่สุด (12 ตัวชี้วัด)	
เกณฑ์โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก		ด้านศิลปะ และหัตถกรรมพื้นบ้าน (CRAFT AND FOLK ARTS)			
U1 มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการริเริ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ/สังคม/ชุมชน ทั้งในเชิงคุณภาพ ปริมาณ และความหลากหลาย U2 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมในสาขาที่นำเสนอเชิงสร้างสรรค์	U3 มีประสบการณ์ในการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่สมัคร U4 นำเสนอถึงการพัฒนาอนาคตของเมืองเชิงสร้างสรรค์ มีการลงทุนเพื่อสร้างองค์ความรู้และการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง	U5 มีการนำเสนออุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจผ่านระบบออนไลน์ เว็บไซต์ หรือโซเชียลมีเดียและมีสื่อที่ใช้ส่งเสริมกิจกรรมในสาขาที่สมัคร U6 ต้องแสดงถึงความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสาขาที่สมัครตลอดจนเอกลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะของท้องถิ่น	U7 การลงทุนสำหรับการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาในสาขาที่สมัคร U8 มีทรัพยากรอันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองและสามารถเปรียบเทียบต่อเมืองเครือข่ายในระดับนานาชาติ	U9 มีองค์กรหรือกลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนในสาขาที่เกี่ยวข้อง U10 สาขาที่สมัครต้องมีความสำคัญต่อการส่งเสริมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอาชีพของชุมชน	U11 แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมิติพื้นที่ (Area) ที่เกี่ยวข้อง
สู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) “เมืองเก่าที่มีชีวิตและยั่งยืน”
ได้แก่ แผนพัฒนาภาคเหนือ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 แผนพัฒนาจังหวัดน่าน 4 ปี รวมทั้งแผนพัฒนาท้องถิ่น
(องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล)

ภาคเหนือ	**แผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)** เป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการท่องเที่ยวภาคเหนือ มุ่งหมายให้รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ สัดส่วนคนจนลดลง สัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสวัสดิการเพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น และจำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานลดลง				
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มี ศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยจังหวัดน่านถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพสูง			
ล้านนาตะวันออก	วิสัยทัศน์การพัฒนา “ประตูการค้าสู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา ดิน น้ำ ป่า สมบูรณ์ ประชาชนอยู่ดีมีสุข” เป้าหมายการพัฒนา : “ประตูการค้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ” **ประเด็นยุทธศาสตร์**				
	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างสภาพ แวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และ โลจิสติกส์ เชื่อมอนุ	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและ อุตสาหกรรม	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3** พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและสุขภาพ	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์	

	ภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน	การเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ		และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี	
		กลยุทธ์ในการพัฒนาทางการท่องเที่ยว			
		1) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และเชิงสุขภาพ โดยปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อเนื่องในกลุ่มจังหวัดฯ รวมถึงพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม	2) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน GMS โดยส่งเสริมความร่วมมือการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน สร้างเครือข่ายและพัฒนาสมรรถนะองค์กรการท่องเที่ยวมีโครงการ	3) พัฒนามาตรฐานการบริการและบุคลากรการท่องเที่ยวสู่สากลรวมถึงพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาด	
จังหวัดน่าน	วิสัยทัศน์ “เมืองแห่งความสุข เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธรรมชาติสมบูรณ์ การเกษตรมั่งคั่ง ชุมชนเข้มแข็ง ท่องเที่ยวยั่งยืน”				
	ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	**ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน**			
	กลยุทธ์ที่ 1) การค้นหาพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน	กลยุทธ์ที่ 2) การบริหารจัดการของภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ	กลยุทธ์ที่ 3) การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว	กลยุทธ์ที่ 4) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวหนาแน่น (Intensive tourism)	กลยุทธ์ที่ 5) การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่ความเป็นสากลอย่างยั่งยืน

แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556 – 2560) กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา ว่า **“น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิต”**					
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน ให้มีคุณภาพมาตรฐานและมีความยั่งยืน 1) ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศเมือง ให้ดำรงอยู่ในสภาพที่ยั่งยืน 2) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เมืองเก่าน่านอย่างรู้คุณค่าโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม และภูมิทัศน์ของเมืองเก่าน่าน 3) สร้างกลไกการบริหารจัดการเมืองเก่าน่าน 4) จัดระบบการกำจัดขยะ และการบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรฐานสากลให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายอย่างทั่วถึง 5) ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอนาคต 6) เร่งรัดการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความหลากหลายของกิจกรรมการ	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก 1) ส่งเสริมการศึกษา วิจัยองค์ความรู้ และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก	ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล และครบวงจร 1) ปรับปรุงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกและปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงปรับปรุงป้ายสัญลักษณ์การจราจร และป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ให้มีทั้งปริมาณที่เพียงพอและมีมาตรฐานเดียวกัน 2) ปรับปรุงระบบจราจรเพื่อมิให้ปริมาณจราจรส่งผลกระทบต่อโบราณสถานต่างๆ ในพื้นที่เมืองเก่าน่าน 3) จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการบริการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และชุมชนท้องถิ่น 1) พัฒนากระบวนการการระดมการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบกลไกถาวรของชุมชน 2) พัฒนาองค์ความรู้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและถ่ายทอดสู่ประชาชนชุมชนท้องถิ่นและภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรับรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม	ยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างสรรค์มูลค่า ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ 1) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์มูลค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น 2) แปลงผลการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบ

	ท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าทางการท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น 7) พัฒนาแนวคิดการสร้างสรรค์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน 8) วางผังเมืองให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามทิศทางของการขยายตัวของเมืองน่าน		ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัด เป็นประโยชน์ในการติดตามความเป็นไปและความเคลื่อนไหว 4) จัดบริการห้องน้ำสาธารณะที่มีมาตรฐานบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 5) จัดตั้งศูนย์บริการการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว โดยสนธิกำลังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบุคคลากรและอุปกรณ์เครื่องมือ 6) จัดฝึกอบรมผู้ให้บริการการท่องเที่ยวทุกระดับ ทุกภาคีที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจในงานบริการตามมาตรฐานสากล	ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) สร้างกลไกการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการผลิตสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (OTOP) ในระดับคุณภาพมาตรฐานสากล 4) กระจายผลการพัฒนาและผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวสู่ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการจ้างงาน เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น 5) สร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ รู้สึกรัก และหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวในหมู่ประชาชนและชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาและดูแลรักษาทรัพยากร	สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 3) ส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4) รณรงค์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผ่านทางสื่อหลายรูปแบบ ตลอดจนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

				การท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน	
แผนแม่บทเมืองเก่าน่าน					
นโยบาย	1)พัฒนาเมืองเก่าน่านให้มีความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักคือการอนุรักษ์ สภาพแวดล้อมทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมและธรรมชาติ และการพัฒนาคน	2) พัฒนาเมืองเก่าน่าน ให้เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีศิลปกรรมและวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก โดยการปรับปรุง ฟื้นฟู องค์ประกอบเมืองเก่า เนื้อเมืองเก่า และสภาพแวดล้อมเมืองเก่าน่าน เช่น คูเมือง กำแพงเมือง ป้อมปราการ อาคารที่ทรงคุณค่า และจินตภาพของเมืองเก่าให้ดำรงอยู่	3)ชี้นำการอนุรักษ์และพัฒนาโดยหน่วยราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นและชุมชนเป็นผู้ดำเนินการพัฒนากิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการบริการสาธารณะ เอกชนและชุมชนเป็นผู้พัฒนาที่ดินของตนไปในทางทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้องพัฒนาเมืองเก่าน่านให้เป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนเจ้าของเมืองมีความสุข มีความ	4)พัฒนาเมืองเก่าน่านให้เป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนเจ้าของเมืองมีความสุขมีความพอใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้มาเยือนได้รับความสุข ความพอใจในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวน่าน	5) พัฒนาให้เมืองเก่าน่านเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้ระดับมาตรฐานสากล โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น
	6)ปลูกฝังให้มีการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	7)ให้ชาวน่านมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น พร้อมทั้งภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชาติ			
แผนพัฒนาท้องถิ่น					

ต.ในเวียง	วิสัยทัศน์ “น่าน...นครแห่งความสุข เมืองเก่าที่มีชีวิต” (Nan The City of Happiness: A Lively Old Town) ที่พัฒนาต่อยอดจาก การพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Livable City) และได้กำหนดพันธกิจของเทศบาลไว้ 6 ด้านที่เอื้อกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่				
	เมืองแห่งศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เมืองสะอาดสวยงาม เมืองแวดล้อมที่ดี เมืองปลอดภัย เมืองแห่งสังคมคุณภาพ ธรรมาภิบาล และเมืองแห่งโอกาสทางเศรษฐกิจ				
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การกำหนดมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ สร้างทักษะและพัฒนาพนักงานเทศบาล	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและความสามัคคี	
ต.ดู่ใต้	วิสัยทัศน์ ตำบลดู่ใต้ เป็นชุมชนน่าอยู่ มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง				
	1. พัฒนาเส้นทางการคมนาคมให้ได้มาตรฐาน ครอบคลุมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว	3. พัฒนาบุคลากร การบริการและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4. การแก้ไขปัญหาความยากจนและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	5. ส่งเสริมและสนับเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรอินทรีย์	6.สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม
ต ม่วงตึ๊ด	วิสัยทัศน์ตำม่วงตึ๊ด ชุมชนน่าอยู่ การท่องเที่ยวเด่น เน้นหลักธรรมภิบาล สืบสานประเพณีวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง				
	1. พัฒนาและส่งเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาทรัพยากร	2. พัฒนาและส่งเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรการ	3. พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต	5. บริหารจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	6. บริหารจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมี

	การผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน	ผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน	ชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. เสริมสร้างความสัมพันธ์ชายแดน ตลอดจนวางระบบบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน		ส่วนร่วมของภาคประชาสังคม
ต.บ่อสวก	วิสัยทัศน์ตำบลบ่อสวก องค์กรที่ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ตำบลบ่อสวกน่าอยู่ เชิดชูวัฒนธรรมท้องถิ่น รักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาการท่องเที่ยวด้วยวิถีพอเพียง				
	1. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	2. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว	3. การพัฒนาด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 4. การพัฒนาด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	5. การพัฒนาด้านการจัดกาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6. การพัฒนาด้านบริหารจัดการและการบริการ
ต.นาซาว	วิสัยทัศน์ (VISION) "ยอดยิ่งแหล่งอารยธรรม เลิศล้ำภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวี ประชามีส่วนร่วม ใช้ชีวิตแบบพอเพียง "				
	1.พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและแหล่งน้ำให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน	2.พัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาระบบการจัดการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้	3. ส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน	4.บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน	5.พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

ความเชื่อมโยงของแผนระดับต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

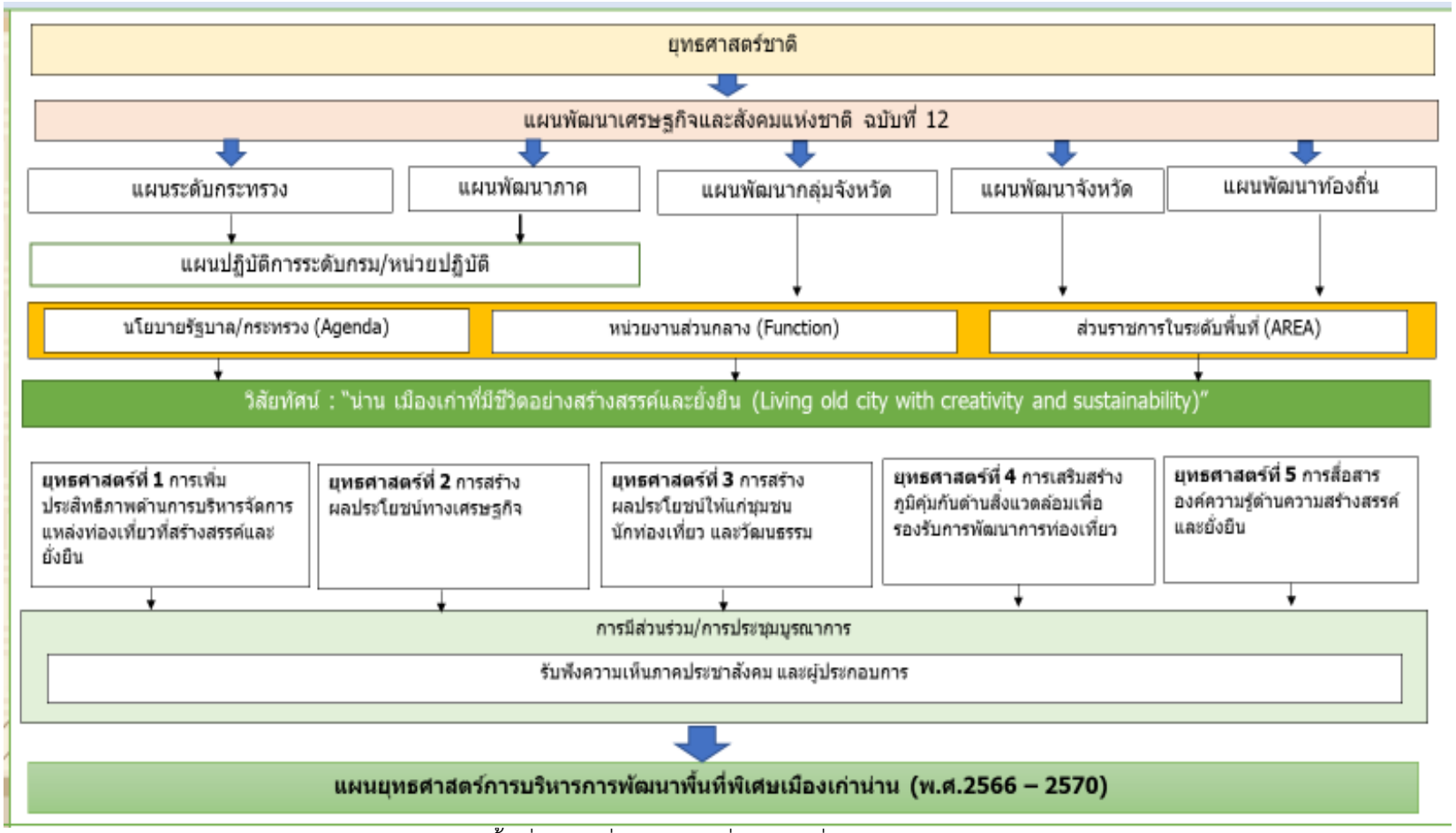

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

ภาพที่ 2.6 ความเชื่อมโยงของแผนระดับต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

2.5 สรุปสถานการณ์สิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ในเขตพื้นที่ตำบลในเวียง

2.5.1 ข้อมูลทั่วไป

เทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ ในเขตตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีพื้นที่ทั้งหมด 7.6 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,750 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ได้แก่ ตำบลในเวียง (28 ชุมชน) และตำบลผาสิงห์ (3 ชุมชน)

ตารางที่ 2.3 ชื่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองน่าน ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน
1	ชุมชนบ้านช้างค้ำ	17	ชุมชนบ้านดอนแก้ว
2	ชุมชนบ้านมิ่งเมือง	18	ชุมชนวัดอรัญญาวาส
3	ชุมชนบ้านศรีพันต้น	19	ชุมชนบ้านเมืองเล็น
4	ชุมชนบ้านอภัย	20	ชุมชนบ้านท่าช้าง
5	ชุมชนบ้านพวงพยอม	21	ชุมชนบ้านพระเกิด
6	ชุมชนบ้านมณเฑียร	22	ชุมชนบ้านพระเนตร
7	ชุมชนบ้านไผ่เหลือง	23	ชุมชนบ้านช้างเผือก
8	ชุมชนบ้านหัวข่วง	24	ชุมชนบ้านสถารส
9	ชุมชนบ้านมงคล	25	ชุมชนบ้านมหาโพธิ์
10	ชุมชนบ้านภูมินทร์–ท่าลี่	26	ชุมชนบ้านเชียงแข็ง
11	ชุมชนบ้านพญาภู	27	ชุมชนบ้านน้ำล้อม
12	ชุมชนบ้านดอนศรีเสริม	28	ชุมชนบ้านประตูปล่อง
13	ชุมชนบ้านสวนหอม	29	ชุมชนบ้านสวนหอม ม.3 ตำบลผาสิงห์
14	ชุมชนบ้านหัวเวียงใต้	30	ชุมชนบ้านดอนสวรรค์ ม.8 ตำบลผาสิงห์
15	ชุมชนบ้านสวนตาล	31	ชุมชนบ้านฟ้าใหม่ ม.9 ตำบลผาสิงห์
16	ชุมชนค่ายสุริยพงษ์		

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลผาสิงห์ และองค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว

ทิศใต้	ติดต่อกับเทศบาลตำบลดู่ใต้ และองค์การบริหารส่วนตำบลไชยสถาน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว และองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงตึ๊ด โดยมีแม่น้ำน่านเป็นแนวแบ่งเขต
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลผาสิงห์ และองค์การบริหารส่วนตำบลไชยสถาน

2.5.2 ขยะมูลฝอย ตำบลในเวียง

2.5.2.1 สถานการณ์ขยะมูลฝอย ตำบลในเวียง

ตำบลในเวียงมีปริมาณขยะมูลฝอยรวมในพื้นที่ตำบลประมาณ 28 ตันต่อวัน (ข้อมูลปริมาณมูลฝอย โครงการกำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองน่าน ปี 2562) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บขนขยะคือ เทศบาลเมืองน่าน โดยใช้สถานที่กำจัดรวม ระบบจัดการขยะรวมกับระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลเมืองน่าน มีรถเก็บขยะในพื้นที่ ทั้งหมด 10 คัน ประกอบด้วย รถอัดท้ายขนาดจัดเก็บขยะได้ 10 ตัน มีจำนวน 7 คัน และกระบะ 3 คัน ซึ่งจะขนขยะ 1 รอบต่อวัน โดยระบบกำจัดมูลฝอยเป็นระบบกำจัดขยะแบบ Sanitary Landfill และมีการคัดแยกขยะที่จุดรวบรวมขยะ ดังภาพที่ 2.4

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.7 สถานที่กำจัดขยะ เทศบาลเมืองน่าน

การวิเคราะห์องค์ประกอบมูลฝอยทางกายภาพโดยน้ำหนัก ด้วยวิธีการ สุ่มตัวอย่างมูลฝอยจากยานพาหนะเก็บขนมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำมูลฝอยมาทิ้งในบ่อกำจัดมูลฝอยของ เทศบาลเมืองน่าน เพื่อให้ได้ตัวแทนมูลฝอยของทุกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ตารางที่ 2.5) พบว่าสัดส่วนเศษอาหารและอินทรีย์สารมีสัดส่วนมากที่สุด 37% รองลงมา คือ พลาสติก 23.7% กระดาษ 11.1% และอื่นๆ เช่น ผ้าอนามัย ผ้าอ้อมสำเร็จรูป กระดาษชำระ 10%, แก้ว 7.8%, ผ้า 4.8%, ยาง/หนัง 2.4% และโลหะ 2.3% และไม้ (ลังไม้/กิ่งไม้) น้อยที่สุด(0.8%) ตามลำดับ ยังพบว่ามูลฝอยที่ไม่พบเลยคือมูลฝอยประเภทของเสียอันตราย (ถ่านไฟฉาย/โทรศัพท์/หลอดไฟ/แบตเตอร์รี่/กระป๋องสารเคมี)

ตารางที่ 2.4 องค์ประกอบของขยะมูลฝอยของ อปท. และหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่นำมากำจัด ณ บ่อกำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองน่าน โดยคิดเป็นร้อยละ

อปท. และหน่วยงานราชการอื่นๆ	เศษอาหารและสารอินทรีย์	ไม้	พลาสติก	กระดาษ	ผ้า	ยาง/หนัง	แก้ว	โลหะ	ของเสียอันตราย	อื่นๆ	รวม
ทม.เมืองน่าน	56	0	15	7	1	0	8	0	0	13	**100**
ทต.เชียงกลาง	59	0	21	8	1	0	5	1	0	5	**100**
ทต.ดู่ใต้	34	1	25	6	2	29	1	1	0	1	**100**
ทต.กองควาย	38	0	26	4	8	0	16	5	0	3	**100**
ทต.ปัว	37	0	29	16	11	0	5	1	0	1	**100**
อบต.ถืมตอง	21	0	24	12	7	0	14	2	0	20	**100**
อบต.ท่าน้าว	36	8	16	17	16	0	5	1	0	1	**100**
อบต.ฝายแก้ว	37	0	26	14	0	2	8	0	0	13	**100**
อบต.ม่วงตึ๊ด	47	0	43	4	0	0	3	1	0	2	**100**
อบต.ไชยสถาน	23	0	31	14	2	0	12	2	0	16	**100**
อบต.เรือง	42	0	28	6	6	0	8	1	0	9	**100**
อบต.ผาสิงห์	42	0	16	6	3	3	5	3	2	20	**100**
อบต.สะเนียน	25	0	15	7	14	2	6	0	0	31	**100**
อบต.น้ำปั้ว	32	0	17	9	6	0	18	1	0	17	**100**
ทต.เวียงสา	37	0	20	22	0	2	5	13	0	1	**100**
ทต.กลางเวียง	26	3	27	27	0	0	5	5	0	7	**100**

ที่มา: สรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองน่าน ประจำปี พ.ศ. 2562, กองช่าง สุขาภิบาล (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

ตารางที่ 2.5 องค์ประกอบมูลฝอยในทางกายภาพเฉลี่ยโดยน้ำหนักในช่วงเวลาปกติและช่วงเวลาเทศกาล

องค์ประกอบมูลฝอย	ช่วงเวลาปกติ (%)	ช่วงเวลาเทศกาล (%)
เศษอาหารและสารอินทรีย์	37	40
ไม้ (กิ่งไม้/ลังไม้)	0.8	0
พลาสติก	23.7	25
กระดาษ	11	9
ผ้า	4.8	3
ยาง/หนัง	2.4	1
แก้ว	8	8
โลหะ	2	4
ของเสียอันตราย	0	0
อื่นๆ (ผ้าอนามัย/กระดาษทิชชู่/ผ้าอ้อมสำเร็จรูป)	10	10

ที่มา: สรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองน่าน ประจำปี พ.ศ. 2562, กองช่าง สุขาภิบาล (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

การจัดการขยะเทศบาลเมืองน่าน มีนโยบายและมาตรการการจัดการของเสีย การลดปริมาณของเสียและการคัดแยกขยะมูลฝอย ดังแสดงในภาพที่ 2.8

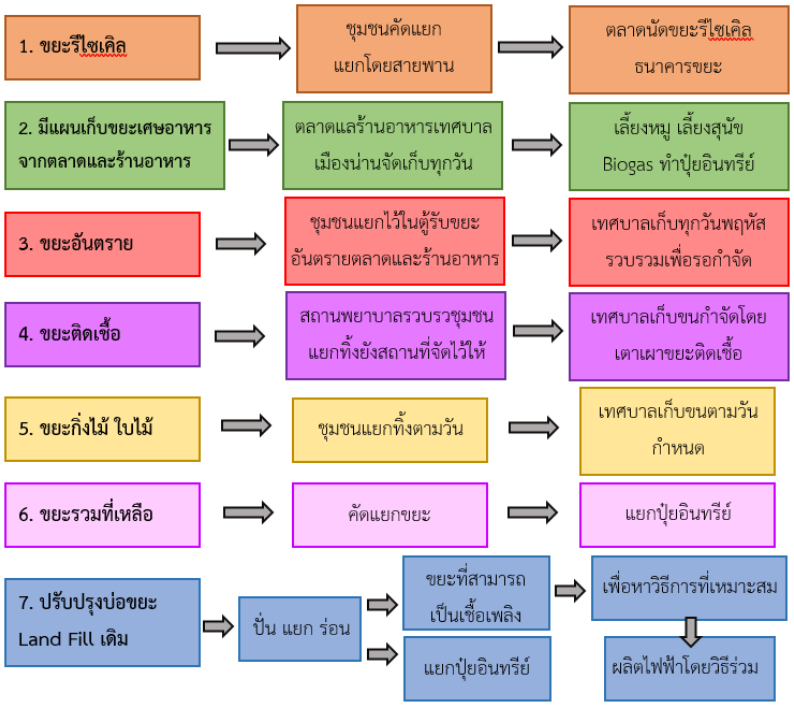

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.8 แนวทางการจัดการขยะเทศบาลเมืองน่าน

ระบบจัดการขยะรวมกับระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลเมืองน่าน ปัจจุบันรองรับ 19 อบต. 1 วิทยาลัย และ 2 โรงพยาบาล มีอัตราการเกิดมูลฝอยรวมของแหล่งกำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองน่าน ประมาณ 70 ตันต่อวัน (ข้อมูลจาก ข้อมูลปริมาณมูลฝอย โครงการกำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองน่าน ปี 2562) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยมี 2 ระยะ โดยระบบกำจัดขยะมูลฝอยระยะที่ 1 ปี 2543 – 2556 มีปริมาตรรองรับได้ 300,000 ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันใช้พื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอย ระยะที่ 1 เต็มพื้นที่แล้ว และระบบกำจัดขยะมูลฝอยระยะที่ 2 ปี 2556 – ปัจจุบัน มีปริมาตรรองรับได้ 260,000 ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันใช้พื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอย ระยะที่ 2 ไปแล้ว 50% ของพื้นที่บ่อฝังกลบ

โครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ กิโลเมตรที่ 5 ถนน สายน่าน-ทุ่งช้าง ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ อาคารสำนักงาน บ่อฝังกลบขยะและบ่อบำบัดน้ำเสีย แผนผังโครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองน่านแสดงดังภาพที่ 2.9 มีขั้นตอนการคัดแยกขยะดังแสดงในภาพที่ 2.10

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.9 แผนที่บริเวณโครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองน่าน

1. อาคารเครื่องชั่ง
2. อาคารคัดแยกขยะมูลฝอย
3. อาคารหมักปุ๋ย
4. อาคารเตาเผาขยะติดเชื้อ
5. บ่อบำบัดน้ำเสีย
6. บ่อฝังกลบที่ 1
7. บ่อฝังกลบที่ 2

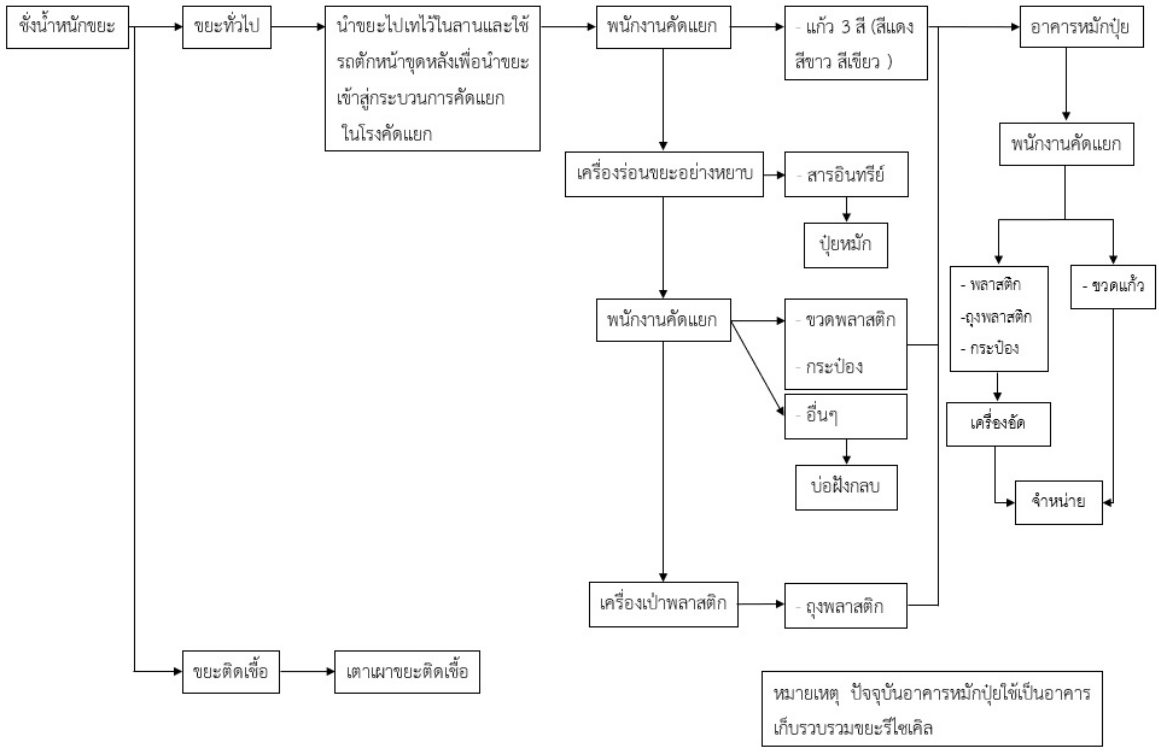

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.10 ขั้นตอนการดำเนินงานการคัดแยกขยะ

2.5.2.2 ปัญหาและอุปสรรคการจัดการขยะมูลฝอยตำบลในเวียง

1. ในการออกแบบบ่อฝังกลบระยะที่ 2 นั้น ได้ออกแบบไว้เพื่อรองรับขยะที่เกิดขึ้น ไม่น้อยกว่า 15 ปี แต่ในความเป็นจริงนั้น อาจจะรองรับปริมาณขยะได้อีกไม่เกิน 5 ปี (พ.ศ.2565) ซึ่งถ้าบ่อฝังกลบขยะดังกล่าวเต็ม อาจทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเป็นปัญหาของจังหวัดน่านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ระบบคัดแยกขยะถูกออกแบบเพื่อรองรับขยะมูลฝอย วันละไม่เกิน 30-35 ตัน/วัน ทำให้มีปริมาณขยะที่เกินนั้นต้องนำไปฝังกลบเป็นจำนวนมาก

3. ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการบริหารจัดการเป็นระบบ ในภาพรวมของจังหวัดน่าน

2.5.2.3 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลในเวียง

1. ต้นทาง ให้ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองน่านแยกขยะจากครัวเรือน เพื่อลดปริมาณขยะด้วยแนวคิด 3R คือ ลดการใช้ (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

2. ปลายทาง โดยทำการคัดแยกขยะมูลฝอยนำขยะที่สามารถขายได้ออกจากขยะทั่วไป และนำขยะอินทรีย์ไปหมักทำปุ๋ย โดยให้มีขยะที่จะนำไปฝังกลบให้มีปริมาณน้อยที่สุด (ข้อมูลจากกองช่างสุขาภิบาล สรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองน่าน ประจำปี พ.ศ. 2562)

2.5.2.4 แผนการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลในเวียง

การจัดการขยะมูลฝอยตำบลในเวียง มีการจัดการที่ดีมีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และคัดแยกขยะปลายทางก่อนฝังกลบ แต่อย่างไรก็ดีระบบการคัดแยกที่ปลายทางรองรับการคัดแยกได้ประมาณ 50% ของขยะที่นำมาทิ้ง ทำให้ขยะเหลือต้องนำไปฝังกลบจำนวนมาก บ่อขยะเหลือระยะเวลาที่ฝังกลบได้อีกไม่นาน (ประมาณ 5 ปี) จึงเป็นความเสี่ยงปัญหาขยะของเมืองน่าน และเป็นความท้าทายในการพัฒนาระบบในการคัดแยกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ให้มุ่งไปสู่ Zero waste และ หาแนวทางจัดการขยะเหลือทิ้งที่เหมาะสมถูกสุขลักษณะ โดยระบบจัดการขยะรวมกับระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลเมืองน่าน มีแผนจัดการขยะมูลฝอยดังนี้

1. หาพื้นที่บ่อขยะใหม่
2. ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยเหลือศูนย์ (Zero Waste)
3. สร้างจิตสำนึกในการแยกขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน โดยการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและขอความร่วมมือในการคัดแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะเข้าหลุมฝังกลบ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณบรรหาร ศิลาเพรช กองสาธารณสุขเทศบาลตำบลในเวียง; 0818848689)

เทศบาลเมืองน่านได้มีการจัดกิจกรรม และจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

ด้านกิจกรรม ได้แก่

- กิจกรรมลดขยะต้นทาง (ครัวเรือน โรงเรียน และตลาดสด)
- กิจกรรมการคัดแยกขยะรีไซเคิล และขยะชนิดอื่นๆ
- การรณรงค์การลดการใช้ถุงพลาสติก และงดการใช้ภาชนะประเภทโฟมในชุมชน รวมทั้งการแยกทิ้งขยะประเภทต่างๆให้ถูกต้อง เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ด้านโครงการ ได้แก่

1. โครงการเทศบาลเมืองน่านน่าอยู่มุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เป็นโครงการการดำเนินงานด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะในชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองน่าน จำนวนทั้งสิ้น 31 ชุมชน ได้มีการดำเนินงานกิจกรรมลดการใช้พลังงาน ตลอดจนการเป็นผู้นำในกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านการลด คัดแยกขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งที่สำคัญเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับแกนนำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสิ่งแวดล้อม เยาวชน และผู้สูงอายุ ประชาชน ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสิ่งแวดล้อม เยาวชน และผู้สูงอายุ ประชาชน ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการแปรรูปจากผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิล ก่อให้เกิดการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองน่าน การฝึกอบรมในครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก ดร.วรวรรณ นาคบรรพต นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นโครงการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการทำงานของบุคลากรของเทศบาล ทำให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือใน

การทำกรรมในโครงการเทศบาลเมืองน่านน่าอยู่ มุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เมืองน่านน่าอยู่ สะอาด และมีพื้นที่สีเขียวมากขึ้น

2. โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ เทศบาลเมืองน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เทศบาลเมืองน่าน เป็นโครงการ วางแผนและเตรียมการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ และออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับโครงสร้างค่าธรรมเนียมขยะ เพื่อให้เกิดจากการวางแผนบริหารจัดการที่ดี มีการนำกฎหมายมาปรับใช้อย่างเหมาะสมในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ และกระตุ้นให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดการขยะ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะในชุมชน

3. กิจกรรมการจัดการขยะในเมือง เทศบาลเมืองน่าน โครงการการจัดการขยะ โดยเริ่มจากการแยกขยะเพื่อง่ายต่อการจัดการ เช่น ขยะประเภทกิ่งไม้ หรือใบไม้ เทศบาลฯ จะให้ประชาชนนำมากองรวมกันที่หน้าบ้าน จากนั้นเทศบาลฯ จะเข้าไปเก็บ เพื่อนำเศษกิ่งไม้เหล่านี้มาตัดเป็นฟืน ปุ๋ย ส่วนขยะที่เป็นเศษอาหาร นำไปไปเลี้ยงหมูที่บ่อขยะ หรือการทำโรงเก็บสุนัขจรจัด เพื่อเอาเศษอาหารเหล่านี้ไปเลี้ยง ทางด้านขยะอันตราย นำไปเผาที่เตาเผาขยะติดเชื้อ และขยะรีไซเคิล เช่น ขวดต่างๆ พื้นที่ในการเก็บขยะเหล่านี้มีน้อย เทศบาลจึงใช้วิธีทำ เป็นตลาดนัด จะมีการแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสถานที่นัดรวมขยะ ส่วนใหญ่ทุกคนจะเก็บขยะเหล่านี้ไว้ในบ้าน ถึงเวลาทุกคนจะนำขยะออกมา ให้กับคนที่มารับซื้อ หรือบริจาคให้วัด เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะเพื่อลดปัญหาขยะตกค้างในชุมชน

4. “ASEAN Clean Tourist City Standard” เมืองที่มีมาตรฐาน การท่องเที่ยวสะอาดระดับอาเซียน มีการจัดทำโครงการดูแลสภาพแวดล้อมของเมืองน่าน ได้แก่ โครงการระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของเทศบาลเมืองน่าน การรณรงค์การลดการใช้ถุงพลาสติก และงดการใช้ภาชนะประเภทโฟมในชุมชน รวมทั้งการแยกทิ้งขยะประเภทต่างๆให้ถูกต้อง เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2.5.2.5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การจัดการขยะมูลฝอยตำบลในเวียง

การดำเนินงานเพื่อจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองน่าน ท้องถิ่นสามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้ดี และมีการจัดการขยะที่ดี รวมไปถึงการคัดแยกระดับครัวเรือน และการท่องเที่ยว แต่ยังมีปัญหากำจัดขยะประเภทมูลฝอยอินทรีย์ เนื่องจากสัดส่วนขยะของเทศบาลเมืองน่าน มีมูลฝอยอินทรีย์ 56% พลาสติก 15% แก้ว 8% กระดาษ 7% ผ้า 1% และมูลฝอยอื่นๆ 13% จะเห็นว่าขยะมูลฝอยประเภทขยะอินทรีย์มีสัดส่วนมากที่สุดที่เข้าสู่ Land fill เนื่องจากหลุมฝังกลบขอเทศบาลเมืองน่านใกล้เต็ม และเทศบาลเมืองน่านเป็นเมืองใหญ่ ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดในปัจจุบันมีปริมาณที่สูง ประมาณ 40% ที่ส่งไปกำจัดร่วมกับระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลเมืองน่าน ซึ่งทำให้หลุมฝังกลบเต็มไวขึ้น ดังนั้นหากมีการแยกขยะอินทรีย์ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ท่องเที่ยว รวมไปถึงโรงแรม หรือภัตตาคาร ร้านอาหาร ที่สามารถแยกหรือลดปริมาณขยะอินทรีย์ ก็จะสามารถลดปริมาณขยะที่ส่งกำจัดและยืดอายุการใช้งานของ Land fill ได้

ดังนั้น ต.ในเวียง ควรพัฒนาการจัดการลดและใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ โดยควรสำรวจ

ศึกษา แหล่งที่มาของปริมาณขยะอินทรีย์ที่มีปริมาณมาก ประเมินแนวทางการจัดการปัจจุบัน และหาแนวทางจัดการขยะอินทรีย์เพิ่มเติม ตัวอย่างแนวทางการจัดการขยะอินทรีย์ เช่น (1) ปุ๋ยหมักในชุมชน (Composting) เป็นแนวทางหนึ่งในการลดปริมาณมูลฝอยอินทรีย์ที่จะนำไปกำจัด โดยหมักเป็นปุ๋ย (แบบมีอากาศ) นอกจากนี้ยังช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร ส่งเสริมการทาเกษตรแบบธรรมชาติ (2) แก๊สชีวภาพชุมชน หรือ Biogas เป็นการเปลี่ยนของเสีย หรือเศษอาหาร เช่น มูลสัตว์ทุกชนิด เศษอาหาร น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมอาหารต่างๆ ขยะจากชุมชนหรือภัตตาคาร จนถึงของเหลือใช้ทางการเกษตร มาเป็นพลังงานแก๊สชีวภาพ โดยผ่านกระบวนการหมักเพื่อให้เกิดการย่อยสลายสารอินทรีย์ (3) เทคโนโลยี Green cone หรือถังหมักรักษ์โลก คือถังหมักเศษอาหารและขยะสดจากครัวเรือน เพื่อจัดการกับขยะอินทรีย์ เศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานในแต่ละมื้อที่เหลือจากครัวเรือน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้

ที่มา: http://www.naibann.com/diy-green-cone/ (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

ภาพที่ 2.11 ถังหมักรักษ์โลก หรือ Green Cone

อีกแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน คือ เทศบาลมีการออกเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติที่ออกเพื่อใช้บังคับในเขตการปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการในพื้นที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมไปถึงเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ให้ปฏิบัติตามเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติของท้องถิ่น หรือมีการจัดทำโครงการต่างๆที่สามารถทำต่อยอดได้อย่างยั่งยืน เพื่อลดขยะมูลฝอย

และขยะอินทรีย์ เช่น โครงการการจัดประกวดชุมชนปลอดขยะประจำเดือน โดยอาจมีชื่อโครงการว่า “เมืองน่านเมืองZero Waste/ หมู่บ้านไร้ขยะ” โดยในแต่ละเดือนมีการประเมินปริมาณขยะ สัดส่วนขยะ และอัตราการลดขยะของแต่ละชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ รวมไปถึงการแยกขยะอย่างยั่งยืน รูปแบบกิจกรรมนี้จะเป็นการส่งเสริมการแยกขยะและลดขยะตั้งแต่ต้นทาง เมื่อสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยและมีการคัดแยกขยะมูลฝอย ที่ครัวเรือน สถานที่ราชการ สถานที่สาธารณะ และสถานประกอบการ ตั้งแต่ระยะต้นทาง ในส่วนของระยะกลางทาง (การเก็บขนที่มีประสิทธิภาพ) และระยะปลายทาง (การจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพ) ก็จะมีประสิทธิภาพในการจัดการขยะอย่างมากยิ่งขึ้น หรือโครงการใช้ประโยชน์ขยะอินทรีย์ เช่นชื่อโครงการ “อินทรีย์ อินเทรน” โดยมีการนำขยะอินทรีย์ที่แยกได้มาใช้ประโยชน์ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือ แก๊สชีวภาพ เพื่อส่งขายให้กับเกษตรกรท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งการจัดการและโครงการต่างๆควรมีระบบประเมินเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทราบสถานการณ์ และความสำเร็จของการดำเนินงานต่างๆ วัดค่าได้เชิงปริมาณอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องรับรู้ เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทำให้บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการจัดการขยะอย่างชาญฉลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT)

2.5.2.6 โครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ ต.ในเวียง ได้แก่

- โครงการส่งเสริมใช้ประโยชน์ขยะอินทรีย์ “อินทรีย์ อินเทรน” (ศึกษา ประเมิน หาแนวทางพัฒนาจัดการขยะอินทรีย์ และส่งเสริมการใช้ขยะอินทรีย์)
- โครงการส่งเสริมลดขยะพลาสติก “เมืองน่านรักธรรมชาติ ปลอดพลาสติก”
- โครงการประกวดชุมชน มุ่งสู่หมู่บ้านปลอดขยะ (Toward zero waste village) (ประกวดปริมาณขยะที่ลดได้ในแต่ละชุมชน และ/หรือ ปริมาณขยะที่ลดได้ของชุมชน)
- โครงการ ระบบข้อมูลสำหรับจัดการขยะเมืองอย่างชาญฉลาด (Data system for smart solid waste management) (ระบบข้อมูลทราบสถานการณ์และประเมินความสำเร็จการจัดการขยะ ปริมาณขยะแต่ละชุมชน ข้อมูลองค์ประกอบขยะ ระบบสารสนเทศ/IOT สำหรับเชื่อมโยงกับผู้ใช้งานแต่ละระดับ)

2.5.3 สิ่งแวดล้อมทางน้ำ ตำบลในเวียง

2.5.3.1 แหล่งน้ำ หรือแม่น้ำในพื้นที่ตำบลในเวียง

ตำบลในเวียง จังหวัดน่าน มีแม่น้ำหลักคือแม่น้ำน่าน ไหลผ่านตำบลในเวียงมีความยาวประมาณ 5.3 กิโลเมตร มีการใช้ประโยชน์ เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่าน การฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวน การปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง และการว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ

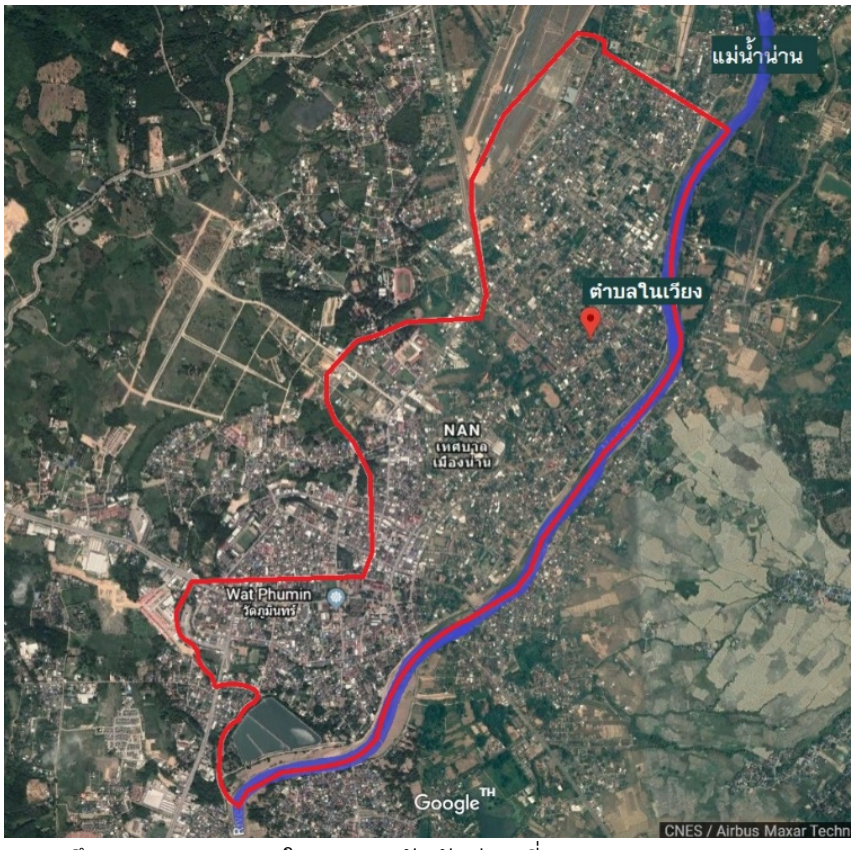

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.12 แผนที่การเส้นทางลำน้ำน่านในพื้นที่ตำบลในเวียง

1. คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ตำบลในเวียง ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน จังหวัดน่าน อยู่ในการรับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 ลำปาง โดยติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน จังหวัดน่าน ได้แก่ แม่น้ำน่าน รวมทั้งสิ้น 4 สถานีจุดเก็บ (ดังตารางที่ 2.6) เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ 5 กลุ่มพารามิเตอร์ ได้แก่ กลุ่มคุณภาพน้ำทั่วไป กลุ่มแบคทีเรีย กลุ่มธาตุอาหาร กลุ่มโลหะหนัก และกลุ่มสารกำจัดศัตรูพืช เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535) และแสดงผลโดยการใช้ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI)

ตารางที่ 2.6 แสดงรายละเอียดจุดเก็บตัวอย่างคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่จังหวัดน่าน

แม่น้ำ	สถานี	ที่ตั้ง
แม่น้ำน่าน (4 สถานี)	NA12	จุดสูบน้ำประปาเวียงสา ต.ส่าน อ.เวียงสา จ.น่าน
	NA13	บ้านดอนศรีเสริม ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน
	NA14	จุดสูบน้ำการประปาทาวังผา ต.ท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน
	NA15	จุดสูบน้ำการประปาทุ่งช้าง ต.และ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

หมายเหตุ : 1. ระยะเวลาการดำเนินการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีทั้งหมด 4 ไตรมาส ดังนี้

ไตรมาส 1 เดือน ต.ค. – ธ.ค. 60 ไตรมาส 2 เดือน ม.ค. – มี.ค. 61

ไตรมาส 3 เดือน เม.ย. – มิ.ย. 61 ไตรมาส 4 เดือน ก.ค. – ก.ย. 61

2. ช่อง ▭ คือจุดตรวจวัดที่ใกล้พื้นที่ตำบลในเวียง

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 รายงานคุณภาพน้ำของแม่น้ำน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 โดยพิจารณาจากเกณฑ์คุณภาพน้ำในตารางที่ 4 ผลคุณภาพน้ำแสดงในตารางที่ 5 ในภาพรวมจัดอยู่ในเกณฑ์ ดี เทียบได้กับแหล่งน้ำประเภทที่ 2 สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค (โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน) เพื่อการอนุรักษ์สัตว์ เพื่อการประมง และเพื่อการว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ ส่วนดัชนีที่สำคัญและส่งผลต่อคุณภาพน้ำ คือ ค่าความสกปรกในรูปอินทรีย์สาร (BOD) รายละเอียด ดังนี้

1. สถานีที่มีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำดี ได้แก่ สถานี NA13 NA14 และ NA15
2. สถานีที่มีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำพอใช้ ได้แก่ สถานี NA12

ตารางที่ 2.7 รายดัชนีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI)

เกณฑ์คุณภาพน้ำ	คะแนนรวม	เทียบได้กับแหล่งน้ำผิวดินประเภท	สีแสดงคุณภาพน้ำ
ดีมาก	91 - 100	2	
ดี	81 - 90	2	
ค่อนข้างดี	71 – 80	2	
พอใช้	61 – 70	3	
ค่อนข้างเสื่อมโทรม	51 - 60	4	
เสื่อมโทรม	31 - 50	4	
เสื่อมโทรมมาก	0 - 30	4	

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ตารางที่ 2.8 ผลคุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ.2561

รายละเอียดจุดเก็บตัวอย่าง		ผลคุณภาพน้ำ			
รหัส	ที่ตั้ง	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
		ต.ค.-ธ.ค.60	ม.ค-มี.ค.61	เม.ย.-มิ.ย.61	ก.ค.-ก.ย.61
NA12	จุดสูบน้ำประปาเวียงสา ต.ส่าน อ.เวียงสา จ.น่าน	ดี	เสื่อมโทรม DO และ BOD	พอใช้ BOD	ดี

NA13	บ้านดอนศรีเสริม ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน	ดี	พอใช้ BOD	ดี	ดี
NA14	จุดสูบน้ำการประปาทาวังผา ต.ท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน	ดี	พอใช้ BOD	ดี	ดี
NA15	จุดสูบน้ำการประปาทุ่งช้าง ต.และ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน	พอใช้	ดี	ดี	ดี

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

2. สภาพปัญหาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ตำบลในเวียง ข้อมูลพารามิเตอร์ต่างๆที่ตรวจวัดคุณภาพแม่น่านในพื้นที่ตำบลในเวียง จากกรมควบคุมมลพิษ มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน (ดังภาพที่ 2.9) มีการตรวจวัดพารามิเตอร์ต่างๆดังแสดงในตาราง 6 เทียบกับคุณภาพน้ำผิวดิน ประเภทที่ 2 คุณภาพของแม่น้ำน่านจากจุดตรวจวัด มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในระดับเสื่อมโทรม จากคะแนนการประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (Water quality index) ในช่วงฤดูแล้ง จากพารามิเตอร์ที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน น้ำมีความกระด้าง ค่า BOD มีแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria) ค่อนข้างสูงและเกินมาตรฐาน เมื่อเทียบกับค่ามาตรฐานน้ำผิวดิน (ภาคผนวก) จากจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำอยู่ในพื้นที่ชุมชน และแม่น้ำน่านในเขตพื้นที่ชุมชนหนาแน่น และแต่ละตำบลส่วนใหญ่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย จึงอาจมีการทิ้งน้ำเสียของประชากรในท้องถิ่นลงสู่แม่น้ำ ดังนั้นแม่น้ำน่านในเขตพื้นที่ชุมชน จึงอาจมีแนวโน้มเกิดความเสื่อมโทรมและทรัพยากรในน้ำอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากความเสื่อมโทรมของแม่น้ำ

ตารางที่ 2.9 คุณภาพแม่น้ำน่าน ณ จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ปี 2557-2561

ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	คุณภาพน้ำปี 2557-2561				
		2557	2558	2559	2560	2561
ความเป็นกรดและด่าง (pH)		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี
ออกซิเจนละลาย (DO)	มก./ล.	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี
BOD	มก./ล.	เสื่อมโทรม	ดี	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria)	MPN/100 มล.	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม
แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria)	MPN/100 มล.	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม
ของแข็งละลายทั้งหมด (Total Dissolved Solids : TDS)	มก./ล.	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS)	มก./ล.	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้

ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	คุณภาพน้ำปี 2557-2561				
		2557	2558	2559	2560	2561
ของแข็งทั้งหมด (Total Solids : TS)	มก./ล.	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
ความกระด้าง (Hardness)	มก./ล.	ดี	ดี	พอใช้	ดี	ND
แมงกานีส (Mn)	มก./ล.	เสื่อมโทรม	ดี	ดี	ดี	ND
ไนเตรต (NO_3)	มก./ล.	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี
แอมโมเนีย (NH_3)	มก./ล.	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี
แคดเมียม (Cd)	มก./ล.	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	ND
นิคเกิล (Ni)	มก./ล.	เสื่อมโทรม	ND	เสื่อมโทรม	ND	ND
ตะกั่ว (Pb)	มก./ล.	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	ND	ND
สังกะสี (Zn)	มก./ล.	ดี	ND	ดี	ND	ND
ทองแดง (Cu)	มก./ล.	ND	ND	เสื่อมโทรม	ND	ND
สารหนู (As)	มก./ล.	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	ND	ND
คะแนน WQI		59	68	64	65	67

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

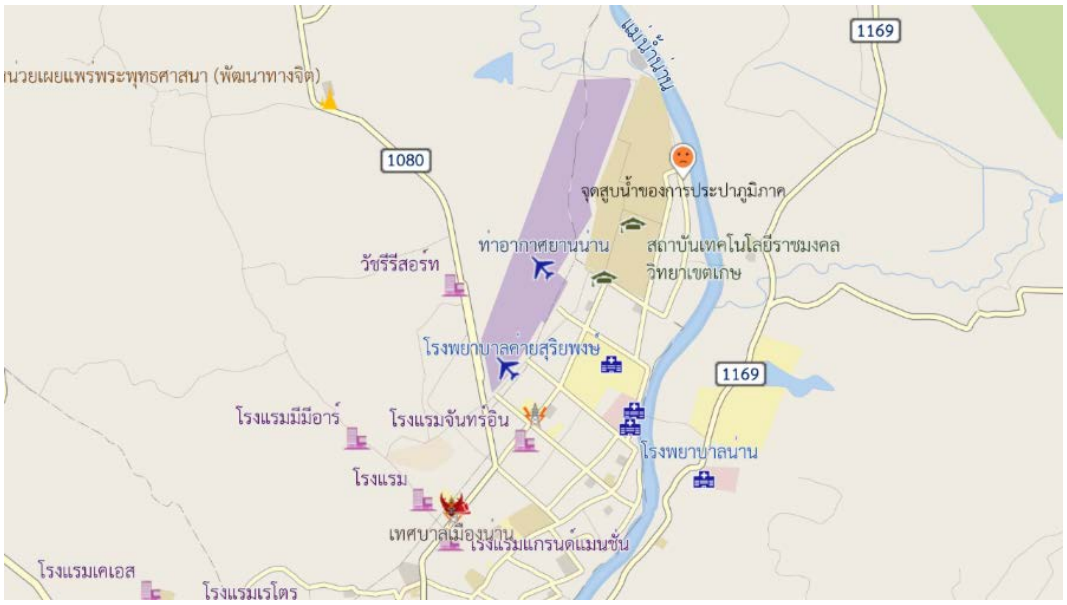

ที่มา: http://iwis.pcd.go.th/index.php (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

ภาพที่ 2.13 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำกรมควบคุมมลพิษ ณ จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน

3. แนวทางการจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ แม่น้ำน่านมีการจัดการคุณภาพน้ำ โดยมีการตรวจติดตามคุณภาพน้ำโดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 2 เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์แนวโน้มของคุณภาพแหล่งน้ำในแม่น้ำน่าน ดำเนินการเก็บตัวอย่างแหล่งน้ำจำนวน 4 สถานีจุดเก็บ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคุณภาพน้ำแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป สำหรับการใช้ประโยชน์ในการจัดการลุ่มน้ำได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำตามดัชนีชี้คุณภาพน้ำทั้งหมด 26 ตัวชี้วัด โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1 ดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำทั่วไป (Basic Parameters) จำนวน 18 ตัวชี้วัด ได้แก่

- การตรวจวัดภาคสนาม จำนวน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ อุณหภูมิอากาศ (Air Temperature) อุณหภูมิน้ำ (Water Temperature) ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ความนำไฟฟ้า (Conductivity) ความเค็ม (Salinity) ความขุ่น (Turbidity) และออกซิเจนละลายน้ำ (DO)

- การตรวจวัดในห้องปฏิบัติการ จำนวน 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) โคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมด (TCB) ฟีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ฟอสฟอรัสทั้งหมด (TP) ไนโตรเจนในรูปของแอมโมเนีย (NH_3-N) ไนโตรเจนในรูปของไนไตรท์ (NO_2-N) ไนโตรเจนในรูปของไนเตรท (NO_3-N) สารละลายน้ำทั้งหมด (TDS) สารแขวนลอย (SS) ของแข็งทั้งหมด (TS) และความกระด้าง (Hardness)

3.2 สิ่งปนเปื้อนที่เป็นโลหะหนัก (Heavy Metals) จำนวน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As)

3.3 สิ่งปนเปื้อนที่เป็นสารกำจัดศัตรูพืช (Pesticides) จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ Carbamate group Organochorine group และ Organophosphaste group

4. ข้อเสนอแนะการจัดการคุณภาพแหล่งน้ำ ตำบลในเวียง จากสถานการณ์คุณภาพน้ำแม่น้ำน่านอยู่ในระดับเสื่อมโทรม ส่วนใหญ่อาจมาจากแหล่งกำเนิดน้ำเสียชุมชนส่วนใหญ่ ได้แก่ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงแรม อาคารพาณิชย์ ร้านอาหาร ภัตตาคาร กิจกรรมให้บริการ เป็นต้น ข้อมูลคุณภาพน้ำมีการตรวจวัดเพียงบางจุดไม่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำและยังไม่ทราบอย่างชัดเจนแหล่งกำเนิดสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพน้ำน่าน จึงควรมีการศึกษาสำรวจคุณภาพน้ำและแหล่งกำเนิดน้ำเสียสำคัญของแม่น้ำน่าน เพื่อแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงสาเหตุสำคัญ ถึงแม้ว่ามีกฎหมายบังคับควบคุมการบำบัดน้ำทิ้งชุมชนก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตามการบังคับใช้กฎหมายอาจไม่ครอบคลุม และไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ด้วยอาจขาดทรัพยากรบุคคลและมีความรู้ทางสิ่งแวดล้อมที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถควบคุม กำกับ ดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงอาจมีการฝ่าฝืน หลบเลี่ยงไม่ติดตั้งระบบฯ หรือไม่เปิดเดินระบบบำบัดน้ำเสีย ดังนั้น ควรมีการสำรวจควบคุมบำบัดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดน้ำเสียต่างๆ บ้านพักอาศัย สถานประกอบการ ร้านอาหาร ภัตตาคาร ให้มีการบำบัดด้วยวิธีที่ได้มาตรฐานก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น การติดตั้งถังดักไขมัน ถังบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

ในการติดตามคุณภาพน้ำและแหล่งกำเนิดสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพน้ำน่าน ควรศึกษาและติดตามคุณภาพน้ำน่านให้ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำน่านและสามารถใช้ข้อมูลวิเคราะห์หาบริเวณแหล่งกำเนิดสำคัญที่

คุณภาพน้ำแย่ลง นอกจากนี้ควรจัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดน้ำทิ้ง/น้ำเสียชุมชน ที่อาจส่งผลกระทบทำให้แม่น้ำน่านเสื่อมโทรม โดยแบ่งโซนพื้นที่วางจุดตรวจนอกเหนือจากเขตพื้นที่ตำบลในเวียง เพื่อศึกษาหาแหล่งกำเนิดน้ำเสียสำคัญของแม่น้ำน่าน ตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ ให้มีการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงสาเหตุสำคัญที่อาจทำให้แม่น้ำน่านเสื่อมโทรม ตัวอย่างการแบ่งโซนเพื่อวางจุดตรวจวัดคุณภาพ ดังแสดงในภาพที่ 11 จะมีจุดตรวจวัดจำนวน 8 จุด โดยจุดที่ 1 เป็นจุดต้นน้ำ อยู่มนพื้นที่ตำบลผาสิงห์ เป็นจุดตรวจวัดก่อนถึง จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำกรมควบคุมมลพิษ ณ จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน จุดที่ 2 จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำกรมควบคุมมลพิษ ณ จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน จุดที่ 3 เป็นพื้นที่ต้นน้ำของตำบลในเวียง จุดที่ 4 เป็นพื้นที่ตำบลในเวียง จุดที่ 5-6 เป็นพื้นที่ระหว่างตำบลในเวียงและตำบลม่วงตื๊ด จุดที่ 7-8 เป็นพื้นที่ตำบลดู่ใต้

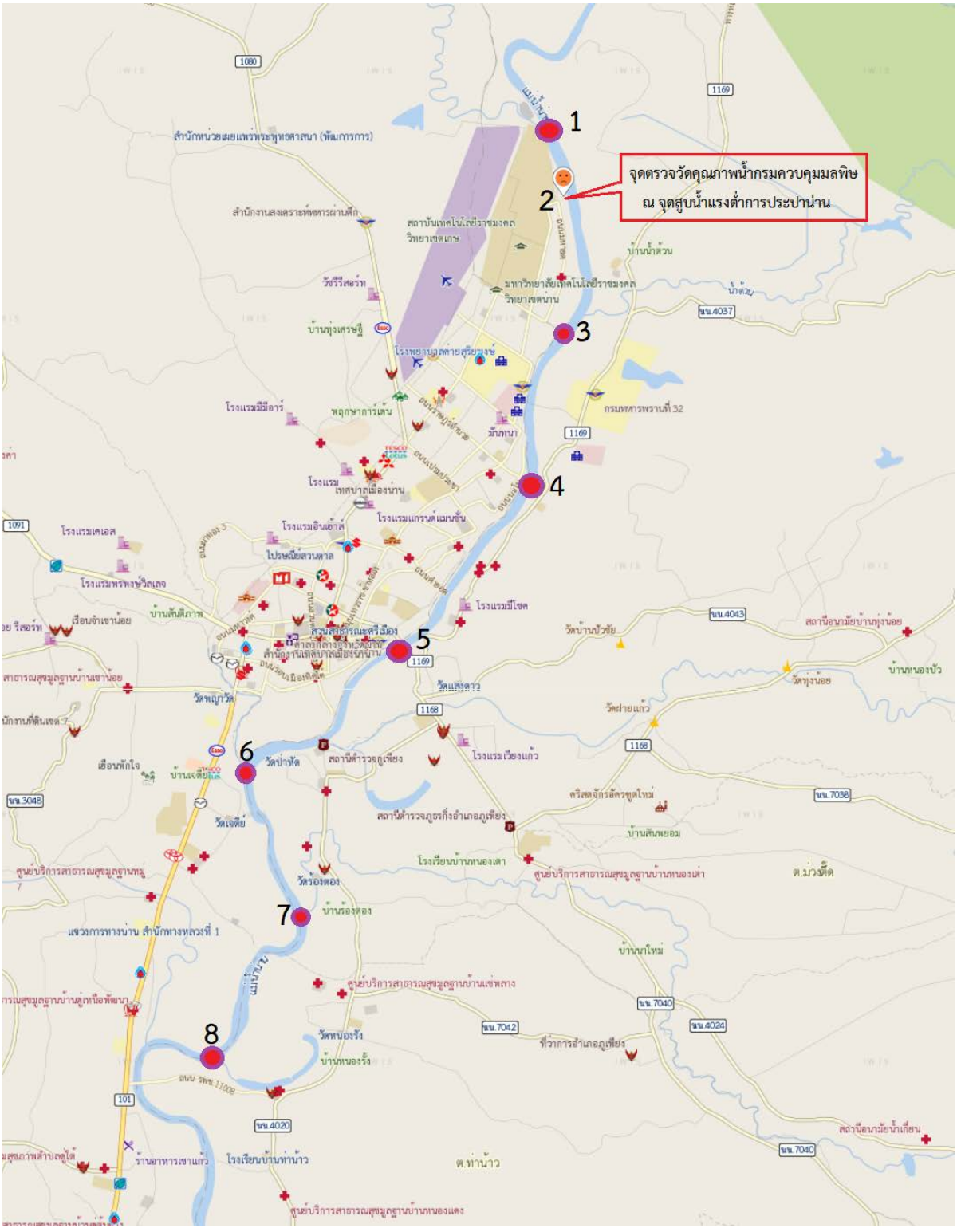

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.14 ตัวอย่างการวางจุดตรวจวัดคุณภาพแม่น้ำน่าน

มีการจัดกิจกรรม หรือโครงการให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ โดยไม่ทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลหรือสารเคมีลงแหล่งน้ำรวมทั้งใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ลดการใช้สารเคมีต่างๆให้น้อยที่สุด เพราะสารเคมีที่ใช้นั้น เมื่อถูกน้ำฝนชะล้างลงสู่แหล่งน้ำจะกลายเป็นปัญหามลพิษทางน้ำต่อไป หรือทำข้อตกลการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียใช้ร่วมกันระหว่างตำบล เพื่อลดค่าใช้จ่ายและพื้นที่ในการตั้งระบบ มีโครงการสนับสนุนให้ชุมชน และร้านอาหารติดตั้งถังดักไขมัน หรือถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป เนื่องจากมีการติดตั้งง่าย เพื่อบำบัดน้ำเสีย ก่อนที่จะปล่อยทิ้งสู่ลำน้ำ โดยการทำงานของถังดักไขมัน คือ ใช้สำหรับแยกไขมันจากน้ำ ที่มาจากการล้างภาชนะต่างๆ ในอ่างล้างจาน ซึ่งจะมีไขมันติดมาจากการปรุงอาหาร ส่วนมากเป็นน้ำมันพืช บางส่วนไขมันจากการล้างเนื้อสัตว์ สาเหตุที่ต้องมีการดักแยกไขมันจากน้ำ เพราะว่าไขมันสลายยาก จุลินทรีย์ทั่วๆไปในธรรมชาติไม่สามารถย่อยสลายไขมันได้ ถ้าปล่อยให้ไขมันปะปนไปกับน้ำทิ้ง ก็จะไปติดตามผนังท่อ และปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำมีสารอินทรีย์สูง (BOD สูง) และมีแนวโน้มเสื่อมโทรม

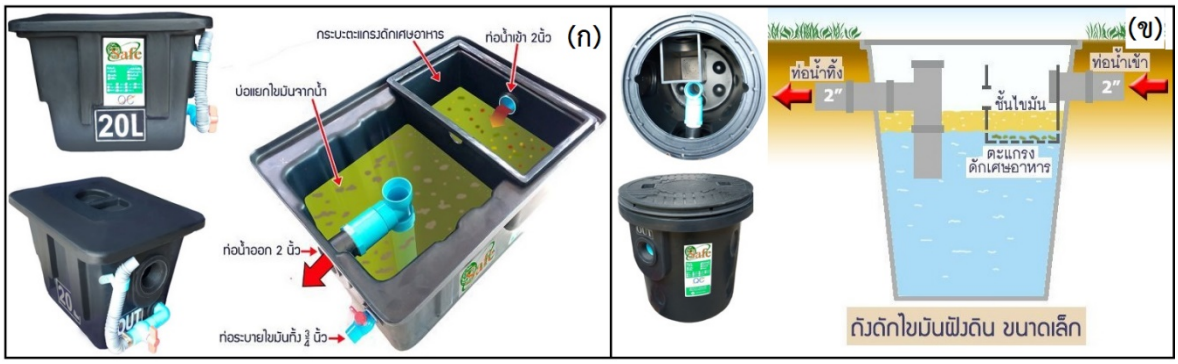

ที่มา: http://www.bp-tanks.com/index.php?lay=show&ac=article&Ntype=16 (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

ภาพที่ 2.15 ตัวอย่างถังดักไขมัน (ก) ถังดักไขมันใต้ใต้อ่างล้างจาน และ (ข) ถังดักไขมันแบบฝังดิน

ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป ถือเป็นตัวช่วยที่ดีในการจัดการน้ำเสียจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย อาคารขนาดใหญ่ คอนโดมิเนียม หรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ถังบำบัดน้ำเสียช่วยเปลี่ยนน้ำปฏิกูล น้ำเสีย หรือน้ำที่มีมูลฝอยต่างๆ ให้กลายเป็นน้ำดี ไม่มีตะกอนสกปรก ก่อนปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำ ซึ่งน้ำดีที่ได้นั้นก็จะสามารถนำไปใช้งานในภายหลังได้อีกครั้ง

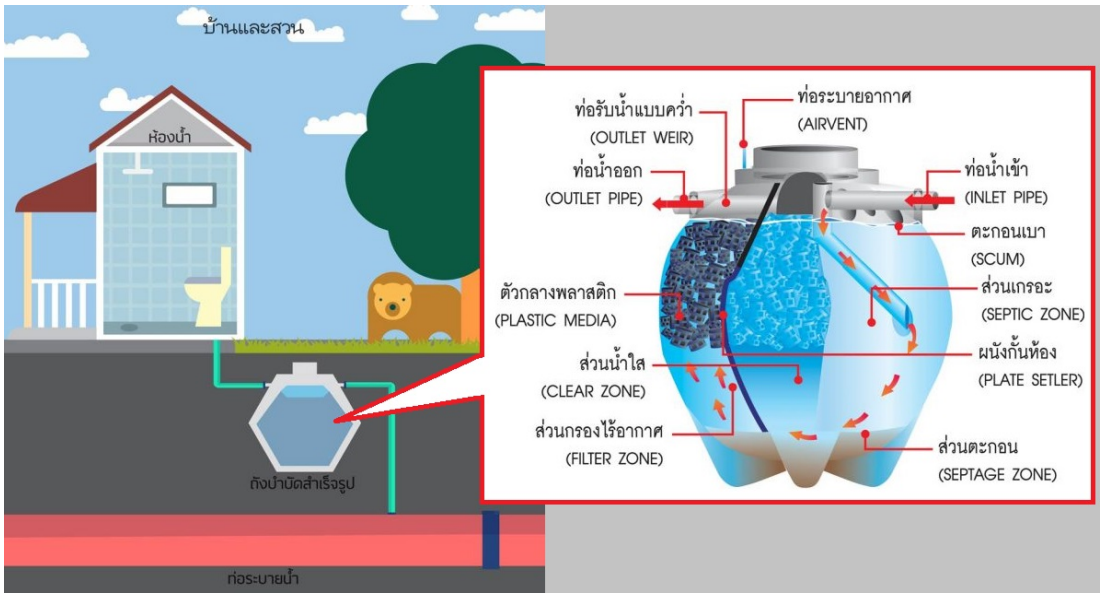

ที่มา : https://www.baanlaesuan.com/100098/maintenance/septic_tank (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

ภาพที่ 2.16 ตัวอย่างถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป

4.1 ข้อเสนอแนะโครงการพัฒนาคุณภาพน้ำแม่น้ำน่าน

- โครงการนักสืบสายน้ำ รักษ์น้ำน่าน (นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ ตัวแทนชุมชน และเยาวชน ร่วมกันตรวจวัดคุณภาพน้ำครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำ และสารเคมีทางการเกษตร)
- โครงการพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดน้ำเสียริมน้ำน่าน
- โครงการศึกษาแนวทางจัดการปรับปรุงคุณภาพน้ำน่านที่เหมาะสม
- โครงการ น่านร่วมใจลดภาระแม่น้ำน่าน (ส่งเสริมการลดปริมาณน้ำเสีย ความสกปรก ลงแม่น้ำน่าน)

2.5.4 สถานการณ์น้ำประปาในปัจจุบัน ตำบลในวียง

2.5.4.1 แหล่งน้ำประปา

ประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน (แม่ข่ายน่าน) มีสถานีผลิตน้ำ 1 แห่ง คือ สถานีผลิตน้ำราษฎร์อำนวย มีกำลังการผลิตรวม 680 ลบ.ม./ชั่วโมง ประกอบด้วยระบบผลิตขนาด 80, 200 และ 400 ลบ.ม./ชั่วโมง แหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตประปาจากแม่น้ำน่าน โดยวางท่อส่งน้ำดิบจากสถานีสูบน้ำแรงดันต่ำแม่น้ำน่าน ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร สำรองน้ำประปาที่ผลิตได้ในถังน้ำใสขนาดรวม 4,100 ลบ.ม. (500+1,600+2,000 ลบ.ม.) จ่ายน้ำประปาด้วยหอถังสูงขนาด 250 ลบ.ม. ให้บริการให้บริการเขตจำหน่ายเทศบาลเมืองน่าน และชุมชนตำบลใกล้เคียง นอกจากนี้ ประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน ยังมีหน่วยบริการในสังกัดอีก 2 แห่ง ได้แก่

1. หน่วยบริการกลางเวียง มีกำลังการผลิตรวม 100 ลบ.ม./ชั่วโมง ใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำน่าน สำรองน้ำประปาที่ผลิตได้ในถังน้ำใสขนาดรวม 1,000 ลบ.ม. (500+500) ให้บริการเขตจำหน่ายน้ำเทศบาลตำบลในเวียง และพื้นที่ต่ำชุมชนใกล้เคียง

2. หน่วยบริการนาน้อย ปัจจุบันมีกำลังการผลิตรวม 50 ลบ.ม./ชั่วโมง ใช้แหล่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำแหง สำรองน้ำประปาที่ผลิตได้ในถังน้ำใสขนาดรวม 200 ลบ.ม. ให้บริการเขตจำหน่ายน้ำเทศบาลตำบลนาน้อย และชุมชนตำบลใกล้เคียง

ดังนั้น ปัจจุบันประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน ที่ให้บริการพื้นที่ตำบลในเวียงและพื้นที่ใกล้เคียง มีกำลังการผลิตรวม 780 ลบ.ม./ชั่วโมง ประกอบด้วยสถานีผลิตน้ำราษฎร์อำนวย มีกำลังการผลิตรวม 680 ลบ.ม./ชั่วโมง และหน่วยบริการกลางเวียง มีกำลังการผลิตรวม 100 ลบ.ม./ชั่วโมง

2.5.4.2 ประชากรและความต้องการใช้น้ำประปา

พื้นที่จำหน่ายน้ำและที่จะขยายเขตพื้นที่จำหน่ายน้ำของการประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน อยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอภูเพียง ประกอบด้วยประชากรและครัวเรือนในเขตเทศบาลเมือง 1 แห่ง และองค์การบริการส่วนตำบล 8 แห่ง ปี 2562 ความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำรวม 13,041 ราย ความต้องการใช้น้ำเฉลี่ย 532 ลบ.ม./ชั่วโมง และความต้องการใช้น้ำสูงสุด 692 ลบ.ม./ชั่วโมง เนื่องจากประชาชนและชุมชนรอบนอกจะมีการขยายเพิ่มขึ้น จึงคาดว่าในปี 2576 จะมีผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้นเป็น 19,241 ราย ความต้องการใช้น้ำเฉลี่ย 765 ลบ.ม./ชั่วโมง และความต้องการใช้น้ำสูงสุด 995 ลบ.ม./ชั่วโมง โดยแสดงในตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 คาดการณ์ความต้องการใช้น้ำและขนาดกำลังการผลิต

รายการ	หน่วย	2562	2566	2571	2576
ประชากร	คน	61,167	61,780	70,034	70,914
สัดส่วนบริการ	%	44.05	48.95	53.74	56.98
ผู้ใช้น้ำ	ราย	13,041	14.401	17,921	19,241
ผู้ใช้น้ำ	ครัวเรือน	26,941	30,242	37,634	40,406
อัตราการใช้น้ำเฉลี่ย	ลบ.ม./ราย/วัน	0.68	0.69	0.71	0.72
น้ำสูญเสีย	%	30.60	30.60	25.00	25.00
ความต้องการใช้น้ำเฉลี่ย	ลบ.ม./วัน	12,779	14,253	16,894	18,366
ความต้องการใช้น้ำเฉลี่ย	ลบ.ม./ชั่วโมง	532	594	704	765
ความต้องการใช้น้ำสูงสุด	ลบ.ม./วัน	16,612	18,529	21,962	23,876
ความต้องการใช้น้ำสูงสุด	ลบ.ม./ชั่วโมง	692	772	915	995
กำลังการผลิต	ลบ.ม./ชั่วโมง	$680^{1}+100^{2}$	$680^{1}+100^{2}$	1,000	1,000

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

หมายเหตุ : 1 กำลังการผลิตน้ำประปา ของประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน สถานีผลิตน้ำราษฎร์อำนวย

2 กำลังการผลิตน้ำประปา ของหน่วยบริการกลางเวียง

2.5.4.3 สภาพปัญหา ประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน กิจการประปาของประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน ในปัจจุบันที่สำคัญ ได้แก่

1. ปัญหากำลังการผลิตเต็มศักยภาพของสถานีผลิตน้ำราษฎร์อำนวย โดยความต้องการใช้น้ำประปาเฉลี่ย (Average Daily Demand) คิดเป็นร้อยละ 78 และความต้องการใช้น้ำประปาสูงสุด (Maximum Daily Demand) คิดเป็นร้อยละ 102 จากความต้องการใช้น้ำปี ปี พ.ศ. 2562 (แผนงานก่อสร้างปรับปรุงขยายประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน) จากอัตราการขยายตัวของความต้องการใช้น้ำประปาที่เพิ่มขึ้นตามความต้องการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและการขยายตัวของชุมชน ทั้งในเขตพื้นที่จำหน่ายเดิม และจากการขยายเขตจำหน่ายน้ำออกไปยังพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากความต้องการใช้น้ำประปาสูงสุด มีความต้องการใช้น้ำเกินความสามารถที่สถานีผลิตน้ำราษฎร์อำนวยผลิตจ่ายได้ไม่พอ จึงมีการดึงน้ำประปาจากหน่วยบริการกลางเวียงมาช่วยเสริม จึงมีกำลังการผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบัน

2. ปัญหาระดับพื้นที่จำหน่ายน้ำมีระดับสูง-ต่ำแตกต่างกันค่อนข้างมาก และมีพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลกัน ทำให้ประสบปัญหาน้ำไหลอ่อน

3. ปัญหาน้ำดิบที่หน่วยบริการกลางเวียง เนื่องจากแม่น้ำน่าน บริเวณจุดสูบน้ำดิบมีตะกอนทรายและระดับน้ำบางช่วงมีระดับที่แตกต่างกันมาก ทำให้ไม่สามารถผลิตน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ

4. การประปาของประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน (แม่ข่ายน่าน) มีกำลังการผลิต 680 ลบ.ม./ชั่วโมง ประกอบด้วยระบบผลิตขนาด 80, 200 และ 400 ลบ.ม./ชั่วโมง ซึ่งมีกำลังการผลิตที่พอดีกับประชากร แต่ไม่สามารถรองรับการขยายของประชากรที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคต ดังนั้นจึงต้องมีการขยายกำลังการผลิตประปาเพื่อรองรับ การขยายตัวของเมือง และพื้นที่บริการที่เพิ่มขึ้น

2.5.4.4 แนวทางแก้ไขปัญหา

การประปาของประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน (แม่ข่ายน่าน) มีแผนจะก่อสร้างระบบผลิตขนาด 600 ลบ.ม./ชั่วโมง ที่สถานีผลิตราษฎร์อำนวย และรื้อถอนระบบผลิตขนาด 80 และ 200 ลบ.ม./ชั่วโมง หลังจากก่อสร้างเสร็จสิ้น การประปาของประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่าน (แม่ข่ายน่าน) จะมีกำลังการผลิตรวม 1,000 ลบ.ม./ชั่วโมง ใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำน่าน และในแผนงานจะมีการขยายเขตจำหน่ายน้ำไปยังพื้นที่ใหม่ คือ กองพันทหารม้าที่ 15 อบต.น้ำแก่น อบต.น้ำเกี๋ยน และขยายเขตจำหน่ายน้ำในพื้นที่เดิม

ข้อเสนอแนะจัดการน้ำใช้ โครงการ ชุมชน/ผู้ประกอบการ รักษ์สิ่งแวดล้อม รักน่าน ร่วมใจประหยัดน้ำ (ประกวดประหยัดน้ำ โดยพิจารณาปริมาณน้ำที่ลดลงจากเดิม หรือ อัตราการใช้น้ำต่อคน)

2.5.5 ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองน่าน

แหล่งกำเนิดน้ำเสียมาจากครัวเรือน ร้านอาหาร หอพัก โรงพยาบาล ตลาด หน่วยงานราชการหน่วยงานเอกชน โรงแรม โรงเรียน ห้างสรรพสินค้า และอื่นๆในเขตเทศบาลเมืองน่าน

2.5.5.1 ที่ตั้งและขนาด

ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองน่าน เป็นระบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond : SP) ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนพวงพะยอม ถนนผากอง ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน มีพื้นที่ประมาณ 111 ไร่ (ภาพที่ 14) พื้นที่ให้บริการบำบัดน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ ได้แก่ ตำบลในเวียง (28 ชุมชน) และตำบลผาสิงห์ (3 ชุมชน) มีพื้นที่ทั้งหมด 7.6 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,750 ไร่ มีความสามารถในการบำบัดน้ำเสียได้ 8,260 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ปัจจุบันมีน้ำเสียเข้าระบบประมาณวันละ 2,300 - 3,600 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งระบบรวบรวมน้ำเสียชุมชนในเขตเทศบาลเมืองน่านจะมีทั้งหมดจำนวน 4 เส้นทาง ความยาวรวมของท่อรวบรวมน้ำเสียหลักที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียทั้งหมด 50 กิโลเมตร แสดงดังตาราง 8 ระบบรวบรวมน้ำเสียเป็นระบบท่อรวบรวม (Combined sewer) ซึ่งใช้ท่อระบายน้ำฝนและน้ำเสียร่วมกัน โดยมีท่อดักน้ำเสียเป็นระยะๆ เพื่อรวบรวมน้ำเสียให้ไหลไปตามท่อ รวมไปยังบ่อบำบัดน้ำเสีย สถานีสูบน้ำเสียเป็นระบบการสูบน้ำเสียเพื่อให้น้ำเสียสามารถระบายตามแรงโน้มถ่วงของโลกไปยังระบบบำบัดน้ำเสีย แสดงดังตารางที่ 2.12

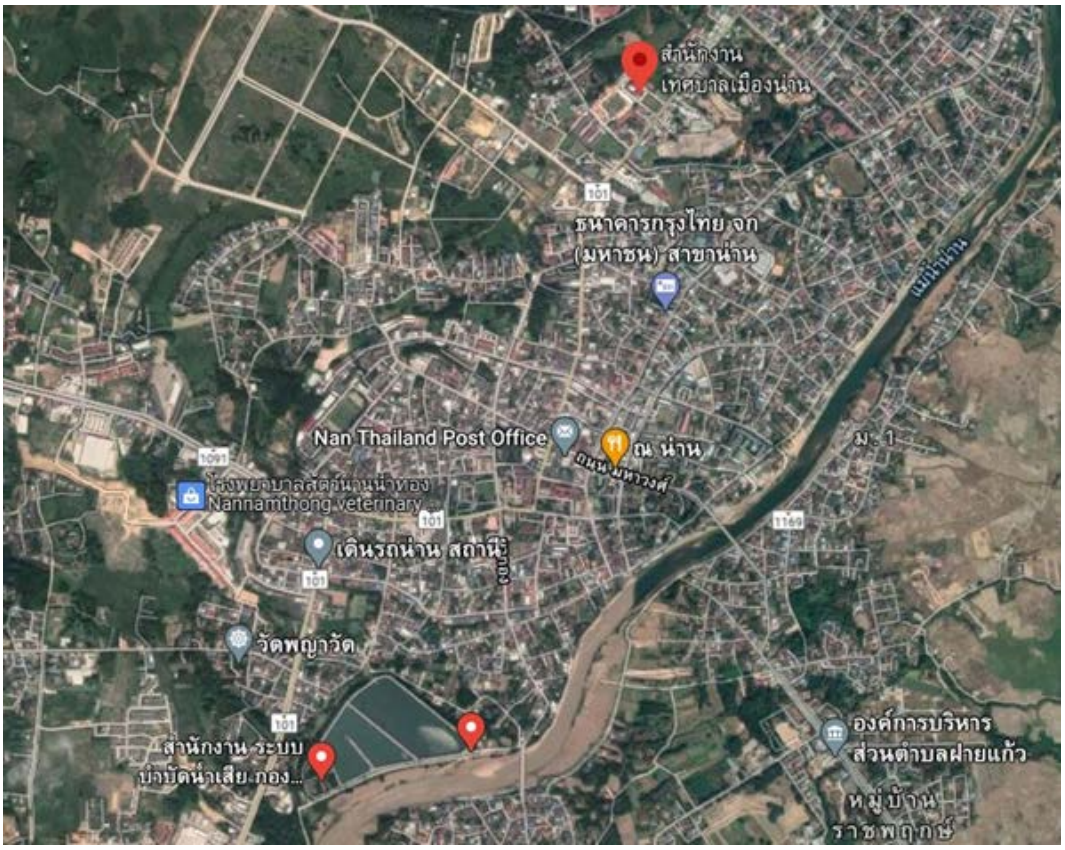

ที่มา: Google Map (อ้างถึงใน รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา)

ภาพที่ 2.17 แผนที่แสดงที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน

ตารางที่ 2.11 รายละเอียดระบบรวบรวมน้ำเสียชุมชน เทศบาลเมืองน่าน

ถนน	ชนิดท่อ	ขนาดท่อ (เมตร)	ความยาวท่อ (เมตร)	จุดเริ่มต้น (ถนน)	จุดสิ้นสุด (ถนน)
สายท่าลี่	คอนกรีตเสริมเหล็ก	0.6 – 1.0	2,050	สมุนเทวราช	อริยวงค์
อริยวงค์	คอนกรีตเสริมเหล็ก	0.4 – 1.0	1,000	มหาพรหม	เจ้าฟ้า
มหาวงค์	คอนกรีตเสริมเหล็ก	0.4 – 1.5	2,475	ข้าหลวง	อนันตวรฤทธิเดช
มหาพรหม	คอนกรีตเสริมเหล็ก	0.4 – 1.0	1,350	ผากอง	รอบเมืองด้านทิศตะวันตก

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ตารางที่ 2.12 รายละเอียดข้อมูลสถานีสูบน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน

รายชื่อสถานี	สถานที่ตั้ง	ชนิดเครื่องสูบน้ำ	ขนาด (kW)	อัตราการสูบน้ำเสีย (L/s)	ระยะทางจากสถานีสูบน้ำเสียถึงระบบบำบัดน้ำเสีย
PS - 1	ถ.วรวิชัย (ด้านข้างร้านอาหารเรือนแก้ว	จุ่มใต้น้ำ	11	70	3.5 กิโลเมตร
PS – 2	ถ.มะโน (ใต้สะพานพัฒนาภาคเหนือ)	จุ่มใต้น้ำ	35	370	1 กิโลเมตร
PS – 3	ถ.มหาวงค์ (ทางเข้าโรงแรมฟ้าธนิน)	จุ่มใต้น้ำ	11	70	2 กิโลเมตร
PS – 4	สี่แยกปางคา	จุ่มใต้น้ำ	11	70	2 กิโลเมตร
PS – 5	ถ.อริยวงค์ (บ้านพวงพะยอม)	จุ่มใต้น้ำ	35	370	100 เมตร
PS - TP	ระบบบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน	จุ่มใต้น้ำ	12	100	8 เมตร

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

2.5.5.2 การบริหารจัดการ

ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองน่าน ทำการเดินระบบเอง โดยมีกองช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ดูแลระบบ ยังไม่มีข้อบัญญัติในเรื่องการเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียชุมชน เนื่องจากอยู่ระหว่างการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียชุมชน

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.18 แผนผังโครงการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน

2.5.5.3 ระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองน่าน เป็นระบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond : SP) เป็นวิธีการบำบัดน้ำเสียแบบชีวภาพที่อาศัยธรรมชาติในการบำบัดสารอินทรีย์ในน้ำเสีย โดยอาศัยการเก็บกักน้ำเสียไว้ในบ่อเปิดหรือสระขนาดใหญ่ เพื่อเกิดปฏิกิริยาการย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์ตามธรรมชาติ แบ่งตามลักษณะการทำงานดังนี้

1. บ่อแฟคคัลเททีฟ (Facultative Pond) เป็นการบำบัดโดยจุลินทรีย์ที่ใช้ออกซิเจน ที่อยู่ส่วนบนของบ่อเป็นตัวหลักในการบำบัดน้ำเสีย โดยออกซิเจนที่ได้มาจากการอากาศบนผิวน้ำและการสังเคราะห์แสงของสาหร่าย มีจำนวน 1 บ่อ ความกว้าง 173 เมตร ความยาว 385 เมตร ความลึกระดับผิวน้ำ 2.5 เมตร และปริมาตรความจุน้ำเสียประมาณ 166,500 ลูกบาศก์เมตร

2. บ่อบ่ม (Maturation Pond) เป็นบ่อที่มีความลึกไม่มากแสงแดดส่องถึงก้นบ่อ ใช้รองรับน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว เพื่อฟอกน้ำทิ้งให้มีคุณภาพน้ำดีขึ้นและอาศัยแสงแดดในการฆ่าเชื้อโรคหรือจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับน้ำทิ้ง มีจำนวน 1 บ่อ ความกว้าง 220 เมตร ความยาว 264 เมตร ความลึกระดับผิวน้ำ 1.5 เมตร และปริมาตรความจุน้ำเสียประมาณ 87,100 ลูกบาศก์เมตร

3. บ่อสัมผัสคลอรีน (Chlorine Contact Tank) เป็นบ่อที่รองรับน้ำทิ้ง และเติมสารคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ มีจำนวน 1 บ่อ ความกว้าง 14.5 เมตร ความยาว 24 เมตร ความลึกระดับผิวน้ำ 2.7 เมตร และปริมาตรความจุน้ำเสียประมาณ 9,395 ลูกบาศก์เมตร

บ่อแฟคัลเททีฟ

บ่อบ่ม

บ่อสัมผัสคลอรีน

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพที่ 2.19 แสดงระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน

2.5.5.4 แผนการจัดการ

บ่อดักน้ำเสีย (CSO) เป็นโครงสร้างที่ต่อเชื่อมระหว่างท่อระบายน้ำและท่อดักน้ำเสียเพื่อรวบรวมน้ำเสียไปยังระบบบำบัดน้ำเสียและระบายน้ำเสียที่ปนน้ำฝนส่วนเกิน (ฤดูฝน) ให้ไหลล้นออกสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ แสดงดังตารางที่ 2.13

ตารางที่ 2.13 รายละเอียดข้อมูลบ่อดักน้ำเสีย เทศบาลเมืองน่าน

ลำดับ	บ่อดักน้ำเสีย (CSO)	ตำแหน่งที่ตั้ง	ถนนที่ตั้ง
1	CSO 1	ค่ายสุริยพงษ์	ถนนวรนคร
2	CSO 2	ร้านอาหารเรือนแก้ว	ถนนวรวิชัย
3	CSO 3	โรงเรียนสามัคคีวิทยา	ถนนราษฎร์อำนวย
4	CSO 4	โรงเรียนน่านคริสเตียนศึกษา	ถนนรังสีเกษม
5	CSO 5	วัดดอนแก้ว	ถนนเปรมปรีดา
6	CSO 6	ศูนย์ อสม.หมู่บ้าน	ถนนคำยอด
7	CSO 7	โรงเรียนสตรีศรีน่าน	ถนนหน่อคำ
8	CSO 8	สำนักงานป่าไม้จังหวัดน่าน	ถนนมหาวงค์
9	CSO 9	สำนักงานป่าไม้จังหวัดน่าน	ถนนมหาวงค์
10	CSO 10	ศูนย์อสม.หมู่บ้าน	ถนนข้าหลวง
11	CSO 11	ร้านอาหารรีแล็ค	ถนนผากอง
12	CSO 12	วัดพวงพะยอม	ถนนอริยวงค์
13	CSO 13	วัดพวงพะยอม	ถนนเจ้าฟ้า
14	CSO 14	วัดศรีพันต้น	ถนนรอบเมืองตะวันตก
15	CSO 15	วิทยาลัยเทคนิคน่าน	ถนนอนันตวรฤทธิเดช
16	CSO 16	วิทยาลัยเทคนิคน่าน	ถนนอนันตวรฤทธิเดช

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

2.5.5.5 การติดตามตรวจสอบ

จากการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2562 จำนวน 4 ครั้ง โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 ลำปาง ทำการตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำเสียก่อนเข้าระบบบำบัดน้ำเสียและน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้ว พบว่า คุณภาพน้ำทิ้งที่ออกจากระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองน่าน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนด ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ลงวันที่ 7 เมษายน 2553 ดังตารางที่ 2.14

ตารางที่ 2.14 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน ปี 2562

พารามิเตอร์ (หน่วย)	ค่ามาตรฐาน (หน่วย)	ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้ง ปีงบประมาณ 2562							
		17 ม.ค. 2562		1 มี.ค. 2562		28 มิ.ย. 2562		5 ก.ย. 2562	
		น้ำเข้า	น้ำออก	น้ำเข้า	น้ำออก	น้ำเข้า	น้ำออก	น้ำเข้า	น้ำออก
1.ความเป็นกรด – ด่าง (pH)	5.5 – 9.0	7.3	7.6	7.4	8	7.2	8.3	7.2	7.9
2.บีโอดี (มก./ล.)	20 มก./ล.	33	2.4	38	2.2	62	2.1	47	5.1
3.น้ำมันและไขมัน (มก./ล.)	5 มก./ล.	8.9	4.1	15	4.2	11	1.2	3.8	1.7
4.ของแข็งแขวนลอย (มก./ล.)	50 มก./ล.	24	24	36	32	205	26	36	24
5.ไนโตรเจนทั้งหมด (มก./ล.)	20 มก./ล.	18	6	21	6.3	10	4	18	3.2
6.ฟอสฟอรัสทั้งหมด (มก./ล.)	2 มก./ล.	1.7	0.28	1.8	0.33	1.1	0.24	1.4	0.1

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

จากการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 จำนวน 2 ครั้ง โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 ลำปาง ทำการตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำเสียก่อนเข้าระบบบำบัดน้ำเสียและน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้ว พบว่า คุณภาพน้ำทิ้งที่ออกจากระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองน่าน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่กฎหมายกำหนด ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ลงวันที่ 7 เมษายน 2553 ดังตารางที่ 2.15

ตารางที่ 2.15 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองน่าน ปี 2563

พารามิเตอร์ (หน่วย)	ค่ามาตรฐาน (หน่วย)	ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้ง ปีงบประมาณ 2563			
		13 ธ.ค. 2563		11 มิ.ย. 2563	
		น้ำเข้า	น้ำออก	น้ำเข้า	น้ำออก
1.ความเป็นกรด – ด่าง (pH)	5.5 – 9.0	7.5	8.3	7.4	8.3
2.บีโอดี (มก./ล.)	20 มก./ล.	43	3.7	49	2.6
3.น้ำมันและไขมัน (มก./ล.)	5 มก./ล.	3.7	0.37	1.3	0.9
4.ของแข็งแขวนลอย (มก./ล.)	50 มก./ล.	38	33	44	26
5.ไนโตรเจนทั้งหมด (มก./ล.)	20 มก./ล.	14	3.6	14	3.6
6.ฟอสฟอรัสทั้งหมด (มก./ล.)	2 มก./ล.	1.1	0.07	1.17	0.12

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

2.6 สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชนท่องเที่ยวตำบลในเวียง

การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประชาชนได้อยู่สิ่งแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย เป็นพื้นฐานความต้องการของทุกคนรวมถึงนักท่องเที่ยว มีการใช้และดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่อย่างสมดุลและยั่งยืน สำหรับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่องเที่ยวตำบลในเวียง มีการใช้และจัดการสาธารณูปโภคทางด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับเทศบาลเมืองน่าน จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันพื้นที่เขตเทศบาลจังหวัดน่านมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี การจัดการขยะ มีการจัดการที่ดีจากเทศบาลเมืองน่านซึ่งเป็นระบบกำจัดขยะแบบ Sanitary Landfill ที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล มีการคัดแยกขยะที่จุดรวบรวมขยะ สามารถนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ส่งให้กับบริษัทรับซื้อขยะรีไซเคิล และมีเตาเผาขยะสำหรับขยะติดเชื้อของโรงพยาบาล อย่างไรก็ดีการจัดการขยะมีความเสี่ยงผลกระทบปานกลางจากพื้นที่ฝังกลบใช้ไปแล้วกว่า 70% จึงควรรีบดำเนินการหาที่ฝังกลบขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอในระยะยาวเพื่อเสถียรภาพในการจัดการขยะของจังหวัดน่าน สำหรับการจัดการน้ำทิ้งชุมชน มีการจัดการที่ดีจากเทศบาลเมืองน่าน ระบบรองรับบำบัดน้ำเสียเป็นระบบบ่อผึ่ง และสามารถรองรับน้ำทิ้งจากเทศบาลเมืองน่านได้ทั้งหมด สำหรับคุณภาพน้ำของแม่น้ำน่านจากจุดตรวจวัดที่จุดสูบน้ำแรงต่ำการประปาน่าน มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในระดับเสื่อมโทรม จากคะแนนการประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (Water quality index) โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง น้ำมีความกระด้าง มีสารโคลิฟอร์ม และBOD ค่อนข้างสูง เนื่องจากแม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำกั้นระหว่าง 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลในเวียงและตำบลม่วงตื๊ด เนื่องจากตำบลม่วงตื๊ด ไม่มีระบบรวบรวมน้ำทิ้งและระบบบำบัดน้ำ

เสีย และเป็นชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นอาศัยอยู่ริมน้ำน่าน อาจมีการทิ้งน้ำเสียของประชากรในท้องถิ่นลงแม่น้ำ ดังนั้นแม่น้ำน่านในเขตพื้นที่ชุมชน อาจมีแนวโน้มเกิดความเสื่อมโทรมและทรัพยากรในน้ำอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากความเสื่อมโทรมของแม่น้ำ จึงควรมีมาตรการป้องกันแก้ไขความเสื่อมโทรมของแม่น้ำเนื่องจากกิจวัตรประจำวันของประชากรที่อาศัยอยู่ริมน้ำ และมีมาตรการรณรงค์ช่วยกันอนุรักษ์แม่น้ำน่าน ให้แม่น้ำกลับมามีคุณภาพที่ดีขึ้น สำหรับน้ำประปาใช้น้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค สาขาน่านที่มีกำลังการผลิตเพียงพอต่อการใช้งานและการท่องเที่ยว สำหรับทางด้านมลพิษอากาศและเสียงโดยทั่วไปกิจกรรมท่องเที่ยวมีผลกระทบต่ำ อย่างไรก็ดีช่วงฤดูร้อนจังหวัดน่านมีปัญหาหมอกควันจากการเผาทั้งภายในท้องถิ่นในจังหวัดและจากการเผาในภูมิภาค จึงควรมีการส่งเสริมท่องเที่ยวช่วงฤดูกาลอื่น ส่วนทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ เนื่องจากชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชนตำบลในเวียงเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญในพื้นที่เมืองน่าน มีการท่องเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อพืชพันธุ์ป่าไม้ และสัตว์ป่าจากกิจกรรมท่องเที่ยวต่ำ

2.6.1 รายการคำนวณ

2.6.1.1 การคำนวณความสามารถในการรองรับขยะของแหล่งท่องเที่ยว

สูตร: ปริมาณขยะมูลฝอย = อัตราการเกิดขยะ (กก./คน-วัน) x จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ (คน)

1.) การคำนวณปริมาณขยะจาก<u>สถิติประชากรท้องถิ่น</u>

ถ้า อัตราการเกิดขยะจากคนในท้องถิ่น คือ 1.11 กก./คน-วัน (ข้อมูลเฉลี่ยทั่วประเทศปี 2561)
ดังนั้น ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากคนในท้องถิ่น = 1.11 (กก./คน-วัน) x 7,451 คน
= 8,270.61 กก./วัน

2.) การคำนวณปริมาณขยะจาก<u>นักท่องเที่ยวค้างคืน</u>

ถ้า กรณีมีนักท่องเที่ยวค้างคืนสูงสุด คือ 20,000 คน
อัตราการเกิดขยะจากคนนักท่องเที่ยวค้างคืน เฉลี่ย 0.5 กก./คน-วัน
ดังนั้น ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากคนนักท่องเที่ยว = 0.5 x 20,000 = 10,000 กก./วัน

3.) การคำนวณปริมาณขยะจาก<u>นักท่องเที่ยวไป-กลับ</u>

ถ้า กรณีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวสูงสุด คือ 10,000 คน
อัตราการเกิดขยะจากคนนักท่องเที่ยว ไป-กลับ เฉลี่ย 0.05 กก./คน-วัน
ดังนั้น ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากคนนักท่องเที่ยว = 0.05 x 10,000 คน = 500 กก./วัน

2.6.1.2 รายการการคำนวณความต้องการใช้ของแหล่งท่องเที่ยว

<u>มาตรฐานชี้วัด</u>

1. อัตราการใช้น้ำคนในพื้นที่ 200 ลิตร/คน-วัน
2. อัตราการใช้น้ำนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับ 19 ลิตร/คน-วัน
3. อัตราการใช้น้ำนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก 227 ลิตร/คน-วัน
4. อัตราการใช้น้ำนักท่องเที่ยวกางเต็นท์พักแรม 114 ลิตร/คน-วัน

1.) คำนวณปริมาณใช้น้ำประปาของ<u>ชุมชนจากจำนวนประชากรท้องถิ่น</u>

ถ้า จำนวนประชากร 7,451 คน
ดังนั้น อัตราการใช้น้ำของคนในท้องถิ่น คือ 200 x 7,451 = 1,490,200 ลิตร/คน-วัน
หรือ 1,490 ลบ.ม./วัน

2.) คำนวณปริมาณใช้น้ำของนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก
ถ้า จำนวนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก โฮมสเตย์ สูงสุด 21,000 คน
ดังนั้น อัตราการใช้น้ำของนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน คือ 227 x 20,000 = 4,540,000 ลิตร/วัน

3.) คำนวณปริมาณใช้น้ำของนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับ
ถ้า จำนวนนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับสูงสุด 10,000 คน
ดังนั้น อัตราการใช้น้ำของนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับ คือ 19 x 10,000 = 190,000 ลิตร/วัน
หรือ 190 ลบ.ม./วัน

2.6.1.3 รายการการคำนวนอัตราการเกิดน้ำเสียของแหล่งท่องเที่ยว

มาตรฐานชี้วัด

1. อัตราการเกิดน้ำทิ้งจากนักท่องเที่ยวไป-กลับ 15 ลิตร/คน-วัน
2. อัตราการเกิดน้ำทิ้งจากนักท่องเที่ยวค้างแรม 200 ลิตร/คน-วัน
3. อัตราการเกิดน้ำเสียของประชากรในพื้นที่เฉลี่ย 150 ลิตร/คน-วัน

(กรมควบคุมมลพิษ 2555)

1.) คำนวณปริมาณน้ำทิ้งของชุมชนจากสถิติจำนวนประชากรท้องถิ่น
ปริมาณน้ำเสีย(ลิตร/วัน) = 150 ลิตร/วัน-คน x 7,451 คน
= 1,117,650 ลิตร/วัน หรือ 1,118 ลบ.ม./วัน

2.) คำนวณปริมาณน้ำทิ้งของนักท่องเที่ยวค้างแรม
ถ้า จำนวนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก โฉมเสตย์ สูงสุด 21,000 คน
ดังนั้น ปริมาณน้ำเสีย(ลิตร/วัน) = 200 ลิตร/คน-วัน x 20,000 คน
= 4,000,000 ลิตร/วัน หรือ 4,000 ลบ.ม./วัน

3.) คำนวณปริมาณน้ำทิ้งของนักท่องเที่ยวไป-กลับ
ถ้า จำนวนนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับสูงสุด 10,000 คน
ดังนั้น ปริมาณน้ำเสีย(ลิตร/วัน) = 15 ลิตร/คน-วัน x 10,000 คน
= 150,000 ลิตร/วัน หรือ 150 ลบ.ม./วัน

2.7 ผลการประเมินความยั่งยืนแหล่งท่องเที่ยว ตามแนวทางของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) (2562 และ 2563)

ผลการประเมินความยั่งยืนแหล่งท่องเที่ยว ตามแนวทางของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) (2562) โดยเป็นการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว โดยประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดของ GSTC-D เวอร์ชั่น 1.0 ที่ได้รับการประกาศใช้ในเดือนพฤศจิกายน 2556 เพื่อประเมินระดับการจัดการตามเกณฑ์ทั้ง 41 ด้านใน 4 มิติของ GSTC โดยมีการตีความระดับการจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based) เป็น 4 ระดับ ดังที่แสดงในตาราง 2.16

ตารางที่ 2.16 การตีความระดับผลการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว

แถบสี	คำอธิบายที่เน้นผลลัพธ์
เขียว	มีผลสัมฤทธิ์ของการนำไปปฏิบัติตามเป้าหมาย
เหลือง	มีมาตรการและการนำไปปฏิบัติในกลุ่มเป้าหมาย
ชมพู	มีมาตรการและกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
แดง	มีความเสี่ยงที่ต้องป้องกันปัญหาที่ต้องแก้ไข/

ที่มา: รายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว ตามแนวทางของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) (2562)

การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ของ GSTC อาศัยการตรวจสอบหลักฐานทางเอกสารและการตรวจสอบหลักฐานเชิงประจักษ์ ผ่านการลงพื้นที่สังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยมีเครื่องมือที่สำคัญ 2 ชุด การประสานงานกับผู้ประสานงานของแหล่งท่องเที่ยว (Destination Liaison) ได้แก่ เครื่องมือจัดทำแผนที่เอกสาร (Document Mapping Tool) และเครื่องมือการจัดการแผนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Mapping Tool) โดยมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลร่วมกับทีมงานของ อพท. ผลการประเมินมีดังนี้

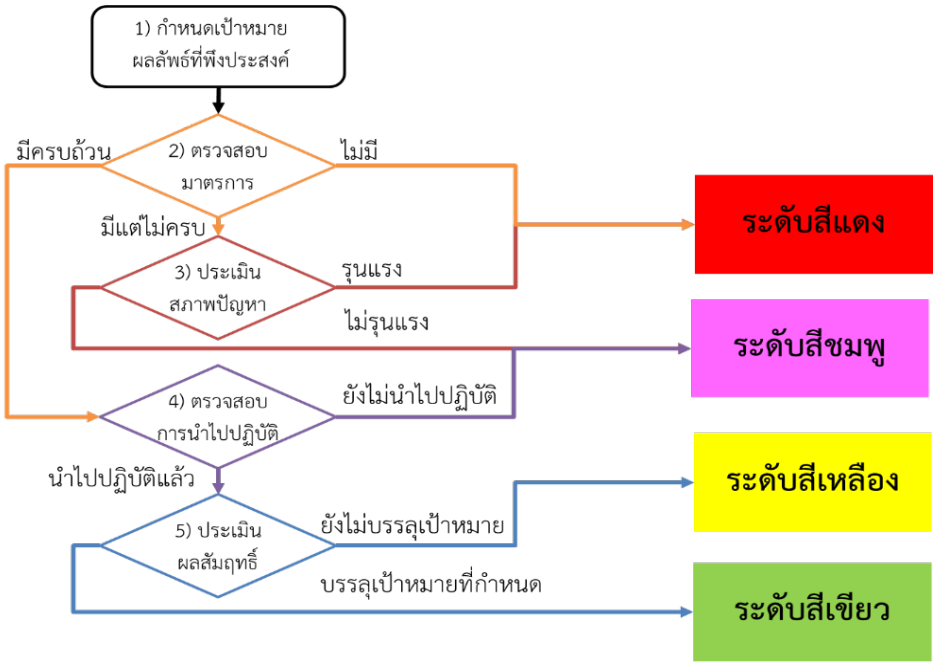

ที่มา : รายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว ตามแนวทางของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) (2562)

ภาพที่ 2.20 แสดงกระบวนการการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC

ตารางที่ 2.17 เครื่องมือจัดทำผังเอกสารสำหรับการประเมินตามเกณฑ์ GSTC

เกณฑ์ GSTC สำหรับแหล่งท่องเที่ยว	รายการเอกสารหลักฐาน
A1 การดำเนินตามกลยุทธ์ในการบริหารจัดการด้านความยั่งยืน	• แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (ระยะหลายปี)
	• เอกสารบันทึกกระบวนการจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติ
A2 ตัวแทนหรือกลุ่มตัวแทนที่มีประสิทธิภาพอันมาจากส่วนภาครัฐและเอกชน	• หลักฐานของสำนักงาน ความรับผิดชอบของบุคลากร และแหล่งทุนสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
A3 ระบบการตรวจสอบ ดูแล รายงานความคืบหน้า	• บันทึกเอกสารของระบบการตรวจสอบผลกระทบจากการท่องเที่ยว
	• รายงานประจำงวดผลการตรวจสอบและมาตรการแก้ไข
A4 การจัดการท่องเที่ยวตามฤดูกาล	• หลักฐานของความคิดริเริ่มเพื่อจัดการการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล
A5 ระบบป้องกันความเสี่ยงอันเกิดจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ	• กฎหมายหรือนโยบายว่าด้วยการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
	• ข้อมูลสร้างความตระหนักให้กับผู้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

เกณฑ์ GSTC สำหรับแหล่งท่องเที่ยว	รายการเอกสารหลักฐาน
A6 การประเมินสถานที่ตลอดจนสภาพแวดล้อม	• มีคลังข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม
A7 การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนดและหรือนโยบาย	• กฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบายที่กำหนดให้ต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ที่พิจารณาถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างยั่งยืน การออกแบบ ก่อสร้างและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง
A8 สถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	• นโยบายส่งเสริมการอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลทุพลภาพ หรือที่มีข้อจำกัดทางด้านสภาพร่างกาย
A9 กฎหมายและข้อบังคับการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยว	• หลักฐานของนโยบายว่าด้วยการได้มาซึ่งสิทธิการใช้ประโยชน์และการครอบครองที่ส่งผลให้เกิดการโยกย้ายถิ่นฐานและที่อยู่อาศัยของผู้คนในท้องถิ่น
A10 การตรวจสอบและรายงานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	• รายงานการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
A11 การสนับสนุนเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มธุรกิจต่างๆ	• ระบบรับรองมาตรฐานความยั่งยืนหรือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
	• รายชื่อสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองและได้รับมาตรฐาน
A12 ระบบการสอดส่องดูแลป้องกัน และรายงาน	• มีระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันอัคคีภัย และสุขอนามัย
	• สถิติอาชญากรรม ความเจ็บป่วย และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
A13 การวางแผนเพื่อตอบรับต่อวิกฤตการณ์หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน	• ระบบรับมือและจัดการวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉิน
	• หลักฐานของทรัพยากรสำหรับการจัดการวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉิน
	• แผนการสื่อสารในวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉิน
A14 การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร	• สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
B1 การควบคุมดูแลเศรษฐกิจ	• ข้อมูลการใช้จ่ายของผู้มาเที่ยว รายรับต่อห้องพัก อัตราการจ้างงาน และข้อมูลการลงทุน
	• ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยว (อย่างน้อยรายปี)
	• ผลการติดตามข้อมูลการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยว
B2 โอกาสในการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น	• กฎหมายว่าด้วยความเท่าเทียมของการจ้างงาน • สถิติการจ้างงานจำแนกตามเพศสภาพ
	• แผนงานการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว
	• กฎหมายว่าด้วยความเท่าเทียมของการจ้างงาน
B3 การมีส่วนร่วมในสังคม	• หลักฐานของการมีส่วนร่วมเป็นประจำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ GSTC สำหรับแหล่งท่องเที่ยว	รายการเอกสารหลักฐาน
B4 ความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น	• ผลการสำรวจความพึงพอใจของชุมชนท้องถิ่นต่อการจัดกรแหล่งท่องเที่ยว
B5 การเข้าถึงพื้นที่ของคนในท้องถิ่น	• นโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม
B6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	• หลักฐานของแผนงานสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทโอกาสความท้าทายและความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
B7 การป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบธรรม	• นโยบายป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบ
B8 การสนับสนุนชุมชน	• แผนงานให้บริษัท นักท่องเที่ยว และสาธารณชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและโครงการริเริ่มสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน
B9 การสนับสนุนท้องถิ่นและการค้าโดยชอบธรรม	• แผนงานสนับสนุนบริษัทขนาดเล็กและผู้ผลิตในท้องถิ่นที่มีความยั่งยืน
C1 การปกป้องดูแลสถานที่ท่องเที่ยว	• นโยบายคุ้มครองสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
	• แผนงานติดตามผลกระทบจากการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ
C2 การจัดการนักท่องเที่ยว	• แผนหรือระบบการจัดการนักท่องเที่ยว
C3 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	•แนวทางการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
C4 การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม	• หลักฐานการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองโบราณวัตถุ และวัตถุทางประวัติศาสตร์
C5 การให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	• ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
C6 ทรัพย์สินทางปัญญา	• กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของท้องถิ่น
D1 ความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม	• รายงานการประเมินหรือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
D2 การปกป้องสิ่งแวดล้อมที่มีความเสี่ยง	• คลังข้อมูลพื้นที่อนุรักษ์และพันธ์สัตว์และพืชหายาก
	• ระบบติดตามผลกระทบของการท่องเที่ยว
	• นโยบายคุ้มครองที่อยู่อาศัย พันธุ์สัตว์และพืช และระบบนิเวศน์ และป้องกันการแพร่ระบาดของสัตว์ แมลงและโรคต่างๆ จากภายนอกพื้นที่
D3 การปกป้องสิ่งมีชีวิตในป่า	• ข้อกำหนดการคุ้มครองพืชและสัตว์ป่า
D4 ปรากฏการณ์เรือนกระจก	• แผนงานการติดตามการปล่อยก๊าซเรือนกระจก • แผนงานที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการตรวจวัด ดูแล ลดระดับ และรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อสาธารณชน
D5 การประหยัดพลังงาน	• แผนงานการประหยัดพลังงาน
	• นโยบายและแรงจูงใจให้มีการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล

เกณฑ์ GSTC สำหรับแหล่งท่องเที่ยว	รายการเอกสารหลักฐาน
	• แผนงานที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการตรวจวัด ดูแล ลดการใช้ และรายงานผลการประหยัดพลังงานและลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล
D6 การจัดการน้ำ	• แผนงานที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการตรวจวัด ดูแล ลดการใช้น้ำ และรายงานผลต่อสาธารณชน
D7 การควบคุมการใช้น้ำ	• ข้อมูลทรัพยากรน้ำและปริมาณการใช้น้ำ • การเปรียบเทียบการใช้น้ำเพื่อให้มีปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการน้ำของชุมชนท้องถิ่น
D8 คุณภาพน้ำ	• หลักฐานการทดสอบคุณภาพน้ำดื่ม และน้ำเพื่อนันทนาการและการรายงานผล
D9 น้ำเสีย	• ข้อกำหนดเกี่ยวกับที่ตั้งและการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกต้อง
	• ข้อกำหนดเกี่ยวกับการน้ำน้ำเสียที่บำบัดแล้วมาใช้ใหม่หรือปล่อยทิ้งอย่างปลอดภัยเพื่อลดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด
D10 การลดจำนวนขยะ	• ระบบการเก็บรวบรวมขยะในแหล่งท่องเที่ยว
	• แผนงานการรีไซเคิล
D11 มลภาวะทางแสงและเสียง	• กฎระเบียบและข้อกำหนดว่าด้วยมลภาวะทางแสงและเสียง
	• แผนงานส่งเสริมให้สถานประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ
D12 การขนส่งที่ส่งผลกระทบต่ำ	• นโยบายหรือแผนการลดผลกระทบจากการขนส่งและการเดินทาง

ภาพที่ 2.21 แสดงผลการประเมินความยั่งยืนปี พ.ศ. 2562 ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ตามเกณฑ์ทั้ง 41 ด้านของ GSTC ซึ่งในเบื้องต้นพบว่า มีสถานภาพอยู่ในระดับสีเขียว (เห็นผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ) จำนวน 10 ด้าน ระดับสีเหลือง (มีตัวอย่างของการนำไปปฏิบัติโดยกลุ่มเป้าหมาย) จำนวน 20 ด้าน และระดับสีชมพู (มีมาตรการรองรับ) จำนวน 11 ด้าน

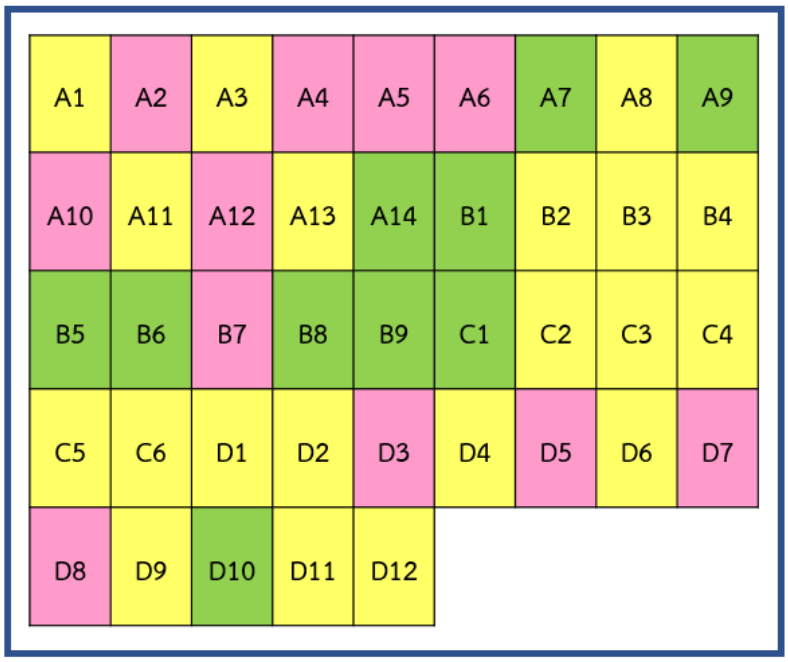

ภาพที่ 2.21 ผลการประเมินความยั่งยืนปี พ.ศ.2562 ของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

ภาพที่ 2.22 แสดงผลการประเมินความยั่งยืนปี พ.ศ. 2563 ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ตามเกณฑ์ทั้ง 41 ด้านของ GSTC ซึ่งในเบื้องต้นพบว่า มีสถานภาพอยู่ในระดับสีเขียว (เห็นผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ) จำนวน 10 ด้าน ระดับสีเหลือง (มีตัวอย่างของการนำไปปฏิบัติโดยกลุ่มเป้าหมาย) จำนวน 25 ด้าน และระดับสีชมพู (มีมาตรการรองรับ) จำนวน 6 ด้าน

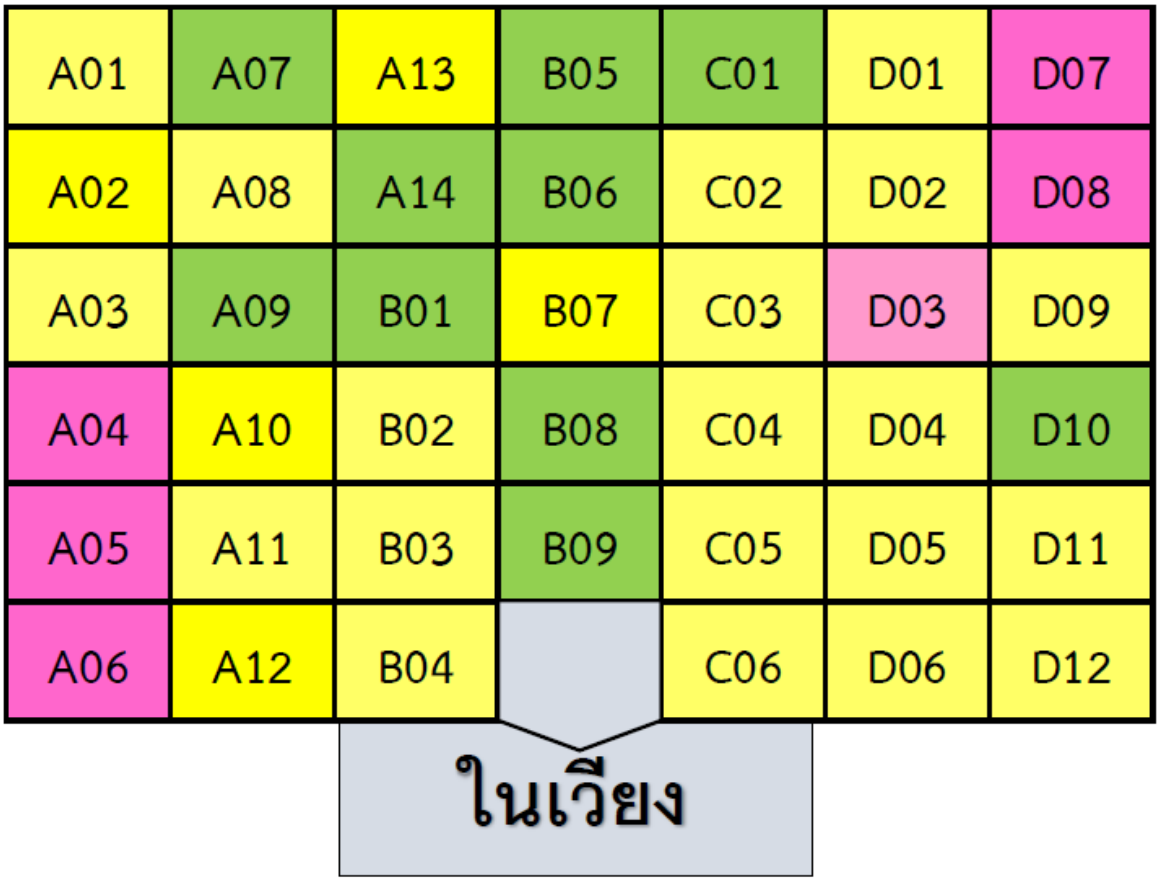

ภาพที่ 2.22 ผลการประเมินความยั่งยืนปี พ.ศ.2563 ของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

แผนเชื่อมโยง SEA ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ภาพที่ 2.23 แผนเชื่อมโยง SEA ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

2.8 การทบทวนแผนระดับพื้นที่การพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

แผนระดับพื้นที่การพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เป็นการทำการทบทวนแผน การพัฒนาพื้นที่ตามบริบทของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนาในพื้นที่ กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 5 ชุมชนเป้าหมายในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน พร้อมทั้งขับเคลื่อนแบบบูรณาการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและสามารถนำไปใช้จริงได้ โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) และออกมาในรูปแบบกลไกติดตาม ควบคุม การบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาเมืองเก่าน่าน ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์และเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ต่อไป

พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน และสามารถขับเคลื่อนยกระดับเมืองน่านสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) โดยกิจกรรมศึกษาพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) สำหรับการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์และเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ซึ่งเป็นการพัฒนา ที่พุ่งเป้าสู่ผลลัพธ์การดำเนินงานที่ตอบสนองตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของ อพท.6 ในด้านสำคัญ ได้แก่

1) ความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการตามแผนพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านไปสู่ภาคการปฏิบัติ
2) ความสำเร็จการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3) ความสำเร็จในการส่งเสริมและสนับสนุนการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม

และอยู่บนพื้นฐานของการจัดการตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) สอดคล้องการพัฒนาตามเกณฑ์ชี้วัดที่ของ GSTC ในประเด็นสำคัญ ได้แก่

หมวด A: การบริหารจัดการด้านความยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพ

หมวด B: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางสังคม-เศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น

หมวด C: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว

หมวด D: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบด้านลบทางสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 2.18 เป้าหมายดำเนินกิจกรรมศึกษาพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning)

หมวด A: การบริหารจัดการด้านความยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพ	
เกณฑ์ GSTC	**เป้าหมายการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว**
A4 การบริหารจัดการฤดูกาลท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดเตรียมทรัพยากรในการลด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ท่องเที่ยว โดยมีการดาเนินการเพื่อสร้างสมดุล ระหว่างความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์โอกาสทางการท่องเที่ยวตลอดปี	IN-A4.a. แผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่และทำตลาดการท่องเที่ยวนอกฤดูกาลให้สามารถ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี
A6 การประเมินทรัพยากรและสิ่งดึงดูดใจ ทางการท่องเที่ยว	IN-A6.a. การจัดทำรายชื่อและแบ่งชนิดของทรัพยากรและสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่แต่ละเขตที่ชัดเจนขึ้น
A7 ข้อกำหนดในการวางแผนแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีแนวทาง ข้อบังคับ และ/หรือ นโยบายในการวางแผนซึ่งเกิดจากการประเมินผล กระทบทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม และบูรณาการกับแนวทางการใช้พื้นที่ การออกแบบ การสร้าง และการรื้อถอนให้มีความยั่งยืน ทั้งนี้ แนวทาง ข้อบังคับ และ/หรือ นโยบายต้องได้รับ การออกแบบเพื่อปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม และจะต้องพัฒนาขึ้นโดย กระบวนการการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และมีการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบและมีการ บังคับใช้อย่างจริงจัง	IN-A7.a. มีแนวทาง ข้อบังคับ และ/หรือ นโยบาย การจัดผังเมืองหรือ จัดโซน ในการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม IN-A7.b. มีแนวทาง ข้อบังคับ และ/หรือ นโยบาย ที่จัดการการใช้ที่ดิน การออกแบบ การก่อสร้าง และรื้อทาลาย อย่างยั่งยืน IN-A7.c. แนวทาง ข้อบังคับ และ/หรือ นโยบาย ของการจัดผังเมือง จัดทาขึ้นจากการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นจากชุมชน และมี กระบวนการทบทวนอย่างละเอียด IN-A7.d. แนวทาง ข้อบังคับ และ/หรือ นโยบาย ของการจัดผังเมือง ได้รับการสื่อสารเผยแพร่สู่สาธารณะ และมีการบังคับใช้จริง
A11 มาตรฐานความยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการส่งเสริมมาตรฐานเพื่อ ความยั่งยืนที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ GSTC สำหรับผู้ประกอบการ แหล่งท่องเที่ยวมีฐานข้อมูล ผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานความ ยั่งยืนต่างๆเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้	IN-A11.d. การจัดทำ Zoning จะมีเอกสารเผยแพร่รายชื่อสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองรางวัลต่างๆ
หมวด B: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางสังคม-เศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น	
เกณฑ์ GSTC	**เป้าหมายการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว**
B3 การมีส่วนร่วมของสาธารณชน แหล่งท่องเที่ยวมีระบบที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม ของสาธารณชนในการวางแผน และตัดสินใจใน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ	กิจกรรม Zoning เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) เมืองเก่าน่าน IN-B3.a. มีระบบอำนวยให้ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และผู้มีส่วนได้เสีย ในชุมชนมีส่วนในการวางแผนและการตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว IN-B3.b. ในแต่ละปี มีการประชุมหารือสาธารณะเพื่อหารือประเด็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

B4 รับฟังความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น แรงบันดาลใจ ข้อห่วงใย และความพึงพอใจของคน ท้องถิ่นในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการประเมิน บันทึก และรายงานต่อ สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ	การดำเนินงานจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) เมืองเก่าน่าน มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งนำข้อกังวลใจของชุมชนมาแก้ไขปัญหา หาทางออกร่วมกัน สอดคล้องในข้อ IN-B4.a. และ IN-B4.b IN-B4.a. มีการเก็บ ตรวจสอบ บันทึก และเผยแพร่รายงานข้อมูลของ ความต้องการ ข้อกังวล และความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยต่อการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำ IN-B4.b. การเก็บ ตรวจสอบ บันทึก และเผยแพร่รายงานข้อมูลเกิดขึ้น ในเวลาที่เหมาะสม
B5 การเข้าถึงทรัพยากรของคนในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวมีการประเมิน ปกป้อง และหาก จาเป็น ก็ต้องมีการดาเนินการฟื้นฟูการเข้าถึง ทรัพยากรทั้งในแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมของ คนในท้องถิ่น	IN-B5.a. เกิดแผนงานการตรวจสอบ ป้องกัน และฟื้นฟูหรือซ่อมแซม การเข้าถึงแหล่งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น และ นักท่องเที่ยวในประเทศ IN-B5.b. มีบทวิเคราะห์และประเมินพฤติกรรม และคุณลักษณะของคน ท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศที่มีต่อ แหล่งท่องเที่ยว
หมวด B: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางสังคม-เศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น	
เกณฑ์ GSTC	**เป้าหมายการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว**
B6 ความตระหนักรู้และการศึกษาด้านการ ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมเพิ่มพูนความเข้าใจใน โอกาสและความท้าทายของการท่องเที่ยว รวมทั้ง ความสำคัญของความยั่งยืน ให้กับชุมชนที่ เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	IN-B6.a. เกิดแผนงานการเพิ่มความตระหนักรู้ทั้งในระดับชุมชน โรงเรียน และมหาวิทยาลัยในเรื่องของบทบาทการท่องเที่ยวที่มีพื้นที่
B7 การป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ แหล่งท่องเที่ยวมีกฎหมายและข้อปฏิบัติที่ชัดเจน ในการป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบใน รูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจผิดกฎหมาย การค้าประเวณี หรือการกระทาผิดต่อบุคคลใดๆ โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน ผู้หญิง และชนกลุ่มน้อย ทั้งนี้กฎหมายและข้อปฏิบัติได้รับการสื่อสารให้ สาธารณชนได้รับรู้	IN-B7.a. มีกฎหมายหรือแผนงานในการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบทั้งในเชิงการค้า(ของผิดกฎหมาย) การค้าประเวณี หรือใน รูปแบบอื่นๆ / หรือการเลือกปฏิบัติ หรือการล่วงละเมิดใดๆ จากคนใน ชุมชนและตัวนักท่องเที่ยว IN-B7.b. เกิดแผนงานมีการสื่อสารออกไปในระดับสาธารณะ
B8 สนับสนุนชุมชน แหล่งท่องเที่ยวมีระบบที่สนับสนุนและช่วยให้ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และสาธารณชน สามารถร่วมสนับสนุนโครงการของชุมชนและ โครงการด้านความยั่งยืนต่างๆ	IN-B8.a.มีแผนงานในการริเริ่มให้ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และ บุคคลทั่วไป สนับสนุนการทานุบำรุงชุมชน และรักษาความหลากหลาย ทางชีวภาพ และ/หรือการพัฒนาสาธารณูปโภค

หมวด C: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว	
C1 การป้องกันสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีนโยบายและระบบที่จะประเมิน ฟื้นฟู และอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทั้งเชิง ธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงมรดกสิ่งปลูก สร้าง (เชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี) และทิวทัศน์ของชนบทและเมือง	IN-C1.a. มีระบบการจัดการเพื่อปกป้องแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการสร้างสภาพทิวทัศน์ที่ดีให้แก่แหล่งมรดก ชนบท และเขตเมือง IN-C1.b. มีระบบการจัดการเพื่อตรวจสอบ วัดผล และบรรเทา ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว
C2 การจัดการนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการจัดการนักท่องเที่ยว สาหรับแหล่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึง มาตรการในการอนุรักษ์ ปกป้องและเชิดชู ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	IN-C2.a. มีกลไกเชิงบริหารที่รับผิดชอบนาเอาแผนและการปฏิบัติการ จัดการนักท่องเที่ยวไปใช้ เช่น ข้อปฏิบัติในเขตพื้นที่อนุรักษ์วัฒนธรรม ต่างๆในชุมชน
หมวด C: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว	
เกณฑ์ GSTC	**เป้าหมายการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว**
C3 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีการเผยแพร่และจัดเตรียม แนวทางที่จะทาให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการ ท่องเที่ยวที่เหมาะสมในพื้นที่เปราะบางต่างๆ แนวทางดังกล่าวได้รับการออกแบบให้ช่วยลดผลกระทบในแง่ลบต่อแหล่งท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด และสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงบวก	IN-C3.b. มีข้อกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์และบริษัทนำเที่ยวที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่ต่างๆ
C4 การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวมีกฎหมายควบคุมการซื้อขาย แลกเปลี่ยน จัดแสดง หรือให้ของกำนัลที่เกี่ยวข้อง กับวัตถุทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี	IN-C4.a. มีกฎหรือข้อบังคับเพื่อปกป้องแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมถึงแหล่งใต้น้ำ และมีหลักฐานการบังคับใช้กฎหรือ ข้อบังคับนั้นจริง IN-C4.b. มีแผนงานเพื่อปกป้องและประกาศยกย่องมรดกทาง วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (เช่น เพลง ดนตรี การแสดงความสามารถ พิเศษต่างๆ และหัตถกรรม)
หมวด D: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบด้านลบทางสิ่งแวดล้อม	
หลักเกณฑ์	**เป้าหมายการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว**
D1 ความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวได้ระบุความเสี่ยงทางด้าน สิ่งแวดล้อมและมีระบบในการจัดการความเสี่ยง	IN-D1.a. ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมามีการประเมินด้านความยั่งยืน และการ (ค้นหา)ระบุความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม IN-D1.b. มีระบบที่จะรับมือกับความเสี่ยงที่ได้ระบุนั้นๆ โดยจัดทำอยู่ในแผนจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน
D9 การบำบัดน้ำเสีย แหล่งท่องเที่ยวมีแนวทางที่ชัดเจนและใช้ได้จริง สาหรับการกำหนดพื้นที่ การบำรุงรักษา และการ ทดสอบการปลดปล่อยน้ำ	โดยจัดทำอยู่ในแผนจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning)เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : การบำบัดน้ำเสีย

เสียจากบ่อเกรอะ และ ระบบบาบัดน้ำเสีย มีการควบคุมให้มีการบาบัดน้ำ เสีย และนากลับไปใช้ใหม่ หรือปลดปล่อยอย่างปลอดภัย โดยมีผลกระทบเชิงลบต่อประชากร ท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด	IN-D9.a. มีข้อบังคับในเรื่องการวางสถานที่ การบำรุงรักษา และการ ทดสอบการปล่อยของเสียออกจากบ่อเกรอะ และระบบการบาบัดน้ำเสีย และมีหลักฐานว่ามีการใช้ข้อบังคับนั้นจริง IN-D9.b. มีข้อบังคับในการกำหนดขนาดและชนิดของระบบการบาบัด น้ำเสียให้เหมาะสมและเพียงพอกับสถานที่ และมีหลักฐานว่ามีการใช้ ข้อบังคับนั้นจริง IN-D9.c. มีแผนงานการช่วยเหลือผู้ประกอบการในการบำบัดน้ำเสีย และนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิผล IN-D9.d. มีแผนงานในดูแลการบำบัด การนำกลับมาใช้หรือการปล่อย น้ำเสียให้มีผลกระทบเชิงลบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
D10 การลดปริมาณขยะ แหล่งท่องเที่ยวมีระบบในการส่งเสริมให้ ผู้ประกอบการลด นำกลับมาใช้ใหม่ และรีไซเคิล ขยะ ขยะที่ไม่ได้รับการนำกลับมาใช้ใหม่หรือรี ไซเคิลก็ต้องได้รับการดาจัดอย่างปลอดภัยและ ยั่งยืน	โดยจัดทำอยู่ในแผนจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning)เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : การลดปริมาณขยะ IN-D10.b. มีแผนการการจัดการขยะที่มีการไปปฏิบัติจริงและมี เป้าหมายเชิงปริมาณในการลดขยะให้เหลือน้อยที่สุด รวมถึงการจัดการ ขยะที่ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลได้อย่างปลอดภัย IN-D10.c. มีแผนงานการช่วยเหลือผู้ประกอบการ ในการลดขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การรีไซเคิลขยะ IN-D10.d. มีแผนงานในการลดการใช้ขวดน้ำทั้งจากสถานประกอบการ และนักท่องเที่ยว
D11 มลภาวะทางแสงและเสียง แหล่งท่องเที่ยวมีแนวทางและข้อบังคับในการลด มลภาวะทางเสียงและแสง แหล่งท่องเที่ยวส่งเสริม ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามแนวทางและข้อบังคับ นั้น	โดยจัดทำอยู่ในแผนจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : การจัดการมลภาวะแสงและเสียง IN-D11.a. มีแนวทางและข้อบังคับในการลดมลภาวะทางเสียงและแสง ลงให้น้อยที่สุด IN-D11.b. มีแผนงานในการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์และข้อบังคับในการลดมลภาวะทางเสียงและแสงลงให้น้อย ที่สุด
D12 ระบบขนส่งที่ส่งผลกระทบต่ำ แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการเพิ่มการใช้ระบบขนส่งที่ ส่งผลกระทบต่ำ รวมถึงระบบขนส่งสาธารณะ และ ระบบขนส่งที่ไม่ต้องใช้พลังงาน เช่น การเดิน หรือ ปั่นจักยาน	IN-D12.a. มีแผนงานในการเพิ่มการใช้การขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ IN-D12.b. มีแผนงานในการทาให้แหล่งท่องเที่ยวมีขีดความสามารถใน การนาเอาระบบการเดินทางที่ได้ออกกาลังมาใช้ (เช่น เดิน หรือปั่น จักรยาน)

ที่มา: รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

บทที่ 3

ข้อมูล
พื้นที่ศึกษา

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นที่ศึกษา

3.1 ข้อมูลสถานภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลต่อไปนี้ส่วนหนึ่งมาจาก การวิเคราะห์ SWOT ในพื้นที่เมืองเก่าน่าน จากแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวเมืองเก่าน่าน พ.ศ. 2566 - 2570

3.1.1 ข้อมูลทั่วไป

3.1.1.1 ด้านประชากร

ในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดน่าน มีประชากรทั้งสิ้น 166,378 หลังคาเรือน รวมทั้งสิ้น 478,989 คน แยกเป็นชาย 240,313 คน หญิง 238,676 คน

ประชากรในจังหวัดน่านมีอยู่อย่างเบาบางเป็นอันดับ 3 ของประเทศ กระจัดกระจายไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ แบ่งได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. ชาวไทยวน หรือ คนเมือง ส่วนใหญ่อพยพมาจากเชียงแสนและบริเวณต่างๆ ของล้านนา ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด

2. ชาวไทลื้อ (ไทลื้อ, ไทยอง) ส่วนใหญ่อพยพมาจากสิบสองปันนาและหัวเมืองต่างๆ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมีทั้งอพยพมาด้วยความสมัครใจและอพยพมาเนื่องจากเกิดศึกสงครามทั้งภายในหัวเมืองลื้อเอง และอพยพมามากที่สุดยุคเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมืองของเจ้ากาวิละแห่งเชียงใหม่ และเจ้าอัตถวรปัญโญฯ แห่งนครน่าน และยุคของเจ้าสุมนเทวราช อีกทั้งมีการอพยพเข้ามาเรื่อยๆ ครั้งเกิดการปฏิวัติการปกครองประเทศของจีน ชาวไทลื้ออาศัยตั้งบ้านเรือน อยู่กระจัดกระจายตามลุ่มน้ำต่างๆ ในจังหวัดน่านมีมากที่สุด คือ อำเภอปัวแทบทุกตำบล อำเภอท่าวังผา อำเภอสองแคว อำเภอเชียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง เลยไปถึงอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งภาษาไทลื้อในจังหวัดน่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 ไทลื้อฝั่งสิบสองปันนาตะวันออก ได้แก่ เมืองล้า เมืองมาง (อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำน่าน บริเวณชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา และแถวตำบลยอด อำเภอสองแคว) สำเนียงพูดใกล้เคียงกับภาษาไทยอีสานปนลาวพวน

2.2 ไทลื้อฝั่งสิบสองปันนาตะวันตก ได้แก่ เมืองยู้ เมืองยอง เมืองเชียงลาบ เมืองเสี้ยว (อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำย่าง บริเวณชุมชนตำบลยม ตำบลจอมพระ(บ้านถ่อน) อำเภอท่าวังผา แถบลุ่มแม่น้ำปัว ตำบลศิลาเพชร ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว ถึงตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) สำเนียงพูดเหมือนสำเนียงคนยองในจังหวัดลำพูน-เชียงใหม่

3. ชาวไทพวน หรือ ลาวพวน_อยู่ที่บ้านฝายมูล อำเภอท่าวังผา และบ้านหลับมืน พวน อำเภอเวียงสา

4. ชาวไทเขิน หรือ ชาวขืน อพยพมาจากเชียงตุง ปัจจุบันส่วนใหญ่จะถูกกลืนทาง

วัฒนธรรมจากคนเมือง ทั้งภาษาพูดและเครื่องแต่งกาย แต่บางหมู่บ้านยังมีการนับถือผีเจ้าเมืองของไทเขินอยู่ จึงรู้ว่าเป็นไทเขิน เช่นบ้านหนองม่วง อำเภอท่าวังผา ส่วนบ้านเชียงยืน ตำบลยม อำเภอท่าวังผา ถูกชาวไทลื้อกลืนวัฒนธรรมจนไม่เหลือเค้าของชาวไทเขิน

5. ชาวไทใหญ่ หรือ เงี้ยว หรือ ไตโหลง มีถิ่นฐานในรัฐฉาน และเชียงตุง อาศัยอยู่บริเวณแถวอำเภอทุ่งช้าง ในปัจจุบันถูกกลืนวัฒนธรรมจนแทบแยกไม่ออกว่าเป็นชาวไทใหญ่

นอกจากนี้ในบริเวณที่สูงตามไหล่เขายังเป็นชุมชนของชนกลุ่มน้อยที่เรียกกันว่า "ชาวเขา" ได้แก่ ชาวม้ง , เมี่ยน, ลั๊วะหรือถิ่น, ขมุ รวมถึงชาวตองเหลืองหรือมาบลี ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ตำบลแม่ขะนิง อำเภอเวียงสา

ผู้คนในจังหวัดน่านจึงมีภาษาพูดที่หลากหลายด้วยเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือหรือคำเมืองสำเนียงน่าน

ตารางที่ 3.1 จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลในเวียง

ชุมชน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)
ช้างค้ำ	325	1,020
บ้านภูมินทร์	335	1,111
วัดมิ่งเมือง	330	1,085
สวนตาล	410	1,100
ดอนแก้ว	248	905
พระเกิด	191	702
สถารส	256	890
มหาโพธ์	289	967
หัวเวียงใต้	205	735
รวมจำนวนครัวเรือนและประชากร ตำบลในเวียง	**9,623**	**18,305**

ที่มา: แผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2563-2570)

3.1.1.2 การปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค จังหวัดน่าน แบ่งการปกครองออกเป็น 15 อำเภอ 99 ตำบล 980 หมู่บ้านได้แก่ อำเภอเมืองน่าน อำเภอแม่จริม อำเภอบ้านหลวง อำภอนาน้อย อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอเวียงสา อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอนาหมื่น อำเภอสันติสุข อำเภอบ่อเกลือ อำเภอสองแคว อำเภอภูเพียง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ แสดงได้ตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงการแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดน่าน

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
1	อำเภอเมืองน่าน	11	109
2	อำเภอแม่จริม	5	38
3	อำเภอบ้านหลวง	4	26
4	อำเภอนาน้อย	7	68
5	อำเภอปัว	12	107
6	อำเภอท่าวังผา	10	91
7	อำเภอเวียงสา	17	128
8	อำเภอทุ่งช้าง	4	40
9	อำเภอเชียงกลาง	6	60
10	อำเภอนาหมื่น	4	48
11	อำเภอสันติสุข	3	31
12	อำเภอบ่อเกลือ	4	39
13	อำเภอสองแคว	3	25
14	อำเภอภูเพียง	7	26
15	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	2	22

ที่มา: จำนวนหมู่บ้าน จำแนกเป็นรายอำเภอและรายตำบล จังหวัดน่าน ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2558, สำนักบริหารทะเบียนบ้าน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อ้างถึงใน แผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2563-2570)

3.1.1.3 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ติดกับชายแดนทางด้านทิศตะวันออกของภาคเหนือตอนบน ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ ประมาณ 668 กิโลเมตร บริเวณเส้นรุ้งที่ 18 องศา 46 ลิปดา 30 ฟิลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 18 องศา 46 ลิปดา 44 ฟิลิปดาตะวันออก ระดับความสูงของพื้นที่อยู่สูง 2 ,112 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีพื้นที่ 11,472.076ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,170,045 ไร่

3.1.1.4 อาณาเขต

ทิศเหนือ ประกอบด้วย อำเภอเชียงกลาง อำเภอปัว มีอำเภอทุ่งช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอบ่อเกลือ ที่มีพื้นที่ติดต่อกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เชียงฮ่อน - หงสา (สปป.ลาว)

ทิศตะวันออก ประกอบด้วย อำเภอภูเพียง อำเภอสันติสุข โดยมีอำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา มีพื้นที่ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (สปป.ลาว)

ทิศใต้ ประกอบด้วย อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอนาน้อย มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดแพร่ อำเภอเวียงสา มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดแพร่

ทิศตะวันตก ประกับด้วย อำเภอบ้านหลวง มีพื้นที่ติดต่อกับอำเภอเชียงม่วนจังหวัดพะเยา อำเภอท่าวังผา มีพื้นที่ติดกับอำเภอปง จังหวัดพะเยา อำเภอสองแคว มีพื้นที่ติดต่อกับอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ทิศเหนือ และทิศตะวันออก มี อาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) เป็นระยะทางยาวประมาณ 227 กม.

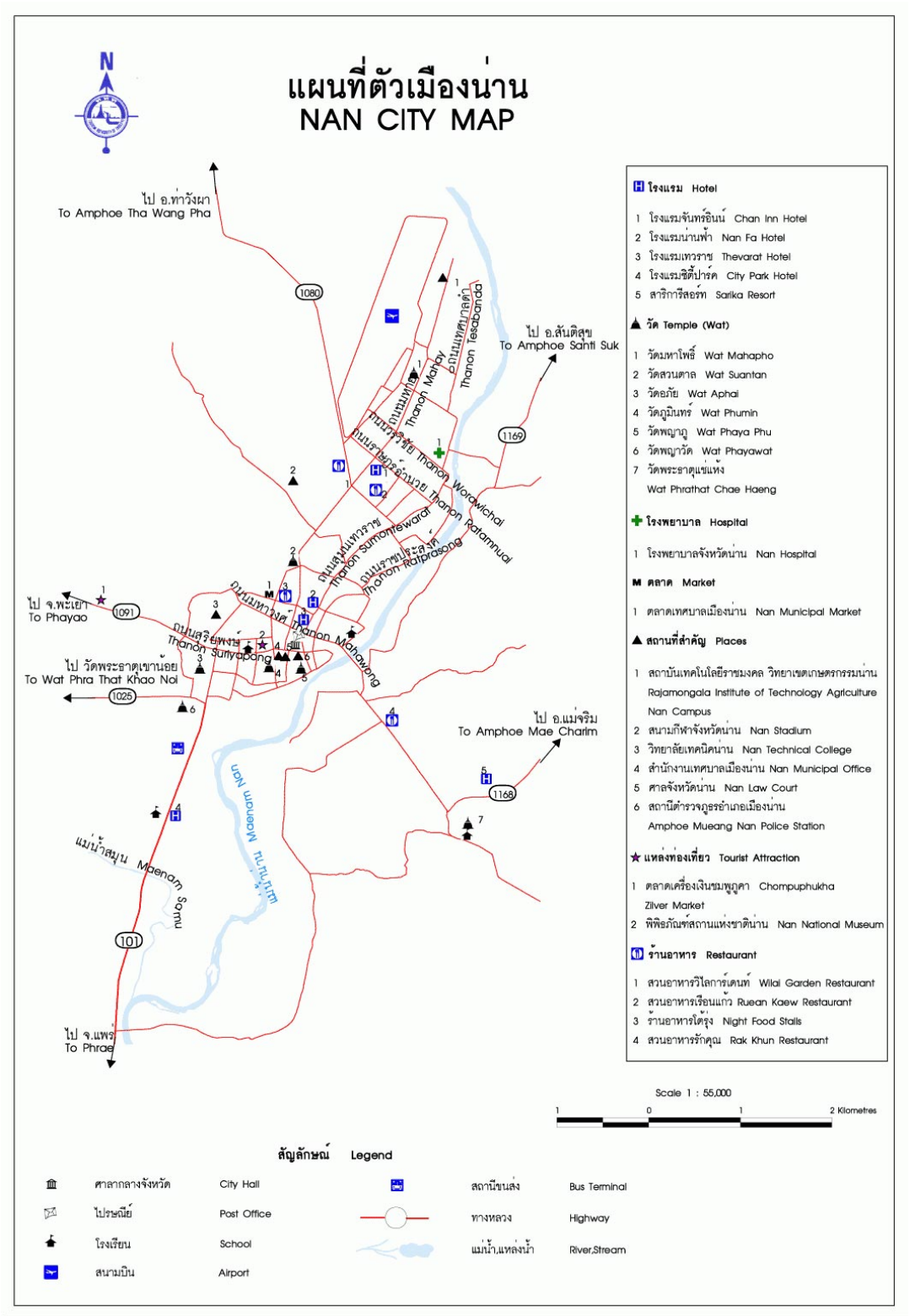

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

ภาพที่ 3.1 แผนที่ตัวเมืองน่าน

3.1.1.5 ด้านลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดน่าน

จังหวัดน่าน มีทิวเขาหลวงพระบางและทิวเขาผีปันน้ำ ซึ่งเป็นทิวเขาหินแกรนิต ที่มีความสูง 600 - 1,200 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ทอดผ่านทั่วจังหวัด คิดเป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด พื้นที่ของจังหวัดน่านโดยทั่วไป มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงล้อมรอบแอ่งที่ราบขนาดใหญ่ที่เกิดจากการทรุดตัวของแผ่นดิน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชันเกิน 30 องศา ประมาณร้อยละ 85 ของพื้นที่จังหวัด ส่วนลูกคลื่นลอนลาดตามลุ่มน้ำ จะเป็นที่ราบแคบๆ ระหว่างหุบเขาตามแนวยาวของลุ่มน้ำน่าน สา ว้า ปัว และกอน จังหวัดน่านมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 7,170,045 ไร่ หรือ 11,472.07 ตารางกิโลเมตร จำแนกเป็น

1. พื้นที่ป่าไม้ และภูเขา	3,437,500	ไร่
2. พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	2,813,980	ไร่
3. พื้นที่ทำการเกษตร	876,043	ไร่
4. พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ	43,522	ไร่

โดยมีพื้นที่เทือกเขาและป่าไม้มากถึงร้อยละ 85.86 ของพื้นที่จังหวัด เทือกเขาส่วนใหญ่มีความลาดชันเกิน 30 องศา และมีความสูงกว่า 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีเทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ ดอยภูคา ดอยภูแว ดอยผาจิ และแอ่งที่ราบสำคัญ ได้แก่ แอ่งที่ราบอำเภอเชียงกลาง – อำเภอปัว – อำเภอท่าวังผา และแอ่งที่ราบอำเภอเมืองน่าน – อำเภอเวียงสา ส่วนใหญ่ของภูเขาซึ่งวางตัวในแนวเหนือใต้ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนด้านเหนือและตะวันออก ซึ่งเป็นรอยต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีดอยภูคาในเขตอำเภอปัว เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในจังหวัด คือมีความสูง 1,980 เมตร

สำหรับพื้นที่ราบจะอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดและตามลุ่มน้ำต่างๆ โดยแหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัด คือ แม่น้ำน่าน ซึ่งมีต้นกำเนิดทางตอนเหนือของจังหวัด แล้วไหลลงไปยังเขื่อนสิริกิติ์ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ และไปบรรจบกับแม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์เกิดเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังมีลำน้ำ สาขาต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำสา ลำน้ำว้า ลำน้ำสมุน ลำน้ำปัว ลำน้ำย่าง ลำน้ำแหง เป็นต้น มีพื้นที่กว้างใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เต็มไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน ทั้งยังมีประชาชนหลายชาติพันธุ์ นับว่าเป็นดินแดนของความหลากหลายอีกแห่งหนึ่งของประเทศ

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

ภาพที่ 3.2 ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดน่าน

ป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่จริงของจังหวัดน่านตามภาพถ่ายดาวเทียม พ.ศ.2541 มีเนื้อที่ประมาณ 4,792 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 2,995,238 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.63 ของพื้นที่จังหวัด ป่าไม้ที่พบเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจังหวัดน่าน 16 แห่ง อุทยานแห่งชาติ 7 แห่ง วนอุทยาน 1 แห่ง และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง

โดยภาพรวมของลุ่มน้ำน่านมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่อยู่ในลุ่มน้ำสาขาที่มีโครงการฟื้นฟูสภาพป่าของกรมป่าไม้ อย่างไรก็ตาม ป่าสงวนแห่งชาติเหล่านี้มิได้เป็นสภาพป่าทั้งหมด ส่วนใหญ่ได้ถูกบุกรุกเป็นพื้นที่

การเกษตรและพื้นที่อยู่อาศัยไปแล้ว แต่ก็ยังมิได้ทำการเพิกถอน ดังนั้น พื้นที่เหล่านี้จึงยังคงสภาพเป็นป่าไม้อยู่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 โดยบางบริเวณไม่มีสภาพป่าไม้

สภาพภูมิอากาศ ภูมิอากาศของจังหวัดน่านเป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูกาล จากการที่จังหวัดน่านมีภูมิ ประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา ทำให้ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนจัด และในฤดูหนาวมีอากาศหนาวจัด สำหรับ ฤดูกาลแบ่งได้เป็น 3 ฤดู คือ

1. ฤดูร้อน เริ่มประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นระยะที่ มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุด เพราะเป็นช่วงที่ดวงอาทิตย์ส่องตั้งฉากกับพื้นที่ในระยะเส้นศูนย์สูตรถึง เส้นรุ้งขนานที่ 23..5 องศาเหนือ ซึ่งรวมทั้งพื้นที่ของประเทศไทยด้วย โดยเริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายน เป็นต้นไป จนถึงกลางเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิอาจสูงถึง 44 องศาเซลเซียส ในช่วงระยะเวลา ดังกล่าวภาคเหนือมีโอกาสได้รับลมชื้นจากอ่าวไทยบ้าง ทำให้ลดความร้อนอบอ้าวลงได้เล็กน้อย แต่ใน ขณะเดียวกันก็มีโอกาสได้รับลมเย็นจากตอนเหนือคือประเทศจีนบ้าง ทำให้เกิดการปะทะกันของอากาศ เกิดเป็นพายุฝนฟ้าคะนองเป็นครั้งคราว และจะคลายความร้อนลงเมื่อลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาฝน ไปตก ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป

2. ฤดูฝน เริ่มปลายเดือนพฤษภาคม สิ้นสุดปลายเดือนกันยายน หรือเดือนตุลาคม ปริมาณ น้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,100 มิลลิเมตร ต่อปี บางปีฝนมาเร็ว ซึ่งทำให้เดือน พฤษภาคม จะมีฝนตกมาก ที่สุด ฝนที่ตกส่วนใหญ่เป็นฝนจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และอ่าวเบงกอล ในลักษณะของฝนพาความร้อน (Conventional Rain) และฝนปะทะภูเขา (Holographic) นอกจากนี้ช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน ยังได้รับอิทธิพลของพายุหมุนและดีเปรสชั่นที่ พัดจากทะเลจีนใต้ ผ่านอ่าวตังเกี๋ยเข้าสู่ชายฝั่งเวียดนามตอนกลาง และเข้าสู่ภาคเหนือ ต่อจากนั้นฝนจะ ค่อยๆ ลดน้อยลงเพราะเป็นระยะเปลี่ยนจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เป็นลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายนไปถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ พื้นที่จังหวัดน่านเป็น บริเวณแนวปะทะลมหนาวจากประเทศจีนโดยตรง ทำให้มีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิลดต่ำประกอบกับ เป็นพื้นที่ตอนในของแผ่นดินที่มีแนวเทือกเขาปรากฏอยู่ จึงไม่ได้รับอิทธิพลของลมทะเลที่อุ่นกว่า ทำให้มี อากาศเย็นโดยเฉพาะในเดือนธันวาคมและมกราคม ยอดดอยอุณหภูมิต่ำ สุด 0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิ เฉลี่ยในเดือนมกราคม ประมาณ 7 องศาเซลเซียส

3.1.1.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดน่าน

แหล่งน้ำ เนื่องจากจังหวัดน่านเป็นภูเขาสูงมากมาย จึงเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย แหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดน่าน คือ แม่น้ำน่าน ซึ่งมีต้นกำเนิดจากยอดดอยขุนน้ำน่าน ทางตอนเหนือ ของจังหวัด ที่ไหลลงไปยังเขื่อนสิริกิติ์ในจังหวัดอุตรดิตถ์โดยไปบรรจบกับแม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังมีลำน้ำสาขาต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำว้าเกิดจากเทือกเขาจอม ลำน้ำสากำเนิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอเวียงสา ลำน้ำสมุนกำเนิดจากเทือกเขาดอยผาจิอำเภอท่าวังผา ลำน้ำแหงเกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอปัว รวมทั้งยังมีต้นกำเนิดของอีกหนึ่งในแควสี่สายที่ไหลมา รวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา คือ แหล่งต้นแม่น้ำยม ซึ่งกระจายอยู่ในเขตอำเภอ

ท่าวังผา อำเภอเมืองน่าน และอำเภอบ้านหลวง เช่น ลำน้ำสมุน ลำน้ำย่าง เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีอุทยาน 7 แห่ง ได้แก่อุทยานแห่งชาติ ดอยภูคา อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติ นันทบุรีอุทยานแห่งชาติศรีน่าน และอุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน

แหล่งแร่ จังหวัดน่านมีแหล่งแร่ที่สำคัญหลายชนิด ได้แก่ ถ่านหิน โครไมล์นิกเกิล แมกนีไซค์ ลิกไนต์แบไรต์ฟลูออไรด์แมงกานีส ดินขาว บอลเคย์โอปอล หินประดับวุลแฟรม พลวง เหล็ก ยิปซัม ควอทซ์เฟลด์สปาร์หินอ่อน สังกะสีตะกั่ว ดีบุก หินประดับชนิดปูน และแร่ไยหิน นอกจากความสำคัญ ทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีแหล่งศึกษาทางด้านวิศวกรรมเหมือแร่ได้ด้วย

แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดน่าน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือ มีแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่สวยงามน่าสนใจหลายแหล่ง เช่น น้ำตกตาดม่าน น้ำตกศิลาเพชร หมู่บ้านประมงปากนาย ล่องแก่งน้ำว้า อุทยานแห่งชาติทั้ง 7 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาตินันทบุรีอุทยานแห่งชาติศรีน่าน และ อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน และวนอุทยาน 1 แห่ง คือ วนอุทยานถ้ำผาตูบ รวมทั้งมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า บางส่วน 1 แห่ง ได้แก่ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าดอยผาช้าง หมู่บ้านไทลื้อ บ้านหนองบัว สวนกาแฟภูสัน ที่มีคุณภาพที่สุดของชนเผ่าเมี่ยน หมู่บ้านสันเจริญ อำเภอท่าวังผา หมู่บ้านขมุป่ากล่ำ อำเภอบ่อเกลือ ต้นดอกชมพูภูคา อำเภอปัว กาแฟภูพยัคฆ์อำเภอบ่อเกลือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน งาช้างดำ พระธาตุแช่แห้ง พระธาตุเขาน้อย วัดภูมินทร์วัดช้างค้ำ วัดสวนตาล วัดหนองบัว แหล่งโบราณคดีเขา หินแก้ว เขาชมพูดอยปู่แก้ว ดอยภูทอก เป็นต้น

ชาวน่านมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีพด้วยการทำเกษตร การบริโภคอุปโภคซึ่งใช้น้ำจากแม่น้ำน่านมาผลิตเป็นน้ำประปา ไปจนถึงการนันทนาการ แม่น้ำน่าน จึงเป็นนิเวศวิทยาที่สำคัญที่สุดของเมืองน่าน ซึ่งมีประเพณีการแข่งขันเรือเป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัด ปัจจุบันแม่น้ำน่านและแม่น้ำสาขาที่สำคัญในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน คือ แม่น้ำสมุน ยังมีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดี มีความสะอาดปลอดภัย สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ เป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติ ทั้งปลาหลากหลายชนิด พืชผักต่างๆ รวมทั้งสาหร่ายนำจืดที่คนน่านนำมาทำอาหารรสชาติอร่อยเรียกว่า “ไก” อย่างไรก็ตาม แนวลำน้ำน่านจะมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งอยู่เสมอ ดังนั้น หากมีการพัฒนาใดๆ ในอนาคต ก็ควรมีการตระหนักถึงแม่น้ำน่านควบคู่กันด้วยเสมอ เพราะหากนิเวศแม่น้ำเสีย คุณค่าของเมืองน่านย่อเสื่อมลงตามไปด้วย

ในขอบเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน พื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์การเกษตรกรรม และมีการปลูกสร้างอาคารที่อยู่อาศัย สถานที่ปฏิบัติงาน ห้างร้าน และสิ่งอำนวยความสะดวกหนาแน่นในพื้นที่ตำบลในเวียงและตำบลดู่ใต้ พื้นที่ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติยังคงมีอยู่และคงคุณค่าทางธรรมชาติ ได้แก่

แม่น้ำน่านและลำน้ำสาขา ชาวน่านมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีพด้วยการทำเกษตร การบริโภคอุปโภคซึ่งใช้น้ำจากแม่น้ำน่านมาผลิตเป็นน้ำประปา ไปจนถึงการนันทนาการ แม่น้ำน่าน จึงเป็นนิเวศวิทยาที่สำคัญที่สุดของเมืองน่าน ซึ่งมีประเพณีการแข่งขันเรือเป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัด ปัจจุบันแม่น้ำน่านและแม่น้ำสาขาที่สำคัญในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน คือ แม่น้ำสมุน ยังมีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดี มีความสะอาดปลอดภัย สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ เป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติ ทั้งปลาหลากหลายชนิด พืชผักต่างๆ รวมทั้งสาหร่ายนำจืดที่คนน่านนำมาทำอาหารรสชาติอร่อยเรียกว่า “ไก” อย่างไรก็ตาม แนวลำน้ำน่านจะมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งอยู่เสมอ ดังนั้น หากมีการพัฒนาใดๆ ในอนาคต ก็ควรมีการตระหนักถึงแม่น้ำน่านควบคู่กันด้วยเสมอ เพราะหากนิเวศแม่น้ำเสีย คุณค่าของเมืองน่านย่อเสื่อมลงตามไปด้วย

แหล่งน้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการไหลของแม่น้ำน่านในอดีต เช่น หนองน้ำครก และหนองเต่า มีปรากฏในพื้นที่ตำบลม่วงตึ๊ด เป็นแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง และเป็นแก้มลิงชะลอน้ำท่วมน้ำหลากในฤดูฝน เป็นแหล่งอาศัยของนกประจำถิ่นและนกอพยพหลายหลายสายพันธุ์ รวมทั้งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำนานาชนิด ที่ชุมชนโดยรอบใช้เป็นแหล่งอาหารและนันทนาการ

ป่าชุมชน ที่เกิดจากสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในพื้นที่ตำบลดู่ใต้ ตำบลบ่อสวก ตำบลนาซาว และตำบลม่วงตึ๊ด รวมทั้งสวนภูมิรักษ์ในเขตเทศบาลเมืองน่านของตำบลในเวียง ยังคงเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ประจำถิ่น เป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติของชุมชนในบางฤดูการ เช่น เห็ด ผลไม้ป่า แมลง และน้ำผึ้ง

บ่อเกลือธรรมชาติ พบในพื้นที่ตำบลบ่อสวก แต่ไม่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนมีความเชื่อว่า เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิที่มีวิญญาณบรรพบุรุษคุ้มครอง การนำมาใช้ประโยชน์ต้องจัดพิธีกรรมและนำชีวิตคนเป็นเครื่องสังเวย จึงไม่มีใครกล้าเข้าไปพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์นอกจากเป็นเสมือน “โป่ง” ที่วัวควายของชาวบ้านที่เลี้ยงไว้บริเวณทุ่งนาโดยรอบเข้าไปดื่มกิน

3.1.1.7 การคมนาคมขนส่ง

เนื่องด้วยภูมิศาสตร์ของจังหวัดน่านมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ไม่มาก และเป็นจังหวัดชายแดนติดกับประเทศลาว ดังนั้น การเดินทางมาจังหวัดน่านจึงมีเส้นทางที่จำกัด ไม่มีทางรถไฟ แต่ก็มีท่าอากาศยานน่าน รวมทั้งมีถนนสายหลักที่ตัดผ่านตลอดความยาวตั้งแต่เหนือลงมา และมีสภาพผิวถนนที่ดี สามารถใช้งานได้ตลอดปี เครือข่ายถนนในจังหวัดประกอบด้วยแนวถนนในแนวเหนือใต้ และแนวตะวันตก – ตะวันออก มีถนนลาดยางจากตัวจังหวัดไปยังอำเภอต่างๆ และจังหวัดใกล้เคียง ทางหลวงแผ่นดินที่สำคัญ ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 (กำแพงเพชร – ต่อเขตเทศบาลเมืองน่าน)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1080 (ต่อเขตเทศบาลเมืองน่าน – จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น/น้ำเงิน (เขตแดนไทย/ลาว)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1081 (ปัว – เฉลิมพระเกียรติ)
- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1083 (นาน้อย – บรรจบทางหลวงหมายเลข 1123 (ปางไฮ)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข1091 (แยกทางหลวงหมายเลข 1021 (จุน) – น่าน)
- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1148 (ท่าวังผา – เชียงคำ)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1216 (แยกทางหลวงหมายเลข 101 (ร้องกวาง) – นาน้อย)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1339 (นาหมื่น – บรรจบทางหลวงหมายเลข 1047 (บ้านสวน)

ทางรถไฟ จังหวัดน่านไม่มีเส้นทางรถไฟผ่าน แต่สามารถเดินทางโดยรถไฟมาลงได้ที่สถานีรถไฟ เด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วเดินทางต่อด้วยรถยนต์ไปตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 101 มายังจังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร

ท่าอากาศ มีท่าอากาศยานน่านซึ่งเป็นสนามบินพาณิชย์ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของตัวเมืองน่านประมาณ 3 กิโลเมตร มีเที่ยวบินโดยสารจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมือง

3.1.1.8 ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

ไฟฟ้า จังหวัดน่านมีโรงจักรไฟฟ้า 3 แห่ง สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าครอบคลุม 814 หมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 97.3 จำหน่ายกระแสไฟฟ้า 140.48 ล้านยูนิต โดยยังมีหมู่บ้านที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ 2 หมู่บ้าน

ประปา จังหวัดน่านมีประปา 3 แห่ง ได้แก่ สำนักงานประปาน่าน กำลังการผลิต 6,720 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน หน่วยบริการกลางเวียง อำเภอเวียงสา กำลังการผลิต 1,200 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และหน่วยบริการนาน้อย กำลังการผลิต 1,200 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน การป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำ จังหวัดน่านได้สร้างสถานีสูบน้ำและเขื่อนกันน้ำ

ระบบโทรคมนาคม จังหวัดน่านมีบริการระบบอินเตอร์เน็ตครอบคลุมพื้นที่ อำเภอเมืองน่าน และอำเภอเวียงสา อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง อำเภอนาน้อย อำเภอสันติสุข

3.1.1.9 จุดผ่านแดนไทย - ลาว มีดังต่อไปนี้

จังหวัดน่าน มีจุดผ่านแดนถาวร 1 แห่ง และจุดผ่อนปรนมี 2 แห่งได้แก่

ถาวร 1.ด่านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นเขตต่อกับบ้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี ส.ป.ป.ลาว

ผ่อนปรน 1. บ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง เป็นเขตติดต่อกับบ้านป่าหว้าน เมืองเชียงฮ้อน แขวงไชยะบุรี ส.ป.ป.ลาว

2. บ้านใหม่ชายแดน ตำบลชนแดน อำเภอสองแคว เป็นเขตติดต่อกับบ้านเตสอง เมืองเชียงฮ้อน แขวงไชยะบุรี ส.ป.ป.ลาว

3.2 วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต

3.2.1 การดำรงชีพ/การประกอบอาชีพ

3.2.1.1 อาหารท้องถิ่น

อาหารพื้นเมืองการจัดสำรับอาหารลงในภาชนะที่เรียกว่า ขันโตก อาหารที่จัดลงในขันโตกเป็นอาหารพื้นบ้านของชุมชนน่านเช่น น้ำพริกอ่อง แกงแค แกงโฮะ แกงฮังเล ไส้อั่ว น้ำพริกหนุ่ม แคบหมู และยังมีอาหารพื้นบ้านอื่นๆ เช่น ลาบไก่ หลู้ ลาบหมูดิบ ลาบหมูคั่ว แกงเทียมไก่ แกงหน่อ (หน่อไม้) ยำหน่อ (หน่อไม้) ยำมะหนุน (ยำขนุน) น้ำพริกน้ำหน่อ(ทำจากหน่อไม้ดอง) น้ำพริกข่า แกงผักพื้นบ้าน ยำไก่ ห่อนึ่งจิ้น ห่อนึ่งไก่ ของกินเล่น เช่น ข้าวแต๋น มะไฟจีนเชื่อมแห้ง ขนมต้ม อาหารเหล่านี้พบเห็นทั่วไปตามตลาดต่างๆ

3.2.1.2 การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการทำนาข้าวบริเวณที่ราบลุ่มและทำการปลูกพืชไร่ เช่น ยาสูบ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วลิสง และสวนผลไม้ที่ทำการเพาะปลูกมาก ได้แก่ มะม่วง ลำไย มะขามหวาน ขนุนหนัง ลิ้นจี่ และส้มเขียวหวาน ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดน่าน หรือที่เรียกว่า ส้มสีทอง ด้านอุตสาหกรรมครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทอผ้าพื้นเมือง และการทำเครื่องเงิน

3.2.1.3 การแต่งกาย

ผ้าสำหรับผู้ชาย ผ้าต้อย และผ้าเตี่ยว คือผ้านุ่งของผู้ชาย เป็นผืนผ้าสี่เหลี่ยม นุ่งแบบเค็ดหม้ามคือ นุ่งอย่างถกเขมร บางทีมีการม้วนเป็นเกลียวให้กระชับ ผ้าต่อง หรือผ้าหัว คือผ้าขาวม้าที่ใช้คาดเอวนุ่งก็ได้ เคี่ยนหรือโพกศีรษะก็ได้ ผ้าขาวม้าไทลื้อแบบอำเภอทุ่งช้าง นิยมใส่ลายจกหรือล้วงเป็นสีสดใส ตรงชิ่นผ้านิยมใช้ดิ้นเงินดิ้นทองสอดในลวดลายด้วย ผ้าเช็ด เป็นผ้าฝ้ายสีขาวทอด้วยการชิด (มก) เป็นลวดลายเรขาคณิตหรือรูปสัตว์ต่าง ๆ ส่วนผ้าเช็ดจากอำเภอทุ่งช้างเป็นผ้าทอด้วยวิธีการชิด และกรอบสลับสีต่างๆ ส่วนใหญ่จะทอด้วยผ้าฝ้าย บางผืนก็มีดิ้นทองสลับด้วยลวดลายเรขาคณิต เสื้อ เสื้อของผู้ชายไทลื้ออำเภอทุ่งช้าง ตัดเย็บด้วยผ้าม่อฮ่อมคอตั้งแขนยาว คอเสื้อเย็บตกแต่งแถบผ้าลายจก ติดกระดุมเงิน หมวก เป็นผ้าโพกแบบเคียนรอบศีรษะ เป็นผ้าฝ้ายสีขาว หรือผ้าแพรจับสีชมพู สำหรับไทลื้อเมืองเงินปกติจะใช้ผ้าโพกศีรษะสีดำ ในโอกาสพิเศษจะสวมหมวกผ้าที่มีลวดลายตีนจก ตกแต่งอย่างสวยงาม

ผ้าสำหรับผู้หญิง ผู้หญิงนุ่งซิ่นป้อง ทอด้วยลวดลายชิด และซิ่นก่าน นับเป็นศิลปะพื้นบ้าน ที่แสดงถึงความละเอียดประณีตของผู้ทอ บางลายแสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ด้วยการผูกลายเล่นสี หรือการจก ผ้าซิ่น คือผ้าที่เย็บเป็นถุง มีขนาดสั้น ยาว หนา แคบ ต่าง ๆ กัน วิธีการนุ่งซิ่นของชาวเมืองน่าน จะทบจากซ้ายไปขวา หรือจากขวาไปซ้ายโดยเหน็บชายพกไว้ที่เอว ส่วนตีนเชิงหรือตีนซิ่นจะเสมอกันมีสี่รูปแบบคือ แบบซิ่นเชียงแสน ซิ่นป้อง ซิ่นม่าน และซิ่นตีจก เสื้อ เป็นเสื้อแขนยาวสีคราม ตัวเสื้อรัดรูป เอวลอย มีสามหน้าเฉียงมา ผูกติดกันด้วยฝ้าย หรือแถบผ้าเล็กต่อมุมด้านซ้ายหรือขวาของลำตัว ชายเสื้อนิยมยกลอยขึ้นทั้งสองข้าง สาบเสื้อขลิบด้วยผ้าแถบสีต่าง ๆ ประดับด้วยกระดุมเงินเม็ดเล็ก ๆ เรียงกัน

3.2.2 ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียม

พิธีกรรมต่างๆ การทำบายศรี สู่ขวัญ การตัดตุง (ธง) พบอยู่ทั่วไป เช่น ที่บ้านมณเฑียร บ้านเชียงแข็ง หมอเมืองที่บ้านหัวเวียงใต้ ด.ต.สุบิน คำป้อ เป็นการทำพิธี สะเดาะเคราะห์ บูชาเทียน บายศรีสู่ขวัญงานบวช และงานแต่งงาน

3.3 มรดกทางวัฒนธรรม

พื้นที่ของจังหวัดน่านได้ปรากฏร่องรอยโบราณวัตถุ และโบราณสถานอันเป็นหลักฐานสำคัญที่ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านศิลปกรรมที่ช่างชาวเมืองน่านร่วมกันสร้างสรรค์สืบเนื่องลงมาตั้งแต่ราว กลางพุทธศตวรรษที่ 19 จนกระทั่งถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 25 ตลอดช่วงระยะเวลา 600 ปีที่ผ่านมา มรดกทางศิลปกรรมที่หลงเหลือประเพณีท้องถิ่นที่สืบทอดมายังชนรุ่นหลัง อาทิเช่น

- **ประเพณีการแข่งเรือในแม่น้ำน่าน** ชุมชนเกือบทุกชุมชนจะส่งเรือแข่งเข้าร่วม โดยมีนัดปิดสนามในเดือนกันยายน และนัดปิดสนามต้นเดือนพฤศจิกายน เทศกาลปีใหม่ เทศบาลน่านจัดพิธีทำบุญตักบาตรที่ข่วงเมืองน่าน หน้าวัดภูมินทร์ มีนักท่องเที่ยวมาทำบุญตักบาตรจำนวนมาก และการจัดเทศกาลปี๋ใหม่เมือง (สงกรานต์)ของเทศบาลเมืองน่าน ที่วัดสวนตาล คนน่านให้ความสำคัญกับเทศกาลปี๋ใหม่เมืองมาก และจะมีระยะเวลายาวนานคือเริ่มตั้งแต่ประมาณวันที่ 10 – 17 เมษายน

- **ประเพณีหกเป็งขึ้นธาตุแช่แห้ง** (ไหว้สาพระธาตุแช่แห้ง) เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่อดีต ในช่วงฤดูเทศกาลเพ็ญเดือนหก (เหนือ) เจ้าผู้ครองนครน่าน พร้อมด้วยข้าราชบริพาร จะพากันไปนมัสการพระธาตุแช่แห้ง โดยในวันขึ้นสิบสี่ค่ำเดือนหก ขบวนแห่ของเจ้าเมืองน่าน พร้อมด้วยคณะสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนจากชุมชนต่าง ๆ จะมาพร้อมกันที่บริเวณรอบ ๆ เนินภูเพียงแช่แห้ง จะมีพิธีทางศาสนา และกิจกรรมเฉลิมฉลอง เพื่อเป็นพุทธบูชา โดยมีการทำบุญตักบาตร เทศมหาชาติ บรรยายธรรม และมีการจุดบ๊อกไฟดอก (บั้งไฟ) ซึ่งมีลักษณะเป็นไฟพะเนียงพื้นบ้าน มีความสวยงามในยามราตรี เมื่อถึงวันจึ้นสิบห้าค่ำเดือนหก ขบวนพุทธศาสนิกชนจะทำครัวตาน (เครื่องไทยธรรม) ในช่วงบ่ายจะมีการถวายเป็นพุทธบูชา โดยการจุดบ๊อกไฟขึ้น (จุดบั้งไฟ) และมีการแสดงพระธรรมเทศนา มีเทศน์มหาชาติสืบเนื่องต่อจากวันขึ้นสิบสี่ค่ำ

- **ประเพณีต๋านก๋วยสลากภัต** (ประเพณีถวายสลากภัต) จะมีขึ้นในช่วงเดือน กันยายน สลากภัตเป็นเครื่องสังฆทานอย่างหนึ่งที่ไม่เจาะจงตัวผู้รับ ประเพณีการถวายสลากภัตจะจัดขึ้นที่วัดพระธาตุช้างค้ำ วรวิหารก่อนเป็นวัดแรกเนื่องจากเป็นวัดของเจ้าผู้ครองนครน่านสมัยโบราณ แล้ววัดอื่นๆ จึงจะจัดถวายทาน

3.4 เศรษฐกิจ สังคม

3.4.1 ด้านเศรษฐกิจของเมืองน่าน อดีต-ปัจจุบัน

สมัยโบราณเศรษฐกิจของเมืองน่านเป็นเศรษฐกิจหมู่บ้านแบบเลี้ยงดูตนเอง ไม่นิยมการซื้อขาย ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายของเมืองน่าน มีบทบัญญัติที่เป็นการสนับสนุนการทำนาทำไร่ และให้การคุ้มครอง เรื่องนี้เป็นพิเศษ เช่น การกำหนดโทษอย่างรุนแรงแก่ผู้ที่ลักขโมยหรือฆ่าวัวควายซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใช้ทำ นาและยังสนับสนุนให้ราษฎรบุกเบิกที่ดินเป็นที่นากำหนดในกฎหมายให้ราษฎรดูแลรักษาข้าวในนา ทำรั้วป้องกันสัตว์ที่จะเข้าไปเหยียบย่ำและให้ราษฎรควบคุมดูแลสัตว์เลี้ยงไม่ให้ไปเหยียบย่ำพืชผล

การค้าระยะไกลของน่านดำเนินไปโดยพวกฮ่อหรือพวกเงี้ยว และพวกพ่อค้าชาวเขินจากเชียงตุง ซึ่งนำเอาฝิ่นดิบและม้ามาขาย ชาวบ้านมักไม่ทำการค้าขนาดใหญ่ผลิตข้าวเพียงพอต่อการบริโภคในแต่ ละปี แม้จะปลูกข้าวได้มากแต่ใช้บริโภคเพียงในท้องถิ่นเช่นเดียวกับยาสูบ ไม่ใช่พืชการค้าที่จะทำกำไร ให้กับพ่อค้าชาวนามากนัก อย่างไรก็ตามน่านมีของป่า และทรัพยากรธรรมชาติที่ชาวบ้านนำมาขายที่สำคัญ คือ เกลือสินเธาว์ เป็นการค้าที่ดำเนินมาแต่โบราณ นอกจากนี้แล้วยังมีไม้สัก ฝ้าย ยาสูบ ครั่ง สีเสียด งาช้าง เขากวางอ่อน กระดูกช้าง ไหมดิบ หนังกวาง หนังควาย และช้าง โดยส่งไปขายที่ เชียงใหม่ และพม่า ปีละ 2 – 3 ร้อยเชือก สำหรับทำงานในป่าไม้อีกด้วย

การค้าขายภายในตัวเมืองน่านมีตลาดกลางเมืองเป็นตลาดใหญ่ที่สุด และตลาดเก่าซึ่งเล็กว่า ในตอนเช้ามืดผู้หญิงจากทั่วสารทิศของน่านจะทยอยเดินทางมาสู่ตลาดก่อนพระอาทิตย์ขึ้นมีผ้าคลุมไหล่ กันหนาวในฤดูหนาวนำตะกร้าบรรจุสินค้าเล็กๆ น้อยๆ ไปยังตลาดซึ่งมีกล่าวไว้ว่า “อยู่ภายในกำแพงที่ข่วง หน้าเค้าสนามล้อมรอบสามด้านเป็นวัด และด้านตะวันตกเป็นหอคำซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่ ผู้หญิงจะ นั่งเรียงรายเป็นแถว มีตะกร้าวางอยู่ข้างหน้าเหมือนกับในหลวงพระบาง และตลาดอื่นๆ สินค้า ประกอบด้วย ผลไม้ ขนมปังกรอบ ขนม บุหรี่มวนสำเร็จ

ดอกไม้มีขายแต่จำนวนน้อยมาก มีเสียง หัวเราะและพูดคุย เป็นภาพที่สวยงามยิ่ง จนกระทั่งหมอกจางและพระอาทิตย์ขึ้นสู่ท้องฟ้า ฝูงชนจะ ทยอยกลับไปอย่างเงียบๆ “ จากการบันทึกของข้าราชการไทยเมื่อปี พ.ศ.2428 และของชาวตะวันตก ในปี พ.ศ.2435ดูเหมือนว่ามีตลาดใหญ่ค้าขายในเวียงน่านเพียงแห่งเดียว สิ้นค้าที่นำมาขายส่วนใหญ่ เป็นของป่ามีอาหารสด เครื่องขบเคี้ยวแต่ไม่มากนัก นอกจากนี้ มีร้านค้าของชาวจีนตั้งเรียงรายทาง กำแพงด้านตะวันออก สินค้าหลักเป็นพวกผ้านุ่ง โสร่ง ของขบเคี้ยว กล่องใส่หมากและเครื่องเขิน และมี พวกคาราวานฮ่อนำสินค้าจำพวกรองเท้าจีน เสื้อกันหนาวขนแกะ ลูกวอลนิก และไม้จันทน์ ลักษณะ ตลาดเวียงน่านจะค้าขายเฉพาะตอนเช้า หรือเรียกว่า”กาดมั้ว” (ตลาดเช้า) แม่ค้าและผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็น ผู้หญิง มีภาพข้าวของขายตั้งเรียงรายกันไป เงินตราในเมืองน่านสมัยนั้นใช้เงินรูปหรือเงินแถบเป็นหลัก การแลกเปลี่ยนเงินจะมีเพียงเจ้าของร้านค้าชาวพม่า และชาวจีน ที่รับแลกเปลี่ยนเงินอัตราแลกเปลี่ยน เป็นราคาเดียวกับกรุงเทพฯ แต่นิยมแลกเงินตราเฉพาะในเวียง เมื่อออกไปรอบนอกไม่มีการใช้เงินตราในการแลกเปลี่ยน แต่เอาสิ่งของแลกเปลี่ยนแทน

จากการที่ชาวเมืองน่านมีการผลิตแบบเลี้ยงตนเอง และไม่นิยมซื้อขายโดยใช้เงินตราตามระบบ การค้าสมัยใหม่ การค้าที่ผ่านมาจึงอาศัยโดยกองคาราวานฮ่อ และพ่อค้าจีนที่เข้ามาเป็นครั้งคราว กอง คาราวานเหล่านี้มาจากทางตอนเหนือ เป็นจีนฮ่อมุสลิม ซึ่งเดิมเป็นพวกกบฏไท้เผ็งจากยูนนาน กวางสี และมณฑลอื่นๆ ของจีนหลังถูกปราบปรามก็หลบหนีมาอยู่แถบตังเกี๋ยและหลวงพระบางได้แก่ ฮ่อธงดำ ฮ่อธงเหลือง และอื่นๆ พ่อค้าฮ่อเริ่มเดินทางในฤดูหนาว และใช้เวลาเดินทางซื้อขายระหว่างทางเป็นระยะ 3 – 4 เดือน เส้นทางของคาราวานเริ่มจากฟูออร์ ซึ่งเดินทางผ่านสิบสองปันนา รัฐฉานเข้าสู่เชียงราย เชียงใหม่ มาถึงน่าน แพร่ พ่อค้าเหล่านี้เป็นพวกที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าตามระยะทางด้วยการนำสินค้าประเภทฝิ่น ไหมดิบ กระดึงวัว ขี้ผึ้ง ชา รองเท้าแบบจีน เสื้อหนังแกะ มันฮ่อ และรองเท้าแตะ มาขายเป็นระยะเวลาสั้นๆ ก่อนจะเดินทางต่อไปยังเมืองสาและเมืองแพร่ การค้าเงินรูปีในอัตรา แลกเปลี่ยน 3 สลึงต่อ 1 รูป

การค้าในเมืองน่านค่อยๆ ขยายตัวขึ้นอย่างช้าๆ กงสุลอังกฤษประจำน่านรายงานว่ามีพ่อค้าอาชีพ อยู่ 43 คน เป็นคนไทย 11 คน มีทุนการค้าประมาณ10,000 รูปี เป็นคนจีนในบังคับฝรั่งเศส 1 คน มี ทุนการค้า 25,000 รูปี6 มีร้านค้าขายสินค้าอยู่ทางกำแพงด้านตะวันออก สินค้าหลัก คือ ผ้าถุงและผ้า โสร่ง สินค้าเบ็ดเตล็ดอย่างเช่น หีบหมาก น้ำมันก๊าด ไม้ขีดไฟญี่ปุ่น ใบชาจีน เหล็กสำหรับทำมีด อาน ม้าราคาถูกจากอังกฤษ

อย่างไรก็ตามมีชาวจีนบางคนที่สร้างฐานะจากการเข้ามาในจังหวัดน่าน และเห็นการณ์ไกลทาง การค้าสามารถสร้างตัวจนมีฐานะร่ำรวย แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นช่วงหลังจากการปฏิรูปการปกครองเมืองน่าน ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการสร้างทางหลวงแผ่นดินติดต่อระหว่าง แพร่ – น่าน กับภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีพ่อค้าชาวจีนร่ำรวยขึ้นจาการค้าขายในสมัยสงครามโลก

3.4.2 สภาพทางสังคม

จังหวัดน่านมีการบริการทางสังคมที่สำคัญดังนี้ การศึกษา มีสถานศึกษาจำแนกตามระดับได้ดังนี้

1. ระดับก่อนประถมศึกษา มีโรงเรียน 406 แห่ง
2. ระดับประถมศึกษา มีโรงเรียน 431 แห่ง
3. ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายมีโรงเรียน 31 แห่ง
4. ระดับอุดมศึกษา มีวิทยาลัย 3 แห่ง

3.5 แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจของเมืองเก่าน่าน

จังหวัดน่าน นับเป็นจังหวัดที่ถูกโอบกอดด้วยขุนเขา และยังคงมีกลิ่นอายของวันวานให้ย้อนไปคิดถึง ที่สำคัญคือ วิถีชีวิตของผู้คนยังดำเนินไปแบบเรียบง่าย พร้อม ๆ ความเจริญที่เข้ามาทักทาย แต่ก็ไม่ได้ทำให้เอกลักษณ์ของเมืองแห่งนี้สูญหายไปเลย ด้วยวิถีชีวิตแบบสโลว์ไลฟ์ ตามสไตล์ น่าน...เนิบ...เนิบ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจของเมืองเก่าน่านหลายแห่ง อาทิเช่น

ตารางที่ 3.3 แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจของเมืองเก่าน่าน

	ชื่อสถานที่	รูปภาพ	ที่มา
1	**วัดภูมินทร์** ตั้งอยู่ที่บ้านภูมินทร์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ใกล้กับพิพิธภัณฑสถาน-แห่งชาติน่าน		-
2	**วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร** อยู่ตรงข้ามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ		-
3	**วัดพญาภู** ตั้งอยู่ที่บ้านพญาภู ต.ในเวียง อ.เมืองน่าน จ.น่าน คาดว่ามีอายุมากกว่า 549 ปี มีพระพุทธปฏิมา องค์ใหญ่ที่สุดของจังหวัดน่าน		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา
4	**วัดมิ่งเมือง** ตั้งอยู่ที่ถนนสุริยพงศ์ เป็นเป็นที่ประดิษฐานเสาหลักเมืองของจังหวัดน่าน		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

	ชื่อสถานที่	รูปภาพ	ที่มา
5	**วัดสวนตาล** วัดเก่าแก่ที่อยู่คู่บ้านคู่เมืองน่านมาร่วม 600 ปี สร้างขึ้นในสมัยพระนางปทุมมาวดี ชายาของพญาภูเข็ง เจ้าผู้ครองนครน่านเมื่อราวปี พ.ศ.1955		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา
6	**วัดศรีพันต้น** ตั้งอยู่ที่ ถนนเจ้าฟ้า ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ของเขตเทศบาลเมืองน่าน		https://travel.trueid.net/detail/aqP4e528vNd
7	**วัดหัวข่วง** ตั้งอยู่บนถนนมหาพรหม ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน เป็นวัดที่มี ความสำคัญในเขตหัวแหวนเมืองน่าน ตั้งอยู่ใกล้หอคำ		-
8	**วัดมหาโพธิ** ตั้งอยู่ในตำบลเวียงเหนือเขต 2 อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ประวัติสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา
9	**วัดกู่คำ** ตั้งอยู่ใกล้สี่แยกสวนศรีเมือง บริเวณหน้า สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองน่าน มีประวัติอันยาวนานเริ่มจากประมาณ พ.ศ. 2410		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

	ชื่อสถานที่	รูปภาพ	ที่มา
10	**พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน** ภายในจัดแสดง ศิลปะโบราณวัตถุ ต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ และชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวพื้นเมืองภาคเหนือ และชาวเขาเผ่าต่าง ๆ สิ่งสำคัญที่สุดคือ “งาช้างดำ”		-
11	**คุ้มเจ้าราชบุตร** สร้างขึ้นในราว พ.ศ. 2398 เพื่อเป็นคุ้มของเจ้าน้อยมหาพรหม ณ น่าน		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา
12	**คุ้มเจ้าเทพมาลา** ตั้งอยู่บนถนนมหาพรหม ด้านทิศตะวันตกของหอคำ เป็นเรือนที่สร้างขึ้นมาตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 มีอายุเรือนกว่าร้อยปีมาแล้ว		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา
13	**คุ้มเจ้าเมฆวดี** ตั้งงอยู่ที่ถนนมหายศ ตรงข้ามกับประตูหลังของโรงแรมเทวราช		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา
14	**โฮงเจ้าฟองคำ** โฮงเจ้าฟองคำ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2468 และยังคงรูปแบบดั้งเดิมเหมือนเมื่อร้อยกว่าปีก่อน		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

	ชื่อสถานที่	รูปภาพ	ที่มา
15	ตึกรังสีเกษม ตั้งตระหง่านอยู่ภายในรั้วโรงเรียนน่านคริสเตียนฝั่งประถมศึกษา ก่อตั้งขึ้นราวๆ ปีพ.ศ. 2458 โดยคณะมิชชันนารี		รายงานโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity มหาวิทยาลัยพะเยา

3.6 การวิเคราะห์สภาวการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย สู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

3.6.1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน

จากข้อมูลสถิติรายงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าในปี พ.ศ.2561 จังหวัดน่าน มีนักท่องเที่ยวสัญชาติไทยจำนวนทั้งสิ้น 917,727 คน เพิ่มขึ้น 38,333 คน จากปี พ.ศ.2560 หรือคิดเป็นร้อยละ 4.36 และนักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2561 มีจำนวน 21,513 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.76 แสดงได้ดังภาพที่ 3.3

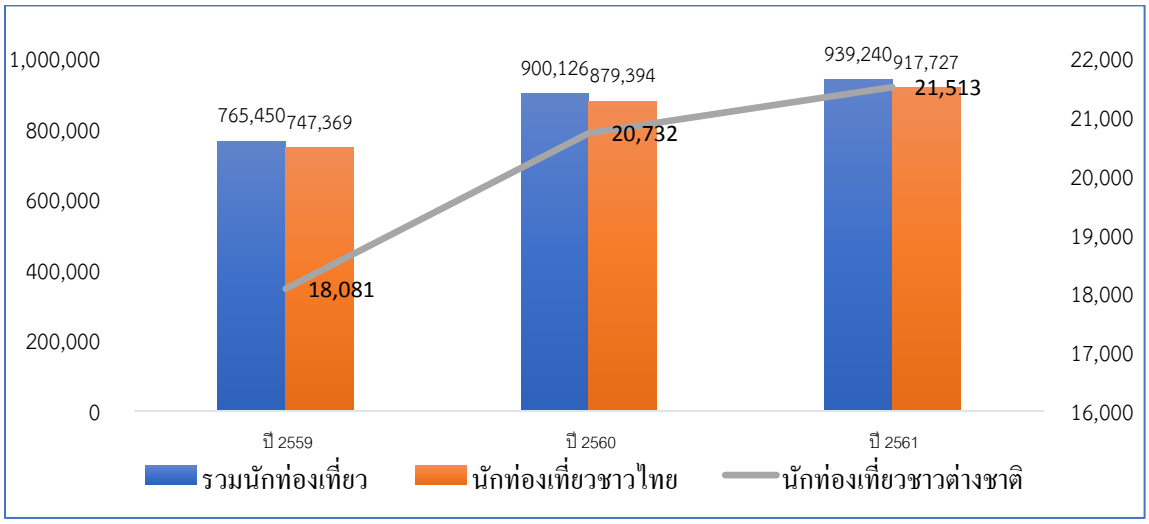

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562) อ้างใน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

ภาพที่ 3.3 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวรายปีของจังหวัดน่าน

3.6.2 รายได้จากการท่องเที่ยว

จากการพิจารณารายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาที่จังหวัดน่าน พบว่ามีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือน (Visitor) ทั้งสิ้น 2,666.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นขึ้นร้อยละ 8.25 จากปี พ.ศ.2560 โดยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นเงิน 2,568.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.24 และ รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นเงิน 97.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.46 แสดงได้ตามตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.4 รายได้จากนักท่องเที่ยว ในปี 2559 – 2561

ปี พ.ศ.	จำนวนรายได้ (ล้านบาท)
2559	2,056.88
2560	2,462.9
2561	2,666.1

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562) อ้างใน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

3.6.3 อุปทานของโรงแรมในจังหวัดน่าน

สถานพักแรมในจังหวัดน่านมีการแข่งขันที่สูงขึ้นภายหลังจากปี พ.ศ.2559 หากพิจารณาในส่วนของอุปทานสถานพักแรมในจังหวัดน่าน ในช่วงปี พ.ศ.2559 - 2560 พบว่ามีจำนวนสถานพักแรม และจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2560 มีจำนวนสถานพักแรมทั้งสิ้น 208 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 37.75 และจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้น ในปี 2560 จังหวัดน่าน มีห้องพักทั้งสิ้น 2,954 ห้อง หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21.71 จากอุปทานของโรงแรมในจังหวัดน่านดังกล่าวพบว่ามีอัตราการเข้าพักร้อยละ 57.40 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.11 และมีระยะเวลาการเข้าพัก จำนวน 1.68 วัน

ตารางที่ 3.5 อุปทานของโรงแรมในจังหวัดน่าน ในปี 2559-2560

อุปทานของโรงแรม	ปี พ.ศ.2560	ปี พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
จำนวนที่พัก	208	151	+ 37.75
จำนวนห้องพัก	2,954	2,427	+ 21.71
อัตราการเข้าพัก (%)*	57.40	53.29	+ 4.11
ระยะเวลาการเข้าพัก (วัน)	1.68	1.55	+ 0.13
จำนวนคน / ห้องพัก	1.93	1.93	0.00

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อ้างใน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

3.6.4 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศของจังหวัดน่าน ในปี พ.ศ.2559 - 2560 พบว่า ปี พ.ศ.2560 ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวัน เป็นเงิน 1,530.46 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.75 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันเป็นเงิน 1,518.65 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.73 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันเป็นเงิน 1,914.61 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.82

เมื่อจำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายต่างๆ ในเรื่อง ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง ค่าบริการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอันดับที่ 1 คือ ค่าที่พัก อันดับ 2 คือ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และอันดับที่ 3 คือ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก โดยสามลำดับแรกที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติใช้ค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก

ตารางที่ 3.6 ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยว ในปี 2559-2560

ค่าใช้จ่าย	นักท่องเที่ยว			นักท่องเที่ยวชาวไทย			นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		
	พ.ศ.2560	พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	พ.ศ.2560	พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	พ.ศ.2560	พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
1. ค่าที่พัก	379.45	364.87	4	376.31	361.99	3.96	481.49	456.7	5.43
2. ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	366.46	345.78	5.98	363.49	342.92	6	463.25	436.93	6.02
3. ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	322.36	310.5	3.82	322.83	311.12	3.76	307.13	290.78	5.62
4. ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	137.8	129.9	6.08	135.88	128.09	6.08	200.16	187.43	6.79
5. ค่าบริการท่องเที่ยวภายในจังหวัด	99.92	95.02	5.16	99.3	94.46	5.12	119.87	113.11	5.98

ค่าใช้จ่าย	นักท่องเที่ยว			นักท่องเที่ยวชาวไทย			นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		
	พ.ศ.2560	พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	พ.ศ.2560	พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	พ.ศ.2560	พ.ศ.2559	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
6. ค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด	149.83	142.96	4.81	147.23	140.48	4.8	234.63	221.72	5.82
7. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	74.64	71.96	3.72	73.61	71	3.68	108.08	102.6	5.34
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน	1,530.46	1,460.99	4.75	1,518.65	1,450.06	4.73	1,914.61	1,809.27	5.82

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อ้างใน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

3.6.5 ประเทศของนักท่องเที่ยว

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้าพักในจังหวัดน่าน พบว่าอันดับที่ 1 เป็นนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส จำนวน 2,837 คน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 42.28 อันดับที่ 2 เป็น นักท่องเที่ยวชาวสหรัฐอเมริกา จำนวน 2,646 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 46.59 อันดับที่ 3 เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน จำนวน 2,484 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 50.18 อันดับที่ 4 เป็นนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น จำนวน 1,442 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 52.43 และอันดับถัดนาเป็นนักท่องเที่ยวชาวลาว จำนวน 1,250 คน ลดลง ร้อยละ 16.67 แสดงได้ตามตาราง

ตารางที่ 3.7 สัญชาติของผู้เข้าพักในจังหวัดน่าน

สัญชาติ	ผู้เข้าพักชาวต่างประเทศ		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
	2560	2559	
ฝรั่งเศส	2,837	1,994	+42.28
USA	2,646	1,805	+46.59
จีน	2,484	1,654	+50.18
ญี่ปุ่น	1,442	946	+52.43
ลาว	1,250	1,500	-16.67

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อ้างใน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

จากการทบทวนแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556 – 2560) ที่ผ่านมา ประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวระดับโลก ระดับประเทศ และภูมิภาครวมทั้งระดับพื้นที่ทั้งในจังหวัดน่าน และพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก อันมีผลต่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน โดยอยู่บนพื้นฐานบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้

อย่างมีเอกภาพ สามารถกำหนดตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ซึ่งจะนำไปสู่ แผนงานโครงการที่สอดคล้องกับแผนและผังแม่บทการอนุรักษ์การพัฒนาเมืองเก่าน่าน มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามยุทธศาสตร์ชาติ สำหรับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก นำเสนอรายละเอียด ดังหัวข้อต่อไปนี้

- ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
- การกำหนดตำแหน่งในการพัฒนาทางการท่องเที่ยว
- การกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนา

3.7 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

จากการประมวลและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน จังหวัดน่าน รวมทั้งทิศทางหรือแนวทางในการพัฒนาในมิติที่สำคัญ ดังนี้

จังหวัดน่านมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่นดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน สถาปัตยกรรม เมืองเก่าที่ทรงคุณค่าและมีชีวิต เสน่ห์ของวิถีชนบท มีศิลปวัฒนธรรมหลากหลาย มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น งานศิลปะ หัตถกรรมผ้าทอบ่อสวก โคมมะเต้าและหัวเรือม่วงตื๊ด เครื่องเงิน ไม้แกะสลัก เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ พื้นที่บริเวณใจเมืองน่านและเวียงพระธาตุแช่แห้ง ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ศิลปกรรมท้องถิ่น และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานระดับสากล รวมทั้งการจัดการพื้นที่เมืองเก่าน่านมีกฎหมายและข้อบังคับการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวโดยมีหน่วยงานดูแลโดยเฉพาะกฎหมายผังเมืองที่กำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ด้านจุดแข็ง ของจังหวัดน่านที่ส่งผลทำให้ นักท่องเที่ยวให้ความนิยมและสนใจมาเยือนโดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ.2563 มานี้ คือ จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่ไม่มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด19 จึงถือว่ามีมาตรการในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด19 อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและชื่อเสียงให้แก่ การท่องเที่ยวจังหวัดน่าน (ค่าเฉลี่ย4.62 SD=0.65) อย่างไรก็ตาม แม้ในวันที่ 4 มกราคม 2564 ได้มีการแถลงข่าวเกี่ยวกับการมีผู้ติดเชื้อโควิด19 จำนวน 1 คนแล้ว แต่หากจังหวัดน่านสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ย่อมทำให้ จุดแข็งข้อนี้ยังมีความโดดเด่นอยู่และยังเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวต้องการมาเยือน เนื่องจากมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถานและศิลปวัฒนธรรมหลากหลาย สถาปัตยกรรมเมืองเก่าที่ทรงคุณค่า มีเสน่ห์ของวิถีชนบท รวมทั้งในปี พ.ศ. เมืองน่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบการพัฒนาตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (GSTC) ของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก และได้รับรางวัล Sustainable Destination Top 100 ในภาพรวมได้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก 4.22

ด้านจุดอ่อนหรือข้อจำกัดสำคัญ พบว่า ควรมีการแก้ไขเร่งด่วนคือ ระบบขนส่งสาธารณะที่ยังไม่ทั่วถึงทำให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ยาก ขาดการเชื่อมโยงโครงข่ายที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ขาดการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งขาดผู้ให้บริการขนส่งที่มีการแจ้งอัตราราคาและจุดรับ-ส่งอย่างชัดเจนแก่นักท่องเที่ยว ในภาพรวมของจุดอ่อนทางการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านวิเคราะห์ได้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก 3.51 อธิบายและนำเสนอรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.8 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว (ภายใน) พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (SW)

จุดแข็ง Strengths	จุดอ่อน Weaknesses
1) จังหวัดน่านมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน	1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรมหลายแห่ง ขาดการบำรุงรักษา พื้นที่โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นถูกปล่อยให้รกร้างหรือใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสม บางแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพยังไม่ได้รับการพัฒนาให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว
2) งานเทศกาลประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ ประเพณีแข่งเรือเอกลักษณ์น่าน งานประเพณีหกเป็งไหว้สาพระมหาธาตุเจ้าภูเพียงแช่แห้ง ประเพณีตักบาตรเทียน	2) ระบบการบริหารการจัดการด้านการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์องค์กรที่จัดการแหล่งท่องเที่ยว และการติดตามดูแล
3) การมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของภาคีภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม	3) ขาดการจัดการท่องเที่ยวตามฤดูกาลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวกระจุกตัวเฉพาะฤดูกาลหนาว
4) การจัดการพื้นที่เมืองเก่าน่านมีกฎหมายและข้อบังคับการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวโดยมีหน่วยงานดูแล และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	4) ชุมชนส่วนใหญ่ขาดองค์ความรู้และการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการสนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ (Value Added) จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน (CSR) ยังมีน้อยและไม่ทั่วถึง
5) ศิลปวัฒนธรรมหลากหลาย สถาปัตยกรรมเมืองเก่าที่ทรงคุณค่าและมีชีวิต เสน่ห์ของวิถีชนบท	5) ผู้ประกอบการท่องเที่ยวยังขาดโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ และขาดการสนับสนุนหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในธุรกิจ
6) พื้นที่บริเวณใจเมืองน่านและเวียงพระธาตุแช่แห้ง ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ศิลปกรรมท้องถิ่น และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานระดับสากล	6) ระบบขนส่งสาธารณะไม่ทั่วถึงทำให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ยาก ขาดการเชื่อมโยงโครงข่ายที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ขาดการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) รวมทั้งขาดผู้ให้บริการขนส่งที่มีการแจ้งอัตราราคาและจุดรับ-ส่งอย่างชัดเจนกับนักท่องเที่ยว
7) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนที่พร้อมนำมาบริการแก่นักท่องเที่ยวจนเป็นที่ยอมรับและได้รับรางวัล เช่น โฮงเจ้าฟองคำ	7) บ้านเก่าอาคารเก่า เรือเอกลักษณ์ ถูกปรับเปลี่ยนให้มีรูปแบบที่ไม่เสริมสร้างเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
8) พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น งานศิลปหัตถกรรม ผ้าทอ บ่อสวก โคมมะเต้าหัวเรือม่วงติ๊ด เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ	8) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือไม่เหมาะสมต่อนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยหรือนักท่องท่องเที่ยวกลุ่มพิเศษ(Universal Design)
9) เมืองน่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบการพัฒนาตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (GSTC) ของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก และได้รับรางวัล Sustainable Destination Top 100	9) ขาดการส่งเสริมประโยชน์และลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

จุดแข็ง Strengths	จุดอ่อน Weaknesses
10) ประชาชนท้องถิ่นมีวินัยทางการเงิน (NPL ต่ำ) เป็นดัชนีบ่งชี้ถึงการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของประชากรส่วนใหญ่	11) ขาดการปกป้องธรรมชาติ และขาดการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ มลพิษทางอากาศ การขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ การแยกขยะ และการลดการพึ่งพิงเชื้อเพลิงฟอสซิล
12) ในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านได้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและจัดการมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีเป็นอย่างดี	11) ขาดแนวทางและการปฏิบัติต่อการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปกป้อง Attraction และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
13) การประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวในพื้นที่อยู่บนข้อมูลที่ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ ตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยว มีการรับรู้ในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตเมืองเก่า	12) คลังข้อมูลสถานที่และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวซึ่งจัดทำกันหลายหน่วยงานโดยไม่มีการรวบรวมหรือตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน
14) จังหวัดน่าน ส่งพื้นที่กาดบ้านเก่าหัวเวียงใต้และแหล่งผลิตผ้าทอบ่อสวก เป็นเครือข่ายย่านสร้างสรรค์ของประเทศไทย ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA)	13) ขาดระบบป้องกัน รักษาความปลอดภัย และการจัดการตอบรับต่อสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างเป็นระบบ เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว
15) จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่ไม่มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงถือว่ามีมาตรการในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและชื่อเสียงให้แก่การท่องเที่ยวจังหวัดน่าน	
16) ศักยภาพทางการท่องเที่ยวทั้งทางทรัพยากร สิ่งดึงดูดใจ ภาคบริการและการตลาดของจังหวัดน่านมีสูง จึงเป็นที่นิยมของผู้มาเยือนจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง	

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

ด้านโอกาส ของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โอกาสของการที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 – 2570 ยกระดับเมืองน่านสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO (ค่าเฉลี่ย4.22 SD=0.81) รวมทั้ง นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของรัฐบาล และการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว “เมืองเก่ามีชีวิต” ถือเป็นนโยบายภาครัฐที่จะสนับสนุนให้พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านได้รับการพัฒนาที่สร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้พบว่าในภาพรวมของสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสนั้นมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.22

ด้านอุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการท่องเที่ยวที่สำคัญมากที่สุด คือ ผลกระทบจากมาตรการบริหารจัดการสภาพวิกฤตทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจของประเทศจากการแพร่ระบาดของเชื้ออุบัติใหม่ โควิด19 COVID-19 (ค่าเฉลี่ย4.33 SD=0.97) โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 นำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.9 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว (ภายนอก) พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน (OT)

โอกาส Opportunities	อุปสรรค Threats
1) นโยบายทั้งระดับจังหวัด ภูมิภาคและประเทศให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	1) ผลกระทบจากมาตรการบริหารจัดการสภาพวิกฤตทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจของประเทศจากการแพร่ระบาดของเชื้ออุบัติใหม่ โควิด-19 COVID-19
2) นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของรัฐบาล และการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว “เมืองเก่ามีชีวิต” (น่าน แพร่ พะเยา และอุตรดิตถ์) ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ	2) กำหนดการให้บริการเที่ยวบินของสายการบินต่างๆ ไม่แน่นอน ราคาค่าโดยสารสูงเมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ และไม่มีเส้นทางบินเชื่อมโยงภูมิภาค
3) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	3) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสภาพทรัพยากรในชุมชนเช่น ภาวะภัยแล้ง การเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ ภูมิอากาศ ฤดูกาลที่ป่าไผ่ล้มตาย
4) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต (Internet of things)	4) ภัยธรรมชาติมีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะภัยจากแผ่นดินไหวและดินโคลนถล่ม และยังไม่มีแผนด้านการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
5) กระแสความต้องการการท่องเที่ยวเฉพาะ (Niche Market) ขยายตัว เช่น กระแสการท่องเที่ยวแบบนิยมไทย หรือวีถีไทยชนบท การท่องเที่ยวเชิงระวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น	5) ปัญหาจากนโยบายแผนงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่เหมาะสมกับบริบทด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาจังหวัดน่าน เช่น โครงการที่เน้นตอบโจทย์เฉพาะด้านเศรษฐกิจและพัฒนาโดยไม่มีการศึกษาออกแบบให้ส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมืองหรือชุมชน
6) จังหวัดน่าน มีเส้นทางการคมนาคมสะดวกทั้งทางบกและทางอากาศ สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	6) ในพื้นที่พิเศษเกิดกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาหมอกควัน ภัยแล้ง แม่น้ำบนเปื้อนสารเคมีจากภาคการเกษตร
7) มีด่านชายแดนสากลเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พื้นที่การค้าชายแดน และพื้นที่จัดสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสารและคลังสินค้าระหว่างประเทศซึ่งจะส่งผลต่อพื้นที่ด้านคมนาคม โลจิสติกส์	7) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น และประเทศ มีผลต่อการพัฒนาในชุมชน งบประมาณที่เข้ามาสนับสนุน และทิศทางการพัฒนา

โอกาส Opportunities	อุปสรรค Threats
8) การขยายพื้นผิวจราจรบนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 เป็น 4 ช่องจราจร จากแยกเด่นชัยจังหวัดแพร่ถึงด่านชายแดนห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ถือเป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงในภูมิภาคไทย - สปป.ลาว และจีน จะส่งผลให้การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดน่านรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น	8) แหล่งท่องเที่ยวหลักแต่ละแห่งมีระยะทางอยู่ไกลจากชุมชนและยังขาดการเชื่อมโยง ให้เป็นโครงข่าย เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด
9) นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งจะเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและการติดต่อสื่อสารในภูมิภาค โดยเฉพาะการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟความเร็วสูงจากเมืองคุนหมิงของจีนสู่ท่าเทียบเรืออู่ตะเภาของไทย โดยที่สถานีหลวงพระบางของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะมีเส้นทางรถไฟเชื่อมต่อมายังเมืองหงสา แขวงไชยะบุลี ห่างจากด่านชายแดนห้วยโก๋นของจังหวัดน่านเพียง 40 กิโลเมตร	9) ผลกระทบต่อสงครามการค้าของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา
10) การก่อสร้างเส้นทางภายใต้ความร่วมมือของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในการเชื่อมโยงของเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN Tourism Connectivity Corridors) สายน่าน – หลวงพระบาง โดยสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.) หรือ NEDA	
11) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 – 2570 ยกระดับเมืองน่านสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO	
12) มีสถาบันการศึกษาในจังหวัดน่าน และในภูมิภาค ที่สามารถให้การสนับสนุนด้านวิชาการเทคโนโลยีต่างๆ	
13) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยความร่วมมือของจังหวัดน่าน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ อพท. ดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดน่าน ในปี พ.ศ.2562 - 2565 โดยมีเป้าหมายพัฒนาเส้นทางการขนส่งผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติ สุขภาพ วัฒนธรรม การเกษตร การประชาสัมพันธ์ ภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชนจีน	

โอกาส Opportunities	อุปสรรค Threats
14) นักท่องเที่ยวมีความมั่นคงในการซื้อสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน (Loyalty) สูง มีการเดินทางซ้ำ และผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีโอกาสในการเสนอขายสินค้าและบริการใหม่ๆ ได้	

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

3.8 การกำหนดตำแหน่งในการพัฒนาทางการท่องเที่ยว

สำหรับ การกำหนดตำแหน่งทางการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นส่วนสำคัญต่อการกำหนดทิศทาง แล้วดำเนินงานสู่การบรรลุความสำเร็จร่วมกันอย่างยั่งยืน ในการวางแผนยุทธศาสตร์ครั้งนี้ได้นำผลจากวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก มาวิเคราะห์ TOWS Matrix อันถูกแบ่งออกมาเป็นสี่ส่วนประกอบไปด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน เข้ากับ โอกาสอุปสรรค การวิเคราะห์ TOWS จะช่วยแปลข้อมูลของ SWOT ให้สามารถกำหนดตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ที่มีการนำเทคนิคเชิงปริมาณมาใช้เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยสรุปแล้วพบว่าการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ควรใช้กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive –Strategy) กลยุทธ์จุดแข็ง-โอกาส (Strengths-opportunities) หรือ (So Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน ซึ่งมีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักสูงสุด (So Strategy หรือ S=4.37 และ O=4.22) ถือเป็นตำแหน่งยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก โดยดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้โอกาสต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังภาพต่อไปนี้

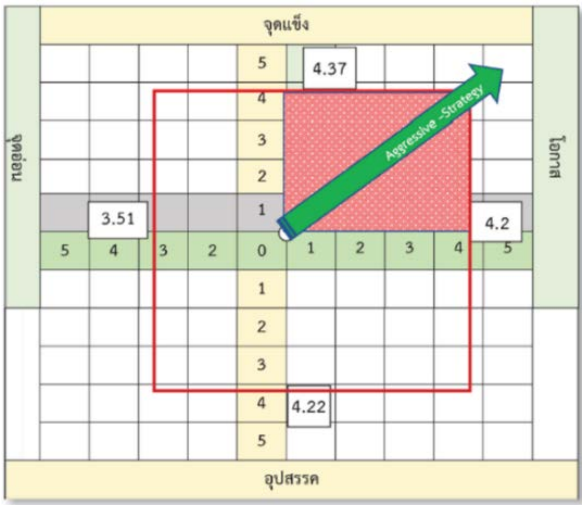

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

ภาพที่ 3.4 ทิศทางการพัฒนาทางการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
(Strengths-opportunities Strategy)

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่นำเสนอไปข้างต้นนั้น ถือเป็นข้อบ่งชี้สำคัญในการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ของการพัฒนาทางการท่องเที่ยวต่อไป โดยนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน โดยสรุปแล้วพบว่า การพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ควรใช้กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive – Strategy) หรือกลยุทธ์ จุดแข็ง-โอกาส (Strengths-opportunities) ถือเป็นตำแหน่งยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก โดยดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้โอกาสต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถานและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน และเกิดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนที่พร้อมนำมาบริการแก่นักท่องเที่ยวจนเป็นที่ยอมรับและได้รับรางวัล เช่น โฮงเจ้าฟองคำ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบการพัฒนาตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (GSTC) ของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก และได้รับรางวัล Sustainable Destination Top 100 ให้เป็นไปตามนโยบายภาครัฐที่เน้นพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และโอกาสของการที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2570 ยกระดับเมืองน่านสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO และเมืองท่องเที่ยว Green Destination

การพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านทั้งในด้านแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของจังหวัด เช่น งานศิลปะ หัตถกรรม ผ้าทอบ่อสวก โคมมะเต้าและหัวเรือม่วงตึ๊ด เครื่องเงิน ไม้แกะสลัก เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ เพื่อรองรับโอกาสทางการท่องเที่ยวซึ่งมีเส้นทางการคมนาคมสะดวกทั้งทางบกและทางอากาศ สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การขยายพื้นผิวจราจรบนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 เป็น 4 ช่องจราจรจากแยกเด่นชัยจังหวัดแพร่ถึงด่านชายแดนห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ถือเป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงในภูมิภาคไทย - สปป. ลาว และจีน จะส่งผลให้การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดน่านรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น รวมทั้งในอนาคตอันใกล้นี้จะเกิดความร่วมมือและการพัฒนาตามนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งจะเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและการติดต่อสื่อสารในภูมิภาค โดยเฉพาะการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟความเร็วสูงจากเมืองคุนหมิงของจีนสู่ท่าเทียบเรืออู่ตะเภาของไทย โดยที่สถานีหลวงพระบางของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะมีเส้นทางรถไฟเชื่อมต่อมายังเมืองหงสา แขวงไชยะบุลี ห่างจากด่านชายแดนห้วยโก๋นของจังหวัดน่านเพียง 40 กิโลเมตร

นักท่องเที่ยวมีความมั่นคงในสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน (Loyalty) สูง มีการเดินทางซ้ำและผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีโอกาสในการเสนอขายสินค้าและบริการใหม่ๆโดยอยู่บนรากแห่งวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การนำตำนาน ประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน วัฒนธรรม เสน่ห์ของวิถีชนบท ที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน หรือแม้แต่ งานเทศกาลประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ใน 12 เดือน เช่น ประเพณีแข่งเรือ

เอกลักษณ์น่าน งานประเพณีหกเป็งไหว้สาพระมหาธาตุเจ้าภูเพียงแช่แห้ง ประเพณีตักบาตรเทียน และพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนที่พร้อมนำมาบริการแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น พร้อมทั้งทำการสื่อสารทางการตลาดโดยผ่านช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต (Internet of things) การพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนทางการท่องเที่ยว ควรเน้นการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนและการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของภาคีภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ซึ่งอาศัยนโยบายทั้งระดับจังหวัด ภูมิภาคและประเทศ ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมร่วมกัน โดยใช้โอกาสในด้านการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยี การแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต (Internet of things)

นอกจากการกำหนด ยุทธศาสตร์หลักคือ ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategies) แล้วนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านในปัจจัยภายนอกด้านอุปสรรค (Threats) มีปัจจัยที่ควรนำมาวิเคราะห์ร่วมโดยกำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน หรือ ST Strategies (Strengths and Threats Strategies) กลยุทธ์ป้องกัน (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานพัฒนาทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะพบว่า ปัจจัยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลกระทบจากมาตรการบริหารจัดการสภาพวิกฤตทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจของประเทศจากการแพร่ระบาดของเชื้ออุบัติใหม่ โควิด19 เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบในทุกมิติ สอดคล้องกับบทวิเคราะห์ใน แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด19 แผน Post Covid-19 (2564-2565) New Normal (2566 - 2567) Normal (2568 - 2570) ซึ่งกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องใน 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นการพัฒนา 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy)

ประเด็นการพัฒนา 2 การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) ซึ่งเน้นการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ

กลยุทธ์เชิงป้องกัน หรือ ST Strategies (Strengths and Threats Strategies) จากสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานพัฒนาทางการท่องเที่ยว จากสภาพวิกฤตทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจของประเทศจากการแพร่ระบาดของเชื้ออุบัติใหม่ โควิด19 ที่พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านควรนำมาปรับใช้คือ การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้น แทนที่จะรอจนกระทั่ง สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัวหรือขยายขอบข่าย (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่น ๆ แทน เป็นการนำจุดแข็งของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านมาเพื่อตอบโต้อุปสรรคต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จุดแข็งของจังหวัดน่าน อันเป็นจังหวัดที่ไม่มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด19 จึงถือว่ามีมาตรการในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด19 อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและชื่อเสียงให้แก่ การท่องเที่ยวจังหวัดน่าน ดังนั้น กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST Strategies ที่ควรดำเนินการ ได้แก่

1. พร้อมรับ (Cope) โดยมีมาตรการในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด19

ในขณะเดียวกันควรเลือกทำการสื่อสารโฆษณาแบบเฉพาะเจาะจง เน้นความเป็นเมืองศิลปวัฒนธรรม เมืองเก่าที่ปลอดภัยไร้โควิด19 นำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (High End) ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และเน้นคุณภาพยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย อย่างทั่วถึงและครอบคลุม รวมทั้งการส่งเสริมการจ้างงานพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

2. ปรับตัว (Adapt) โดยมีการส่งเสริมการสร้างงานและการจ้างงานผู้สูงอายุพร้อมทั้งปรับตัวสูงธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคตโดยเฉพาะการนำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาปรับใช้เพิ่มเติมสร้างสรรค์ให้เข้ากับการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เช่น การรื้อฟื้นภูมิปัญญาด้านสมุนไพรอันทรงคุณค่าสู่มูลค่าทางการท่องเที่ยวการสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจขนาดใหญ่ช่วย SMEs ส่งเสริมการระดมทุน และ สนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทางการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็งขึ้น รวมทั้งการจัดระบบขนส่งสาธารณะ สาธารณูปโภคสาธารณูปการที่มีคุณภาพเพิ่มความหลากหลายให้กับการท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับบริการทางการแพทย์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

3. เปลี่ยนแปลง เพื่อพร้อมเติบโต (Transform) เป็นการปรับโครงสร้างตลาดแรงงานโดยการโยกย้าย แรงงานไปยังภาคการผลิตที่มีผลิตภาพสูงกว่า และมีรายได้มากกว่าเดิม พัฒนากลไกการติดตามประเมินผล ปรับปรุงกฎระเบียบกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม บูรณการระหว่างหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อน และ เพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือและสนับสนุน SMEs และธุรกิจชุมชนท่องเที่ยว โดยการพัฒนาการ รวมกลุ่มและเชื่อมโยงผู้ประกอบการพื้นที่ เพิ่มศักยภาพและบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่น เน้นที่จะเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มุ่งเชิงคุณภาพ มากกว่าปริมาณ

บทที่ 4

การกำหนดขอบเขตการศึกษา (SCOPING)

บทที่ 4

การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

4.1 การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงานและการทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

4.1.1.1 วิสัยทัศน์

“น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน
(Living old city with creativity and sustainability)”

การทำให้วิสัยทัศน์เกิดเป็นรูปธรรมและสำเร็จผลได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการคำนึงถึงการพัฒนาในมิติต่างๆ ทั้งในระดับนโยบาย หน่วยงานและระดับพื้นที่ โดยพบว่า มีแผนงานโครงการที่ต้องขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ 87 โครงการ โดยมีเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ตามที่รัฐบาลมอบหมายในการขับเคลื่อนในการขับเคลื่อนให้จังหวัดน่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน

4.1.1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้แผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
2. เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีกลไกและกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
3. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถวางแผนบริหารจัดการงบประมาณตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านในแต่ละปี
4. เพื่อให้พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน สามารถยกระดับการพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ และผ่านการประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับสากล
5. เพื่อให้ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน ได้รับการเพิ่มผลประโยชน์เชิงบวกและลดผลกระทบเชิงลบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นตน ทั้งด้านการบริการจัดการ เศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

ภาพที่ 4.1 สัญลักษณ์ “น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน”

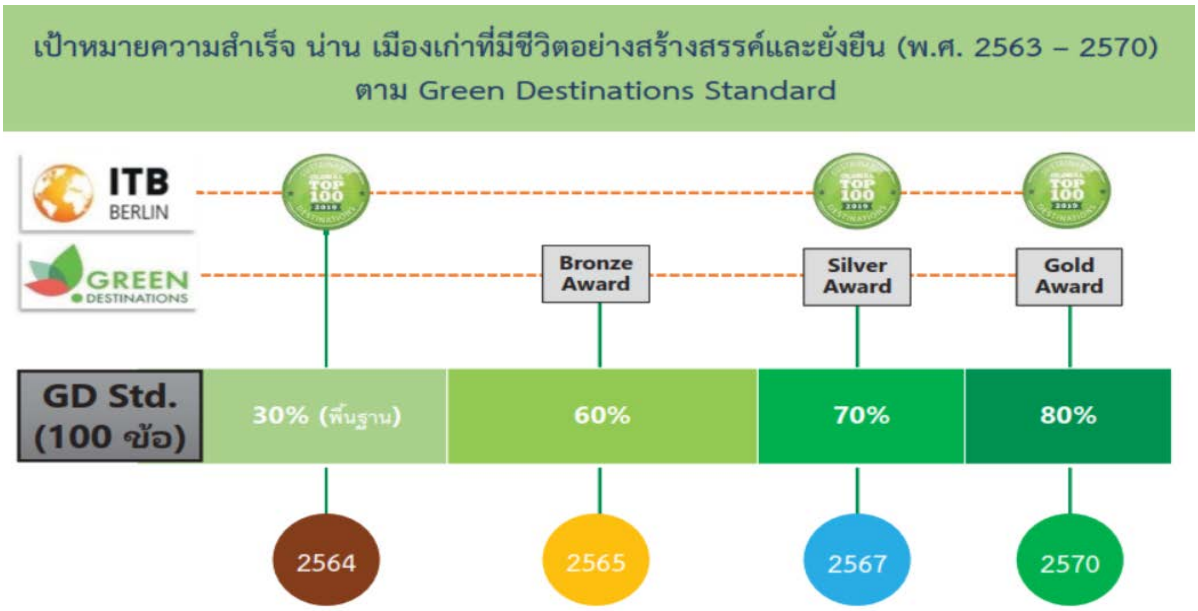

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

ภาพที่ 4.2 เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน

4.1.1.3 เป้าหมาย

เพื่อการบูรณะฟื้นฟู และการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าน่านให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการบริหารการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล

4.1.1.4 ขอบเขตพื้นที่ (5 ตำบล ในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน)

1. พื้นที่เมืองเก่าน่าน เป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดน่าน มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ควรค่าแก่การศึกษาหลายแห่ง เช่น วัดภูมินทร์ กำแพงเมืองน่าน วัดสวนตาล วัดพระธาตุช้างค้ำ วัดมิ่งเมือง เป็นต้น

2. พื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง และตำบลม่วงตึ๊ด เป็นที่ตั้งของศาสนสถานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของเมืองน่าน
3. พื้นที่ตำบลดู่ใต้ นาซาว บ่อสวก แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นอกเขตเมืองเก่าน่านและเวียงพระธาตุแช่แห้ง ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต เช่น วัดสวนตาล วัดพญาวัด วัดดอนมูล วัดศรีบุญเรือง

4.1.1.5 ประเด็นยุทธศาสตร์

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ยังคงเป้าหมายฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และปรับปรุงการจัดการบริการให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลโดยผลสัมฤทธิ์ได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) ให้ได้รับรางวัลและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (The Sustainable Tourism Certification and Award) หรือ Sustainable Destinations Top 100 ในปี พ.ศ.2563 เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพิ่มรายได้การท่องเที่ยวให้แก่เมืองน่าน ดังนั้น การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายสำคัญ คือ การเป็นเมืองเก่าที่สร้างสรรค์และมีความยั่งยืน ประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 87 โครงการ งบประมาณทั้งสิ้น 5,663,290,000 บาท แสดงได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ยุทธศาสตร์/ โครงการ ในแผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน		
กลยุทธ์ที่ 1.1 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อการท่องเที่ยวของคนทั้งมวล		
1	โครงการเสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	
	1.1	การพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทาง SDG โดยมุ่งเป้า Green Destinations Program
	1.2	การนำสถานประกอบการที่พักเข้าสู่โปรแกรม Green Hotel
	1.3	ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทนของสถานประกอบการ
	1.4	ส่งเสริมผู้ประกอบการนำเที่ยวเข้าสู่มาตรฐานระดับนานาชาติยกระดับสถานประกอบการนำเที่ยวเข้าสู่มาตรฐานระดับสากล
	1.5	เสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
	1.6	พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองน่านเพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	1.7	พัฒนาเมืองอัจริยะ (smart city) ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2	โครงการพัฒนากลไกการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน	
	2.1	จัดตั้งหน่วยประสานการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองน่าน
	2.2	การพัฒนาเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติโดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจ/ภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว
	2.3	พัฒนากลไกการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน
	2.4	ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	2.5	พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	2.6	อบรมหลักสูตร Sustainable Tourism Training Program (STTP) และ Creative Tourism แก่ภาคีเครือข่าย
	2.7	ศึกษาและพัฒนาการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน
3	โครงการศึกษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน พร้อมทั้งจัดทำคลังข้อมูลสถานที่และทรัพยากรจังหวัดน่าน	
	3.1	ศึกษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
	3.2	จัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน
4	โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้อง	
	4.1	จัดทำสื่อการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม และอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมของเมืองน่าน
	4.2	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้อง
	4.3	สร้างการรับรู้การขับเคลื่อนเมืองสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดน่าน
	4.4	จัดประชุมวิชาการนานาชาติ ด้านศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
5	โครงการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฤดูท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล	
	5.1	การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฤดูท่องเที่ยว
	5.2	ส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล
6	โครงการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
	6.1	ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
	6.2	ปรับปรุงและพัฒนาสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
7	โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล	
	7.1	ออกแบบและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
	7.2	ออกแบบและพัฒนาพื้นที่การสร้างสรรค์ผลงานและแสดงผลงานทางวัฒนธรรมสำหรับคนทั้งมวล
	7.3	ส่งเสริมอาสาสมัครดูแลนักท่องเที่ยวสูงอายุ โดยมีการจัดตั้งอาสาสมัครดูแลนักท่องเที่ยวสูงอายุ
	7.4	ยกระดับพื้นที่เมืองเก่าน่านสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (ย่านอยู่ดีหรือ Universal Design Zone)
กลยุทธ์ที่ 1.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสภาวะวิกฤตและสถานการณ์ฉุกเฉินของแหล่งท่องเที่ยว		
8	โครงการกำหนดมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้อง และอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
	8.1	ออกมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้อง และอนุรักษ์ ทรัพยากร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	8.2	สำรวจออกแบบการบูรณะและขึ้นทะเบียนโบราณสถาน
	8.3	จัดทำระบบการติดตามดูแลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	8.4	จัดทำสื่อมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว
	8.5	สร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และโบราณสถาน
	8.6	พัฒนาระบบขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
9	โครงการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่ดินตามการจัดโซนเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
10	โครงการจัดเตรียมความพร้อมในการรองรับสภาวะวิกฤตและสถานการณ์ฉุกเฉินของแหล่งท่องเที่ยว	
	10.1	ยกระดับมาตรการการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
	10.2	พัฒนาศักยภาพสายตรวจจักรยานเพื่อยกระดับมาตรฐานให้เป็นสากล
	10.3	การจัดตั้งอาสาสมัครดูแลสถานที่ท่องเที่ยวริมน้ำเพื่อความปลอดภัยทางน้ำ โดยเฉพาะริมแม่น้ำน่าน
	10.4	กิจกรรมรณรงค์ประชาชนและผู้มาเยือนร่วมใจตระหนักเรื่องความปลอดภัยในท้องถนน เช่น สวมใส่หมวกนิรภัย เมาไม่ขับกลับพร้อมเพื่อน
	10.5	จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันชุมชน โดยเฉพาะอาสาสมัครในแหล่งท่องเที่ยว
11	โครงการเสริมสร้างการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เช่น ติดตั้งกล้อง CCTV	
	11.1	เสริมสร้างการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
	11.2	พัฒนาระบบไฟฟ้าส่องสว่างโบราณสถาน Light up และไฟฟ้าส่องสว่างพื้นที่เมืองเก่าน่าน เพื่อความปลอดภัย
	โครงการเพิ่มศักยภาพการรับมือภัยพิบัติในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	
12	12.1	สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญญาณบอกเหตุภัยพิบัติให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว
	12.2	กิจกรรมซ้อมแผนรับมือภัยพิบัติ อัคคีภัย, อุทกภัย, แผ่นดินไหว, ดินถล่ม และ PM 2.5 แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว
	12.3	ติดตั้งสัญญาณเตือนเหตุภัยพิบัติในสถานที่ท่องเที่ยว
13	โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการฟื้นคืนชีพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การใช้เครื่องกระตุกหัวใจ (AED) ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	
14	โครงการยกระดับสถานประกอบการสู่มาตรฐานความปลอดภัย	
15	โครงการอบรมให้ความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแก่ผู้ประกอบการร้านอาหาร พร้อมทั้งตรวจสอบมาตรฐานร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว	
16	โครงการพัฒนาระบบ อินเตอร์เนต Wifi สาธารณะ	
17	โครงการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	
18	โครงการพัฒนาระบบการเข้าถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองเก่าน่าน (Application)	
19	โครงการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้บริการผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดน่าน	
20	โครงการติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
ยุทธศาสตร์ ที่ 2 การสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ		
กลยุทธ์ที่ 2.1 การฝึกอบรมและพัฒนาผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อแหล่งท่องเที่ยวและดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านด้วยความรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล		
21	โครงการปกป้อง ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
	21.1	ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
	21.2	อบรมเชิงปฏิบัติการการปกป้อง ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	21.3	ศึกษาและพัฒนาแหล่งผลิตเครื่องมือหินโบราณดอยภูซาง และพื้นที่ใกล้เคียง
22	โครงการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับพนักงานและผู้ประกอบการ	
	22.1	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างทักษะและพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว
	22.2	พัฒนาคุณภาพบริการสำหรับพนักงานและผู้ประกอบการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	22.3	อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร STTP (Sustainable Tourism Program) หรือ GSTCและ UCCN แก่ภาคีเครือข่ายพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านสู่การนำไปดำเนินการจริง
23	โครงการส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว	
	23.1	พัฒนาผู้ประกอบการใหม่ (startup) ในภาคธุรกิจบริการที่รองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน
	23.2	พัฒนาศักยภาพและให้โอกาสคนทั้งมวล (เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ) ได้เข้าร่วมมาประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
	23.3	พัฒนาศักยภาพการผลิตของอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรและอาหารเพื่อเชื่อมโยงตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
	23.4	ยกระดับอุตสาหกรรมเครื่องเงินและผ้าทอน่านสู่นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์
	23.5	ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานอย่างครบวงจรโดยเพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปน่านสู่ความยั่งยืน
24	โครงการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนอย่างรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล	
	24.1	จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มผ้าทอ เครื่องเงินและหัตถกรรมงานฝีมือพื้นบ้าน
	24.2	พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล
25	โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการท่องเที่ยวนำร่องธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก)	
	25.1	ส่งเสริมความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายทางการตลาดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	25.2	ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว
	25.3	ส่งเสริมผู้ประกอบการเพื่อดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก)
	25.4	พัฒนาและส่งเสริมให้สถานประกอบการมีมาตรฐานการบริการระดับสากล
	25.5	ศึกษาความต้องการและความคาดหวังของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
26	โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวโดยกองทุนสาธารณะเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
27	โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในธุรกิจการท่องเที่ยว การค้ามนุษย์	
28	โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านจากทุกภาคส่วน	
29	โครงการพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
	29.1	รณรงค์ให้ประชาชนอนุรักษ์อาคารเก่า
	29.2	ประชาสัมพันธ์งานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่านเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน (จัดพิมพ์หนังสือ น่านเมืองเก่าที่มีชีวิต)
	29.3	พัฒนาจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เป็นมิตรต่อผู้มาเยือน)
	29.4	พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองน่านเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน และการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
	29.5	ฝึกอบรมและนำร่องการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมเมืองน่าน
กลยุทธ์ที่ 2.2 การติดตามผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และการบริหารจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน		
30	โครงการพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านทุกมิติทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
	30.1	ประเมินผลความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านและรายงานผลต่อสาธารณชน
	30.2	ประเมินความคิดเห็นและสุขภาพจิตของคนในชุมชนท่องเที่ยวด้วยดัชนีความสุขแห่งชาติ GNH (Gross National Happiness) หรือดัชนีความสุขมวลรวม
	30.3	ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
		30.3.1 ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
		30.3.2 ติดตาม ประเมินผลทวีคูณ(Multiplier Effect) จากการเชื่อมต่อกับธุรกิจท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม
		30.3.3 ประเมินความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากผลกระทบของการท่องเที่ยว
ยุทศาสตร์ที่ 3 การสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยวและวัฒนธรรม		
กลยุทธ์ที่ 3.1 การเพิ่มคุณค่า การปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน		
31	โครงการพัฒนาพื้นที่กลุ่มบ้านพักข้าราชการ (ย้ายศูนย์ป่าไม้น่าน) เพื่อเป็นพื้นที่สันทนาการเชิงสร้างสรรค์	
32	โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณกำแพงเมืองน่าน คูเมืองน่าน โดยเฉพาะบริเวณกำแพงเมือง และวัดมงคล	
	32.1	ฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์เขตเมืองเก่าวัดมงคล
	32.2	ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณกำแพงเมืองน่าน คูเมืองน่าน
	32.3	พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืนบริเวณกำแพงเมืองน่าน คูเมืองน่าน เช่น กาดกำแพงเมืองเชิงสร้างสรรค์
33	โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณเขตเทศบาลเมืองน่าน (นำสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ลงใต้ดิน)	

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
34	โครงการพัฒนาห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ (ย้ายเรือนจำ โดยก่อสร้างเรือนจำจังหวัดน่าน พร้อมระบบป้องกันโทรศัพท์ ระบบรักษาความปลอดภัย และสาธาณูปโภค 1 แห่ง และปรับปรุงอาคารพื้นที่เรือนจำจังหวัดน่าน (เดิม) เป็นอาคารห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ และสวนสาธารณะเพื่อสร้างบรรยากาศของเมืองเก่าที่มีชีวิต)	
35	โครงการสร้างสรรค์ถนนสายศิลปะด้วยภาพวาดบรรยากาศเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยว Street Art	
36	โครงการประดับตกแต่งแสงสว่างสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวลากลางคืนในเขตเมืองเก่าน่าน Night Light	
37	โครงการปรับปรุงโบราณและแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	
	37.1	ซ่อมแซมอาคารร้อยปี “โอสถสภา” สู่พิพิธภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
	37.2	ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองเก่าน่าน ย่านหัวเวียงใต้ และชุมชนพระเกิด
38	โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกริมน้ำน่านเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	
39	โครงการปรับปรุงถนนโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นถนนที่สวยงาม(scenic road)	
40	โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตเมืองวรนคร สู่เมืองเก่าน่าน	
41	โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในบริเวณศาสนสถานและโบราณสถาน ทั้งในและนอกเขตใจเมืองน่านเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเมืองเก่าน่าน	
42	โครงการส่งเสริมงานศิลป์ ดนตรีและวรรณศิลป์เมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์	
43	โครงการอนุรักษ์ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองเก่าน่านให้เป็นชุมชนน่าอยู่น่าเที่ยวน่ามอง	
44	โครงการจัดตั้งโรงเรียนสานศิลป์น่านสู่การสร้างเครือข่ายงานศิลปวัฒนธรรม	
45	โครงการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนในแหล่งท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น	
46	โครงการก่อสร้างทางหลวงสี่ช่องจราจรทางเลี่ยงเมืองน่าน (ผ่าน ตำบลดู่ใต้ ตำบลนาซาว ตำบลบ่อสวก)	
47	โครงการการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าน่านตำบลม่วงตึ๊ด	
	47.1	ออกแบบและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเอกลักษณ์ชุมชน (โคมมะเต้า) โดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ในพื้นที่ตำบลม่วงตึ๊ด วัดศรีบุญเรือง พร้อมทั้งจัดทำพิพิธภัณฑ์เรือแข่งอัตลักษณ์ชุมชนริมน้ำน่าน
	47.2	ปรับปรุงสถานที่จัดแสดงเรือแข่ง ริมน้ำน่าน
	47.3	ออกแบบและจัดภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมขันโตกริมน้ำน่าน
	47.4	ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ จัดทำเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อย้อนอดีตการล่องเรือ ไหว้พระธาตุแช่แห้งของเจ้าหลวงเมืองน่าน
	47.5	พัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติวิถีชุมชน “หนองน้ำครก”
48	โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชน ตำบลดู่ใต้	
	48.1	ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเกษตรกรรมริมน้ำน่าน
	48.2	อนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตำบลดู่ใต้
	48.3	ปรับปรุงภูมิทัศน์ลานวัฒนธรรมหน้าวัดดอนมูล
	48.4	ชุมชนน่าอยู่น่ามอง
	48.5	พัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว
	48.6	ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวปั่นจักรยานชมวิถีเกษตรชุมชนริมน้ำ
	48.7	ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสร้างสิ่งดึงดูดใจเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน
	48.8	พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวล่องเรือชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำน่าน

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
	48.9	ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้งานฝีมือใบตองเพื่อพุทธบูชา
	48.10	พัฒนาตลาดชุมชน “กาดผักพื้นบ้านปลอดภัย”
	48.11	อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชนสู่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดดอนมูล
49	โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าน่านตำบลบ่อสวก	
	49.1	พัฒนาลานวัฒนธรรมบ่อสวกเชิงสร้างสรรค์
	49.2	ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์โรงทอผ้าบ้านซาวหลวง
	49.3	ปรับปรุงพื้นที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอตำบลบ่อสวก (บ้านซาวหลวง)
	49.4	ออกแบบและก่อสร้างศูนย์เรียนรู้ผ้าทอบ้านซาวหลวง
	49.5	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนแห่งไผ่ และงานจักสานบ้านต้าม
	49.6	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกกลุ่มจักสานบ้านต้าม
	49.7	พัฒนาแหล่งเรียนรู้การผลิตน้ำอ้อยโบราณรักษ์โลก
	49.8	พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารเชฟชุมชน
	49.9	พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
	49.10	ออกแบบและพัฒนาห้องน้ำสำหรับคนทั้งมวลในแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ชุมชน
	49.11	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ในชุมชนบ่อสวก เช่น การทำน้ำมันไบโอดีเซล การนวดแผนโบราณ งานหัตกรรมพื้นบ้านเชิงสร้างสรรค์
50	โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชน ตำบลนาซาว	
	50.1	พัฒนาลานวัฒนธรรมตำบลนาซาว
	50.2	ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้เชิงเกษตรวิถีนาซาว
	50.3	ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์กลุ่มชะป๊ะสุ่มไก่
	50.4	พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ้านนาซาว
51	โครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
52	โครงการเทศกาลศิลปะพื้นบ้านเมืองน่านอย่างสร้างสรรค์ (NAN Craft And Folk Art) สู่สากล	
53	โครงการพัฒนาระบบบริหารงานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่านแบบมีส่วนร่วม	
54	โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	
55	โครงการอนุรักษ์การแต่งกายดั้งเดิมน่าน	
56	โครงการส่งเสริมการป้องกันและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
กลยุทธ์ที่ 3.2 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างความตระหนักเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน		
57	โครงการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาระบบสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพ	
	57.1	พัฒนาศักยภาพนักสื่อความหมายชุมชนท่องเที่ยว
	57.2	จัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาระบบสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพ
	57.3	ฝึกอบรมหลักสูตรภาษาเพื่อการบริการท่องเที่ยวและการสื่อสารระหว่างประเทศ
	57.4	จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
	57.5	พัฒนาสื่อเล่าเรื่องอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยว
58	โครงการพัฒนาเครือข่ายรักษ์วัฒนธรรม วิถีชุมชนเมืองเก่าน่าน	
	58.1	จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ท้องถิ่นเมืองน่าน
	58.2	จัดทำระบบสื่อความหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
59	โครงการจัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	
	59.1	จัดทำระบบรวบรวมข้อมูลการเดินทางมาเยือนของนักท่องเที่ยว
	59.2	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตามผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
	59.3	กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติในเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
	59.4	เสริมสร้างพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
60	โครงการสืบสานธรรมนูญชุมชนสู่ความยั่งยืน	
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว		
กลยุทธ์ที่ 4.1 การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน		
61	โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพละการใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว	
	61.1	ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว
	62.2	พัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด
62	โครงการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว	
	62.1	ศึกษาปริมาณความต้องการน้ำของภาคการท่องเที่ยวและแนวทางในการรองรับและควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
	62.2	ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว
	62.3	ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้มีการประเมิน water footprint ตามมาตรฐาน ISO14046
63	โครงการจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านอย่างยั่งยืน	
	63.1	พัฒนาศักยภาพระบบจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านอย่างยั่งยืน
	63.2	ปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน
64	โครงการศึกษาแนวทางจัดการยกระดับคุณภาพน้ำน่านสู่การปฏิบัติโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพน้ำน่านที่ดี	
65	โครงการนักสืบสายน้ำ รักษ์น้ำน่าน (ตรวจวัดคุณภาพน้ำครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงหลักของน้ำน่าน และ จัดทำข้อมูลแหล่งกำเนิดน้ำเสียหลักที่มีผลต่อคุณภาพน้ำน่าน)	
66	โครงการส่งเสริมมาตรการลดโลกร้อนจากธุรกิจการท่องเที่ยวสู่การเป็น low carbon destination	
67	โครงการท่องเที่ยวน่านปลอดภัย PM2.5 ด้วย Safe zone ได้แก่ การจัดทำและอบรมการจัดทำห้องอากาศสะอาด พร้อมระบบตรวจวัด PM2.5 real time และ พัฒนาระบบสารสนเทศ เวป/แอพพลิเคชั่น Clean air @ Nan)	
	67.1	ติดตั้งเครื่องวัดปริมาณฝุ่น PM 2.5 AQI ในสถานที่ท่องเที่ยว และพัฒนาระบบสารสนเทศ เว็บไซด์/แอพพลิเคชั่น Clean air @ Nan
	67.2	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอากาศสะอาด

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม		
68	โครงการพัฒนาระบบขนส่งและยานพาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งส่งเสริมท่องเที่ยวเดินทางมลพิษต่ำในเมืองน่าน	
กลยุทธ์ที่ 4.2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		
69	โครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดน่านอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	
70	โครงการจัดการขยะที่เหมาะสมมุ่งสู่เมืองปลอดขยะ (Zero waste) เพื่อเมืองน่านท่องเที่ยวยั่งยืน	
71	โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิลต้นแบบ	
72	โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและคุ้มครองสัตว์ป่าในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	
73	โครงการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการแก้ภัยแล้ง	
74	โครงการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาคุณภาพน้ำ	
	74.1	กิจกรรมสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาคุณภาพน้ำ
	74.2	ส่งเสริมการตรวจสอบคุณภาพน้ำกินและน้ำใช้เพื่อการท่องเที่ยว
75	โครงการสำรวจความพึงพอใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
76	โครงการ รักษ์ป่าให้เป็นทรัพย์ของชุมชน ลดการเผาป่า	
77	โครงการ Green challenge ประหยัดน้ำ ลดขยะ เมืองน่าน	
78	โครงการควบคุมมลภาวะทางแสงและเสียงจากประกอบกิจกรรมและให้บริการท่องเที่ยว	
กลยุทธ์ที่ 4.3 การติดตามประเมินความเสียงและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน		
79	โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวและการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	
80	โครงการประเมินและจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว	
	80.1	ประเมินและจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว
	80.2	สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	80.3	ประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบของการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่5 การสื่อสารองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์และยั่งยืน		
กลยุทธ์ที่ 5.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ เพื่อการสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วน		
81	โครงการจัดทำสื่อสารสนเทศสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
82	โครงการจัดสร้างศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เกิดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ (big data) ในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน)	
กลยุทธ์ที่ 5.2 การผลิตและพัฒนาบุคลากร และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน		
83	โครงการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
	83.1	พัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	83.2	จัดทำหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในทุกระดับ
84	โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
85	โครงการสำรวจความพึงพอใจของผู้มาเยือนในการเดินทางท่องเที่ยวพื้นที่เมืองเก่าน่าน	
86	โครงการสำรวจ และศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนเมืองเก่าน่าน	

ยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม	
87	โครงการศูนย์ประสานงานบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
รวมงบประมาณทั้งสิ้น (ล้านบาท) 5,663,290,000 บาท	

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2566-2570)

4.1.2 การประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

การประเมินผลตอบแทนของโครงการ(Project assessment) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) ซึ่งมีการบูรณาการแผนงานโครงการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมมอบหมายให้ขับเคลื่อนจังหวัดน่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐานในระดับสากลเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) ให้ได้รับรางวัลและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (The Sustainable Tourism Certification and Award) หรือ สุดยอด 100 แหล่งท่องเที่ยวยั่งยืนระดับโลก (Sustainable Destinations Top 100) ในปี พ.ศ. 2563 และให้เกิดความยั่งยืนสืบไปนั้น จึงได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคือ “**น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน** (Nan: Living old city with creativity and sustainability)” พบว่ามีแผนงานโครงการที่ต้องขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน 87 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 5,663,290,000 บาท

การพัฒนาตามแผนปฏิบัติการตามแผนแม่บทที่กระทบกับการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคม จังหวัดน่านในภาพรวมในปี พ.ศ.2562 ขยายตัวร้อยละ 2.5 เป็นการขยายตัวที่ชะลอลงซ้ำเติมจากปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ.2563 แต่อย่างไรก็ตามคาดการว่าเมื่อควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดและมีการใช้วัคซีป้องกันแพร่หลายมากขึ้นจะทำให้ การท่องเที่ยวในพื้นที่มีการมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องสูงขึ้นในปีต่อไป ผนวกกับปัจจัยส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว การบริโภคภาคเอกชน การลงทุนภาคเอกชน การใช้จ่ายภาครัฐ และการค้าชายแดนเป็นสำคัญ ดัชนีผลผลิตภาคบริการที่คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 1.9 ตามมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ “ชิม ช้อป ใช้” โดยมีประชาชนเข้าร่วมมาตรการลงทะเบียนมาท่องเที่ยวจังหวัดน่านจำนวน 26,581 คน (รายงานประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดน่าน,สำนักงานคลังจังหวัดน่าน, 2563) อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและอื่นๆ ของทุกภาคส่วน เช่น การจัดงานแข่งเรือประเพณี งานสืบสานตำนานไตลื้อจังหวัดน่านที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมพื้นถิ่นกับเพื่อนบ้าน ผลักดันให้เศรษฐกิจของเทศบาลเมืองน่านซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการแผนดิน ด้านการเงินมีธนาคารเพื่อรับฝากเงินและให้กู้ยืมมากกว่า 10 ธนาคาร ศูนย์กลางการค้าที่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่หลายแห่ง และมีสถานประกอบการร้านค้าขนาดกลางและเล็กเปิดให้การบริการจำหน่ายสินค้าอุปโภคและบริโภคหรือ SMEs เป็นจำนวนมากซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดน่านเป็นเมืองที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง จึงมีจำนวนสถานประกอบการที่ให้บริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามจังหวัดน่านก็ยังมีสถาน

ประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและจะเป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่เทศบาลเมืองน่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหาทางแก้ไขต่อไป สำหรับพื้นที่ในตำบลอื่น ๆ โดยรอบเทศบาลเมืองน่าน ประชาชนส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่านจะมีลักษณะเศรษฐกิจแบบชานเมือง เนื่องจากอยู่ใกล้กับตัวเมืองน่าน และมีธุรกิจร่วมทั้งสถานประกอบการต่างๆ เสริมธุรกิจที่มีในเมือง ตำบลดู่ใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งห้างสรรพสินค้า ในขณะที่ตำบลผาสิงห์มีประเภทและจำนวนธุรกิจน้อยกว่าตำบลดู่ใต้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนลาดชัน และเป็นภูเขา มีสถานที่ประกอบกิจการ โรงแรม และเกสท์เฮาส์อยู่จำนวนหนึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และมีโรงงานขนาดเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลฝายแก้ว ตำบลม่วงตึ๊ด และตำบลท่าน้าว เป็นลักษณะเศรษฐกิจแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบทที่ยังดำรงชีพด้วยการเกษตรกรรม และมีสถานประกอบการขนาดเล็กบริการคนในชุมชน

4.1.3 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570) ไปสู่การปฏิบัติ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน พ.ศ.2566 – 2570 ได้กำหนดแนวทางการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยการสร้างกลไกลการรับรู้เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน พ.ศ.2566 – 2570 เพื่อขับเคลื่อนระดับนโยบายและระดับพื้นที่ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมมือขับเคลื่อนหน่วยงานกำกับนโยบายและอนุมัติแผน อีกทั้งการบริหารจัดการงบประมาณ การติดตามประเมินผลและส่งมอบพื้นที่ดำเนินงาน

4.2 การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

การกลั่นกรอง (Screening) และการกำหนดขอบเขต (Scoping) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ SEA ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

หัวหน้าโครงการและผู้เชี่ยวชาญ

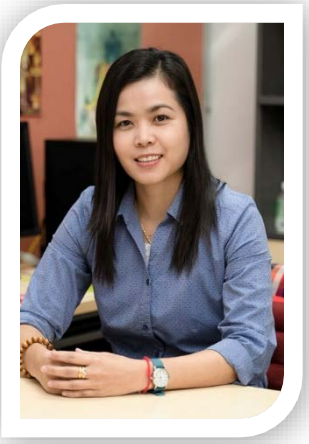

นางพัทธยาพร อุ่นโรจน์

รายชื่อวิทยากรประจำกลุ่ม

ผศ.ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์

ผศ.ดร.พรรณนิภา ดอกไม้งาม

ภาพที่ 4.3 บรรยากาศกิจกรรมการกลั่นกรอง (Screening)
และการกำหนดขอบเขต (Scoping) ณ ห้องประชุมเวียงแก้ว โรงแรมเวียงแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ภาพที่ 4.4 กิจกรรมการประเมินข้อมูลพื้นฐาน (baseline analysis) และกิจกรรมระดมความคิดเห็น ณ ห้องประชุมโรงแรมเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

4.2.1 สรุปกิจกรรมการกลั่นกรอง (Screening) และการกำหนดขอบเขต (Scoping) และกิจกรรมการประเมินทางเลือก

1. ประเด็นยุทธศาสตร์

- ตาม SEA

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

- ตาม แผนฯ

1. การเพิ่มประสบการณ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน
2. การสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
3. การสร้างประโยชน์แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานการอนุรักษ์วัฒนธรรม
4. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว
5. การสื่อสารองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์และยั่งยืน

2. การวิเคราะห์ผลกระทบและแรงขับเคลื่อนของประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

Drivers	Impacts
คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า	ความภาคภูมิใจ
การสนับสนุนงบประมาณจาก JICA, CEA	เป็นที่รู้จักในหมู่คนไทย, ตัวตนของน่าน, ความเป็นอัตลักษณ์
การสนับสนุนจากทางวิชาการ เช่น CU, MU, MFU, ETC, UP, สกว.	การเข้ามาของหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานภายนอก
กองทุนอนุรักษ์อาคารเก่า	เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว (Attitude) Long stay, นักท่องเที่ยวที่ยอมจ่ายประสบการณ์
สภาพัฒน์นำร่อง	เป้าหมายของกลุ่มคนวัยเกษียณ ในการวางแผนซื้อ อสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัยในช่วงบั้นปลายชีวิต เช่น ที่ดิน ที่อยู่อาศัย เป็นต้น
ICH (กระทรวงวัฒนธรรม)	เป้าหมายของนักธุรกิจรายใหญ่ ในการลงทุนซื้อที่ดิน เพื่อก่อสร้างหรือทำเกษตรรายใหญ่ **ยกเว้น** ทำโรงงานอุตสาหกรรม
UNESSCO, VMAT	

Drivers	Impacts
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (สผ.) (หน่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น)	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

Drivers	Impacts
ความหลากหลายทางชีวภาพ	รายได้ที่เพิ่มขึ้นของคนน่าน ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น
ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ชาติพันธุ์	ความหนาแน่นในเมือง
ทุนไทย เช่น นายบัณฑูร ล่ำซำ ที่สนใจเข้ามาลงทุนใน จ.น่าน	เกิดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม
นักธุรกิจรุ่นใหม่ชาวน่าน เช่น เจ้าของธุรกิจร้านกาแฟ	แก้ไขและบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น หมอกควัน
นโยบายของรัฐบาลขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์	คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
อพท.6 และ GSTC	เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ด้านสุขภาพและเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่
CU, MFU, UP, TEI	เป็นที่สนใจมากขึ้นของทุนข้างนอก เช่น ธุรกิจสายสุขภาพ
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	เศรษฐกิจฐานชีวภาพ
องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)	มีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆเกิดขึ้น เช่น ด้านสมุนไพร

3. ปัจจัยที่ต้องตัดสินใจ CRITICAL DECISION FACTORS (CDF)

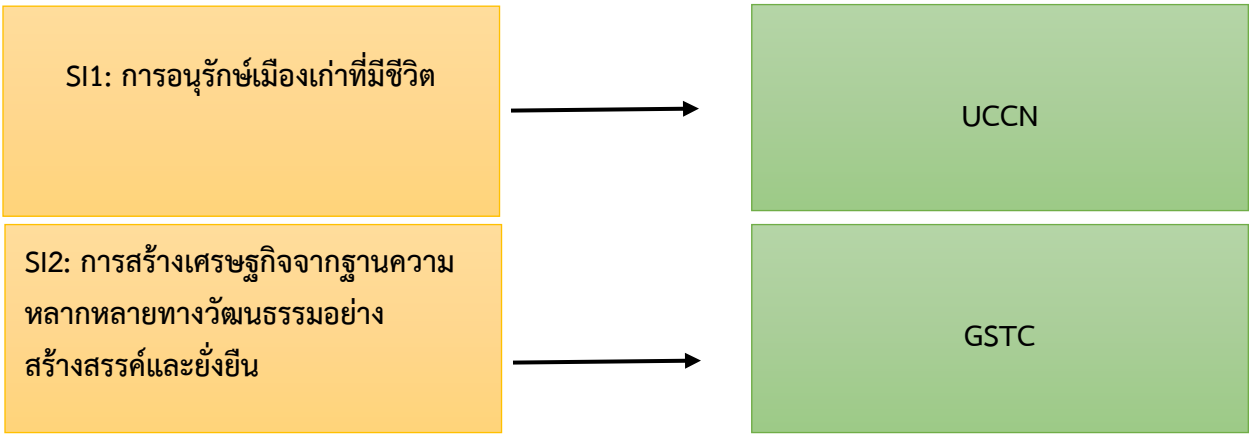

4. ตรวจสอบและประเมินทางเลือกในเบื้องต้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ทางเลือกที่ 1 No Action

ทางเลือกที่ 2 ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน

ทางเลือกที่ 3 บ้านเก่า อาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

ทางเลือกที่ 1 No Action

ทางเลือกที่ 2 ตอบสนองความต้องการของคนปัจจุบัน (สินค้าและบริการ) (เชิงสร้างสรรค์)

ทางเลือกที่ 3 ได้ผ่านการประเมิน GREEN DESTINATION (ระดับทอง 80) (เชิงยั่งยืน)

ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม

5. การจำแนกประเด็นหลักด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบอ้างอิงด้านความยั่งยืน

- อัตลักษณ์นครน่าน (ดร.ภาณุรังษี เดือนโฮ้ง)
- ศิลปะ สถาปัตยกรรม พุทธศิลป์นครน่าน
- จิตกรรม ประติมากรรม
- งานทัศนศิลป์ วิจิตรศิลป์
- ดนตรีเอกลักษณ์ เช่น สะล้อ ซอซึง ซอล่องน่าน วงกลองคุม วงกลองแอวกลองอืด
- นาฏศิลป์นครน่าน
- ประเพณีแข่งเรือ
- D3 การปกป้องสิ่งมีชีวิตในป่า: โครงการอนุรักษ์พืชและสัตว์
- D7 การควบคุมการใช้น้ำ
- D8 คุณภาพน้ำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม

- ปริมาณและคุณภาพของแม่น้ำน่าน
- แสง สี เสียง
- C&D Waste
- การใช้ทรัพยากร (จำพวกไม้หายาก เช่น ไม้ที่ใช้ทำกลองปูจา เรือ)

- D3: รณรงค์สร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ไม่ล่า ไม่ฆ่า ไม่ซื้อ
- D7: จัดทำฐานข้อมูลการใช้น้ำเพื่อประเมินทางเลือกในการใช้น้ำ
- D8: ฐานข้อมูลคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคและแม่น้ำน่าน และแม่น้ำสาขา

6. กำหนดดัชนีชี้วัดตามประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ	- เพิ่มรายได้ - ทรัพย์สินทางปัญญา
ตัวชี้วัดด้านสังคม	เพิ่มเครือข่ายด้านหัตถกรรม
ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม	- ลดการใช้ปริมาณการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล
ตัวชี้วัดด้านเทคโนโลยี	- นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม เช่น ของที่ระลึกจากปู่ม่านย่าม่าน ของที่ระลึกหัวเรือโอ้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ	**ตัวชี้วัดด้านสังคม**
- รายได้ของปราชญ์ชาวบ้าน ช่างฝีมือ - งบประมาณและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เมืองเก่าน่าน - เกิดการจ้างงาน - ยกระดับมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว - สร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวคุณภาพ (เน้น Green)	- จำนวนปราชญ์ชาวบ้าน สล่า ช่างฝีมือ - แรงงานคืนถิ่น - เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน - การปฏิบัติตามเกณฑ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว
ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม	**ตัวชี้วัดด้านเทคโนโลยี**
- ปริมาณ/คุณภาพแหล่งน้ำในพื้นที่ - ร้อยละของ C&D Waste ได้รับการจัดการที่ถูกต้อง - การร้องเรียนเหตุรำคาญของ แสง สี เสียง - ขยับ D3 D7 D8 - ใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว	- องค์ความรู้ได้รับการจัดเก็บแบบดิจิตอล - ฐานข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน - การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยกำกับติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

7. การวิเคราะห์แนวโน้ม

	อดีต	อนาคต (มี SEA)
รายได้จากการท่องเที่ยว	- รายได้กระจุกในแหล่งท่องเที่ยวหลัก - การจ้างงานในพื้นที่น้อย	- รายได้กระจายเข้าสู่ในชุมชน - การจ้างงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น
กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	- การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และมิตรกับสิ่งแวดล้อม	- พัฒนาต่อยอดขยายให้กว้างขึ้น
ขยะได้รับการจัดการที่ถูกต้อง	- ยังไม่มีการขยายผลจากพื้นที่ต้นแบบ	- การบริการจัดการได้ดีขึ้น - การคัดแยกขยะดีขึ้น
จำนวนงาน	- การจ้างงานต่ำ	- การจ้างงานสูงขึ้น
ความเข้มแข็งชุมชน	- ชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว	- ชุมชนเข้าใจและนำมาตรฐานมายกระดับความเข้มแข็งในชุมชน
ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน	- ระบบสาธารณูปโภคยังอ่อนอยู่	- มีระบบบริหารจัดการสาธารณูปโภคแบบบูรณาการ
จำนวนรถยนต์	- น้อย	- เพิ่มขึ้นตามยุคของ New Normal
คุณภาพอากาศ	- คุณภาพอากาศต่ำ	- ปริมาณ PM 2.5 เพิ่มมากขึ้น
จำนวนอุบัติเหตุ	- น้อย	- มีการสร้างทางเลี่ยงเมือง อาจช่วยลดอุบัติเหตุ

8. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

	ผู้รับผลกระทบหลัก	ผู้รับผลกระทบรอง	ผู้อ่อนไหว	ผู้สนใจอนุรักษ์	ผู้สนใจลงทุน
แจ้งเพื่อทราบ	- ธนารักษ์ - ผู้ว่าราชการจังหวัด - อบจ. - เทศบาล	- พลังงานจังหวัด - อปท.	- สตง. - สื่อมวลชน - ชุมชน		
ปรึกษา	- คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน - เทศบาลน่าน - หน่อยงานในกระทรวงการท่องเที่ยว - สำนักงานจังหวัด - ททท. - ทกจ. - ผู้ว่าราชการจังหวัด - วัฒนธรรมจังหวัด - อบจ. - กพร. - สงป.	- โยธาธิการและผังเมือง - กรมศิลป์ - ทสจ. - อปท. - สธ. - ททท.	- สำนักพุทธ - สื่อมวลชน - สตง. - สื่อมวลชน	- กรมควบคุมมลพิษ - คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช - กรมป่าไม้	- พลังงานจังหวัด
ผู้มีส่วนร่วมแท้จริง	- ชุมชนท่องเที่ยว โรงแรม ที่พัก - ชุมชน ต.ในเวียง - กพร. - สงป. - อพท. - ทสจ. - อบจ. - กรมควบคุมมลพิษ - เทศบาล - ผู้ประกอบการสินค้าทางวัฒนธรรมและบริการ - ทกจ.	- สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว - ร้านอาหาร - หอการค้า - อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว - กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - การปะปาส่วนภูมิภาค - ศคบ. - กฟภ. - สำนักงานพาณิชย์จังหวัด - สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด - ตำรวจท่องเที่ยว - กรมการพัฒนาชุมชน	- ช่างศิลป์ - NGO - Influencer Blogger - ชุมชน - ภาคประชาชน - สื่อสารมวลชน	- เยาวชน - สถาบันการศึกษา - นักเรียน/นักศึกษา - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช - กรมป่าไม้ - กลุ่มลายน่าน - ปราชญ์ชุมชน	- Influencer Blogger - พลังงานจังหวัด - หอการค้า - SMEs - นายทุน - บ.ประชารัฐสามัคคี - ธนารักษ์

จากการประชุมระดมความคิดเห็นและการประเมินข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา SEA ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ผู้เข้าร่วมได้ระดมความคิดเห็น ที่จะนำมาใช้ในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ โดยแผน/แผนงานขึ้นอยู่กับชนิดของผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นและสามารถที่จะเลือกตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสม ผู้เข้าร่วมได้ปรึกษาหารือกับทาง อพท.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัดน่าน สมาคมการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว หรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น โดยผู้เข้าร่วมมีข้อคิดเห็น หรือให้ข้อมูลดังนี้

สรุปผลการการประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะครั้งที่ 1 ในการศึกษา SEA ด้านการท่องเที่ยว ของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

- **นักวิชาการสิ่งแวดล้อม** ยังไม่มีโครงการพัฒนาในบริเวณนี้ การท่องเที่ยวน่านเติบโตมากขึ้นการจัดการขยะมีความน่าเป็นห่วง การทำบ่อขยะ ข้อจำกัดพื้นฐาน พื้นที่ป่า EIA บ่อของเทศบาล จะไม่เพียงพอ เนื่องจาก มีบ่อที่ถูกสุขลักษณะ แต่ถ้าการขยายการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยว ไม่ดีพอ อาจจะมีปัญหาขยะล้น เกินประสิทธิภาพการจัดการได้
- **การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน** อยากให้มีการคัดแยกขยะ จุดบริการการจัดเก็บขยะที่ชัดเจน มีถังขยะยังไม่มีการคัดแยกขยะที่เดนชัดเป็นรูปธรรม มีจุดคัดแยกขยะที่ชัดเจน ณ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเท่านั้น
- **การท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดน่าน** ถนนคนเดิน มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดี
- **ผู้ประกอบการที่พักน่าน** ฐานข้อมูลทั้งหมดของโรงแรมที่พักน่าน ผู้ประกอบการมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานประกอบการของตนที่อาจมีต่อสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการในการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะในสถานประกอบการ ควรแก้ตรงต้นทาง ควรส่งเสริมการคัดแยกขยะต้นทาง ควรมีแนวทางส่งเสริม สร้างแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการที่จัดการเรื่องขยะได้ดี เช่น โรงแรม ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน Green Hotel ควรได้รับแรงจูงใจ หรือ reward ในการทำดี
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** โรงแรมถูกเก็บค่าบริหารจัดการขยะในอัตราที่สูงกว่าค่าบริการที่ อปท.เก็บจากครัวเรือน เช่น บาง อปท. เก็บจากสถานประกอบการที่พัก ในอัตรา 1,000 บาท ต่อเดือน ในอัตราคงที่ ทุกเดือนหรือไม่ ประเด็นทำไมไม่เก็บขยะตามน้ำหนักขยะ ทั้งนี้เป็นการสะท้อนต้นทุนจริง ๆ พื้นที่น่านเทศบาลเมืองน่านดำเนินการ มีกลไก ที่ดี แต่ยังไม่พิจารณาปรับเรื่องของค่าธรรมเนียม เช่น ทต.เวียงเทิง เก็บค่าธรรมเนียมตามน้ำหนักขยะ สร้าง incentive เพื่อกระตุ้นให้มีการดำเนินการ และลงโทษคนไม่ทำใช้หลัก carrots and sticks
- **นางบัวผา แก้วมงคล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองน่าน** มีศูนย์รับกักตัวของ ทม.น่าน ในประเด็นขยะ site ขยะ จัดการขยะมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ โดยเฉพาะจากโควิด เดือนนึงเกือบสิบตัน ซึ่งเป็นความท้าทาย ในการจัดการ ทม.น่าน มีเตาเผาขยะอุตสาหกรรม การจัดการขยะที่ผ่านมา ถึงปัจจุบันมีความพร้อมในการจัดการขยะ มีบ่อขยะมีรถขนขยะ ปริมาณขยะต่อวัน 60-70 ตัน ของ เทศบาลประมาณ 20 ตัน ทม. พยายามหามาตรการควบคุมปริมาณขยะ ต่อหัวประชากร ปริมาณขยะลดลง กระบวนการมีส่วนร่วมถือเป็นปัจจัยสำคัญส่งเสริมการคัดแยกต้นทาง การแยกเก็บขยะตามวัน

- **นายสุรพล เธียรสูตร นายกเทศมนตรีเมืองน่าน** ขยะ กิ่งไม้ มีการเก็บเป็นวันเช่นเดียวกัน ขยะอันตรายมีตู้ขยะอันตรายตั้งในชุมชนมีรถขยะของเทศบาลเข้าไปจัดเก็บอาทิตย์ละครั้ง รวมถึงขยะประเภทโฟม จะมีรถจัดเก็บให้อาทิตย์ละ 1 วัน โดยไม่ได้เอาไปลงบ่อขยะ เก็บรวบรวมไว้ เพื่อหล่อโฟมนำออกนอกพื้นที่ เดิมจำหน่ายให้กับวงษ์พาณิชย์ ปัจจุบันเก็บรวมรวมไว้ ขยะอาหาร นำไปเลี้ยงสัตว์ รถเก็บขนมูลฝอยติดเชื้อเก็บในสถานพยาบาล โรงพยาบาลสัตว์ เรือนจำ ภาคชุมชน มีโครงการส่งเสริมการจัดการขยะต้นทาง มีกองทุนออมขยะ (ขยะรีไซเคิล) ซึ่งชาวบ้านขายเอง หรือเอาไปบริจาคให้กับกองทุนได้ ตั้งเป็นกองทุนออมบุญขยะ เช่น ชุมชนมหาโพธิ ซึ่งมีผลกระทบเชิงบวก การจัดการขยะได้ดี ส่งผล คือ แหล่งเชื้อโรคลดลง ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว มีสวัสดิการชุมชน (เงินสงเคราะห์เสียชีวิต) แนวทางการลดค่าธรรมเนียมขยะ เช่น ขยะไม่เกิน 20 ลิตร เก็บค่าธรรมเนียม 15 บาท ต่อเดือน ถ้าในชุมชน ที่มีการจัดการขยะแบบกองทุน ครัวเรือนจ่าย 10 บาท กองทุนจ่ายให้ 5 บาท การบริหารจัดการได้ดี ก็จะมีการคืนทุน มีการจัดสวัสดิการให้สมาชิกหลากหลาย มีความเอื้ออาทรเกิดขึ้นในชุมชน
- **นางบัวผา แก้วมงคล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองน่าน** การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจะส่งเสริมในเรื่องการท่องเที่ยว
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** ภาคการท่องเที่ยวจะมอง food waste and plastic waste เช่น โครงการจัดการ food waste โดยเอาตัวดัชนีเข้าร่วมโครงการเป็นตัวตั้ง น่าจะมีกลไกในการลดหย่อน ค่าธรรมเนียม การจัดเก็บค่าขยะ โดยเฉพาะขยะอาหาร
- **ประเด็นยุทธศาสตร์** การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต ขยะที่จะสูงขึ้น จะมีขยะจากการก่อสร้างมากขึ้น เนื่องจากมีการปรับปรุง การพัฒนา เศษวัสดุ จากการก่อสร้าง จะสูงขึ้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่อยากฝากสร้างโปรแกรมภาคการท่องเที่ยว เข้ามามีส่วนร่วมลดขยะต้นทาง (ขยะอาหาร และขยะพลาสติก) และขยะก่อสร้างจากการบำรุงรักษาเมือง
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** ผู้ประกอบการมีจิตสำนึก สถานประกอบการจะมีความยั่งยืน คือทำตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ในภาพรวมของน่านมีความสะอาด สิ่งแวดล้อมดี นักท่องเที่ยวก็จะมีมากขึ้น การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน อยากฝากท้องถิ่น จะมีรางวัล หรือการจูงใจอย่างไร เช่น มาตรการทางด้านภาษี ทั้งนี้ มีเรื่องของพลังงานด้วย ที่มีส่วนกับการจัดการเมืองเก่า ปัจจุบันยังมีการทิ้งขยะรวม ซึ่ง อาจจะมาจากการไม่แน่ใจในการคัดแยก อาจต้องหาแนวทางในการส่งเสริมให้มีการคัดแยกที่ถูกต้อง พลาสติกบางอย่างร้านของเก่าไม่รับซื้อขยะบางประเภท ชุมชน หรือผู้คัดแยกจึงไม่แน่ใจว่าขยะประเภทไหน ขายได้ ขยะประเภทไหนควรคัดแยก อาจจะให้ความรู้ในประเด็นนี้ สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน
- **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานน่าน** จุดเก็บรวบรวมขยะ เช่น ขยะบางประเภท หลอดกาแฟ ขวดพลาสติก pet ทำชุด PPE การมีจุดรวบรวม ขยะที่ถูกส่งต่อไปทำประโยชน์ เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริจาคขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ อย่างเช่น ททท. ทุกโครงการของ ททท. จะมีการคำนวณเรื่อง การปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** การส่งเสริมให้คนใช้จักรยานท่องเที่ยวในเมืองน่าน จะมีเรื่องของขยะอันตราย แบตเตอรี่จากการขี่จักรยาน การใช้ไฟส่องสว่าง ที่ใช้แบตเตอรี่ ควรมีโครงการ ในการส่งเสริมการจัดการประเภทนี้ด้วย

- **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานน่าน** ขยะติดเชื้อ หน้ากากอนามัย จะจัดการอย่างไร ปริมาณเท่าไหร่
- **อพท.** ขยะติดเชื้อ หน้ากากอนามัย มีการคัดแยก โดยติดสติ๊กเกอร์ระบุว่าขยะติดเชื้อ มีการจัดเก็บอย่างไร
- **นางบัวผา แก้วมงคล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองน่าน** จัดการขยะหน้ากากอนามัยโดยทุกชุมชนจะมีถังขยะสีแดง โดย อสม. ไปประชาสัมพันธ์ จุดเก็บรวบรวมขยะติดเชื้อ ถังแดง โดย ทม.น่าน จะมีรถไปจัดเก็บในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด หน้ากากอนามัยจะถูกระบุเป็นติดเชื้อ ในสถานที่หลักๆ เช่น หน่วยงานราชการ จะมีรถขยะไปจัดเก็บจะทำความเข้าใจชุมชน ผ่านผู้นำชุมชน อสม.
- **อพท.** เดิมขยะตกพื้น คนน่านจัดเก็บ แต่หน้ากากอนามัย ไม่กล้าเก็บต่อไปอาจจะพิจารณา ปัญหานี้
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** ขอแลกเปลี่ยน ก่อนโควิด ผ้าอ้อมเด็ก ผ้าอนามัย เป็นขยะติดเชื้อหรือไม่ ผ้าอ้อมผู้สูงอายุ ถ้าอยู่ใน รพ. ถือว่าเป็นขยะติดเชื้อ แต่ถ้าเป็นคนแก่ที่อยู่ที่บ้าน ผ้าอ้อมผู้สูงอายุ จะถูกจัดเป็นขยะทั่วไป แต่ถ้าเป็นคนป่วย ที่อยู่ในชุมชน เช่น ฟอกไต ให้รวบรวมขยะประเภทนี้ส่งไปที่ รพ.สต. Personal care non-infectious waste ซึ่งเมืองนอกระบุประเภทขยะไว้ ว่าเป็นขยะที่เกิดจากการดูแลรักษา บุคคลธรรมดา แต่เมืองไทยไม่มีการกำหนดไว้ในสถานการณ์โควิด การจำแนกประเภทมีความซับซ้อนยุ่งยาก ประมาณขยะติดเชื้อพุ่งสูง รพ.ที่รับเรื่องโควิด ต้องขอความร่วมมือ ญาติงดเยี่ยม เนื่องจากสร้างขยะที่ไม่เกี่ยวกับขยะติดเชื้อเลย ทำให้ปริมาณขยะพุ่งสูงขึ้น ทำให้เกิดศักยภาพการเผาของเตาเผาติดเชื้อ การจัดการขยะติดเชื้อจะต้องพ่วงกับการออกแบบมาตรการจัดการการรักษา การเยี่ยมไข้ มาตรการลดขยะติดเชื้อให้ได้มากที่สุด
- **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานน่าน** ต่างประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น รณรงค์ให้ครัวเรือนแยกขยะอย่างจริงจัง การเก็บขยะเป็นรายวัน มีเส้นทางเดินของขยะ มีระบบจัดการขยะแต่ละประเภทที่ชัดเจน การรถเก็บขยะเป็นสีตามประเภทขยะ
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** รถเก็บขยะคันเดิม สีเดิมได้ แต่สร้างความเข้าใจว่า ไม่ได้เก็บขยะรวม
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** ที่ผ่านมาไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ปริมาณน้ำที่ถูกใช้ไปในภาคการท่องเที่ยว ปริมาณน้ำในทุกช่วงฤดูกาล ได้รับการจัดการที่ถูกต้อง และมีปริมาณเพียงพอ ในสถานการณ์โควิด การล้างมือใช้สบู่ การปนเปื้อนมากขึ้น การใช้แอลกอฮอล์ จะส่งผลการน้ำเสีย หรือน้ำที่ใช้แล้วมีการปนเปื้อน
- **อพท.** ระบบบำบัดจากผู้ประกอบการ เช่น การปล่อยน้ำจากที่พัก ไม่ได้รับการบำบัดที่ดี กลายเป็นที่เพาะพันธุ์อย่างดี ร้านอาหารเล็ก ๆในตัวเมือง ยังขาดการบำบัด ก่อนปล่อยน้ำลงท่อ ทำให้ต้องมีการขุดลอกท่อ มีการอุดตัน จากไขมัน สะท้อน ถึงระบบการบำบัดน้ำอย่างจริงจัง
- **นางบัวผา แก้วมงคล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองน่าน** ระบบบำบัดน้ำเสียของ ทม.น่านครอบคลุม ต.ในเวียง ส่วน 3 ตำบลผาสิงห์ยังไม่มีระบบรวบรวมน้ำเสียไปบำบัด การบำบัดน้ำเสียจากสถานประกอบการ ไขมันอุดตันตามท่อระบายน้ำ การส่งกลิ่นเหม็นเน่า ยังมีความท้าทาย แม้จะมีกฎหมายกำหนด แต่การบังคับใช้ยังเป็นปัญหา
- **ผู้ประกอบการที่พัก** การขออนุญาตก่อสร้างโรงแรม จะมีกำหนด เรื่องระบบบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันผู้ประกอบการที่พักมีมากขึ้น การปรับที่พักเป็นบริการที่พักขนาดเล็ก ซึ่งดัดแปลงมาจากตัวบ้านเดิม ระบบ

ต่างๆ จึงไม่รองรับ ขาดระบบบำบัดน้ำเสีย เช่น บ่อดักไขมัน ก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงท่อ ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านอาหาร เช่าบ้านเก่า มาทำเป็นร้านอาหาร ซึ่งสามารถรองรับคนได้ประมาณ 100 จึงสามารถสร้างปัญหาน้ำเสียได้ ระบบการตรวจสอบควรมีหน่วยงานรับผิดชอบไหม มาตรการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

- **นางบัวผา แก้วมงคล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองน่าน** อยู่ในการดูแลของกองช่าง และ ทม.น่าน จะมีเทศบัญญัติควบคุมอยู่ ยังคงเป็นปัญหาในการจัดการ ทม. ตรวจสอบ ติดตาม ให้สถานประกอบการที่พัก ร้านอาหาร มีการจัดการตามมาตรฐานจะมีข้อกำหนด ตัวชี้วัด ความร่วมมือถือเป็นประเด็นสำคัญ
- **ดร.พรรณนิภา ดอกไม้งาม** เจลแอกอฮอล์ส่วนใหญ่จะผลิตจากจุลินทรีย์ที่กินได้ เพราะงั้นจะไม่มีผลต่อการตกค้าง
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** น่านจะมีบ้านเก่า เมืองเก่า เป็นจุดเด่นอยู่แล้ว หลายอย่างปรับปรุงพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีบางอาคารไม่ได้รับการปรับปรุง แนวโน้มจะทำให้มีชีวิตตามประเด็นยุทธศาสตร์ อนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต ปัญหา บางชุมชน ยังไม่สามารถบริหารจัดการให้สอดรับกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์บางสถานที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องข้อกำหนดของกฎหมาย เช่น เมืองเก่าที่มีชีวิต จะรักษาให้คงอยู่อย่างไร หรือการบูรณะที่ยังติดประเด็นข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ จะมีทางออกอย่างไร ถ้าต้องการรักษาเมืองเก่าแบบจริงแท้ ดั้งเดิม จะมีแนวทางอย่างไร จะดึงทุกภาคส่วนมามีส่วนร่วมพัฒนาอย่างไร
- **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานน่าน** ควรหาต้นแบบจังหวัดที่ได้รับรางวัล โดยส่วนตัวคือ อัมพวา ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดี กับการสร้างเส้นทางเดินท่องเที่ยว สามารถสร้างขุดขาย จาก สิ่งที่ไม่มีอะไรที่หลากหลายมาก มาสร้างเป็นเส้นทางการท่องเที่ยว แล้ว กิจกรรมการท่องเที่ยวขยายขอบเขตไปในวงกว้าง บางเส้นทางท่องเที่ยว มีเสน่ห์ อย่างของน่าน ร้านบางร้าน ไม่มีอัตลักษณ์ ยังพบได้ทั่วไป แต่ตรงกันข้ามกับอัมพวา ที่สินค้าเป็น handmade บางเส้นทางการท่องเที่ยว ควรปรับภูมิทัศน์ เช่น ถนนไร้เสาไฟฟ้า สายไฟฟ้าระโยงระยาง การจัดระเบียบการจอดรถ การคมนาคมขนส่ง ปรับภูมิทัศน์ให้นักท่องเที่ยวชมวิถีท่องเที่ยวน่าน
- **อพท.** ทัศนะอุจาด ป้ายโฆษณา ไวนิล ต่าง ๆ บดบังภูมิทัศน์ ร้านค้า สถานประกอบการ ติดป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อภูมิทัศน์ฟุตบาต ที่ แม่ฮ่องสอน ถนนสวยงาม ถือว่าเป็นต้นแบบที่ดี ส่วนน่าน มีการวางของเกะกะ บนฟุตบาต ร้านค้าในละแวกตลาด จะมีการเอาเก้าอี้มาวาง
- รถมอเตอร์ไซต์มาจอดขวาง กันรถยนต์ไปจอด บดบังหน้าร้าน ทำให้กีดขวาง “การทวงคืนฟุตบาตรให้สาธารณะ” การจราจร ขาดวินัยในการจดรถซ้อนคัน ควรส่งเสริมจิตสำนึก
- **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานน่าน** สีอาคารมีส่วนสำคัญ เช่นการคุมโทนสี บ้านเก่ามีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งเหมาะกับการถ่ายรูปควรพิจารณากำหนดโทนสีให้มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งจะพ่วงไปกับประเด็นค่าใช้จ่าย

สรุปผลการการประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะครั้งที่ 2 ในการศึกษา SEA ด้านการท่องเที่ยว ของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** การทำ supply chain ให้ครบวงจร มี business model ให้ขอข้อมูลอุตสาหกรรมจังหวัดว่ามีพื้นที่ไหนที่ทำได้ครบวงจร มา pin map ไว้ การทำของเหลือใช้ให้เป็นศูนย์ Zero Waste ตอบทั้ง GSTC ตอบประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมหลายเรื่อง
  ระดมความคิดเห็น การจัดการ C&D waste
- **วัฒนธรรมจังหวัดน่าน** การดูแลพื้นที่เมืองเก่า ส่งเสริมวิถีชีวิต วัฒนธรรม ดูแลสถานที่ ทางวัฒนธรรมจังหวัดมีการจัดตั้งคณะทำงานดูแลประเด็นเหล่านี้ เช่นการปรับภูมิทัศน์ มีคณะทำงานติดตาม กลั่นกรองประเด็นต่าง ๆ ก่อนเข้าประชุมคณะอนุกรรมการฯ เช่น การจัดการอาคารเก่า การรื้อถอน การจัดการซาก จะมีหน่วยงานดูแล แล้วนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการชุดใหญ่ โดยหาพื้นที่ มีบอร์ดจังหวัดน่าน จะมีคณะกรรมการ 4 ชุด ทำงานบริหารจัดการพื้นที่เมืองเก่า สามารถเพิ่มเติมประเด็นนี้ในแผนยุทธศาสตร์ได้หรือไม่
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** แผนยุทธศาสตร์ฯ ได้ผ่านการรับรองจาก ททช. แล้ว โครงการที่ได้ SEA เป็นโครงการเพิ่มเติมเข้าไป ซึ่งสามารถอยู่ในภาคผนวกได้ การบูรณะอาคารเก่าจะมี 2 แห่ง
- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** มีมติคณะกรรมการเมืองเก่า โยธาธิการจังหวัดน่าน ดูแล ที่ อ.นาน้อย จะรับขยะ C&D ไปถมที่ ซึ่งรองรับขยะนี้อยู่แล้ว
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** จะมีประเด็นหรือมาตรการ เพิ่มเติม ซึ่งจะไม่ใช่โครงการตามแผนยุทธศาสตร์ทั้งหมด แต่นำไปผนวกเข้ากับแผนยุทธศาสตร์
- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** เสนอเป็นวาระจังหวัดน่าน ควรทบทวน strategy ด้านขยะได้ ถ้าเป็น suggestion จาก SEA ก็นำเป็นวาระจังหวัด
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** สามารถเชิญ SCG มาร่วมได้ เนื่องจากเป็นเจ้าใหญ่ในการจัดการขยะ C&D waste
- **นางสาวธนวันต์ ชุมแสง ประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน** ท้องถิ่นจังหวัด ได้รับผิดชอบเรื่องจังหวัดสะอาด มีการขับเคลื่อนการจัดการขยะ หน่วยงานราชการทุกหน่วยงาน ต้องจัดทำรายงาน จัดทำรายงานส่ง มีการติดตามรายงานด้วย หากยังไม่ส่ง
- **วัฒนธรรมจังหวัด** ท้องถิ่นจังหวัดดำเนินการ ครอบคลุมทั้งจังหวัดโดยร่วมจากหน่วยงานภาครัฐ ก่อนขยายไปยังชุมชน
- **นางสาวธนวันต์ ชุมแสง ประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน** พื้นที่ Zero Waste ไม่มีพื้นที่ตัวอย่าง แม้ว่าน่านขับเคลื่อนเป็นวาระจังหวัด
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** บ้านวังฆ้อง กับ บ้านมหาโพธิ
- **ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงน่านที่ 1** มีการเก็บขยะบนทางหลวงแผ่นดินทุกสัปดาห์ การรื้อถอน ท่อกลม ท่อบล็อก สะพาน กระบวนการย่อยสลาย คอนกรีต ทราย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่นสถานที่น้ำกัด

เซาะ ควรดำเนินการอย่างชัดเจน คำสั่งจังหวัดน่าน มีคณะกรรมการรองรับ มีประเด็นว่า remove and construct

- **ท้องถิ่นอำเภอ** ในฐานะท้องถิ่นอำเภอ และเป็นประธานเครือข่ายท่องเที่ยว จังหวัดน่าน ได้ทำการส่งเสริมลดขยะในครัวเรือน มีการคัดแยกขยะในหมู่บ้านต้นแบบ มีการจัดการขยะครบวงจร มีธนาคารขยะ โรงทอผ้า มีการเก็บรวบรวมขยะขายในรอบสัปดาห์ รอบเดือน เป็นวาระที่ผู้ว่าราชการจังหวัดขับเคลื่อนมา และทำอย่างต่อเนื่อง ขับเคลื่อนบทบาทท้องถิ่นตั้งแต่ขยะอินทรีย์ ขยะอันตราย ขับเคลื่อนโดยมี ข้อบัญญัติท้องถิ่น นายอำเภอได้รับมอบหมายให้ไปขับเคลื่อนการจัดการขยะของท้องถิ่น เพื่อเข้าประกวดจังหวัดสะอาด มีขยะอันตรายที่เพิ่งทำ MOU ร่วมกับ อบจ. ในการจัดการร่วมกัน เรียกว่า กระบวนการจัดการน่านสะอาด
- **นางสาวธนวันต์ ชุมแสง ประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน** ประทับใจ ภาพการคัดแยกขยะกิจกรรมถนนคนเดิน คณะทำงานของ ทม.เมืองน่าน จะไปดำเนินการคัดแยกขยะ ณ จุดลานกิจกรรม
- **นายสุรพล เธียรสูตร นายกเทศมนตรีเมืองน่าน** ขยะที่พูดถึงคือขยะที่ทำให้จังหวัดสะอาด มีการรณรงค์โดยท้องถิ่นจังหวัด ปัญหาคือยังมีคนทิ้ง อย่างไม่รับผิดชอบอยู่ เป็นพฤติกรรมของคน จำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ต้องใช้เวลา พยายามสร้างหมู่บ้านต้นแบบ และขยายผล ขยะที่จำเป็นต้องจัดการ คือที่บ่อขยะของเทศบาล ในส่วนขยะ ส่งก่อสร้าง จะมีหลากหลาย รวมทั้งกระเบื้อง กระจก ส่วนใหญ่แอบทิ้งที่ริมทาง ที่รกร้าง ควรมีวิธีการจัดการที่ชัดเจน เครื่องมือในการจัดการ ขยะอันตราย อบจ รวบรวมส่งกำจัดและรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ขยะติดเชื้อมีการทิ้งปนในขยะทั่วไป วิธีง่ายๆ คือให้เผาในเตาถ่าน ขยะอาหาร ที่ถนนคนเดิน ลานขันโตก จะมีขยะอาหาร โดยส่งเสริมการแยก โดยแยกออกมา 9 อย่าง ทุกอย่างนำไปใช้ประโยชน์ อาหารเอาไปเลี้ยงหมู ไก่ สุนัขจรจัด เดิม พยายามให้ นทท.เป็นคนแยก ปัญหาคือคนเยอะ ไม่ทัน จึงส่งให้คนของเทศบาล หรือจิตอาสา เป็นคนแยกให้ ถือเป็นต้นแบบการเรียนรู้ key point คือ จะทำอย่างไรให้ขยะอาหาร ได้รับการคัดแยก จัดการที่รวดเร็ว ชุมชนห้องแถวอาจทำได้ยาก ส่วนบ้านที่มีบริเวณสามารถใช้แนวคิดกรีนโคน จัดการขยะอาหาร เทศบัญญัติได้ห้ามไม่ให้มีการเผาที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในชุมชนเอง คงมีการเผาอยู่บ้าง แต่ให้จัดการภายใต้การดูแลของชุมชน และองค์ความรู้ การจัดการขยะต้นทาง สร้างการรับรู้ให้ชุมชนคัดแยกขยะเป็นสัดส่วน มีการทำโครงการ ขยะออมบุญ มีจิตอาสาดำเนินการในภาพรวม การคัดแยกขยะสามารถลดปริมาณขยะลงเยอะ ขยะบางอย่างที่ต้องจัดการ เช่น ที่นอน โถชักโครก เทศบาลจึงต้องจัดเก็บให้ ปัญหาที่พบคือ ขยะนอกเขต อบต น่าจะช่วยในเรื่องการเพิ่มมูลค่าของขยะ การย่อยสลายเศษวัสดุ ขยะก่อสร้าง นำไปย่อยสลาย และนำไปใช้ประโยชน์ได้ไหม ให้เปลี่ยนมุมมองขยะเป็นทรัพยากร เพื่อนำใช้ประโยชน์ ทำอย่างไร จะสื่อสารต่อสาธารณะ และสร้างการมีส่วนร่วมได้ ช่วยกันคิด ว่า เมืองน่านที่ใฝ่ฝันในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร บ่อขยะของเทศบาล ใกล้เต็ม กำลังอยู่ในขั้นตอนพิจารณาทางเลือกแนวทางจัดการ บ่อขยะ 60 ไร่ ไม่เกิดผลกระทบต่อชุมชนข้างเคียง และสามารถจัดการต่อได้
- **สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดน่าน** ปัญหาภาพรวม จ.น่านติดที่กฎระเบียบ เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ พื้นที่มีเยอะแต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ขยะรีไซเคิล พยายามทำอย่างเต็มความสามารถ โดนสอบว่าไม่ใช่หน้าที่จังหวัดเป็นหน้าที่ท้องถิ่น พอเอาอุปกรณ์ไปแจก ชาวบ้านก็นำไปใช้ประโยชน์อื่น เช่น ใส่ถังข้าวสาร อยากขยาย 5 ตำบลต้นแบบไปทั้งจังหวัด วางแผนการจัดการขยะ

ของเสีย เริ่มตั้งแต่ปี 53 แต่ติดระเบียบ ที่ต้องมีองค์กรรับผิดชอบในที่สุด อบจ.รับผิดชอบขยะติดเชื้อ ทสจ. ขอก่อสร้างเตา ซื้อรถขยะติดเชื้อ โดนสอบว่า ซื้อรถขยะแพง น้ำเสีย จริงๆ น่าน ตั้งแต่ อ.เฉลิมพระเกียรติลงมา มีบ่อบำบัดแค่ของ ทม.น่าน ที่อื่นมี งปม. แต่ไม่สามารถสร้างได้ เนื่องจากติดขัดเรื่องระเบียบและทำการ public hearing น่านไม่มีบ่อดักสิ่งปฏิกูล

- **นางเพลินจิต พ่วงเจริญ บ้านมหาโพธิ** ขยะออมบุญ ขายขยะได้เงินไปบริจาค สงเคราะห์ศพ ละ 3 พันบาท ถุงพลาสติก กล่องนม จะนำไปทำผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้เข้ากลุ่มส่งเสริมให้มีการทำอาหารอย่างพอเพียงในแต่ละมื้อ หรือหากทำเยอะให้ทานให้หมด จะได้ไม่เหลือเป็นขยะ การกำจัดขยะไม่ยากสำหรับบ้านมหาโพธิ ทั้งนี้ได้ปรึกษา ผอ.บัวผา ตลอดเกี่ยวกับแนวทางจัดการขยะ
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** การจัดการขยะชุมชนทำได้ดีอยู่แล้ว ได้รับการประเมินเป็นสีเขียว สิ่งที่ต้องดำเนินการเพิ่มคือขยะก่อสร้าง สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ ดำเนินการจัดการขยะที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมจังหวัดน่านซึ่งเป็นการวางแผนระยะยาว
- **ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์** ประเด็นที่จะปรากฏใน SEA คือ แนวทางแผนแม่บทจังหวัดสะอาดการประมาณ C&D waste จะมีโยธาธิการมาเกี่ยวข้อง มีการกำหนดทางการรื้อถอน และการจัดการขยะก่อสร้าง ในส่วนน้ำเสีย อาจต้องพิจารณาน้ำเสียจากต้นน้ำ อาจจะต้องเพิ่มในโครงการที่มีการตรวจคุณภาพน้ำ สิ่งปฏิกูลจะมีอยู่ใน theme การออกแบบ universal design อาจจะหมายเหตุว่า ในอนาคตหากมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น อาจจะต้องพิจารณาตรงนี้ ความมั่นคงทางอาหาร สามารถสอดแทรกไปในโครงการ ใน Theme Gastronomy

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์</u>

- **ดร.พรรณนิภา ดอกไม้งาม** ทรัพย์สินทางปัญญา ตอบโจทย์วัฒธรรมที่หลากหลากที่สร้างสรรค์และยั่งยืน จะมีประเด็นด้านภูมิปัญญา จึงควรมีโครงการเกี่ยวกับการจดสิทธิบัตร และทรัพย์สินทางปัญญา
- **คุณหมอสุชาติ** ประเด็น GI น่าจะเป็นประเด็นสำคัญ เช่น สินค้าเกษตร
- **นางสาวธนวันต์ ชุมแสง ประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน** พาณิชย์จังหวัด ทำเรื่อง GI ที่ผ่านมาได้ทำ GI ของเกลือ และผลักดัน ญอกมละบริ
- **วัฒนธรรมจังหวัด** มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้ทำ Intellectual Cultural Heritage (ICH) จดสิทธิบัตรภูมิปัญญาให้กับชุมชน โดยจด 5 รายการ
- **พาณิชย์จังหวัด** กลุ่มส่งเสริมผู้ประกอบการตลาด น่านที่ขึ้นทะเบียนแล้วมีสองตัว คือส้มสีทองน่าน และญอกมละบริ ที่จะขึ้นทะเบียนตัวที่สาม คือเกลือสินเธาว์น่าน โดยที่ปรึกษาจาก ม.ราชภัฏอุตรดิตถ์ เราได้นำเสนอทรัพย์สินทางปัญญาไป 10 กว่าตัว ทางกรมฯ คัดเลือกมา โดยพิจารณาจากหลายปัจจัย รวมถึงราคาสินค้าที่สามารถใช้ GI เป็นตัวผลักดันตลาด กาแฟ จะได้รับการขับเคลื่อนต่อ
- **นายภิรมย์ เทพสุคนธ์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด** ส้มมีข้อเสียปลูกที่เดิมไม่ได้ ธุรกิจรีบเร่ง สามปีติดลูก สี่ปีเริ่มตาย สิ่งที่ดีที่สุดคือกาแฟ โดยปีที่ผ่านมา ได้รับรางวัล 8 รางวัล ได้ที่ 1 ระดับประเทศ การส่งสินค้าอะไรให้รับรอง ขอให้นำหน่วยงาน หรือข้อมูลสนับสนุนไปด้วย ในสินค้าที่ควรจะได้รับรอง GI
- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** ขอความกรุณาพาณิชย์จังหวัด พิจารณา เรื่องกาแฟ เพื่อขอ GI น่านได้รางวัล อันดับ 1-3 ของประเทศ ได้ทั้งหมด 8 รางวัล

- **นายสัจจพงษ์ จินดาพล ประธานคณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน** เสียงเครื่องบินผ่านตัวเมืองน่าน โดยเฉพาะช่วงเวลา take off จะส่งเสียงดัง โดยส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น ธุรกิจสปา ควรพิจารณา หากว่า การเติบโต หรือมี เที่ยวบินหนาแน่นกว่านี้ อาจจะมีประเด็นมลพิษทางเสียงมลภาวะ จากพาหนะ เช่น บิ๊กไบค์ ในตัวเมือง เสียงดังมาก โดยเฉพาะขับผ่านเมืองเก่า
- **ศึกษาธิการจังหวัดน่าน** น่านเป็นทิศทาง 2 ธรรมะ คือ ธรรมมะ และ ธรรมชาติ การจัดการศึกษา การปลูกฝัง การรณรงค์การจัดการตนเอง ในสิ่งเหล่านี้ ขอแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเสนอโครงการ school green and clean ถ้าโรงเรียนสามารถลดขยะ ก็จะลดขยะในภาพรวม ถ้าทุกหน่วยงานร่วมมือกันทำ ก็จะลดขยะได้ภาพรวมได้อย่างดี ยกตัวอย่าง ตลาดหลังสวน กลุ่มผู้ค้า ผู้ขาย จะใช้ภาชนะจากวัสดุธรรมชาติ ออกแบบโดยชุมชน ห้ามใช้ภาชนะจากพลาสติก ผู้ค้าจะปรับตัวเอง รายได้จากการเปิดตลาด รายได้ 8 แสน ถึง 1 ล้านบาท เป็นจุดขาย ส่งเสริมการท่องเที่ยวยั่งยืน การจัดการตลาด ควรส่งเสริมให้มีการหิ้วปิ่นโต ที่ผ่านมาเป็นโครงการของ เทศบาล และตลาดร่วมกัน โดย แม่ค้าจะแจกแสตมป์ สำหรับคนไปซื้อของ แสตมป์สามารถแลกทอง เสี่ยงโชค สนับสนุนโดยเทศบาลเป็นการจูงใจ แม่ค้า จะแถมให้กับคนหิ้วปิ่นโตไปซื้อของ คนก็จะหันมาใช้ปิ่นโตไปซื้อของ หน่วยงานก็ส่งเสริมการใช้กระบอกน้ำ ขยับไปพร้อมกันทุกภาคส่วน การขยับของสถานศึกษาหน่วยงาน จะไปช่วยในการปลูกจิตสำนึก การพัฒนารวบรวม หลักสูตร ให้เด็กรู้อย่างแท้จริง ถึงรากเหง้า เช่น ภาษาล้านนา
- **สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดน่าน** มลพิษทางเสียง การท่าอากาศยานน่าน ได้มีการศึกษาผลกระทบการใช้สนามบินน่าน ไม่พบความผิดปกติ ทสจ. ได้ส่งรายงานต่อให้ สผ. ขอนำเรียนที่ประชุมว่า ไม่พบมลภาวะทางเสียง
- **ผู้แทนหอการค้าจังหวัดน่าน** การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ควร ขายในสิ่งที่น่านมี คงอยู่ในตัวตนน่าน อยู่ในวิถีชีวิตน่าน สิ่งนี้จะขายได้ และมีความยั่งยืน ขายความเป็นตัวน่านควรรับ นทท.ที่มีคุณภาพ นทท.ควรมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นน่าน เช่น นทท. เข้ามา ควรปลอดโควิดด้วย อย่างน้อย ATK จะช่วยกรองในเบื้องต้นได้
- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** นทท. ควรมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวด้วย tourist engagement
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** ขอรับรองรายงานการประชุม
- **ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดน่าน** ในประเด็นต่างๆ ผู้ใหญ่ในจังหวัดต้องจริงจัง ให้ความสำคัญ เพื่อให้เดินต่อไปได้ กล้อง CCTV มีความสำคัญ ควรมาพิจารณาว่า ใช้งานได้ไหม เพียงพอไหม หน่วยงานที่รับผิดชอบ
- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** การขยายขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าให้ครอบคลุมพื้นที่เชื่อมโยง 5 ตำบล เพื่อตอบโจทย์ที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยวจะเติมคุณค่าให้แก่กันและกันรวมตัวเป็นเครือข่าย ซึ่งกันและกันการขยายพื้นที่เมืองเก่า ควรขยายให้ครอบคลุมพื้นที่เชื่อมโยง 5 ตำบล
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** หลาย ๆงานไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อพท. เช่น การจัดการขยะ ถ้าขยายให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด จะมีหน่วยงานมีแผนรองรับ อพท. จะประสานหน่วยงานจัดสรร งปม. ให้ ผ่านระดับกรมลงมา เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามแผน ถ้าน่านอยู่ให้เป็นพื้นที่พิเศษจังหวัด การพัฒนา ต้องไปทั้งจังหวัด

- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** การเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่าง น่าน พะเยา เชียงราย พะเยาเป็นจังหวัดที่ได้ งปม. สูง เทียบกับ จำนวนประชากร policy and politics ควรไปด้วยกัน
- **ดร.ฤทัยภัทร พิมลศรี** เรามีแผนของกลุ่มจังหวัด สามารถทำโครงการเชื่อมโยงกันได้ เกี่ยวข้องกับระบบน่านอยู่ดี สามารถให้ข้อมูล และแนะนำได้ รวมสมัครเป็นสมาชิกใช้งาน เพื่อนำข้อมูลมาขับเคลื่อน
- **วัฒนธรรมจังหวัด** พะเยา ได้รับ งปม. เยอะ คือ การนำเสนอ โดยผู้รับผิดชอบหลักคือ กรมศิลปากร อย่างของน่าน ไม่มีผู้ดำเนินการ น่านขาดการนำเสนอ หากมีผู้กำหนดนโยบาย ที่สามารถอนุมัติ งปม. มา ฝากจัดเตรียมแผน เพื่อนำเสนอขอพิจารณา งปม. ขอฝากสำนักงานจังหวัด
- **สำนักงานจังหวัด** การจัดทำแผนได้มีการเชิญทุกหน่วยงานเข้าร่วม ฝากไปสอบถามตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมว่าได้นำเสนอประเด็นต่าง ๆ หรือไม่ วันนี้จะทำการกลั่นกรองโครงการและพิจารณาแนวทางพัฒนาไปถึงปี 70
- **นพ.ชาตรี เจริญศิริ** กระบวนการ SEA เป็นกระบวนการที่ทำให้โครงการต่าง ๆ ได้รับการพิจารณา ทบทวนอีกครั้ง อุตสาหกรรมจังหวัดปี 2566 จะให้ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน เป็นหลัก โครงการล้านนาตะวันออก เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญา และมีโครงการต่อยอดเช่น Young Creative การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาสินค้า เช่น ไหลน้ำดี มีความเชื่อว่าป้องกันมนต์ดำ มาผนวกกับเครื่องเงิน ผู้สวมใส่มีความสุข ดูดสารพิษในตัวใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบวกกับนาโนเทคโนโลยี มากันน้ำ มาผลิตกระเป๋า ที่ผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าทอ มาตกแต่งกระเป๋า โดยทำร่วมกับ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมเป็นรากเหง้าภูมิปัญญาท้องถิ่น อุตสาหกรรมแปรรูป พาณิชย์ส่งเสริมการขาย ประชาสัมพันธ์ก็ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์
- **นายสุขสันต์ เพ็งดิษฐ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6** การขับเคลื่อน มิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ทำให้ชุมชน มีตัวตน มีผลิตภัณฑ์ออกมาคนน่าน ควรรู้จักใช้ อพท. และควรเชิญ อพท. ร่วมทำแผนจังหวัดพัฒนาจังหวัดเมืองเก่าน่าน เป้าหมายสุดท้ายคือ แหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ และนานาชาติ เน้น อนุรักษ์ การสงวน รักษา มีมิติเศรษฐกิจ สังคม ด้วยน่านเป็นพื้นที่นำร่อง การพัฒนา ตามแนวทาง SDGs
- **สำนักงานจังหวัด** มีกระบวนการ public hearing โดยผู้แทนจากส่วนต่างๆ โดยจะเรียนเชิญ อพท. เข้าร่วม

บทที่ 5

บทที่ 5

การพัฒนาและการประเมินทางเลือก

5.1 การพัฒนาทางเลือก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

กิจกรรมยุทธศาสตร์

1. การดูแลอาคารสถานที่
   - ออกเทศบัญญัติควบคุมอาคาร
2. ส่งเสริมวิถีชีวิตและกิจกรรมทางวัฒนธรรม
   - ส่งเสริมวิถีชีวิตดั้งเดิมให้กลับมาในพื้นที่ชีวิตประจำวัน
   - กิจกรรมยกย่องเชิดชูในการอนุรักษ์
   - สร้างบรรยากาศของเมืองให้เหมือนกับเมืองเก่าที่มีชีวิต ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนศิลปะวัฒนธรรม
3. บริหารจัดการพื้นที่
   - บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
   - มีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรื่องการพัฒนาเมืองของคนทุกช่วงวัย
4. การสื่อสารและจัดการองค์ความรู้
   - รวบรวมข้อมูลมรดกวัฒนธรรม
5. สร้างการรับรู้การอนุรักษ์เมืองเก่า
6. รณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้คนในเมืองเห็นคุณค่า
7. บูรณะสิ่งก่อสร้างเก่า
   - สามารถใช้งานได้ตามบริบทของการดำเนินชีวิตของคนเมืองน่าน
   - การบูรณะให้เหมือนเดิม (โดยมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเผยแพร่และสร้างการรรับรู้)
8. สร้างกฎกติการ่วมในการอนุรักษ์ (สิ่งก่อสร้างในกรอบของศิลปะวัฒนธรรมของน่าน)
9. จัดกองทุนอนุรักษ์เมืองเก่าของเมืองน่าน

มาตรการ

- จัดระเบียบร้านค้า
- เพิ่มพื้นที่สีเขียวและเป็นพื้นที่สันทนาการ
- ปรับปรุงอาคารที่ไม่มีการใช้งาน
- ดูแลรักษา อาคาร บ้านเรือน
- ปรับสภาพสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์
- ย้ายศาลเยาวชน
- ย้ายศูนย์ป่าไม้
- ย้ายเรือนจำ พัฒนาห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ

- สร้างพื้นที่การเรียนรู้วัฒนธรรม ฯลฯ
- Creative Space for youth
- จัดกิจกรรมสืบสานวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- สร้างกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม
- ปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้สอดคล้องกับความเป็นเมืองเก่าที่มีชีวิต
- สร้างกลไกการบริหารจัดการพื้นที่
- จัดพื้นที่อนุรักษ์ให้เหมาะสมกับเมือง
- งดการจราจรบริเวณข่วงเมือง
- จัดตั้งคณะกรรมการบริหารการอนุรักษ์และพัฒนาโดยมีองค์ประกอบทุกภาคส่วน
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- รวมกลุ่มนักพัฒนา
- พัฒนาบุคลากร
- รวบรวมข้อมูลมรดกวัฒนธรรม
- ถ่ายทอดองค์ความรู้
- สร้างการรับรู้และความเข้าใจ
- สร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชน
- ส่งเสริมต่อยอดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม
- สร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจลดผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 5.1 กิจกรรมการพัฒนาทางเลือก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน

กิจกรรมยุทธศาสตร์

- จัดการองค์ความรู้
- สร้างทรัพยากรมนุษย์
- ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์
- พัฒนาผลิตภัณฑ์
- พัฒนาการตลาด
- กิจกรรมรวมกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่
- หาพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (พื้นที่ปล่อยของ) หรือ Creative Space มีการรวมศิลปินทุกกลุ่ม (นักเขียน นักดนตรี ศิลปิน)
- ส่งเสริมกิจกรรมสร้างรายได้จากวัฒนธรรมสร้างสรรค์
- มีการสร้างสรรค์ของพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และ Creative Space ให้กลายเป็นย่านหรือเส้นทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้สามารถนำมาใช้ร่วมกับยุคปัจจุบัน
- สร้างหลักสูตรในการสานต่อวัฒนธรรมและมรดกทางภูมิปัญญาของน่าน
- สร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสและชาติพันธุ์
- แผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของน่าน

มาตรการ

- สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนรู้ถึงประโยชน์ของเมืองที่จะได้จากการเป็นเมืองสร้างสรรค์
- พัฒนาเมืองตามแนวเมืองสร้างสรรค์ของ UNESSCO และตามเกณฑ์ GSTC
- พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาและสร้างหลักสูตรท้องถิ่น
- มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีหลักสูตรเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น
- ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น
- ผูกวัฒนธรรมกับ Pop culture
- ส่งเสริมช่างและศิลปินนำทุนทางวัฒนธรรมมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่
- จับคู่ธุรกิจกับภูมิปัญญา
- สร้างบุคลากรด้วยความคิดสร้างสรรค์
- ผลิตนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่
- เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมกิจกรรม
- มีกิจกรรม Creative
- มีการประกวด/แข่งขัน การต่อยอดวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงประยุกต์
- มีพื้นที่เพื่องานสร้างสรรค์
- จัดการพื้นที่ Creative space
- พัฒนาขีดความสามารถด้านการแข่งขันทางธุรกิจแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์
- ต่อยอดและออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับ Designer
- ส่งเสริมให้ชุมชนรักษาสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือย ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม
- การจัดการทรัพยากร
- ใช้วัสดุท้องถิ่น
- ส่งเสริมช่องทางตลาดแก่ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์
- มีศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์
- มีช่องทางการตลาดออนไลน์
- E-commerce

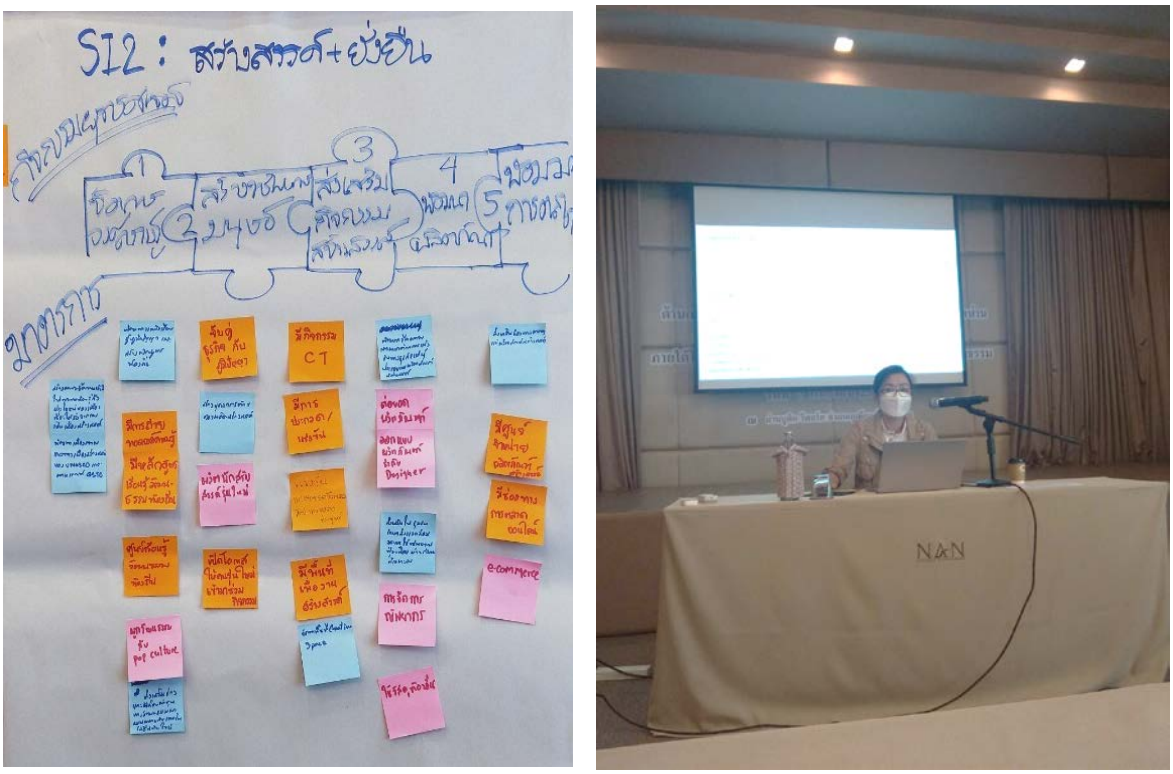

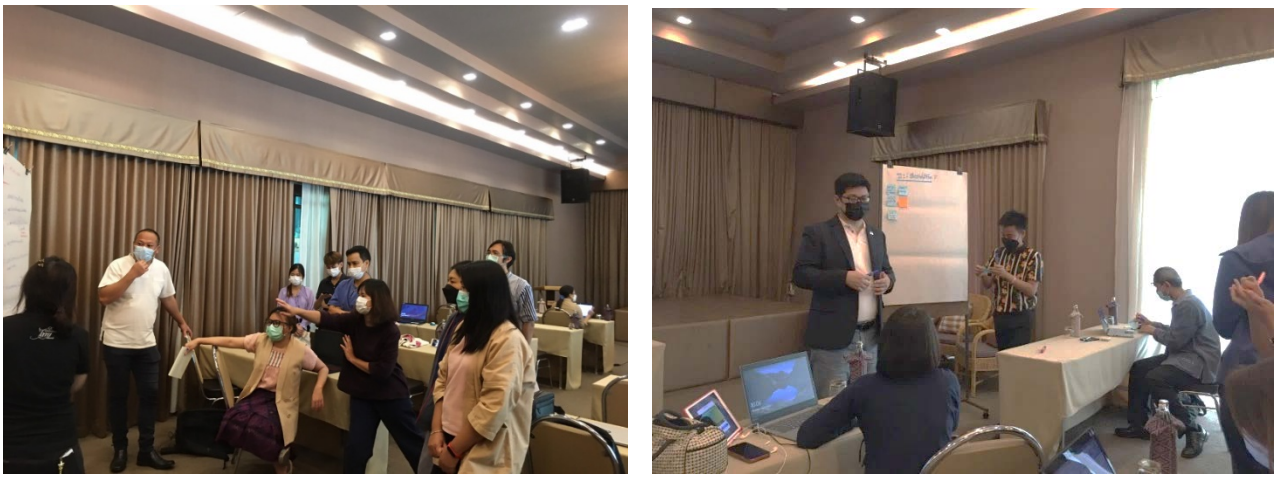

ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการพัฒนาทางเลือก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน

5.2 การประเมินทางเลือก

5.2.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต (CDF: UCCN)

Indicators/ Alternatives (Social)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน		ทางเลือกที่ 3: บ้านเก่าอาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
จำนวนปราชญ์ชาวบ้าน สล่า ช่างฝีมือ	0.038	4.000	0.150	6.000	0.225	8.000	0.300
แรงงานคืนถิ่น	0.029	4.000	0.117	4.000	0.117	6.000	0.175
องค์ความรู้การถ่ายทอด	0.058	4.000	0.233	6.000	0.350	8.000	0.467
เพิ่มเครือข่ายด้านหัตถกรรม	0.050	4.000	0.200	4.000	0.200	8.000	0.400
เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน	0.046	4.000	0.183	6.000	0.275	8.000	0.367
การปฏิบัติตามเกณฑ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว	0.029	4.000	0.117	4.000	0.117	6.000	0.175
คะแนนผลกระทบ			**1.000**		**1.283**		**1.883**

Indicators/ Alternatives (Environment)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน		ทางเลือกที่ 3: บ้านเก่าอาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
ลดการใช้ปริมาณการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิว	0.046	4.000	0.183	4.000	0.183	4.000	0.183
ปริมาณ/คุณภาพแหล่งน้ำในพื้นที่	0.050	4.000	0.200	4.000	0.200	4.000	0.200
ร้อยละของขยะจากการก่อสร้างได้รับการจัดการที่ถูกต้อง	0.038	4.000	0.150	4.000	0.150	2.000	0.075
การร้องเรียนเหตุรำคาญของ แสง สี เสียง	0.038	4.000	0.150	4.000	0.150	2.000	0.075
ขยับ D3 D7 D8	0.025	4.000	0.100	4.000	0.100	4.000	0.100
ใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว	0.054	4.000	0.217	4.000	0.217	4.000	0.217
คะแนนผลกระทบ			**1.000**		**1.000**		**0.850**

Indicators/ Alternatives (technology)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน		ทางเลือกที่ 3: บ้านเก่าอาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
องค์ความรู้ได้รับการจัดเก็บแบบดิจิตอล	0.063	4.000	0.250	4.000	0.250	9.000	0.563
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม เช่น ของที่ระลึกจากปู่ม่านย่าม่าน ของที่ระลึกหัวเรือโอ้	0.063	4.000	0.250	6.000	0.375	8.000	0.500
ฐานข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน	0.073	4.000	0.292	8.000	0.583	9.000	0.656
การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยกำกับติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	0.052	4.000	0.208	8.000	0.417	10.000	0.521
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม เช่น ของที่ระลึกจากปู่ม่านย่าม่าน ของที่ระลึกหัวเรือโอ้	0.000	4.000	0.000	6.000	0.000	9.000	0.000
คะแนนผลกระทบ			**1.000**		**1.625**		**2.240**

หมายเหตุ คะแนน 0.0-2.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ สูงสุด (เชิงบวกน้อยที่สุด)
คะแนน 2.1-4.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ สูง(เชิงบวกน้อย)
คะแนน 4.1-6.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ ปานกลาง (เชิงบวกปานกลาง)
คะแนน 6.1-8.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ น้อย (เชิงบวกสูง)
คะแนน 8.1-10.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ น้อยที่สุด (เชิงบวกสูงที่สุด)

มิติ	ทางเลือก1 สภาพปัจจุบัน	ทางเลือก 2	ทางเลือก 3
เศรษฐกิจ	1.00	1.28	2.27
สังคม	1.00	1.28	1.88
สิ่งแวดล้อม	1.00	1.00	0.85
เทคโนโลยี	1.00	1.63	2.24
คะแนนรวม	4.00	5.18	7.24
ปรับคะแนนรวมเป็น100	24.36	31.56	44.08

ตารางที่ 5.1 ผลการประเมินทางเลือก ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ทางเลือกการพัฒนา ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต	เลือก
ทางเลือกที่ 1 No Action	
ทางเลือกที่ 2 ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน	
ทางเลือกที่ 3 บ้านเก่า อาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้	√

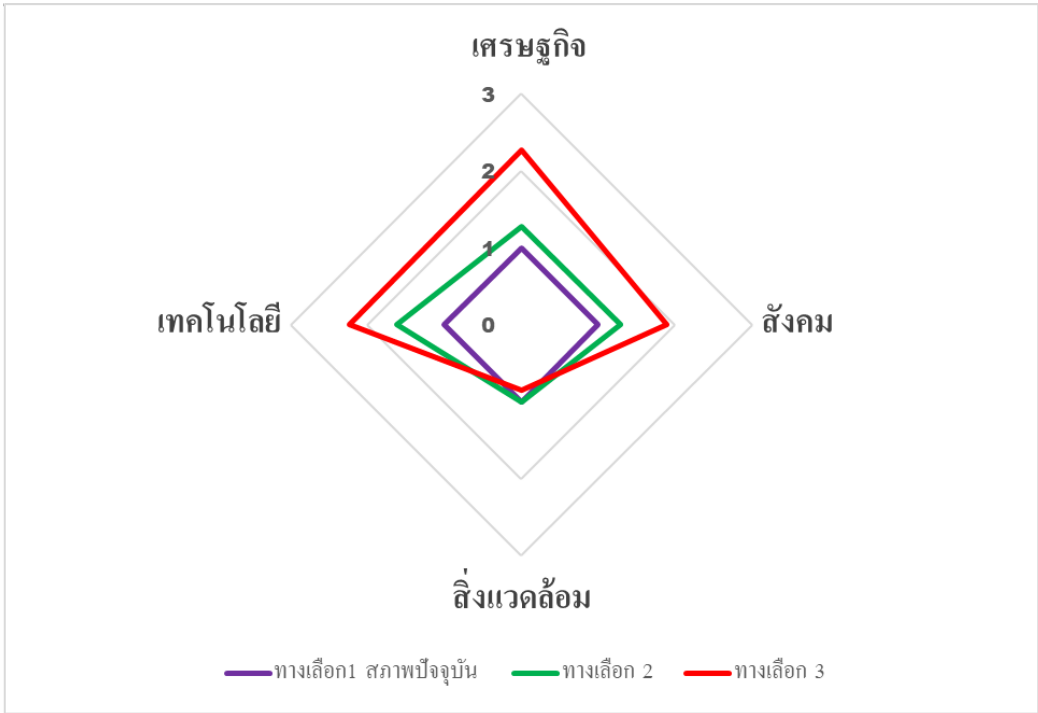

ภาพที่ 5.3 ระดับคะแนนในการเลือกทางเลือกของยุทธศาสตร์ที่ 1

5.2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน (CDF: GSTC)

Indicators/ Alternatives (Economic)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน		ทางเลือกที่ 3: บ้านเก่าอาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้		ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
เพิ่มรายได้โดยภาพรวม/ เกิดการจ้างงาน	0.046	4.000	0.183	6.000	0.275	8.000	0.367	10.000	0.458
เกิดการจ้างงาน	0.021	4.000	0.083	6.000	0.125	8.000	0.167	10.000	0.208
ทรัพย์สินทางปัญญา/ รายได้ของปราชญ์ชาวบ้าน ช่างฝีมือ	0.046	4.000	0.183	6.000	0.275	9.000	0.413	9.000	0.413
งบประมาณและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เมืองเก่าน่าน	0.054	4.000	0.217	6.000	0.325	8.000	0.433	8.000	0.433
ยกระดับมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	0.054	4.000	0.217	4.000	0.217	9.000	0.488	10.000	0.542
สร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวคุณภาพ (เน้น Green)	0.029	4.000	0.117	4.000	0.117	9.000	0.263	9.000	0.263
คะแนนผลกระทบ			**1.000**		**1.333**		**2.129**		**2.317**

Indicators/ Alternatives (Social)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน		ทางเลือกที่ 3: บ้านเก่าอาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้		ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
จำนวนปราชญ์ชาวบ้าน สล่าช่างฝีมือ	0.033	4.000	0.133	6.000	0.200	8.000	0.267	10.000	0.333
แรงงานคืนถิ่น	0.033	4.000	0.133	4.000	0.133	6.000	0.200	8.000	0.267
องค์ความรู้การถ่ายทอด	0.054	4.000	0.217	6.000	0.325	9.000	0.488	9.000	0.488
เพิ่มเครือข่ายด้านหัตถกรรม	0.054	4.000	0.217	4.000	0.217	8.000	0.433	10.000	0.542
เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน	0.042	4.000	0.167	6.000	0.250	8.000	0.333	8.000	0.333
การปฏิบัติตามเกณฑ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว	0.033	4.000	0.133	4.000	0.133	8.000	0.267	8.000	0.267
คะแนนผลกระทบ			**1.000**	**1.988**	**1.258**		**1.988**		**2.229**

Indicators/ Alternatives (Environment)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ศาสนสถานยังอยู่ในวิถีชีวิตของคนน่าน		ทางเลือกที่ 3: บ้านเก่าอาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้		ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
ลดการใช้ปริมาณการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิว	0.029	4.000	0.117	4.000	0.117	4.000	0.117	4.000	0.117
ปริมาณ/คุณภาพแหล่งน้ำในพื้นที่	0.042	4.000	0.167	4.000	0.167	4.000	0.167	4.000	0.167
ร้อยละของขยะจากการก่อสร้างได้รับการจัดการที่ถูกต้อง	0.050	4.000	0.200	4.000	0.200	2.000	0.100	4.000	0.200
การร้องเรียนเหตุรำคาญของ แสง สี เสียง	0.054	4.000	0.217	4.000	0.217	2.000	0.108	4.000	0.217
ขยับ D3 D7 D8	0.021	4.000	0.083	4.000	0.083	4.000	0.083	4.000	0.083
ใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว	0.054	4.000	0.217	4.000	0.217	4.000	0.217	4.000	0.217
คะแนนผลกระทบ			**1.000**		**1.000**		**0.792**		**1.000**

Indicators/ Alternatives(technology)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ทำการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามเกณฑ์ GSTC ขยับสีตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้น กับ อพท.กลาง		ทางเลือกที่ 3: ทำการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามเกณฑ์ GSTC ขยับสีได้มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด		ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
องค์ความรู้ได้รับการจัดเก็บแบบดิจิตอล	0.073	4.000	0.292	6.000	0.438	8.000	0.583	8.000	0.583
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม เช่น ของที่ระลึกจากปู่ม่านย่าม่าน ของที่ระลึกหัวเรือโอ้	0.073	4.000	0.292	6.000	0.438	8.000	0.583	10.000	0.729
ฐานข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน	0.073	4.000	0.292	6.000	0.438	9.000	0.656	8.000	0.583
การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยกำกับติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	0.031	4.000	0.125	6.000	0.188	10.000	0.313	8.000	0.250

Indicators/ Alternatives(technology)	ค่าน้ำหนัก	ทางเลือก1 No action		ทางเลือกที่ 2: ทำการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามเกณฑ์ GSTC ขยับสีตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้น กับ อพท.กลาง		ทางเลือกที่ 3: ทำการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามเกณฑ์ GSTC ขยับสีได้มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด		ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม	
		ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ	ระดับผลกระทบ	คะแนนผลกระทบ
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม เช่น ของที่ระลึกจากปู่ม่านย่าม่าน ของที่ระลึกหัวเรือโอ้	0.000	4.000	0.000	6.000	0.000	9.000	0.000	10.000	0.000
คะแนนผลกระทบ			**1.000**		**1.500**		**2.135**		**2.146**

หมายเหตุ คะแนน 0.0-2.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ สูงสุด (เชิงบวกน้อยที่สุด)
คะแนน 2.1-4.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ สูง(เชิงบวกน้อย)
คะแนน 4.1-6.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ ปานกลาง (เชิงบวกปานกลาง)
คะแนน 6.1-8.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ น้อย (เชิงบวกสูง)
คะแนน 8.1-10.0 หมายถึง ระดับผลกระทบเชิงลบ น้อยที่สุด (เชิงบวกสูงที่สุด)

มิติ	ทางเลือก1 สภาพปัจจุบัน	ทางเลือก 2	ทางเลือก 3	ทางเลือก 4
เศรษฐกิจ	1.00	1.33	2.13	2.32
สังคม	1.00	1.26	1.99	2.23
สิ่งแวดล้อม	1.00	1.00	0.79	1.00
เทคโนโลยี	1.00	1.50	2.14	2.15
คะแนนรวม	4.00	5.09	7.04	7.69
ปรับคะแนนรวมเป็น100	16.79	21.37	29.56	32.28

ตารางที่ 5.2 ผลการประเมินทางเลือก ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน

ทางเลือกการพัฒนา ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน	เลือก
ทางเลือกที่ 1 No Action	
ทางเลือกที่ 2 ตอบสนองความต้องการของคนปัจจุบัน (สินค้าและบริการ) (เชิงสร้างสรรค์)	
ทางเลือกที่ 3 ได้ผ่านการประเมิน GREEN DESTINATION (ระดับทอง 80) (เชิงยั่งยืน)	
ทางเลือกที่ 4 รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม	√

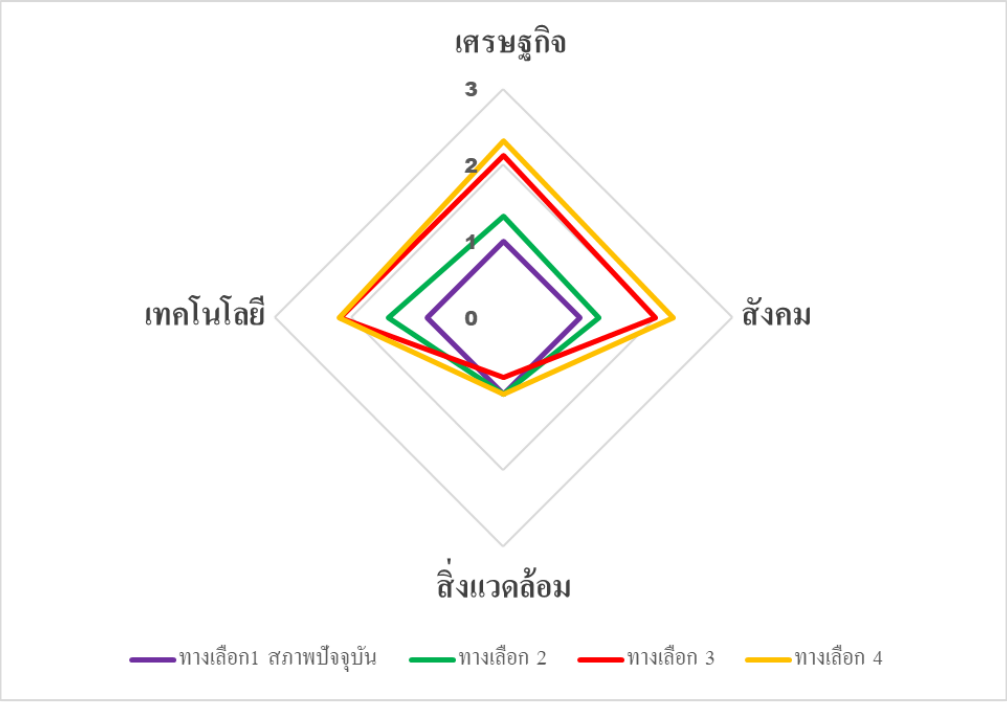

ภาพที่ 5.4 ระดับคะแนนในการเลือกทางเลือกของยุทธศาสตร์ที่ 2

ภาพที่ 5.5 บรรยากาศกิจกรรมการประเมินทางเลือก

บทที่ 6

การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

บทที่ 6

การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

6.1 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ ของตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของแต่ละทางเลือก เป็นแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยให้ประเด็นยุทธศาสตร์ บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้ระบุไว้ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตและนำไปสู่ความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งมาตรการเพื่อความยั่งยืนควรกำหนดให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของการดำเนินงานตามทางเลือก โดยการกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ดังรายละเอียดตารางที่ 6.1 และตารางที่ 6.2

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ตารางที่ 6.1 ผลการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต

ที่	โครงการ	ประเภท	ปีที่ดำเนินการ						หน่วยงาน
			65	66	67	68	69	70	
1	หอศิลปวัฒนธรรมเมืองน่าน (ศาลากลาง)	ส่งเสริม	√	√	√	√	√		อพท./จังหวัด
2	จัดการขยะ C&D waste	บรรเทา		√	√	√			อบจ./ทม./ท้องถิ่นจังหวัด
3	พัฒนาศักยภาพปราชญ์ศิลปิน ครูภูมิปัญญาเพื่อยกระดับงานหัตถกรรมเชิงสร้างสรรค์	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท./สภาวัฒนธรรมจังหวัด
4	พัฒนาผลิตภัณฑ์	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท.
5	สร้างการรับรู้การพัฒนาเมืองเก่า	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท./สภาวัฒนธรรมจังหวัด
6	น่าน Art & Craft festival	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท./สภาวัฒนธรรมจังหวัด/อบจ/คณะอนุกรรมการเมืองเก่า
7	ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	วัฒนธรรมจังหวัด/สำนักพุทธ อพท./สภาวัฒนธรรมจังหวัด
8	พัฒนากิจกรรมท้องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท./ภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว
9	รวบรวมข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม	ส่งเสริม		√	√				อพท./วัฒนธรรมจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน

ตารางที่ 6.2 ผลการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เศรษฐกิจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความสร้างสรรค์และความยั่งยืน

ที่	โครงการ	ประเภท	ปีที่ดำเนินการ						หน่วยงาน
			65	66	67	68	69	70	
1	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์และยั่งยืน	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท.
2	พัฒนาเครือข่ายรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนเมืองเก่าน่าน	ส่งเสริม			√	√			อพท./วัฒนธรรมจังหวัด
3	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาและหลักสูตรท้องถิ่น	ส่งเสริม		√	√	√	√	√	อพท./สภาวัฒนธรรมจังหวัด/ศึกษาธิการจังหวัด/วิทยาลัยชุมชนน่าน
4	Creative space (เยาวชน/เด็ก)	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท./CEA
5	ความมั่นคงทางอาหาร+ท่องเที่ยวเชิง Gastronomy	ส่งเสริม	√	√	√	√	√	√	อพท./จุฬา/สภาวัฒนธรรม

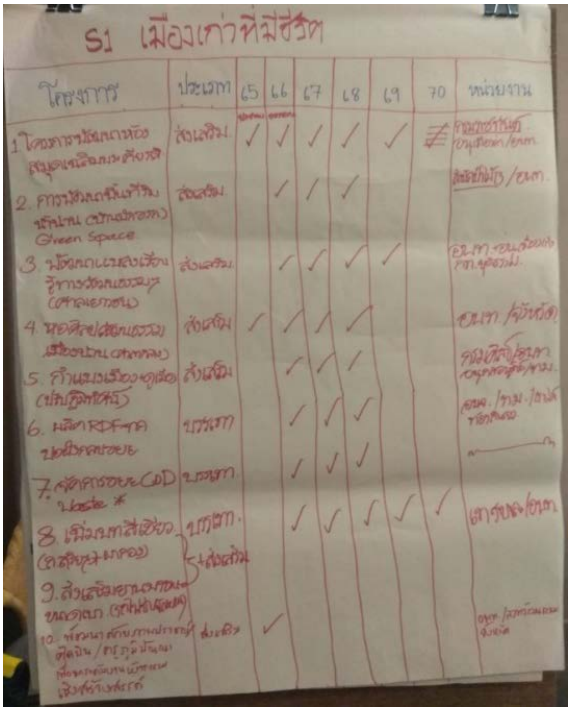

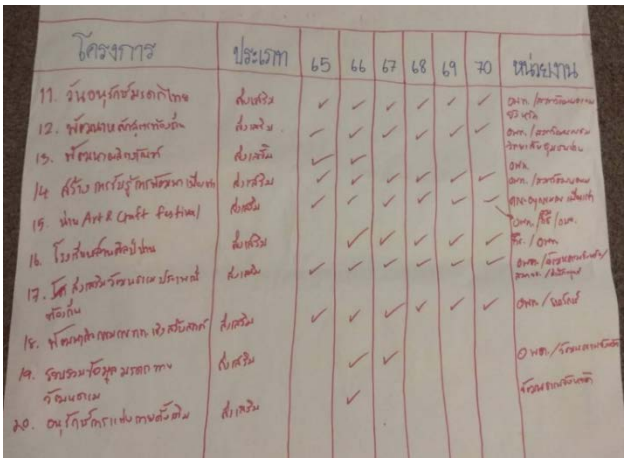

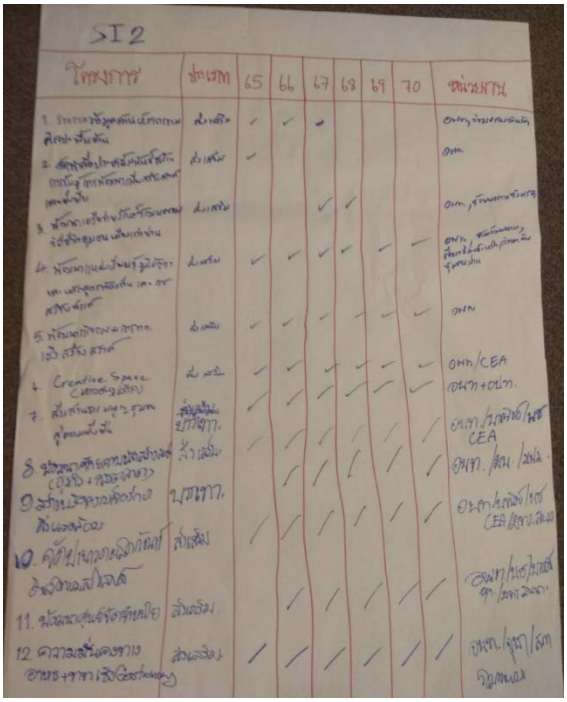

ภาพที่ 6.1 บรรยากาศการทำกิจกรรมในการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนลดผลกระทบ

บทที่ 7

การมีส่วนร่วม

บทที่ 7

การมีส่วนร่วม

ด้วยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษที่ได้รับมอบหมายจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษ และบริหารจัดการพื้นที่พิเศษให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ อพท.

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) หรือ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงพื้นที่ จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เชียงคานให้มีความยั่งยืน โดยการนำหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) เป็นแนวทางการพัฒนา และได้กำหนดให้ตำบลเชียงคาน เป็นพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเกณฑ์ GSTC และนำพาสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 ให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวบรรลุเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน พ.ศ.2563 – 2570 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ หรือ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จึงครอบคลุมประเด็นกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ และแผนการดำเนินการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. กิจกรรมกลั่นกรอง (Screening) และการกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

วันจันทร์ ที่ 2 สิงหาคม 2564 เวลา 13.00 น. – 16.30 น. ณ ห้องประชุมเวียงแก้ว โรงแรมเวียงแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 19 คน ประกอบด้วย ทีมงานจาก อพท.6 จำนวน 14 คน และจากทีมงานจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 5 คน

2. กิจกรรมการประเมินข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Assessment)

วันอังคารที่ 3 สิงหาคม 2564 เวลา 09.00 น. – 12.00 น. เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาและการประเมินข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Assessment) ในการทำ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม 2 โรงแรมเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 31 คน ประกอบด้วย ทีมงานจากจังหวัดน่าน จำนวน 26 คน และจากทีมงานจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 5 คน

3. การรับฟังความคิดเห็น (Public Consultation Meeting) ครั้งที่ 1 และการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วันจันทร์ ที่ 6 กันยายน 2564 เวลา 09.00 น. – 12.00 น. เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Public Consultation Meeting) ให้ประชาชนรับทราบ ในประเด็นกำหนดขอบเขตการศึกษาและการประเมินข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ SEA ของแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม 2 โรงแรมเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมในครั้ง

นี้ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 77 คน ประกอบด้วย ทีมงานจากจังหวัดน่าน จำนวน 72 คน และจากทีมงานจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 5 คน

4. **กิจกรรมการพัฒนาทางเลือก กิจกรรมการประเมินทางเลือก กิจกรรมการบรรเทาผลกระทบ (การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน) และกิจกรรมการติดตามและการตรวจสอบ**

เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย ในวันอังคาร ที่ 7 กันยายน 2564 ณ ห้องประชุมน่านบูติค โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 22 คน จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 5 คน จากมหาวิทยาลัยพะเยา 3 คน และจากหน่วยงาน อพท.6 อีก 14 คน

5. **การรับฟังความคิดเห็น (Public Consultation Meeting) ครั้งที่ 2 และการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม**

วันพุธ ที่ 8 กันยายน 2564 ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม 2 โรงแรมเทวราช อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 73 คน จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 5 คน และจากหน่วยงานจังหวัดน่าน 68 คน

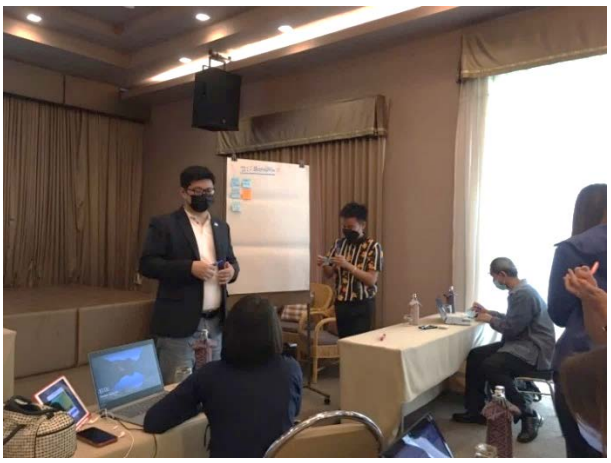

ภาพที่ 7.1 บรรยากาศการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทั้ง 5 กิจกรรม

บทที่ 8

การเชื่อมโยง SEA กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

8.1 การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA)

คือ กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงาน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ซึ่งต้องนำผลไปใช้ในการวางแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

กล่าวคือ SEA คือ เครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานวางแผนและแผนงาน ซึ่งหน่วยงานเจ้าของแผนหรือแผนงาน ใช้ SEA เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานและสนับสนุนให้แผนหรือแผนงานของหน่วยงานได้รับการยอมรับและลดความขัดแย้ง และใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

8.2 รูปแบบ SEA

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) เป็นรูปแบบ SEA ที่เน้นแนวทางประเมินแบบบูรณาการ (Integrated Assessment SEA): เป็นการผสมผสานระหว่างรูปแบบของ SEA ที่เน้นให้เกิดการกำหนดนโยบายและเกิดความเข้มแข็งขององค์กร โดยบูรณาการประเด็นหลักสามด้าน (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) ให้ครอบคลุมมิติการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Assessment) ซึ่งในการดำเนินการ SEA ของน่าน ได้เพิ่มเติมประเด็นด้านเทคโนโลยี ด้วย อีกรูปแบบของ SEA ที่นำมาใช้คือ SEA ที่เน้นรูปแบบแนวคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic-thinking SEA): เป็นรูปแบบที่ใช้แนวคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic-thinking) และแนวคิดแบบเป็นระบบ (System-thinking) ที่เชื่อมโยงกัน โดยมองภาพอนาคตที่ต้องการ

8.3 ความเชื่อมโยงของ SEA กับแผนหรือแผนงาน

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เป็น SEA ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการจัดทำแผนแบบแยกส่วน (One opportunity model) ซึ่ง SEA รูปแบบนี้ ขั้นตอนการจัดทำแผนหรือแผนงานจะแยกออกจากการจัดทำ SEA โดยผลจากการจัดทำ SEA จะส่งให้กับผู้จัดทำแผนหรือแผนงาน เมื่อจัดทำ SEA แล้วเสร็จเท่านั้น เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนหรือแผนงาน ซึ่งช่วงเริ่มต้นของการดำเนินการ SEA ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) อยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติแผนจาก คณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ หรือ ททช.

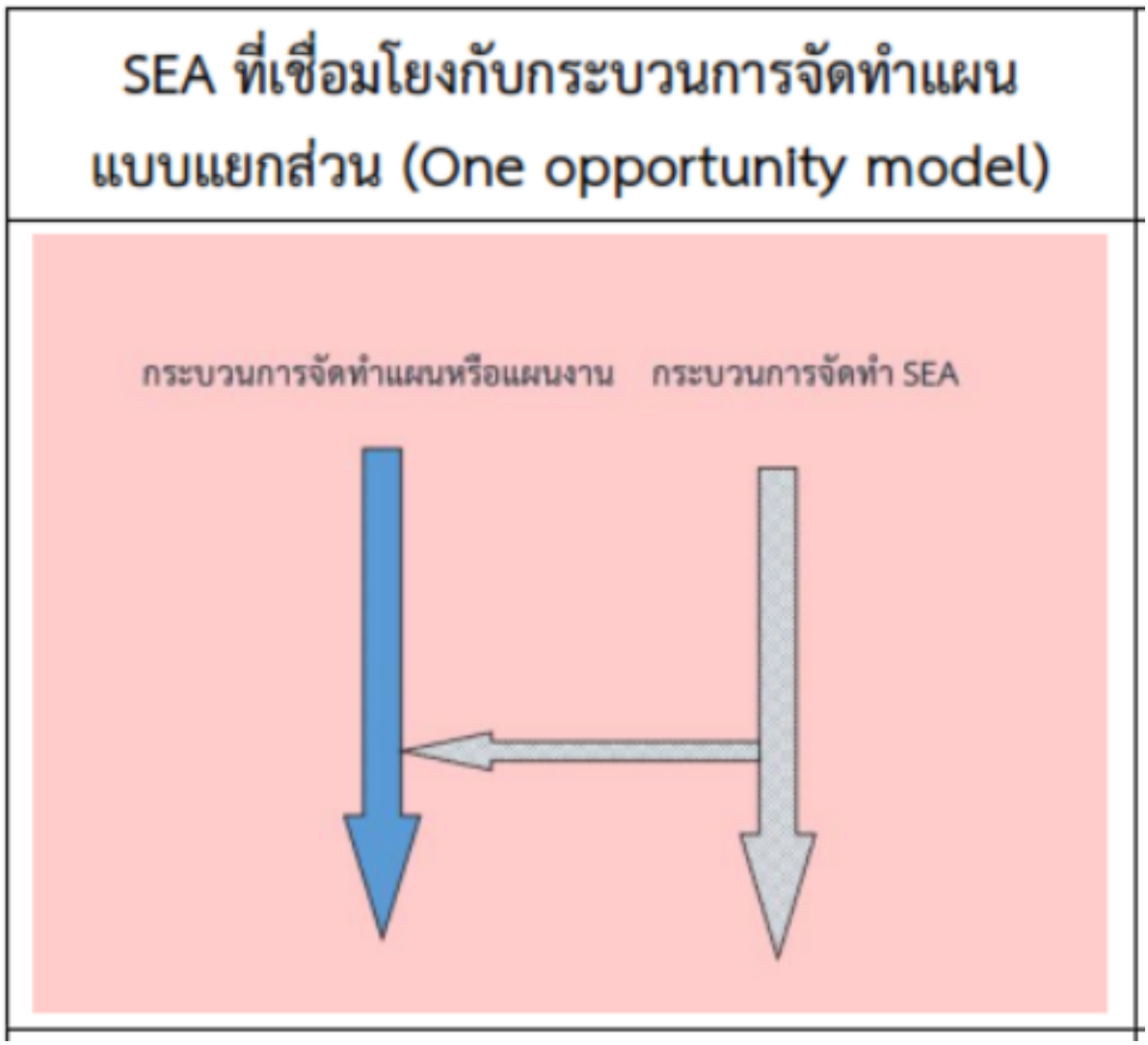

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563

ภาพที่ 8.1 SEA ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการจัดทำแผนแบบแยกส่วน

รูปแบบความเชื่อมโยงของ SEA กับการจัดทำแผนหรือแผนงานสำหรับประเทศไทย

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563

ภาพที่ 8.2 รูปแบบความเชื่อมโยงของ SEA กับการจัดทำแผนหรือแผนงานสำหรับประเทศไทย

ตารางที่ 8.1 แผนพัฒนาและวิสัยทัศน์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)	
วิสัยทัศน์	“น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน (Living old city with creativity and sustainability)
เป้าหมาย	เพื่อการบูรณะฟื้นฟู และการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าน่านให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการบริหารการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล
ประเด็นยุทธศาสตร์	จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ยังคงเป้าหมายฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงการจัดการบริการให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลโดยผลสัมฤทธิ์ได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) ให้ได้รับรางวัลและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (The Sustainable Tourism Certification and Award) หรือ Sustainable Destinations Top 100 ในปี พ.ศ.2563 เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพิ่มรายได้การท่องเที่ยวให้แก่เมืองน่าน ดังนั้น การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายสำคัญ คือ การเป็นเมืองเก่าที่สร้างสรรค์ และมีความยั่งยืน

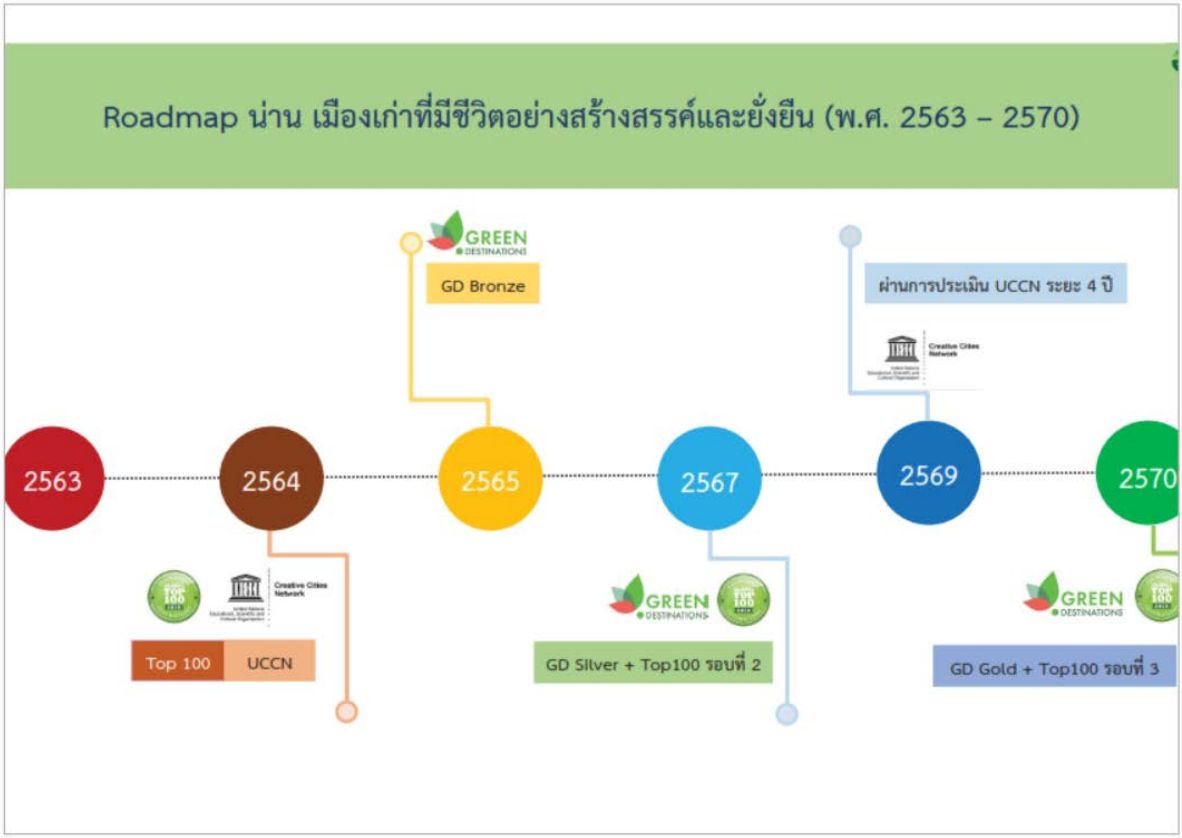

ที่มา : อพท.6

ภาพที่ 8.3 เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน

ที่มา : อพท.6

ภาพที่ 8.4 ทิศทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

8.4 การเชื่อมโยง SEA กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 กำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมและการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) เพื่อการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายได้รับการรับรองมาตรฐาน GD-Accredited ระดับ Bronze ในปี พ.ศ.2565 ระดับ Silver ในปี พ.ศ.2567 และระดับ Gold ในปี พ.ศ.2570 โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เนื่องจากส่วนใหญ่กระบวนการวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่การเป็นพื้นที่จัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอยู่ในตำบลในเวียง ส่วนอีก 4 ตำบลที่เหลือตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

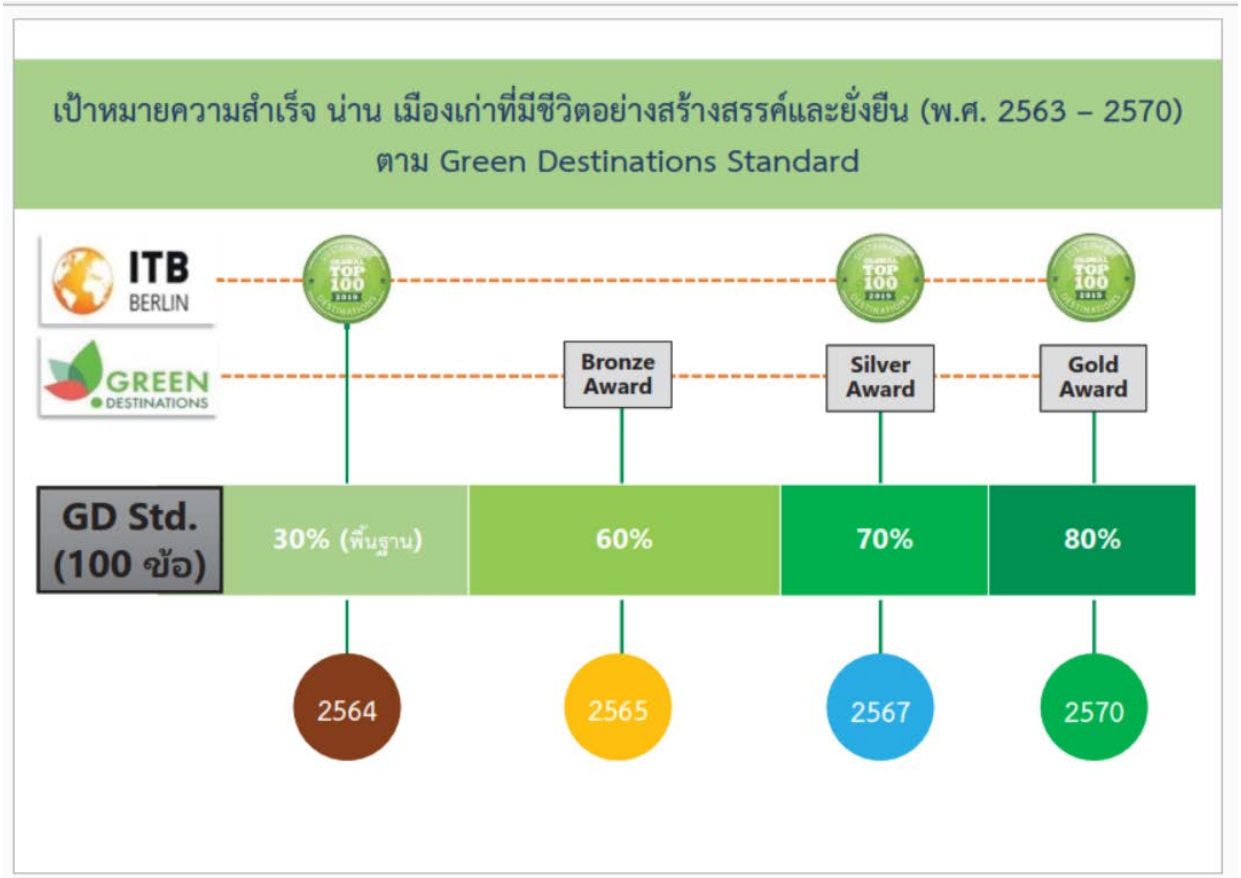

ที่มา อพท. 6

ภาพที่ 8.5 เป้าหมายความสำเร็จ น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน (พ.ศ.2563-2570) ตาม Green Destinations Standard

ตารางที่ 8.2 การเชื่อมโยง SEA กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)	**การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ SEA ของแผนยุทธศาสตร์ฯ**
วิสัยทัศน์ “น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน (Living old city with creativity and sustainability)	**การระบุขอบเขตในการดำเนินการ** ดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของตำบลในเวียง โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน
เป้าหมาย เพื่อการบูรณะฟื้นฟู และการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าน่านให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการบริหารการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล	**กำหนดปัจจัยที่ต้องตัดสินใจ คือ** 1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) 2. การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC)
ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารองค์ความรู้ด้านความสร้างสรรค์และยั่งยืน	**พัฒนาทางเลือก** ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ทางเลือกที่ได้คือ บ้านเก่า อาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ทางเลือกที่ได้คือ รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม **การประเมินทางเลือก** ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)	การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ SEA ของแผนยุทธศาสตร์ฯ

มิติ	ทางเลือก1	ทางเลือก 2	ทางเลือก 3
เศรษฐกิจ	1.00	1.28	2.27
สังคม	1.00	1.28	1.88
สิ่งแวดล้อม	1.00	1.00	0.85
เทคโนโลยี	1.00	1.63	2.24
คะแนนรวม	4.00	5.18	7.24
ปรับคะแนนรวมเป็น100	24.36	31.56	44.08

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

มิติ	ทางเลือก1 สภาพ	ทางเลือก 2	ทางเลือก 3	ทางเลือก 4
เศรษฐกิจ	1.00	1.33	2.13	2.32
สังคม	1.00	1.26	1.99	2.23
สิ่งแวดล้อม	1.00	1.00	0.79	1.00
เทคโนโลยี	1.00	1.50	2.14	2.15
คะแนนรวม	4.00	5.09	7.04	7.69
ปรับคะแนนรวมเป็น100	16.79	21.37	29.56	32.28

ตารางที่ 8.3 การเชื่อมโยงการกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน					
กลยุทธ์	**โครงการ**	**กิจกรรมยุทธศาสตร์**	**โครงการ**	**มาตรการเพื่อความยั่งยืน**	
กลยุทธ์ที่ 1.1 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อการท่องเที่ยวของคนทั้งมวลที่ได้มาตรฐานสากล	1) โครงการเสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน - การพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทาง SDG โดยมุ่งเป้า Green Destinations Program - นำสถานประกอบการที่พักเข้าสู่โปรแกรม Green Hotel - บูรณาการเพื่อการอนุรักษ์พลังงานของสถานประกอบการ - ส่งเสริมผู้ประกอบการนำเที่ยวเข้าสู่มาตรฐานระดับนานาชาติ - เสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองน่านเพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - พัฒนาเมืองอัจริยะ (smart city) 2) โครงการพัฒนากลไกการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน - จัดตั้งหน่วยประสานการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองน่าน - การพัฒนาเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - พัฒนากลไกการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน - ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - พัฒนาศักยภาพพระภิกษุสามเณรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเมืองเก่าน่าน - อบรมหลักสูตร Sustainable Tourism Training Program (STTP) แก่ภาคีเครือข่าย			

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- การวิจัยและพัฒนาเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน 3) โครงการศึกษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน พร้อมทั้งจัดทำคลังข้อมูลสถานที่และทรัพยากรจังหวัดน่าน - ศึกษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน - จัดทำคลังข้อมูลสถานที่และทรัพยากรจังหวัดน่าน 4) โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน - จัดทำสื่อการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมของเมืองน่าน - เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน - ส่งเสริมการรับรู้พื้นที่จังหวัดน่าน - จัดงานออกร้านและงานสัมมนาระดับชาติและนานาชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมืองน่าน				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	5) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฤดูท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล - บริหารจัดการทรัพยากรเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฤดูท่องเที่ยว - ส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล 6) โครงการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - การปรับปรุงพัฒนาสถานประกอบการทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 7) โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และพัฒนาพื้นที่การสร้างสรรค์ผลงานและแสดงผลงานทางวัฒนธรรมสำหรับคนทั้งมวล - พัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล - ศึกษาและออกแบบพื้นที่การสร้างสรรค์ผลงานและแสดงผลงานทางวัฒนธรรมสำหรับคนทั้งมวล				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
	- อาสาสมัครดูแลนักท่องเที่ยวสูงอายุ โดยมีการจัดตั้งอาสาสมัครดูแลนักท่องเที่ยวสูงอายุ				
กลยุทธ์ที่ 1.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสภาวะวิกฤตและเหตุฉุกเฉินของแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน รวมทั้งการติดตามและบรรเทาผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	1) โครงการกำหนดมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้อง และอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ - การกำหนดมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้องและอนุรักษ์ ทรัพยากร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - การให้ความคุ้มครองแก่โบราณสถาน - การจัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว - จัดระบบการติดตามดูแลเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - สร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม - พัฒนาระบบขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาและจัดซื้อรถรางไฟฟ้าแบบถูกกฎหมายในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	2) โครงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) โครงการเสริมสร้างความปลอดภัย การป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ประกอบไปด้วยกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ - เสริมสร้างการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน กิจกรรมการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันชุมชน โดยเฉพาะจัดตั้งอาสาสมัครในตำบลในเวียง - กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพสายตรวจจักรยานเพื่อยกระดับมาตรฐานให้เป็นสากล - การจัดตั้งอาสาสมัครดูแลสถานที่ท่องเที่ยวริมน้ำเพื่อความปลอดภัยทางน้ำ โดยเฉพาะริมแม่น้ำน่าน - การรณรงค์ประชาชนและผู้มาเยือนร่วมใจตระหนักเรื่องความปลอดภัยในท้องถนน เช่น สวมใส่หมวกนิรภัย เมาไม่ขับกลับพร้อมเพื่อน 4) พัฒนาระบบไฟฟ้าส่องสว่างโบราณสถาน Light up และไฟฟ้าส่องสว่างพื้นที่เมืองเก่าน่านเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งการติดตั้งกล้อง CCTV				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- เสริมสร้างการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน - เพิ่มประสิทธิภาพสายตรวจจักรยานเพื่อยกระดับมาตรฐานให้เป็นสากล - พัฒนาระบบไฟฟ้าส่องสว่างโบราณสถาน Light up และไฟฟ้าส่องสว่างพื้นที่เมืองเก่าน่าน เพื่อความปลอดภัย - โครงการพัฒนาระบบ อินเตอร์เน็ต Wifi สาธารณะ 5) โครงการเพิ่มศักยภาพการรับมือภัยพิบัติในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ได้แก่ - สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญญาณบอกเหตุภัยพิบัติให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว - การซ้อมแผนรับมือภัยพิบัติ อัคคีภัย, อุทกภัย, แผ่นดินไหว, ดินถล่ม และ PM 2.5 แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว - การติดตั้งสัญญาณเตือนเหตุภัยพิบัติในสถานที่ท่องเที่ยว 6) โครงการเพิ่มศักยภาพในการช่วยเหลือชีวิตผู้มาเยือน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องทักษะการฟื้นคืนชีพ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการจัดตั้งพร้อมอบรมการใช้เครื่อง				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	กระตุกหัวใจ (AED) ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 7) โครงการสถานประกอบการใส่ใจเฝ้าระวัง covid-19 8) โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยทางด้านการบริหารอาหารให้แก่ผู้มาเยือน ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแก่ผู้ประกอบการร้านอาหาร พร้อมทั้งตรวจสอบมาตรฐานร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว 9) โครงการพัฒนาระบบ อินเตอร์เน็ต Wifi สาธารณะ 10) โครงการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 11) พัฒนาระบบการเข้าถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองเก่าน่าน 12) ประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 13) โครงการติดตาม ประเมินผล และบรรเทาผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ					
กลยุทธ์	**โครงการ**	**กิจกรรมยุทธศาสตร์**	**โครงการ**	**มาตรการเพื่อความยั่งยืน**	
กลยุทธ์ที่ 2.1 การฝึกอบรมและพัฒนาผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อแหล่งท่องเที่ยวและดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านด้วยความรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล	1) โครงการปกป้อง ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการบริหาร (เสวนามรดกน่านสู่มรดกโลก) - ปกป้อง ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - ศึกษาและพัฒนาแหล่งผลิตเครื่องมือภูซางและพื้นที่ใกล้เคียง 2) โครงการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับพนักงานและผู้ประกอบการ - เสริมสร้างทักษะและพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- พัฒนาคุณภาพบริการสำหรับพนักงานและผู้ประกอบการ - โครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่(start up) ธุรกิจบริการภาคเอกชนที่รองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 3) โครงการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล - เป็นการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว และพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล 4) โครงการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว นำร่องธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก) - ประสานความร่วมมือและเครือข่ายทางการตลาด - ส่งการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว - นำร่องธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก) 5) โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในธุรกิจการท่องเที่ยว				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
	6) โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านทุกภาคส่วน 7) โครงการพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - รณรงค์ให้ประชาชนอนุรักษ์อาคารเก่า - ประชาสัมพันธ์งานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน (จัดพิมพ์หนังสือ น่านเมืองเก่าที่มีชีวิต) - พัฒนาจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองน่านเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองน่านอย่างยั่งยืน - ฝึกอบรมและนำร่องการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมเมืองน่าน				
กลยุทธ์ที่ 2.2 การติดตามผลกระทบด้านเศรษฐกิจและการบริหารจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	1) โครงการพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านทุกมิติทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - เป็นการประเมินผลความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขต				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านและรายงานผลต่อสาธารณะชน 2) โครงการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน - ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน - ประเมินความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากผลกระทบของการท่องเที่ยว				
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยว และวัฒนธรรม					
กลยุทธ์	**โครงการ**	**กิจกรรมยุทธศาสตร์**	**โครงการ**	**มาตรการเพื่อความยั่งยืน**	
กลยุทธ์ที่ 3.1 การเพิ่มคุณค่า การปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน สำหรับโครงการในกลยุทธ์นี้ อยู่บนแนวทางในการ	1) โครงการพัฒนาพื้นที่กลุ่มบ้านพักข้าราชการ (ย้ายป่าไม้) สู่ย่านอดีตกาลริมน้ำน่านเชิงสร้างสรรค์ 2) โครงการพัฒนาหอศิลปวัฒนธรรมเมืองน่านและแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก (ศาลากลางหลังเก่า) มีกิจกรรมสำคัญได้แก่ การศึกษาบทบาทของวัฒนธรรมเมืองน่านต่อการพัฒนาของเมือง ส่งเสริมการ		1.โครงการพัฒนาห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 2.พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (ศาลเยาวชน) 3.หอศิลปวัฒนธรรมเมืองน่าน (ศาลากลาง) 4.กำแพงเมือง+คูเมือง (ปรับภูมิทัศน์) 5.โรงเรียนสานศิลป์น่าน	ส่งเสริม ส่งเสริม ส่งเสริม ส่งเสริม ส่งเสริม	C05 C05 C05 D02 C05

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
พัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว (Zoning) เพื่อเสริมสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน พื้นที่ 5 ตำบล	วิจัยด้านวัฒนธรรมเมืองน่าน และการจัดหาพื้นที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อแสดงผลงาน และส่งเสริมงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม 3) โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณกำแพงเมืองน่าน คูเมืองน่าน โดยเฉพาะกำแพงเมืองและวัดไชยมงคล 4) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณเขตเทศบาลเมืองน่าน (นำสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ลงใต้ดิน) 5) โครงการพัฒนาห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 6) โครงการสร้างสรรค์ถนนสายศิลปะด้วยภาพวาดบรรยากาศเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยว Street Art 7) โครงการประดับตกแต่งแสงสว่างสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวลากลางคืนในเขตเมืองเก่าน่าน Night Light 8) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองน่าน 9) โครงการปรับปรุงทัศนียภาพริมน้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 10) โครงการปรับปรุงถนนโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นถนนที่สวยงาม(scenic road)		6.พัฒนาศักยภาพปราชญ์ ศิลปิน ครูภูมิปัญญาเพื่อยกระดับงานหัตถกรรมเชิงสร้างสรรค์	ส่งเสริม	B02
			7.วันอนุรักษ์มรดกไทย	ส่งเสริม	C04
			8.พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ส่งเสริม	C05
			9.พัฒนาผลิตภัณฑ์	ส่งเสริม	B09
			10.น่าน Art & Craft festival	ส่งเสริม	B09
			11.ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	ส่งเสริม	B09
			12.พัฒนากิจกรรมท้องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	ส่งเสริม	B09
			13.อนุรักษ์การแต่งกายดั้งเดิม	ส่งเสริม	C04
			14.พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาและหลักสูตรท้องถิ่นและการสร้างสรรค์	ส่งเสริม	C05
			15.พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	ส่งเสริม	B09
			16.Creative space (เยาวชน/เด็ก)	ส่งเสริม	B02
			17.พัฒนาศักยภาพนักสร้างสรรค์ (ธุรกิจ/การตลาด)	ส่งเสริม	B02
			18.จัดประกวดผลิตภัณฑ์นวัตกรรมสร้างสรรค์	ส่งเสริม	B09
			19.พัฒนาศูนย์จัดจำหน่าย	ส่งเสริม	B09
			20.ความมั่นคงทางอาหาร+ท่องเที่ยวเชิง Gastronomy	ส่งเสริม	B09

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	11) โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตเมืองวรนครผ่านเมืองย่างสู่เมืองเก่าน่าน 12) โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในบริเวณศาสนสถานและโบราณสถาน ทั้งในและนอกเขตใจเมืองน่าน ปรับปรุงเสนาสนะและภูมิทัศน์ของวัดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเมืองเก่าน่าน เช่น ปรับปรุงภูมิทัศน์วัดภูมินทร์ 13) โครงการส่งเสริมสร้างสรรค์ ดนตรีและวรรณศิลป์เมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยว 14) โครงการอนุรักษ์ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองเก่าน่านให้เป็นชุมชนน่าอยู่น่าเที่ยว 15) โครงการจัดตั้งโรงเรียนสานศิลป์น่าน 16) โครงการออกแบบและก่อสร้างถนน สะพานในแหล่งท่องเที่ยวให้มีอัตลักษณ์ท้องถิ่นพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 17) โครงการการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าน่านตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประกอบไปด้วย กิจกรรมสำคัญดังนี้ - การออกแบบและก่อสร้างปฏิมากรรมเสาไฟฟ้าอัตลักษณ์ชุมชน(โคมมะเต้า)แบบ			

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	พลังงานแสงอาทิตย์ บนสะพานเชื่อมโยงถึงลานวัฒนธรรมริมน้ำน่านวัดศรีบุญเรือง - การปรับปรุงสถานที่จัดแสดงเรือแข่ง ริมน้ำน่าน - การออกแบบและจัดภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมขันโตกริมน้ำน่าน - การออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อย้อนอดีตการล่องเรือ เพื่อไหว้พระธาตุแช่แห้ง - ปรับปรุงทัศนียภาพริมน้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนน่าอยู่น่าเที่ยว 18) การพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชน ตำบลดู่ใต้ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้แก่ - ปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเกษตรกรรมริมน้ำน่าน เช่น จุดเรียนรู้ จุดปิกนิคริมน้ำน่าน - อนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตำบลดู่ใต้ - การปรับปรุงภูมิทัศน์ลานวัฒนธรรมหน้าวัดดอนมูล - การตกแต่งภูมิทัศน์ในชุมชนด้วยไม้มงคล - การส่งเสริมอาชีพเช่น การทำของที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวปั่นจักรยานชมวิถีเกษตรชุมชนริมน้ำ - การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวล่องเรือแม่น้ำน่าน - การส่งเสริมงานสมุนไพร และสวนปลอดสารพิษ สวนผักปลอดสารพิษ - การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้งานฝีมือใบตองเพื่อบูชา - ปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเกษตรกรรมริมน้ำน่าน เช่น จุดเรียนรู้ จุดปิกนิคริมน้ำน่าน 19) การพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าน่านตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้แก่ - การพัฒนาลานวัฒนธรรมบ่อสวกเชิงสร้างสรรค์ - การปรับปรุงภูมิทัศน์และสถานที่โรงทอผ้าบ้านซาวหลวง - การปรับปรุงพื้นที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอบ้านซาวหลวง - การออกแบบและก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ผ้าทอบ้านซาวหลวง				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนแห่งไผ่ และงานจักสานบ้านต้าม เช่น พัฒนาจุดเรียนรู้ใหม่ที่โรงเรียนบ้านต้าม - การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่องานจักสานบ้านต้าม เช่น เก้าอี้ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ - การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การผลิตน้ำอ้อยโบราณรักษ์โลก เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ห้องเก็บน้ำอ้อยแบบสูญกาศ - การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารเชฟชุมชน เช่น โรงเพาะชำพืชพันธุ์ท้องถิ่นที่ใช้ในการประกอบอาหาร cooking class - การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสมุนไพรชุมชน เช่น กลุ่มอุ้มบุญสมุนไพร - การออกแบบและพัฒนาห้องน้ำสำหรับคนทั้งมวลในจุดเรียนรู้ชุมชน - การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ในชุมชน เช่น การทำน้ำมันไบโดดีเซล การนวดแผนโบราณ 20) การพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชน ตำบลนาซาว อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ได้แก่ - การพัฒนาลานวัฒนธรรมนาซาว (พื้นที่12 ไร่)				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
	- การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้เชิงเกษตร เช่น สวนทุเรียน สวนโกโก้ - การออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์สปาสุ่มไก่ 21) โครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 22) โครงการเทศกาลศิลปะพื้นบ้านเมืองน่านอย่างสร้างสรรค์ (NAN Craf Tand Folk Art) สู่สากล 23) โครงการพัฒนาระบบบริหารงานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่านแบบมีส่วนร่วม เช่น ประเมินความเสี่ยงของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจากผลกระทบของการท่องเที่ยวแล้วจัดทำมาตรการเพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 24) โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น ผ้าทอน่าน เครื่องเงิน งานหัตถกรรมงานฝีมือ 25) โครงการอนุรักษ์การแต่งกายดั้งเดิมน่าน 26) โครงการส่งเสริมการป้องกันและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทางการท่องเที่ยว			

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
กลยุทธ์ที่ 3.2 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการสร้างความตระหนักเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	1) โครงการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาระบบสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ นักสื่อความหมายชุมชน และ ป้ายบอกทาง ป้ายอธิบาย ในพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะ ต.ดู่ใต้ ต.บ่อสวก ประกอบไปด้วยกิจกรรม ดังนี้ - พัฒนาศักยภาพนักสื่อความหมายชุมชนท่องเที่ยว - จัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาระบบสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพ - ฝึกอบรมหลักสูตรภาษาเพื่อการบริการท่องเที่ยวและการสื่อสารระหว่างประเทศ - การพัฒนาเครือข่ายรักษ์วัฒนธรรม วิถีชุมชนเมืองเก่าน่าน - การพัฒนาสื่อเล่าเรื่องอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยว 2) โครงการพัฒนาเครือข่ายรักษ์วัฒนธรรม วิถีชุมชนเมืองเก่าน่าน - จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ท้องถิ่นเมืองน่าน - จัดทำระบบสื่อความหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3) โครงการจัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว		1.สร้างการรับรู้การพัฒนาเมืองเก่า 2.รวบรวมข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม 3.รวบรวมข้อมูลด้านหัตถกรรมศิลปพื้นบ้าน 4.จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์และยั่งยืน 5.พัฒนาเครือข่ายรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนเมืองเก่าน่าน 6.สืบสานธรรมนูญชุมชนสู่ความยั่งยืน	ส่งเสริม ส่งเสริม ส่งเสริม ส่งเสริม ส่งเสริม บรรเทา	C05 A06 A06 C05 B03 A07

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- การศึกษาและจัดการการไหลเข้าออกของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนในเขตเมืองเก่าน่าน - การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติในเครือข่าย UCCN - การเสริมสร้างพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม 4) โครงการสืบสานธรรมนูญชุมชนสู่ความยั่งยืน เช่น การมีมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว				
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว					
กลยุทธ์	**โครงการ**	**กิจกรรมยุทธศาสตร์**	**โครงการ**	**มาตรการเพื่อความยั่งยืน**	
กลยุทธ์ที่ 4.1 การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	1) โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว เช่น พัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานด้วยระบบโซล่าเซลล์		1.สร้างนวัตกรรมเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	บรรเทา	D02

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ละการใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว - พัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานด้วยระบบโซล่าเซลล์ 2) โครงการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ การศึกษาปริมาณความต้องการน้ำของภาคการท่องเที่ยวและแนวทางในการรองรับและควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว - ศึกษาปริมาณความต้องการน้ำของภาคการท่องเที่ยวและแนวทางในการรองรับและควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ - ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว 3) โครงการจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านอย่างยั่งยืน โดยมีการจัดการน้ำเสีย ปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน - การจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านอย่างยั่งยืน			

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	- ปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 4) โครงการศึกษาแนวทางจัดการยกระดับคุณภาพน้ำน่าน 5) โครงการนักสืบสายน้ำ รักษ์น้ำน่าน โดยมีระบบตรวจวัดคุณภาพน้ำครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงหลักของน้ำน่าน และ จัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดน้ำเสียหลักที่มีผลต่อคุณภาพน้ำน่าน 6) โครงการส่งเสริมมาตรการลดโลกร้อนจากธุรกิจการท่องเที่ยว 7) โครงการท่องเที่ยวน่านปลอดภัย PM2.5 ด้วย Safe zone ได้แก่ การจัดทำและอบรมการจัดทำห้องอากาศสะอาด พร้อมระบบตรวจวัด PM2.5 real time และ พัฒนาระบบสารสนเทศเวป/แอพพลิเคชั่น Clean air @ Nan) ประกอบไปด้วยกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ - การติดตั้งเครื่องวัดปริมาณฝุ่น PM 2.5 AQI ในสถานที่ท่องเที่ยว - การแจกหน้ากากกันฝุ่น PM 2.5 ในแหล่งท่องเที่ยว โดยติดตั้งเครื่อง วัดปริมาณฝุ่น PM 2.5 AQI และการจัดซื้ออุปกรณ์กู้ภัยทางสูง และหน้ากากกันฝุ่น PM2.5 ที่แจกให้นักท่องเที่ยว			

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
	8) โครงการพัฒนาระบบขนส่งและยานพาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งส่งเสริมท่องเที่ยวเดินทางมลพิษต่ำในเมืองน่าน				
กลยุทธ์ที่ 4.2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	1) โครงการรณรงค์และส่งเสริมการจัดการขยะพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน อย่างบูรณาการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 2) โครงการจัดการขยะที่เหมาะสมมุ่งสู่เมืองปลอดขยะ (Zero waste) เพื่อเมืองน่านท่องเที่ยวยั่งยืน 3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิลต้นแบบ เช่น ชุมชนบ้านมหาโพธิ์ 4) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและคุ้มครองสัตว์ป่าในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน 5) โครงการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการแก้ภัยแล้ง บ่อสวก นาซาว 6) โครงการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาคุณภาพน้ำ - สร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาคุณภาพน้ำ - ส่งเสริมการตรวจสอบคุณภาพน้ำกินและน้ำใช้เพื่อการท่องเที่ยว	พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม	1.ผลิต RDF จากบ่อฝังกลบขยะ 2.จัดการขยะ C&D waste 3.การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำน่าน (บ้านพักข้าราชการ) Green space 4.เพิ่มพื้นที่สีเขียว(ถนนสุริย+ผากอง) 5.ส่งเสริมยานพาหนะขนาดเบา (รถไฟฟ้า/จักรยาน)	บรรเทา บรรเทา ส่งเสริม บรรเทา/ส่งเสริม บรรเทา/ส่งเสริม	D10 D10 D02 D02 D12

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
	7) โครงการสำรวจความพึงพอใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 8) โครงการ รักษ์ป่าให้เป็นทรัพย์ของชุมชน ลดการเผาป่า 9) โครงการ Green challenge ประหยัดน้ำ ลดขยะ เมืองน่าน 10) โครงการควบคุมมลภาวะทางแสงและเสียงจากประกอบกิจกรรมและให้บริการท่องเที่ยว				
กลยุทธ์ที่ 4.3 การติดตามประเมินผลความเสี่ยงและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	1) โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวและการศึกษาขีดความสารมารถในการรองรับนักท่องเที่ยว 2) โครงการประเมินและจัดการความเสียงด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว เช่น สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม - ประเมินและจัดการความเสียงด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว - สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม - ประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบของการท่องเที่ยว				
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารองค์ความรู้ด้านความสร้างสรรค์และยั่งยืน					

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA			GSTC v.41 ข้อ
กลยุทธ์	**โครงการ**	**กิจกรรมยุทธศาสตร์**	**โครงการ**	**มาตรการเพื่อความยั่งยืน**	
กลยุทธ์ที่ 5.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ เพื่อการสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วน	1) โครงการจัดทำสื่อสารสนเทศสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) โครงการจัดสร้างศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				
กลยุทธ์ที่ 5.2 การผลิตและพัฒนาบุคลากร และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน	1) โครงการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วยกิจรรมสำคัญ ได้แก่ - ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - -จัดทำหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกระดับ 2) โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วยกิจรรมสำคัญ ได้แก่ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และพัฒนา				

การกำหนดแนวทางและมาตรการการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570)		**การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนของ SEA**			**GSTC v.41 ข้อ**
	หลักสูตรที่สนับสนุนวัฒนธรรมและความสร้างสรรค์ และอัตลักษณ์น่าน 3) โครงการสำรวจความพึงพอใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				

บทที่ 9

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 9
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ด้วยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 กำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมและการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) เพื่อการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายได้รับการรับรองมาตรฐาน GD-Accredited ระดับ Bronze ในปี พ.ศ.2565 ระดับ Silver ในปี พ.ศ.2567 และระดับ Gold ในปี พ.ศ.2570 โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการ SEA ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เนื่องจากส่วนใหญ่กระบวนการวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งสู่การเป็นพื้นที่จัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอยู่ในตำบลในเวียง ส่วนอีก 4 ตำบลที่เหลือตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 – 2570) มีวิสัยทัศน์ คือ “น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิตอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน (Living old city with creativity and sustainability) เป้าหมาย เพื่อการบูรณะฟื้นฟู และการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าน่านให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการบริหารการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่านให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล มี**ยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์** คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารองค์ความรู้ด้านความสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยผลการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment - SEA) ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า มี**ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 ประเด็น** ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน **กำหนดปัจจัยที่ต้องตัดสินใจเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์** คือ 1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (The UNESCO Creative Cities Network: UCCN) และ 2. การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) โดยมี**ทางเลือกการพัฒนา** คือ 1. บ้านเก่า อาคารเก่า มีการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้ และ 2. รายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้ มีการ**กำหนดกิจกรรมทางยุทธศาสตร์และมาตรการ** ดังนี้

ลำดับที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	กิจกรรมยุทธศาสตร์	มาตรการ/โครงการ
1	การอนุรักษ์เมืองเก่าที่มีชีวิต	การพัฒนาองค์ความรู้	1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจ เช่น แผ่นพับ, สื่อออนไลน์, วิทยุ Facebook และ Youtube - จัดกิจกรรมสร้างการรับรู้เป็นประจำทุกเดือน 2. จัดเวทีพูดคุยบอกเล่าเรื่องเมืองเก่า - มีการสร้างทีมการพูดคุย - การเล่าเรื่องเมืองเก่าจากอดีตมาถึงปัจจุบัน มีการแสดง Timeline เมืองเก่า 3. มีการเสวนาแลกเปลี่ยนศิลปะและปราชญ์ด้านศิลปวัฒนธรรมเมืองเก่าน่าน 4. การสื่อสารและจัดการองค์ความรู้ 5. รวบรวมข้อมูลมรดกวัฒนธรรม 6. สร้างการรับรู้การอนุรักษ์เมืองเก่า 7. สร้างพื้นที่การเรียนรู้วัฒนธรรม ฯลฯ 8. ถ่ายทอดองค์ความรู้
		การบริหารจัดการพื้นที่	1. ออกเทศบัญญัติควบคุมอาคาร 2. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม 3. มีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรื่องการพัฒนาเมืองของคนทุกช่วงวัย 4. บูรณะสิ่งก่อสร้างเก่า -สามารถใช้งานได้ตามบริบทของการดำเนินชีวิตของคนเมืองน่าน -การบูรณะให้เหมือนเดิม (โดยมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเผยแพร่และสร้างการรับรู้) 5. จัดระเบียบร้านค้า 6. เพิ่มพื้นที่สีเขียวและเป็นพื้นที่สันทนาการ 7. ดูแลรักษา อาคาร บ้านเรือน 8. ปรับสภาพสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ 9. ย้ายศาลเยาวชน 10. ย้ายศูนย์ป่าไม้ 11. ย้ายเรือนจำ พัฒนาห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 12. Creative Space for youth 13. ปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้สอดคล้องกับความเป็นเมืองเก่าที่มีชีวิต 14. สร้างกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ 15. จัดพื้นที่อนุรักษ์ให้เหมาะสมกับเมือง 16. งดการจราจรบริเวณข่วงเมือง

ลำดับที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	กิจกรรมยุทธศาสตร์	มาตรการ/โครงการ
		การส่งเสริมวิถีชีวิตและกิจกรรมทางวัฒนธรรม	1. ส่งเสริมวิถีชีวิตดั้งเดิมให้กลับมาในพื้นที่ชีวิตประจำวัน 2.กิจกรรมยกย่องเชิดชูในการอนุรักษ์ 3.สร้างบรรยากาศของเมืองให้เหมือนกับเมืองเก่าที่มีชีวิต ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม 4.รณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้คนในเมืองเห็นคุณค่า 5.สร้างกฎกติการ่วมในการอนุรักษ์ (สิ่งก่อสร้างในกรอบของศิลปวัฒนธรรมของน่าน) 6.จัดกองทุนอนุรักษ์เมืองเก่าของเมืองน่าน 7.จัดกิจกรรมสืบสานวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม 8.สร้างกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม 9.รวบรวมข้อมูลมรดกวัฒนธรรม 10.ส่งเสริมต่อยอดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม 11.สร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจลดผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม 12.จัดกิจกรรมที่คุ้ม/บ้านเก่า หรือสถานที่ที่ต้องการจะจัดกิจกรรม 13.ตลาดหรือกาดวัฒนธรรมที่เป็นศูนย์รวมของสินค้าหัตถกรรม เดือนละ 1 ครั้ง และ Tedtalk หรือ 14.จัดทำทำเนียบศิลปิน ครูภูมิปัญญาและปราชญ์ - จัดประกวดแนวคิดในการอนุรักษ์ - มอบโล่เกียรติคุณและประกาศนียบัตร
		การสร้างการมีส่วนร่วม	1.สร้างการรับรู้และความเข้าใจ 2.สร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชน 3.จัดตั้งคณะกรรมการบริหารการอนุรักษ์และพัฒนาโดยมีองค์ประกอบทุกภาคส่วน 4.สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5.รวมกลุ่มนักพัฒนา 6.พัฒนาบุคลากร 7.จัดตั้งทีมงาน ผู้เชี่ยวชาญในการสำรวจ - สำรวจจำนวนสิ่งก่อสร้างที่ควรได้รับการบูรณะ

ลำดับที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	กิจกรรมยุทธศาสตร์	มาตรการ/โครงการ
			- กำหนดของเกณฑ์ในการเลือกสิ่งก่อสร้าง - ดำเนินการบูรณะสิ่งก่อสร้างที่สำคัญ - จัดทำแผนการพัฒนา ทั้งการทำโครงการบูรณะ จากหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง 8. จัดเวทีระดมความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วม 9. มีการระดมทุน และการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อน รวมไปถึงการจัดตั้งคณะกรรมการ - มีวิสัยทัศน์ แนวทางนโยบายในการขับเคลื่อนและการจัดตั้งกองทุน - สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมไปถึงการได้รับประโยชน์จากกองทุน
2	การสร้างเศรษฐกิจจากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน	จัดการองค์ความรู้	1.หาพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (พื้นที่ปล่อยของ) หรือ Creative Space มีการรวมศิลปินทุกกลุ่ม (นักเขียน นักดนตรี ศิลปิน) 2.สร้างหลักสูตรในการสานต่อวัฒนธรรมและมรดกทางภูมิปัญญาของน่าน 3.แผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน 4.สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนรู้ถึงประโยชน์ของเมืองที่จะได้จากการเป็นเมืองสร้างสรรค์ 5.พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาและสร้างหลักสูตรท้องถิ่น 6.มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีหลักสูตรเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น 7.ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น 8.ส่งเสริมให้ชุมชนรักษาสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือย ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม 9.การจัดการทรัพยากร 10.ใช้วัสดุท้องถิ่น 11.พัฒนาเมืองตามแนวเมืองสร้างสรรค์ของ UNESSCO และตามเกณฑ์ GSTC
		สร้างทรัพยากรมนุษย์	1.กิจกรรมรวมกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ 2.สร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสและชาติพันธุ์

ลำดับที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	กิจกรรมยุทธศาสตร์	มาตรการ/โครงการ
			3.ส่งเสริมช่างและศิลปินนำทุนทางวัฒนธรรมมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 4.จับคู่ธุรกิจกับภูมิปัญญา 5.สร้างบุคลากรด้วยความคิดสร้างสรรค์ 6.ผลิตนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่ 7.เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมกิจกรรม 8.พัฒนาขีดความสามารถด้านการแข่งขันทางธุรกิจแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ 9.ต่อยอดและออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับ Designer 10.ส่งเสริมชุมชนให้ออกแบบหรือผลิตผลิตภัณฑ์เองได้ 11.ส่งเสริมชุมชนให้มีการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการ เป็น Supplier ให้ผู้ผลิตสินค้าด้วยข้อตกลงที่เป็นธรรม 12.บรรจุหลักสูตรในวิชาเรียนของโรงเรียนโดยมีการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ครูภูมิปัญญาทำหลักสูตร 13.พัฒนาด้วยภาพและยกระดับอาชีพ 14.จัดตั้งคณะกรรมการ การจัดทำแผน รวมเป็นถึงคณะกรรมการเห็นชอบของแผน ให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม 15.มีการจัดประชุม จัดกลุ่ม และมีการเลือกหัวหน้ากลุ่ม นำไปสู่การจัดทำแผนขับเคลื่อนกลุ่ม อาทิเช่น ผ้า กาแฟ เครื่องเงิน และเครื่องจักรสาน 16.มีการขอใช้พื้นที่ทำ MOU ในหน่วยงาน
		ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์	1.ส่งเสริมกิจกรรมสร้างรายได้จากวัฒนธรรมสร้างสรรค์ 2.มีการสร้างสรรค์ของพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และ Creative Space ให้กลายเป็นย่านหรือเส้นทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ 3.ผูกวัฒนธรรมกับ Pop culture 4.มีกิจกรรม Creative 5.มีการประกวด/แข่งขัน การต่อยอดวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงประยุกต์ 6.มีพื้นที่เพื่องานสร้างสรรค์ 7.จัดการพื้นที่ Creative space 8.หัวเวียงใต้ทำเป็นย่านสร้างสรรค์ (CEA)

ลำดับที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	กิจกรรมยุทธศาสตร์	มาตรการ/โครงการ
		พัฒนาผลิตภัณฑ์	1.พัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้สามารถนำมาใช้ร่วมกับยุคปัจจุบัน 2.ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของน่าน
		พัฒนาการตลาด	1.ส่งเสริมช่องทางตลาดแก่ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ 2.มีศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ 3.มีช่องทางการตลาดออนไลน์ 4.E-commerce 5.จัดกิจกรรม Event Craft เดือนละ 1 ครั้ง และการสร้าง Social ตลาดนัดออนไลน์ 6.มีกิจกรรมทดลองใช้สินค้า รวมไปถึงการทำการตลาด เช่น สินค้าราคาพิเศษ มีโปรโมชั่นในผู้ประกอบการท้องถิ่น และการกำหนดมาตรการส่งเสริมการใช้สินค้าชุมชนในท้องถิ่น

ปัญหาและข้อจำกัดในการศึกษา

1. การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment – SEA) เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งนับได้ว่าการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เป็นการดำเนินการในลำดับแรกๆ ของประเทศ การส่งผ่านองค์ความรู้ และกระบวนการการจัดดำเนินการ SEA จึงมีความท้าทายในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในการดำเนินกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการศึกษา SEA

2.กรอบระยะเวลาดำเนินการกระชั้นชิด ทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลา ข้อมูล และการดำเนินการกิจกรรมระดมความคิดเห็น ด้วยกรอบระยะเวลาการศึกษา SEA ของแหล่งท่องเที่ยว มีกรอบระยะเวลาดำเนินการเพียง 150 วัน ทำให้เป็นการตีกรอบกระบวนการศึกษา ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้มาจำกัดไปด้วย ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อแผนงานการศึกษาตลอดกระบวนการ ในส่วนการดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็นต้องเลื่อนกำหนดการดำเนินการอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากต้องพิจารณามาตรการสาธารณสุขที่มีต่อสถานการณ์ COVID-19 ประกอบด้วย

ข้อเสนอแนะจากคณะผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษา

1. จัดทำสื่อความรู้เกี่ยวกับ SEA หรือจัดอบรมกระบวนการศึกษา SEA ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ก่อนเริ่มกระบวนการ SEA

2. ควรกำหนดระยะเวลาในการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกระบวนการศึกษาที่ควรมีระยะเวลาการศึกษาอย่างน้อย 12 เดือน โดยที่ระยะเวลาการศึกษาจริงๆ ไม่ควรรวมเวลาที่คณะกรรมการตรวจรับรายงาน ดังนั้นตลอดกระบวนการ ควรมีระยะเวลา 18 เดือนเป็นอย่างน้อย

3. หน่วยงานผู้รับจ้างควรแจ้งผลการศึกษา SEA ให้กับหน่วยงานในพื้นที่ที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติหลักเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับมาตรการที่ระบุในรายงาน SEA และกระตุ้นหรือสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษา SEA ของพื้นที่ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเชียงคาน อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้าง SEA ให้อยู่ในกระแสความสนใจของคนในพื้นที่

4. เนื่องจาก SEA เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ จำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การส่งผ่านองค์ความรู้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และเสริมสร้างขีดความสามารถและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

Sites.google.com. พระธาตุแช่แห้ง พระอารามหลวง ตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. ค้นหาเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2564. จาก https://sites.google.com/site/wavevat22/theiyw-nan-ban-rea/wad-phra-thatu-chae-haeng

Thesunsight.com. วัดพะธาตุเขาน้อย ตำบลดู่ใต้ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. ค้นหาเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2564. จาก https://thesunsight.com/watphrathatkhaonoi/

สำนักงานพื้นที่พิเศษ 6 องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2562). โครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว Carrying Capacity. มหาวิทยาลัยพะเยา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ Strategic Environmental Assessment Guideline. กรุงเทพฯ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2563). แผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ. 2563 – 2570). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยพะเยา

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2563). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าน่าน (พ.ศ.2566 - 2570)

"น่าน เมืองเก่าที่มีชีวิต
อย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน"